

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDEBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

— o —

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya által felkínált lapbizottság felügyelete mellett

szerkeszti

BUND KÁROLY

egyesületi titkár.

1905.

I—XII. FÜZET.

XLIV-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek téra stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatto“ teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-út 25.

ERDESSZÉKELTÁRSASÁG

ALAPÍTÓKÉRDŐLEVÉLY

1. A társaság neve: ERDESSZÉKELTÁRSASÁG

2. A társaság székhelye: Budapest, ...

3. A társaság célja: ...

4. A társaság alapításának időpontja: ...

5. A társaság alapítói: ...

6. A társaság tőkéje: ...

7. A társaság működési szabályai: ...

8. A társaság feladatai: ...

9. A társaság szervezeti felépítése: ...

10. A társaság gazdasági helyzete: ...

11. A társaság jövőbeli terveiről: ...

12. A társaság alapítói nyilatkozata: ...

13. A társaság alapítói aláírásai: ...

14. A társaság alapítói aláírásai: ...

15. A társaság alapítói aláírásai: ...

16. A társaság alapítói aláírásai: ...

17. A társaság alapítói aláírásai: ...

18. A társaság alapítói aláírásai: ...

TARTALOM

I. Czikkek.

	Füzet	Oldal
A). Horváth Sándorról	I.	1
<i>Bund Károly</i> : A magyar erdőrendezés kritikai méltatása és néhány javaslat fejlesztésére	III. 251, IV. 301,	VI. 488
<i>Cs. Gy. Havas Ágoston</i> †	II.	194
<i>Crausz Géza</i> : A községi erdők szolgáiról	VIII.	698
— A vizmosások megkötéséről	XI.	949
<i>Fekete Zoltán</i> : Növényföldrajzi megfigyelések a Magas Tátrában	II	161
— Az erdészeti főiskola idei tanulmányutja	XI.	976
<i>Gálffy István</i> : Az erdészeti szakoktatás kérdéséhez	IX.	796
<i>Illés Nándor</i> : A tölgyesek kiképzéséről	IV.	293
<i>Kaán Károly</i> : A fenyő épületi fa tartósságának kérdéséhez	III.	227
— Erdőgyérités	VIII.	623
— Alsó erdészeti szakoktatásunk újjászervezésének problémái	IX.	771
— Alsó erdészeti szakoktatásunk reformkérdései	X.	882
<i>Lakatos Károly</i> : Az ismétlő és öntöltő fegyverekről	V.II.	702
<i>Lonkay Antal</i> : Az áterdőlésről	V.	385
<i>Mitske Gusztáv</i> : Bosznia és Hercegovina erdőgazdasági viszonyairól	I.	7
<i>Pászthy Ferenc</i> : Hótörések Lika Krbava vármegyében	III.	263
<i>Róth Gyula</i> : Az alsó erdészeti szakoktatás	VII.	525
<i>Schenk Jakab</i> : Az államerdészeti tisztikar 10 éves működése a magyar madártan szolgálatában	I.	26
<i>Szabó Ferenc</i> : Keretfűrészek erőszükséglete	V.	361
<i>Serednyei</i> : A növények füst okozta sérülése	VI.	463
<i>Szőts Károly</i> : A szarvasgomba tenyésztése	VII.	582
<i>Téglás Károly</i> : Az Országos Erdészeti Egyesület javaslata a legelőgazdasági törvényre vonatkozólag	XII.	1021
<i>Török Sándor</i> : Az alsófoku erdészeti szakoktatás kérdéséhez	IX.	728
<i>Veszprémi</i> : Rabmunka az erdészet szolgálatában	X.	905

	Füzet	Oldal
<i>Zóلمي Imre</i> : Hótörések Selmecz- és Bélabánya sz. k. város erdeiben az 1904. évben	VI.	476
— Sóltz Gy. ny. országos főerdőmester ünneplése	I.	129
— A német kereskedelmi szerződés	II.	157
— Az erdőmunkások érdekében tett intézkedések Németországban	IV.	310
— József főherceg †	VII.	523
— A selmeczbányai m. k. bányászati és erdészeti főiskola tanári karának emlékirata a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában	VIII.	680
— Tavi Gusztáv	IX.	725
— Felső erdészeti szakoktatásunk kérdései	X.	873

II. Egyesületi közlemények.

Titkári jelentés. Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1903. évi közgyűlésen előadta: <i>Bund Károly</i>	I.	69
Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. évi december 16-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	I.	76
Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1904. évi december 18-án Budapesten tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve	I.	118
Pályázat „Mezőgazdasági encyklopedia“ megírására	I.	127
Felhívás pályaművek visszavételére	I.	128
Jegyzőkönyv az erdészeti műszótár szerkesztő-bizottságának 1904. évi december 19-én tartott értekezletéről	II.	173
Az Országos Erdészeti Egyesület 1905. évi április hó 15-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	V.	392
Ertesítés az Erdészeti Lapok tájgyűjtőjára vonatkozó pályaművek visszavétele ügyében	V.	429
Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1905. évi június hó 28-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	VII.	594
Pályázat erdészeti ösztöndíjakra	VII.	605
Felhívás a „gr. Tisza Lajos“, a „Wagner Károly“, az „Erzsébet királyné“, a „Luczenbacher Pál“ és a „Faragó Béla“-féle alapítványból kiosztandó segélyek ügyében	IX.	807
Meghívó az Orsz. Erdészeti Egyesület közgyűlésére	X. 908,	XI. 983
Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1905. évi október hó 6-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	X.	909
Az Orsz. Erdészeti Egyesület 1905. évi december hó 4-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	XII.	1076
Az Orsz. Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések: I. 152, II. 220, III. 289, IV. 356, V. 459, VI. 520, VII. 619, VIII. 721, IX. 863, X. 945, XI. 1017, XII. 1132		
Egyesületi hirdetések: I. 145, II. 205, III. 286, IV. 349, V. 445, VI. 517, VII. 616, VIII. 718, IX. 820, X. 942, XI. 1010, XII. 1129		

III. Irodalom.

Füzet Oldal

1. Lapszemle.

A vörösfenyő új gombabetegségéről (G—o.)	II.	175
A túlevelűek gyantafolyása (G—o.)	III.	266
Az „Erdészeti kísérletek“ mult évi 3. s 4. száma	III.	267
Hogyan kell fiatal luczfenyveseket áterdölni?	IV.	324
A magashegységi erdők felujtása és a vágások vezetése (G—o.)	IV.	331
Erdőterületeket átszelő vasuti pályák mentén alkalmazandó tűzvédő pásztákról (Cserny Gy.)	V.	429
A fokozatos felujtító vágás elméletéből és gyakorlatából	VII.	607
A fák gyökerének növekedése (Szerednyei)	VIII.	708
A szászországi állami erdők 1904. évi gazdasági eredményeiről	XI.	984
Különféle foku áterdölés hatása a luczfenyő törzsalakjára	XI.	985
A vadkárók értékének megállapítása	XII.	1092

2. Könyvismertetések.

Milhofer Sándor: „Magyarország közgazdasága.“ Ism.: Cserny Győző	III.	267
Magyarország földművelésügye az 1903. évben. Ism.: Cserny Győző	IV.	336
Építők zsebkönyve. Ism.: Tomasovszky I.	IV.	338
Fekete Lajos: „Népszerű erdészeti növénytan. Ism.: Illés Nándor	V.	434
Gánóczy S.: Geodeziai zsebnaptár	V.	436
Dr. Jabolczy Antal: „Mennyit kell az államvasutaknak jövedelmezniök?”	VI.	502
Betűsoros tárgymutató az Erdészeti Rendeleték Tára (1880—1904. évi) I—XXIV. évfolyamaihoz. (—y.)	VIII.	710
Értekezések az erdőrendezés köréből	IX.	808
Az erdei szalonka és vadászata	IX.	808
A mérnöki műszerekről	IX.	809
Tuzson János dr.: Anatomische und mykologische Untersuchungen	XI.	986
Hufnagl Lipót: Handbuch der Kaufmännischen Holzverwertung und des Holzhandels. Ism.: Cserny Győző	XI.	986
3. A könyvpiacz új termékei. II. 175, III. 270, IV. 340, V. 438, VI. 504, IX. 811,	X.	914

IV. Erdészeti kísérletügy.

A vörösfenyő kérgének vastagsága és köbtartalma	IV.	340
Kísérletek különféle származású erdeifenyő maggal	IV.	340
Az „Erdészeti Kísérletek“ VII. évfolyama 1. és 2. száma	X.	916

V. Fakereskedelem.

Fakülkereskedelmünk az 1904. évben	II.	176
A Vaskapu 1903. és 1904. évi faforgalma	II.	182

	Füzet	Oldal
A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárúkban, cserzőanyagokban és papirosanyagban	IX.	823
Az őszi faeladások	X.	915

VI. Vidéki és külföldi egyesületekből.

Az osztrák birod. erdészeti egyesület kirándulása Svéd- és Norvégországba (B.)	II.	183
A horvát-szlavon erdészeti egyesület	X.	921
Borsod-, Gömör-, Hevesmegyék erdészeti egyesületének közgyűlése	X.	924

VII. Vidéki levél.

Japán vélemény főiskolánk áthelyezéséről	XI.	991

VIII. Vadászat.

Az agancs fejlődése (Lakatos Károly)	X.	926
Kiveszett vadfajok (Lakatos Károly)	XII.	1115

IX. Hivatalos közlemények.

Erdősítési jutalmak kiosztása (1904)	I.	134
Felhívás a f. év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában	II.	195
Hirdetmény az 1905. év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsgálat ügyében	IV.	341
Pályázati hirdetmény a gödöllői állami méhészeti gazdaságban 1905. évben megtartandó tanfolyamok beosztása ügyében	IV.	341
Pályázat erdősítési jutalmakra	VI.	505
Pályázati hirdetés az erdőéri szakiskolák növendékeinek felvétele tárgyában	VI.	506
Felhívás az 1905. őszén tartandó erdészeti államvizsga tárgyában	VII.	610
Hirdetmény az 1905. évben megtartandó erdőéri és vadéri szakvizsgák ügyében	IX.	811
Hirdetmény a f. év őszén megtartandó államvizsgálat ügyében	X.	925
Hirdetmény az állami (erdei) facsemeték adományozása tárgyában	IX.	989

X. Különfélék.

Személyi hírek	I. 136, IV. 342, V. 438, IX. 811,	XII. 1123
Hirsch István		I. 136
Változás a földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályának ügybeosztásában		I. 137
A kincstári erdőigazgatóságok stb. hatáskörének kibővítése		I. 137
Pauer János †		I. 137
Tölgyfa árverési eredmények (—ő.)		I. 139

	Füzet	Oldal
Halálozások I. 141, III. 283, IV. 347, V. 443, VI. 513, IX. 818, X. 939	XII.	1126
Egészségnaptár	I.	141
Mátyus József † (<i>Illés Nándor</i>)	II.	196
A magánvizsgák a selmeczbányai erdészeti főiskolán	II.	196
Fáva fejlődött <i>Lycium barbarum</i> (<i>Bund Károly</i>)	II.	196
Térképeknek autográfiai uton való sokszorosításáról (<i>Béky Albert</i>)	II.	198
Czélszerű redukáló műszer	II.	201
Vizsgaeredmények a selmeczbányai főiskolán	II.	201
Az erdészeti szakoktatásnak négy évre való kiterjesztése	II.	202
A st.-louisi világkiállítás erdészeti csoportja	II.	203
Eladó agancsok	II.	204
A topánfalvi magyar olvasóköri	II.	204
Az erdészeti államvizsgáló bizottság új elnöke	III.	271
Az Országos Erdészeti Egyesület jótékony alapítványainak gyarapodása (Stainer Gyula adománya)	III.	271
Az erdőgazdaság adatgyűjtő táblázatai (<i>Béky Albert</i>)	III.	271
Az 1904. évben elhalálozott kiváló külföldi erdészek	III.	275
Kiháló óriás tölgyeink (<i>Pászthy Ferencz</i>)	III.	277
Talpfa vagy vastalp?	III.	278
Magánvizsgák a selmeczbányai m. kir. erd. főiskolán	III.	278
A bükktalpfák használhatósága és tartóssága	III.	278
Fafűtésre berendezett kályhák	III.	279
Vadászokat és halászokat érdeklő elvi jelentőségű határozatok	III.	281
A szilva táskásodása és ellenszerei	III.	281
Eladó Erdészeti Lapok	III.	283
Az Erdészeti Rendeleték Tára	III.	283
Czigler Győző †	IV.	342
Borsod, Gömör és Heves vármegyék erdészeti egyesülete	IV.	343
A kísérletügyi középonti bizottság tagjai	IV.	344
A népszerű erdészeti növénytan III. és utolsó füzet	IV.	345
A kopár-, futóhomokos és vizmosásos területeken teljesített erdősitések állami segélyezése	IV.	345
Czélszerű ültető szerszám	IV.	346
A régi Zichy-cseppkőbarlang	V.	438
A tavaszi erdészeti államvizsga	V.	439
A budapesti fakereskedelmi szaktanfolyamról (<i>Cserny Gy.</i>)	V.	441
Oesterreichische Forst u. Jagdzeitung szerkesztősége	V.	443
Gazdatisztek nyugdíjügyi kongresszusa	VI.	508
A népszerű erdészeti növénytan ismertetéséhez (<i>Fekete L.</i>)	VI.	510
A kincstári erdők múlt évi jövedelme	VI.	510
Nagyarányu vadkár-pör	VI.	510
Védekezés a <i>Trametes pini</i> ellen (<i>Tétényi</i>)	VI.	511
Egy borókafenyő betegségről (<i>Tétényi</i>)	VI.	511

	Füzet	Oldal
Az Erdészeti Lapok 1889—1895. évi évfolyamának eladása	VI.	512
A m. kir. bányászati és erdészeti főiskolai kör házalapja	VI.	512
A keskenyvágányu vasutakról	VI.	513
Arad, Hunyad, Krassó-Szörény és Temes vármegyék erdészeti egyesületének megalakításáról (Cserny Gy.)	VII.	611
Fiatal fenyőültetvényeknek az apró káros rovarok ellen való megvédéséről (Cserny Gy.)	VII.	611
Faárak és faeladások 1905. év első felében (Cserny Gy.)	VII.	611
A sarajevoi Magyar Egyesületről (Cserny Gy.)	VII.	614
A kései tölgy a budapesti egyetemi növénykertben (Mágócsy Diétz Sándor)	VIII.	711
A kis téli araszoló lepke (Cheimatobia brumata L.) károsítása és az ellene való védekezés (G . . . . o)	VIII.	713
A világ legnagyobb retorta szénító telepe (G . . . . o)	VIII.	715
Az erdőgazdaság az 1906. évi bécsi VIII-ik nemzetközi kongresszuson (Cserny Gy.)	VIII.	716
A magyar orvosok és természetvizsgálók XXXIII. nagygyűlése	IX.	812
A m. kir. erdészeti főiskola vendége (—s.)	IX.	812
A székely nép felsegítése ügyében	IX.	813
A fák és cserjék ágainak hőmérsék okozta mozgása (Szerednyei)	IX.	813
Magtermési jelentés (Sándor Imre)	IX.	815
A szarvasvadászat híveihez (Lakatos K.)	IX.	815
Szülőkarók kedvezményes vasuti szállítása	IX.	817
Az erdészeti közszolgálat a megszállott tartományokban (Cserny Gy.)	X.	934
A herculesfürdői nagy erdei tűz	X.	936
Magtermési jelentés (Faragó B.)	X.	936
Stainer Gyula udv. szállító magánjegyzéke	X.	939
Nyilatkozat	XI.	993
Selmeczbánya válaszirata a főiskolai tanári kar emlékiratára	XI.	995
Az őszi erdészeti államvizsga	XI.	1001
A kigyóbükk	XI.	1002
Öreg fák elültetése	XI.	1006
Az 1900. évi népszámlálásnak az erdőgazdaságot érdeklő adatai	XI.	1006
A szarvas és őzvad állományának szabályozása Poroszországban	XI.	1008
Tűzálló fa	XI.	1008
Az erdészeti zsebnaptár 1906. évi folyama	XI.	1008
A havasi fenyő magassági elterjedése (Szerednyei)	XII.	1123
A tölgyfa golyvásodásáról (Tétényi)	XII.	1125
A havasi fenyő tűhullásáról (Tétényi)	XII.	1124
Gyertyánfán pusztító gomba (Tétényi)	XII.	1125
Köztelek Zsebnaptár	XII.	1126
Vadásznaptár	XII.	1126

XI. Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

I. 142, II. 204, III. 284, IV. 347, V. 444, VI. 514, VII. 614, VIII.
717, IX. 819, X. 939, XI. 1009, XII. 1127

XII. Erdészeti Rendeleték Tára.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszterium I/A és I/B főosztályainak ügy- és személybeosztása	I.	148
14828/904. földmivvelésügyi min. körrendelet az állami erdőtiszteknek az erdőbirtokosokkal szemben felszámítandó dologi kiadások tárgyában	I.	150
62060/904. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. és az 1898. évi XIX. t.-cz. végre- hajtása körébe tartozó némely ügyek elintézésnél követendő eljárás tárgyában	II.	208
8860/905 Magasabb fizetés utalványozása ügyében, ha a kinevezés a hó 1-én vagy 16-án történt	IV.	352
63029/904. Szabályzat a tátralomniczi és szentiványi, csorbatói gyógyfürdő és nyaraló telepeken állandóan tartózkodó ven- dégek által és általában bárcza mellett a kincstári erdőkben ezen célra kijelölt vadászterületeken gyakorolható vadászatot illetőleg	V.	448
63029/904. sz. Utasítás a vadászati bárczák kezelését és kiállítását illetőleg	V.	453
51466/905. sz. Körrendelet a személyi pótlékok, mely időtől való utalványozása tárgyában	IX.	848
Jegyzőkönyvek a földmivvelésügyi miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságának üléseiről 1905. évi február 18-án	III.	352
1905. évi június hó 28-án	IX.	848
1905. évi július hó 14-én	IX.	856
Az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alaptól kiutalványozott segélyek	IX.	858
„Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár“ igaz- gatósági megbizottjai az erdészet körében	IX.	860
50604/905. sz. Az iskolai alapok tulajdonát képező erdőkből üzem- tervektől eltérő fahasználatok engedélyezésénél követendő eljárás tárgyában	XI.	1013

XIII. Közigazgatási bírósági döntvények és elvi jelentőségű határozatok.

V. 456, XI. 1015

XIV. Képek.

Füzet Oldal

(Azok a képek, melyeknél az oldalszám nincsen megjelölve, műnyomó papirosra nyomott műmellékletek.)

1. Horváth Sándor	I.	—
2. A füstí fecske tavaszi vonulásának térképe	I.	39
3. A gólya tavaszi vonulásának térképe	I.	44
4. A fehér barázdabillegető tavaszi vonulásának térképe	I.	49
5. Az erdei szalonka tavaszi vonulásának térképe	I.	53
6. A kakuk tavaszi vonulásának térképe	I.	56
7—8. Soltz Gyula ny. miniszteri tanácsos, orsz. főerdőmesternek átnyújtott emléktárgy s az album czimlapja	I.	—
9. Hirsch István	I.	—
10. Tölgyfa-árverés Vaiszlón (300 koronás tölgyfával)	I.	140
11. Tölgyfa-árverés Vaiszlón (400 koronás tölgyfával)	I.	140
12. A 8 m-es lúcz tenyésztésének felső határa a Közép-Tátrában	II.	164
13. A lúcz tenyésztési határa a Magas-Tátrában	II.	164
14. A lúcz tenyésztési határainak összehasonlítása a Közép-Tátrában és a lipitói havasokon	II.	165
15. A tenyésztési övek egymáshoz való viszonya a Kis-Tátrában és a lipitói havasokon	II.	170
16. A törpefenyő, havasi fenyő, vörösfenyő tenyésztésének felső határa, a 8 m-es luczfenyőéhez viszonyítva	II.	172
17. Faalaku Lycium barbarum Debreczenben	II.	197
18. Tavaszi tarvágás feltáratlan fenýőerdőben	III.	—
19. Tavaszi felújító vágás feltáratlan fenýőerdőben	III.	—
20. Czélszerű ültető szerszám	IV.	346
21. Czélszerű ültető szerszám	IV.	346
22. A fenýőházai fűrészturbinája s dinamogépe (homloknézet)	V.	—
23. A fenýőházai fűrészturbinája s dinamogépe (oldalnézet)	V.	—
24. Keretfűrészek erőszükséglete cz. cikkhez „az áram hullámvonala“	V.	367
25. A fűrészpengék élességi karakterisztikája	V.	377
26. Rőzsegát hosszmetzete	XI.	952
27. Verőlánc s annak alkalmazása	XI.	953
28. Rőzsegát alaprajza és keresztmetzete	XI.	955
29. Gátépítés Krizba község vízmosásaiban	XI.	956
30. Sona község vízmosása 1900. évben	XI.	—
31. Ugyanaz 1904. évben	XI.	—
32. Kigyótölgy Felsőtárkány mellett	XI.	1004
33. Ugyanannak koronarészlete	XI.	1005

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjainak névsora és hátralékkimutatása 1904. év végén. *)

I. ALAPÍTÓ TAGOK.

	Alapított tőke K		Alapított tőke K
A) Készpénzben alapítottak:			
a) Személyek.			
Abrudbányai Béla	400	40 Berchthold Rikárd gr.	400
Adriányi Antal	300	Beust Ödön	200
Adriányi Arnold	320	Bézsán János br.	200
Agotha Alajos	200	Biach Mór	400
5 Aladics Emil	320	Biebel Aurél	320
Allender Frigyes	320	45 Biebel János	400
Almássy Andor	300	Bielek István	320
Almássy Pál	400	Bikkál Nándor	300
Ambrózy István br.	320	Bischitz Mór	320
10 Andrassy Dénes gr.	1000	Blaschek Frigyes jogutódja	
Andrassy György gr.	200	Blaschek Ede	200
Andrassy Gyula gr.	400	50 Bobok Tivadar	320
Andrassy Manóné gr.	600	Bodor Zoltán	320
Aranyi Márk	400	Bogdán Géza	320
15 Áronffy Ernő	320	Bolza István gr.	400
Asztalos Albert	200	Bömches Frigyes	200
Atzél Lajos br.	200	55 Dei Conti de Bona Marino	320
Atzél Péter örök.	1000	Bonnaz Sándor	400
Aue József örök. Aue József	300	Bornemissza János	200
20 Augusz Antal br.	200	Bothó Imre	200
		Bozó Pál	200
Baiersdorf Adolf	1000	60 Brecz Sándor	320
Baiersdorf Károly	400	Breuner Ágost gr.	200
Balás Pál örök.	320	Campione Károly	200
Balás Vincze	320	Chabada Géza	300
25 Bánffy Dezső br.	400	Chotek Rezső gr.	200
Batthyány Ferencz gr.	200	65 Coburg-Koháry Ágost hg.	1000
Batthyány Fülöp gr.	400	Császka György	400
Batthyány Géza gr.	200	Csaszkcóczy Károly	200
Batthyány Gusztáv hg.	400	ifj. Csaszkcóczy Mihály	320
30 özv. Batthyány Lajosné gr.	400	Csekonics János gr.	200
Batthyány-Strattmann Ödön		70 Csiby Lőrincz	320
herczeg	200	Csik Gyula	320
Bánhidý Béla br.	200	Csik Imre	320
Bátyka János	320	Csipkay János	320
Belházy Emil	200	Czékus György	320
35 Belházy Jenő	320	75 Czizer Károly	200
Bencsik Sándor	320	Dapsy Frigyes	320
Bendy Imre	400	Darányi Ignác dr.	400
Benitzky Gyula	200	Degenfeld Imre gr.	400
Benitzky Ödön	200	Degenfeld Lajos gr.	400
		80 Dernyei Antal	320

*) Az alább kitüntetett tartozások, illetőleg előrefizetések az 1904. év december 31-ikére vonatkoznak. Az azóta történt befizetések e kimutatásnál figyelembe vehetők nem voltak.

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

Alapított tőke K

Alapított tőke K

	Dessewffy Aurél gr.	400		Ghyczy Ignác	200
	Dettrich Flórián	200		Ghyczy Kálmán	200
	Déván Róbert örök.	320		Ghyczy Livius	300
	Divald Adolf	200	135	Id. Giller János	200
85	Dőry Dénes örök.	400		Girsik János	320
	Dulánszky Nándor dr.	400		Girtl Adám	200
	Durst Emil	320		Girtl Vincze	320
	Edelsheim-Gyulai Lipót br.	320	140	Glasner József	320
	Eggenhoffer Albert	200		Glós László	320
90	Eibl Gusztáv	200		Gombossy János	200
	Eltz Károly gr.	200		Götz Károly	200
	Emericzy Győző	320		Götz Fülöp	200
	Engel D. F.	200		Groedl Ármin	600
	Engélyi Gyula	320	145	Groedel testv. fakereskedő czég	600
95	Erdődy Ferencz gr.	200		Guha Károly örök.	320
	Érkövy Adolf	200		Gurányi István	300
	Ertl János	400		Győry Géza	320
	Eszterházy Béla gr.	300		Hadik Barkóczy Endre gr.	400
	Eszterházy Miklós hg.	2000	150	Hajnik János	400
100	Eszterházy Miklós Mórincz gr.	320		Hajós József	200
	Fás Géza	320		Halácsy Kálmán	200
	Fekete Ferencz	320		Halász F. Antal	320
	Fekete Lajos	320		Halbauer István	320
	Festetich György gr.	1000	155	Hangai Géza	320
105	Festetich Pál gr.	400		Hantos János	320
	Feueregger Imre	320		Hanzely István	320
	Földes János	320		Harczer János	320
	Földi János	320		Harnisch és tsa.	320
	Forberger János	200	160	Havas Ágoston	320
110	Forgách Károly gr.	300		Havas József	200
	Friedmann Ignác	200		Hajnalld Lajos	200
	Frits Béla	200		Helferstorfer Ottmár	400
	Früstök Istv. jogutódja Früstök T.	320		Herrmann Imre	200
	Fuchs Szilárd	200	165	Herzfeld Gyula	320
115	Fülep Lajos	200		Hideghéty Antal	200
	Füredi Ede	300		Hirsch István	200
	Füstös Kálmán	320		Hirsch József Lajos	320
	Füzi Dénes	200		Hoffmann Fr. örök. (Bedő Béla)	1000
	Gabnay Ferencz	320	170	Hoffmann Samu	200
120	Gábor Sándor	320		id. Hoffmann Sándor	320
	Gajári József	400		Homolka Lajos örök.	320
	Garlathy Kálmán	320		Horn Dávid	300
	Garlathy Oszkár	300		Horn Mór	400
	Gáspár Béla	320	175	Horváth Imre	200
125	Gaspero Antal	320		Horváth Lajos	320
	Geibel Rezső	320		Horváth Sándor	320
	Geiszler József	320		Hub Rezső	320
	Gelinek Tivadar	400		Hubay Zsigmond	320
	Gerő Gusztáv	320	180	Hubert Aladár	320
130	Gerő Virgil	320		Hügl és Saager czég	300
	Gesztes Lajos	320		Hunyadi Imre gr.	400

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

Alapított tőke K

	Huszár István	400
	Huzly Károly	200
185	Iliesiu Jakab örök.	320
	Illés Nándor	300
	Inkey József	400
	Ivánka Imre	200
	Jákó Jenő	320
190	Jankovich Gyula	1000
	Jánosy Dénes	320
	Jarinay Vilmos	320
	Járos János	320
	Javorszky Albert	320
95	Jenikovszky Lipót	320
	Joász Alajos	320
	József kir. hercz. Ö Fensége	600
	Kabina János	320
	Kachelmann Walther	320
200	Kádár István	200
	Karácsonyi Guido gr.	200
	Károlyi Alajos gr.	1000
	Károlyi László gr.	400
	Károlyi Tibor gr.	400
205	Kass Éde	320
	Kelemen Albert	200
	Kelemen Sándor	200
	Kelen Gusztáv	320
	Keleti Nándor	320
210	Kelner Valér	320
	Kende Dániel	320
	Kende Kanut	200
	Khuen-Héderváry Károly gr.	400
	Kigerl János	200
215	Kim Béla	320
	Kis Ferenc	320
	Klein Ödön	320
	Klipunovszky Károly	200
	Kohl és tsa fűrészpenge-gyá- ros czég	320
220	Kohn Náthán	200
	Kolczonay Antal	320
	Koller János	320
	Koncz Imre	200
	Korai Frigyes	320
225	ifj. Kormány Mihály	320
	Kossányi Róbert	320
	Kostyál György	320
	Kosztka Vilmos	200
	Kovács Géza	320
230	ifj. Kovács Pál	320
	Kovács Zsigmond	400
	Krajcsovics Béla	320

Alapított tőke K

	Krausz József	200
	Krivácsy Elek	320
235	Kryvos András	400
	Kugler József	200
	Kugler Lajos	320
	Kuhinka Ferencz	200
	Kuhinka Gyula	320
240	Kuntzl Antal	200
	Kuzma Gyula	320
	Laczkó Elek	200
	Laitner Elek	320
	Lamberg-Luzsénszky gr. család	200
245	Lánczy Gyula	320
	Láng Gábor	200
	Lászly István	200
	Lázár Jakab	200
	Lechner Gábor	320
250	Lehoczky János	400
	Lende Éde	320
	Lesenyi Ferencz	320
	Levitzky Albert	320
	Liebner József	300
255	Linszky Károly	320
	Lipthay Béla br.	320
	Lónyay Gábor	400
	Lo Presti Lajos br.	200
	Lord és társa czég	300
260	id. Luczenbacher Pál örök.	320
	Máday Izidor	200
	Maderspach Viktor	320
	Majláth György	400
	Major Pál	195:02
265	Máltsek Gusztáv	200
	Mandelik Dániel	320
	Marczibányi Antal	200
	Marczelly Gusztáv	320
	Máriássy Mátyás	320
270	Márton Sándor	300
	Masztics Gusztáv (n. Masztics Gusztáv fia)	320
	Mátray József	320
	Maubach Ottó	320
	Mednyánszky Dénes br.	320
275	Merényi Gyula	320
	Metián Traján	320
	n. Micsky Zsigmond örök.	200
	n. Migazzy Vilmos gr. örök.	300
	Mihálovics József	400
280	Mihályfi Mihály	320
	Milch Dávid	400
	Milch Izrael	400
	Miljkovits Péter	320

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

Alapított tőke K

	Mikó Péter	400
285	n. Miske Imre br. örök.	400
	Missics Pál	320
	id. Mjazovszky Károly	320
	Molcsányi Gábor	300
	Molnár Ágost	200
290	Muhos István	320
	Müller Frigyes és társa	320
	Nachtnebel Ferencz	200
	Nádasdy Ferencz gr.	200
	Nádasdy Lipót gr.	200
295	Nádassy Kálmán	400
	Nagy György	320
	Németh Samu	200
	Neuberger Ármin	400
	Neuschloss Emil	320
300	Neuschloss J. és fiai czég	320
	Neuschloss Ödön és Marczell czég	400
	Nopcsa Elek br.	400
	Nopcsa Ferencz br.	200
	Novák József	200
305	Obholz Béla	320
	Ocsárd Károly	320
	Odeschalch Livius hg.	400
	Osterlamm Ármin	320
	Ötvös Lajos	320
310	Pagura Antal	320
	Pánczél Ottó	320
	Pálffy Antal hg.	400
	Pálffy István gr.	200
	Pálffy János gr.	200
315	Pálffy József gr.	400
	Pálffy Mór gr.	200
	Panek Norbert	320
	Papi-Balogh Péter	400
	Párnai Attila	320
320	Parti Evárd	320
	Paulik Andor	320
	Péch Dezső	320
	Péch Kálmán	320
	Peitler Antal	400
325	Pékh József	320
	Peller Ferencz	320
	Pellion Lajos örök.	200
	Penty Albert	320
	Perczel Lajos	320
330	Pető Lajos	320
	Petykó József	300
	Pfauzer Lajos	320
	Pick Henrik	400

Alapított tőke K

	Pirkner Ernő	200
335	Piso Kornél	320
	Pokupcsics Gyula	400
	Polák Hermil	320
	Polyák Béla	400
	Plech József örök.	320
340	Prandau Gusztáv br.	400
	Prély István	200
	Prindl András	200
	Prónay Dezső br.	320
	n. Prónay István örök.	300
345	Prorok Kajetán	320
	Prukberger József	200
	Raab Samu	320
	Radák Ádám br.	400
	Radó Pál	320
350	Ranolder János	400
	Ratkovszky Károly	320
	Récsei-Papp Albert	200
	Reinfusz Bódog	320
	Reizmann Hermann	300
355	Révai Lajos	320
	Révész Károly	200
	Rézécek Antal	300
	Roheim Károly	320
	Roller Adolf	320
360	Rónay Antal	300
	Römer Frigyes	320
	Roth Emil	320
	Roth Ignác örök.	320
	Rozenthal Jakab	200
365	Rozinszky Béla	320
	Rudics József br.	400
	Rutska Tivadar	320
	Ruttkay Géza	320
	Scherffel Samu	200
370	Schertoss Arthur gr.	200
	Schillinger Adolf	320
	Schlachta László	320
	Schmid Soma	400
	Schmidt Károly	320
375	Schmidt Vilmos	600
	Schobei Károly	200
	Schönborn Ervin gr.	600
	Schossberger Henrik	200
	Schréter Károly	320
380	Schréter Salamon	400
	Schritt Wieser József	200
	Schubert József	320
	Schwob Sándor	320
	Scultéty Náthán	320
385	Sényi Győző	320

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Alapított tőke K		Alapított tőke K
	200		200
390	200	440	320
	200		200
	400		320
	400		400
	1000		200
	320		320
	320	445	320
395	400		200
	320		320
	200		320
	300		320
	200	450	320
400	320		600
	400		320
	200		320
	320		320
	400	455	200
405	320		200
	300		320
	400		300
	200		200
	320	460	320
410	320		200
	320		200
	320		300
	320		300
	320	465	320
415	320		400
	400		300
	320		200
	320	470	400
	320		320
420	320		200
	400		400
	320	475	200
	320		400
425	200		320
	200		400
	200		200
	320	480	400
	320		400
430	400		400
	320		200
	400		400
	320	485	400
	320		400
435	320		400
	320		400
	320		400
	320		400

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

Alap itott tőke

b) <i>Városok, hatóságok, testületek, egyletek stb.</i>	
490	Apatini m. kir. erdőhivatal (100 frt után jogutódja a zombori államjavarok igazgatóságának) 320
	Árvai közbirtokossági uradalom 400
	Besztercebánya város 200
	Brassói bánya- és kohó-részvényegylet 320
	Breznóbánya város 400
495	Czegléd város 200
	Damoki faüzlet társ. 320
	Debreczen szab. kir. város 400
	Deés város 200
	Egri érseki főkáptalan 200
500	Esztergomi érseki káptalan 300
	Fiume szab. kir. kikötőváros 200
	Gödöllői m. kir. erdőhivatal (100 frt után jogutódja az ó-budai m. kir. államjavarok igazgatóságának) 320
	Horvát - szlapon erdészeti egyesület 400
	Hontvármegye területén létező községi (volt urbéri, nemesi, közbirtokossági, lelkesíztb)erdők tulajdonosai 320
505	Igló város 200
	Jászóvári prépostság 320
	Kassa sz. kir. város 400
	Kassai közgyűlés 200
	Kolozsvári magy. kir. bányai igazgatóság 200
510	Kolozsvár sz. kir. város 200
	Kecskemét város 200
	Körmöcz sz. k. főbányaváros 300
	Lippai m. kir. főerdőhivatal, a lippai és pécskai m. kir. államjavarok igazgatóságainak jogutódja 400

Alapított tőke K

	Liptóújvári m. kir. főerdőhivatal (100 frt után a liptóújvári m. kir. államjavarok igazgatóságának jogutódja) 320
515	Lugosi m. k. erdőigazgatóság 320
	Marosvásárhely sz. kir. város 200
	Máramarosszigeti m. kir. jószágigazgatóság 800
	Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság 1200
	Magyar-német erdőipar egylet 320
520	Nagybányai m. kir. bányai igazgatóság 200
	Nagy-Rócze város 300
	Nagyvárad I. sz. káptalan 200
	Nógrádmegye gazd. egyesülete 200
	Nógrádmegyei hölgyek alapítványa 684
525	Nyitrai székeskáptalan 320
	Oszt.-Magy. csász. kir. szab. államvasut társaság 1000
	Oszt.-Magy. csász. kir. szab. államvasut urad. igazg. 600
	Pannonhalmi főapátság 200
	Pesti hazai első takarékpénztár 200
530	Pesti ifjak alapítványa 1000
	Pécs város 1000
	Románbánsági ezred. vagyons. 320
	Rimamurány Salgótarjáni vas-mű részvénytársulat 300
	Rimaszombat város 300
535	Sáros nagy- és kis-pataki közbirtokosság 200
	Selmecz - Bélabánya sz. kir. bányaváros 320
	Selmeczi m. kir. főbányagrófi hivatal 800
	Soóvári m. kir. erdőhivatal (mint a diósgyőri m. kir. államjavarok igazgatóságának jogutódja) 400
	Soóvári m. kir. sóbánya igazg. 200
540	Sopron város 200
	Szabadka sz. kir. város 200
	Szokolca város 200
	Szatmárm. gazd. egyesülete 200

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

Alapított tőke K	
Szatmárnémeti város	200
545 Szászváros város	200
Szeged sz. kir. város	320
Szentiványi család rónyai urad.	400
Szerb - bánsági 14. végvid. ezred vagyonszáma	320
Szombathelyi székes káptalan	200
550 Szomolnokai m. kir. bányá- igazgatóság	200
Temesvári m. kir. államjavak igazgatósága	200
Tolnamegye közönsége	320
Ungvári m. kir. főerdőhivatal (100 frt után jogutódja az ungvári m. kir. államjavak igazgatóságának)	320
Ujbánya város	300
555 Újvidék város	200
Veszprémi káptalan	200
Versecz város	400
Zalamegye gazd. egyesülete	200
Zágrábi erdőigazgatóság	400
560 Zágrábi érsek biléti uradalma	320
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal	600
B) Magyar urbéri kötvényekben alapítottak.	
Bánffy Albert br.	200
Bedő Albert dr.	300
Brusek Henrik	200
565 Divald József	200

Alapított tőke K	
Eleőd Jósa	300
Eleőd Simon	200
Forgách Kálmán gr.	200
Ghyczy Emil	300
570 Huboda Gusztáv	200
Kalocsai érseki káptalan	320
Keglevich Béla gr.	500
Kremser János	200
Popper Lipót br.	600
575 Scholcz Rezső	600
id. Teleki Domokos gr.	200
Wessely János	200

**C) Magyar szőlődézsma váltás.
kötvényekben alapítottak.**

Fogarassy Mihály	400
ifj. Pollák Bernát	2000

**D) Egységes államkötvények-
ben alapítottak.**

580 ifj. Pfeiffer József	400

**E) Földhitelintézeti zálogle-
velekben alapítottak.**

Stanik Samu örök.	300
Zamoisky József gr.	400

**F) Magyar aranyjárdék köt-
vényekben alapítottak.**

Guttman S. H.	600
Szlávy József	400

G) Magánalapítványi kötvényekben.

a) Személyek.	Az alapítványnak			
	teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	Előre- fizetés
<i>k o r o n a</i>				
585 Acs Sándor	320	—	16.—	—
Ágh Gyula	320	140.—	—	—
n. Akantisz Rezső örök.	320	240.—	—	—
n. Andrassy Aladár gr. örök	400	—	—	—
Apponyi Albert gr.	400	—	—	—
590 Arató Gyula	320	—	—	—
Babos József	320	—	—	14.—
Bacsák Béla	320	162.95	—	—
n. Balás Emil örök	320	60.—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igaz-
gató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

		Az alapítványnak			
		teljes	készpénzben	Kamat-	Előre-
		összege	törlesztett	tartozás	fizetés
		k o r o n a			
	Baltai János...	320	—	16.—	—
600	n. Bánffy Béla gr. örök Serényi				
	Béláné gr.	400	—	—	—
	Bánik György	320	80.—	—	—
	Barcs Kálmán	320	160.—	—	—
	Batthyány Elemér gr.	400	—	20.—	—
	Baumann Antal	320	224.—	37.—	—
605	Bécsy Dezső	320	—	—	—
	n. Beiwinkler Károly örök	300	—	15.—	—
	Bekény Aladár	320	211·54	—	—
	Bélai József	320	260.—	—	—
	Bencze Gergely	320	20.—	—	—
610	Bérczy Márton	320	—	—	—
	Bereczky Gyula	320	20.—	—	—
	Biloveszky József	320	120.—	—	—
	Bittner Gusztáv	320	54.—	—	—
	Bodnár Richárd	320	—	—	—
615	Böhm Ferencz örök	200	40.—	—	—
	Bokor Róbert	320	—	16.—	—
	Boksay Gusztáv	300	—	—	—
	Borbát Gerő	320	—	—	—
	Borszéki Soma	300	260.—	—	—
620	Bossányi István	320	—	16.—	—
	Briestyánszky Endre	320	160.—	—	—
	Burdáts János	320	—	—	—
	Craus Géza	320	114·30	—	5.—
	Cseh Pál	320	—	—	—
625	Cseres Gyula	320	280.—	—	6.—
	Cserny Győző	320	60.—	—	—
	Csopey Kornél	320	—	—	—
	Csupor István	320	—	—	—
	Daempff István	320	—	16.—	—
630	Debreczy Ödön	320	120.—	—	—
	Dercsényi Kálmán	320	—	—	—
	Derecskey Károly	320	—	—	—
	Derzsy Gábor	320	80.—	—	—
	Dezső Zsigmond	320	—	—	—
635	Dianovszky Pál	320	—	16.—	—
	Dietl Ágoston	320	—	16.—	—
	Mágócsy-Dietz Sándor dr.	320	143·56	9.—	—
	Dipold Imre	320	—	—	—
	Divald Béla	320	—	—	15.—
640	n. Domokos Sándor örök	320	60.—	—	—
	Dömötör Tihamér	320	—	—	—
	Donáth Sándor	320	100.—	—	—
	Engel Sándor	320	—	16.—	—
	Erdődi György	320	—	—	—

A hátralekokokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Az alapítványnak			Előre- fizetés
	teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	
		k o r o n a		
645 Erdődy Imre gr.	320	—	—	—
n. Erdődy István gr. jogutódja Erdődy Gyula gr.	2000	—	—	—
Ernuszt Kelemen	200	—	—	—
Faller József örök.	320	80.—	—	—
Fehér Pál	320	—	28.80	—
650 Feilitzsch Arthur br.	320	—	—	—
Fenyves Lajos	320	—	—	—
Ferencz Gyula	320	—	16.—	—
Filipek Sándor	320	—	—	—
Fóthi Nándor	200	—	10.—	—
655 Förster Gyula	300	143.—	—	—
Füzy Zoltán	320	—	32.—	—
Gondol Dezső	320	—	32.—	—
Gromon Dezső	400	—	20.—	—
Gründl Gyula	320	—	—	—
660 Gyöngyössy Béla	320	—	—	—
György Endre	400	—	40.—	—
n. Györke Ist. jogutódja Györke Ist.	320	280.—	2.—	—
Gyürky Ábrahám gróf örök.	1000	—	300.—	—
Gyürky Ábrahámné grófné	1000	—	600.—	—
665 Haasz Adolf	320	140.—	36.—	—
Hajdu József	320	—	62.—	—
Hajdu Rezső	320	—	9.—	—
dabasi Halász Géza	320	260.—	—	—
Hammer Károly	300	—	—	—
670 Hárs István	320	104.—	—	1.60
ifj. Havas János	300	140.—	—	—
Héczey Lajos	320	—	—	—
Hering Samu	320	280.—	—	—
Hibbján János	320	—	—	—
675 Hoffmann Brunó	320	42.—	6.—	—
ifj. Hoffmann Sándor	320	60.—	—	1.—
Hollós Ferencz	320	200.—	—	—
Hoós Ernő	320	—	—	—
Hoiváth Béla	320	—	—	—
680 Hudák Lajos	320	286.—	—	—
Huszár József	320	60.—	—	—
n. Ihrig Eberhard örök.	320	221.—	5.—	—
Imre Dénes	320	260.—	3.—	—
Inkey István báró	400	—	—	—
685 n. Jambrich János örök.	320	40.—	—	—
n. Janák László örök.	320	200.—	—	—
Janatka József	320	99.—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Az alapítványnak teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	Előre- fizetés
	k o r o n a			
n. Janthó János örök.	320	—	—	—
n. Jenőfi Jenő örök.	320	120·—	—	—
690 Joos Elek	320	—	—	—
Jósika Samu br.	400	—	—	—
Jovits Lázár	320	21·—	25·—	—
Kallina Károly	320	—	—	—
Kalmár Tivadar	320	—	—	1·—
695 Horgosi Kárász Imre	400	—	—	—
Kárász István	320	60·—	—	—
Károlyi Árpád	320	—	—	4·—
Kaufmann Béla	320	—	—	—
Kayser Sándor	320	—	—	—
700 Keglevich István gróf	400	153·—	—	—
Kellner György	300	—	—	—
Kenessey Kálmán	200	—	—	—
Kern György	320	—	—	—
Kirinyi Béla	320	—	—	—
705 n. Kiss Miklós örök.	400	—	—	—
Nemeskéri Kiss Pál	400	—	—	—
Klein Náthán	320	—	16·—	—
Kerekes János	320	—	—	—
Zarándi Knöpfler Károly	320	200·—	—	—
710 Kondor Vilmos	320	160·—	—	0·50
Körös László (Selmeczbánya)	320	—	16·—	—
Kotzmann Géza	320	—	32·—	—
Kovács Aladár	320	—	51·—	—
Kovács Béla	300	77·—	—	—
715 Kovács Gábor	320	—	—	—
Kóváry László	320	210·—	6·—	—
n. Krausz Géza örök.	320	100·—	11·—	—
Kremnitzky Aladár	320	—	—	—
Kubányi Endre	320	—	—	—
720 n. Kutrovich István örök.	320	—	—	—
n. Kürthy Géza örök.	320	240·—	—	—
Lánczy Antal	300	15·—	—	—
Lange Pál	320	—	—	—
Lászlóffy Gábor	320	104·—	13·—	—
725 Lator István	320	—	—	—
Laukó Sándor	320	—	—	—
n. Lavotta Albert örök.	400	200·—	—	—
Legányi Géza	200	180·—	—	—
Lehoczky Aladár	320	—	—	—
730 Lonkay Antal	320	—	—	—
Lopusny Kornél	320	100·—	—	—
n. Loványi Lénárd örök.	320	20·—	—	—
Majthényi László br.	200	—	—	—
n. Markos György örök.	200	—	—	—
735 Mátyus József	320	80·—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Az alapítványnak teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	Előre- fizetés
	k o r o n a			
Mauks Vilmos	300	40.—	—	—
Mentler Sándor	300	—	—	—
Metianu János dr.	320	—	—	—
Michalus Sándor	320	—	—	—
740 n. Mihálcics Miklós örök.	320	—	16.—	—
Mihálik Dezső	320	—	16.—	—
Mikes János	320	80.—	—	—
Miklós Lajos	320	—	—	—
Mikó Béla	200	—	—	—
745 Miskolczy János	320	—	—	—
Molcsányi Ernő	320	—	—	—
Mölczer Gyula	320	160.—	32.—	—
Molnár Károly	320	—	16.—	—
n. Morvay Gyula örök.	320	140.—	8.—	—
750 ifj. Muraközy János	320	—	—	0·40
Nádas Béla	320	—	—	—
Nadhera Pál	320	—	—	—
Nagy Antal	300	—	—	—
Nagy Gábor	320	32.—	169.—	—
755 Nagy György	320	—	—	—
n. Nagy Gyula örök.	320	151.—	—	—
Nagy László	320	—	—	—
Neógrády Kálmán	320	—	32.—	—
Nopcsa Elek br.	400	—	—	—
760 Normann Ferencz gr.	320	—	256.—	—
Odescalchy Arthur hg.	400	40.—	36.—	—
Ormay Gyula	400	120.—	—	—
n. id. Ormós Zsig. örök. ifj. Ormós Zsig.	320	—	16.—	—
Páll Miklós	320	120.—	—	—
765 Pálffy Alajos	320	—	—	—
Papp János	320	—	16.—	—
Parragh Béla	320	—	—	—
Pásztohy Ernő	300	—	—	—
n. Pausinger József örök.	320	288.—	—	2.—
770 Payer Sándor	320	200.—	—	—
Perényi Zsigmond br.	400	—	20.—	—
Piller Kálmán	200	—	—	—
Pischl Pál	320	80.—	12.—	—
Pitroff Kornél	320	—	24.—	—
775 Podmanitzky Géza br.	400	—	—	—
Pollág Géza	320	40.—	—	—
Porubszky Károly	320	—	—	—
Preisner Nándor	320	—	—	—
n. Prodanovics János örök.	320	140.—	14.—	—
780 Prohászka Lajos	320	—	—	—
n. Prónai Aurél és Adorján br. örök.	320	—	208.—	—
n. Prusinszky Károly örök.	320	40.—	—	1.—
n. Pukács Antal örök.	320	140.—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Az alapítványuk teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	Előre- fizetés
	k o r o n a			
n. Radu T. Miklós örök.	320	240.—	—	—
785 Radvánszky Béla br.	400	—	—	—
Radvánszky Géza br.	400	—	—	—
Remann József	320	—	16.—	—
Révai Gyula br.	320	20.—	—	—
n. Révi József örök.	320	300.—	—	—
790 n. Ringler Károly örök. Ringler Antal	320	105.—	—	4.—
Rochlitz Nándor	320	120.—	—	—
Rózsay Rezső	320	120.—	—	—
n. Rozsnyai János örök.	320	20.—	15.—	—
Sághy Kálmán	320	—	16.—	—
795 Schmidt János	320	30.—	—	1.—
Scholz Ottó	320	—	—	—
Schuszter József	320	290.—	—	—
n. Seeberg Adolf örök.	320	160.—	—	—
Siegmund Adolf örök.	320	—	104.—	—
800 Simon Gyula	320	—	—	—
Simonfy Ákos	320	—	32.—	—
Solti Arnold	320	100.—	—	7.—
Somkerekai Gusztáv	320	—	16.—	—
Sommer Károly	320	—	—	—
805 Stéger Antal	320	220.—	—	—
n. Steinhausz József örök.	320	160.—	—	—
Sternberg Frigyes	400	—	—	—
Stillfried Bernát	320	—	96.—	—
n. Sümegh Vilmos örök.	320	—	80.—	—
Tóthi Szabó György	320	—	—	—
810 Csikszentmártoni Szabó József	320	—	16.—	—
Szajbély Gyula	400	—	—	—
n. Szántó István örök.	400	300.—	—	—
Szarkásy János	320	—	—	—
Széchenyi Sándor gr.	320	—	—	—
815 Sziklay Lajos	320	—	—	—
Szimonis Frigyes utóda László	320	180.—	35.—	—
ifj. Szögyény-Marich László	320	—	26.72	—
n. Szontagh Gusztáv örök.	320	240.—	20.—	—
Sztankovánszky János	320	—	—	—
820 n. Sztáray Antal gr. örök.	400	—	—	—
Szuchevich Sándor	320	20.—	24.—	—
Tanos Pál	320	—	—	—
Tavasy Gyula	320	80.—	—	—
n. Trauer Gusztáv örök.	320	20.—	—	—
825 Tóbiás Miklós	320	120.—	—	—
Tölg Vilmos	320	—	—	—
Törzs István	320	—	236.—	—
Tóth Gyula	320	—	—	—
Urbanovszky Béla	320	—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

		Az alapítványnak teljes összege	készpénzben törlesztett összege	Kamat- tartozás	Előre- fizetés
k o r o n a					
830	Vadas Gyula	320	97.—	—	—
	n. Vanke Sándor örök.	320	320.—	52.—	—
	Várnay Sándor	320	200.—	—	—
	Véssei Ferencz	320	80.—	64.—	—
	Weress Sándor	320	100.—	—	—
835	Wolfinuai Wolf Attila	400	270.—	—	—
	Würsching Frigyes	320	80.—	—	—
	Záreczky Pál	320	—	—	—
	Zay Albert gr.	400	—	140.—	—
	Zsuffa Antal	320	—	32.—	—

b) Városok és hatóságok.

840	Budapest székesfőváros	600	400.—	—	—
	Eperjes város	200	—	—	—
	Lőcse város	200	—	—	—
	Szent Endre város	400	—	—	—
	Szunyogszék község	320	—	—	—
845	Temesvár város	200	—	—	—
	Vallás és közoktatásügyi m. kir. minisz- terium	400	—	—	—
	Veszprém város	200	—	—	—
	Zilah város	400	—	20.—	—
	Sáros vármegye gazdasági egyesülete (Eperjes)	300	120.—	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízas útján szedendők be.

II. RENDES TAGOK.

a) Személyek.	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés	
Abaffy Emil †*	36.—	—		Bayer Ágoston	21.—	—
Aistleitner Hugó	16.—	—	50	Bayer Róbert	86.—	—
Ajtay János	—	—		Becker Róbert	19.—	—
Ajtay Jenő	1.—	—		Becsky Emil	272.—	—
5 Ajtay Sándor	—	16.—		Bednárovics Győző	—	—
Almássy István	8.—	—		Bedő Lajos	—	—
Almássy László	208.—	—	55	Bedő Zoltán	26.—	—
Ambrózy Román	32.—	—		Bedross József	—	—
Ambrus Dezső	32.—	—		Béky Albert	—	—
10 Ambrus Lajos	26.—	—		id. Belházy Gyula	—	—
H. Anderkó Ábel	48.—	—		ifj. Belházy Gyula	16.—	—
Antal Miklós	24.—	—	60	Benczkó József	—	—
Antony Károly	—	—		Bende Mihály	—	—
Apáti László	—	—		Benedek Albert	—	—
15 Apáthy Vilmos	—	—		Benke László	32.—	—
Arnaut Miklós	18.—	—		Benkő Rezső	—	—
Arz Károly	12.—	—	65	Bérczy Béla	16.—	—
Asbóth István	48.—	—		Berendi Béla	16.—	—
Asbóth Mihály	—	—		Berghold Károly	—	—
20 Aschner Vilmos	—	—		Bertók Soma	—	—
Aulinger Zsigmond	—	—		Bészler Kálmán	—	—
Ay Antal	—	—	70	Beyer Jenő	—	—
Azzola János	—	—		Biach Fülöp	—	—
				Bidló Ignác	—	—
Babarczy László br.	16.—	—		Bielek Éde	—	—
25 Bachó János	—	—		Bihari Ödön	—	—
Bäcker Ignác	64.—	—	75	Biloveszky Béla	—	—
Balás Árpád	—	—		Binder Béla	—	—
sipeki Balás Béla	—	—		Binder József	—	—
Balás Sándor	—	—		Binder Vilmos	—	—
30 Balaton Antal	13.—	—		Biok Zoltán	48.—	—
Bálint Ferencz	16.—	—	80	Biró János	—	—
Bálint Imre	—	—		Biró Lajos	24.—	—
Balogh Dezső	—	—		Biró Zoltán	—	—
Balogh Ernő	—	3.—		Bizell Ódo	48.—	—
35 Balogh Kálmán	—	—		Blahos Manó	—	—
Baranyai István	64.—	—	85	Blattny Ernő	—	—
N. Barcianu P. Aurél	80.—	—		Blum és társa	—	—
Bárdos József	16.—	—		Bocz Géza	16.—	—
Barkóczai Ferencz	—	—		Boda Dénes	16.—	—
40 Barna György	—	—		Bodó Károly	15·10	—
Barsi Richárd	—	—	90	Bodoni Miklós	—	—
Bartha Ábel	—	—		Bodor Gábor	16.—	—
Bartha Béla	—	—		Bodor Gyula	—	16.—
Bartha Gábor	16.—	—		Bodor Jenő	—	—
45 Bartha Sándor	48.—	—		Boeriu Virgil	—	—
Batta Ferencz	—	—	95	Bögözi Antal	—	5.—
Bauer Endre	—	—		Bogsch Árpád	—	—
ifj. Banhof Károly	—	—		Bohunitzky Endre	—	—

Megjegyzés. A *-al jelöltek nem tagok.

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés
Boitner Gyula	—	—	155 Czinzer Károly	—	—
Bonis Kálmán	—	—	Czobor Adolf	—	—
100 Boór Károly	—	—	Daniek Géza	—	—
Borcun Péter	16	—	Dán Elek	—	—
Boros Mór	32	—	Darkó Gábor	—	—
Boroskai János	—	—	160 Darvas Béla	—	4
Borsitzky Ottó	—	—	Dávid János	—	—
110 ifj. Borsos István	—	—	Deák Géza	16	45
Börzsönyi Gyula	32	—	Deák János	22	—
Botka György	—	—	Demény Lajos	—	—
Botos Lajos	—	—	165 Dénes Géza	—	—
Bózer Jenő	16	—	Despot Dániel	32	—
115 Bradofka Károly	—	—	Dezsényi Jenő	13	—
Brannich Gyula	—	—	Diáconovich Sándor	24	—
Brannich Kálmán	—	—	Diósi Ignátz fia Lajos	—	—
Brausil M.ksa	—	—	170 Dióssy Dezső	5	—
Braxator Hellmuth	80	—	Dittler Gyula	—	—
120 Brebenár József	—	—	Dobl Miklós	—	—
Breckner József	8	—	Dobó Jenő	16	—
Brezovszky József	—	—	Dobren János	—	—
Brodzsky Gyula	—	—	175 Dohnányi Pál	—	10
Brukner Nándor	—	—	Donáth Károly	—	—
125 Buchalla Samu	—	—	Doroszlai Gábor	16	—
Bucsányi József	—	—	Dömsödi Zoltán	64	—
Budovszky János	—	—	Dragán Gyula	—	—
Buhescu Terentius	—	16	180 Draskovich József	32	—
Bund Károly	—	—	Dubszky Gusztáv	123	20
130 Bükhel János	80	—	Dudutz Károly	—	—
Buzna Béla	16	—	Dufek Pál	—	—
Campean János	—	—	Duschek János	—	—
Clement Károly	24	—	185 Dworzszak Károly	56	—
Cornides György	—	—	Ebergényi Béla	32	—
135 Costán István	16	—	Egry Ferencz	43	—
Cotteli Honorat	—	—	Egyed Miklós	—	—
Csanády Attila	48	—	Éltzenbaum Róbert	—	—
Csató Pál	16	—	190 Endersz Frigyes	16	—
Csegezy Pál	4	—	Engel A. és fiai	—	—
140 Cseh Bertalan	—	—	L. Eördögh Bertalan	70	—
Csemitzky Aladár	—	—	Eránosz A. János	—	1
Cservenák János	36	—	Ercsényi Béla	—	—
Cservenka Antal	16	—	195 Ercsényi István	25	—
Cservenka Rezső	—	—	Ernyey Károly	—	—
145 Cséti Viktor	32	—	Eröss Gyula	4	—
Csiba György	—	—	Erösdy Bálint	16	—
Csiszér János	32	—	Érsek Árpád	—	—
Csoma Gusztáv	—	3	200 Esztegár Bálint	—	—
Csórák Iván	8	—	Fábián Béla	—	—
150 Czeisberger Ernő	32	—	Fábry Alajos	16	—
Czelvikker József*	32	—	Fankovics Imre	—	—
Czermann Sándor	159	90	Faragó Béla	—	—
Czibulka Soma	—	—	205 Farkas György	—	1
Czimra József	—	—			

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Tarto- zás	Előre- fizetés		Tarto- zás	Előre- fizetés
210 Farkas Pál	—	—	Gellért József	—	—
Fás Gyula	—	—	Gellért László	—	—
Fasan Károly	—	—	265 Geschwindt Lipót	20·	—
Fay Ede *	82·	—	Geyer H. Viktor	16·	—
Fejér Kálmán	210·	—	Giller Ede	—	—
215 Fekecs József	16·	—	ifj. Giller János	—	—
Fekete Béla	—	—	Gintner Bálint	32·	—
Fekete János	—	—	270 Glósz Alajos	—	—
Fekete Zoltán	—	—	Glózer László	—	—
Felker István	16·	—	Gógl Adolf	51·	—
220 Ferencsik Ödön	—	—	Gombossy Ferencz	—	—
Ferenczi József	—	—	Gombossy József	21·	—
Ferenczi Béla	14·	—	275 Gontkó Ignác	—	16·
Ferenczy Lajos	—	—	Goró Ferencz	—	—
Ferenczy Sándor	—	—	Gotthárd József	—	—
225 Fertsek Ferencz	—	—	Göttmann Venczel	—	—
Figuli Lajos	16·	—	Gözszy Gyula	32·	—
Figura József	—	—	280 Graf Adolf	—	—
Firbász Adolf	—	16·	Gréger Géza	—	—
Firtos Dénes	—	—	Gregersen Béla	—	—
230 Fischer Colbrie Emil	—	—	n. Greiner Lajos	32·	—
Fischer Károly	—	—	Grósz József	—	—
Fischl József	4·	—	285 Gruber Gyula	32·	—
Fischle Frigyes	—	—	Gruber Károly	—	—
Fleischer János	—	—	Guckler Károly	—	—
235 Floch Reyhersberg	—	—	Gunesch Gottfried	—	—
Henrik dr. Iovag	—	—	Gura Károly	—	—
Fodor László dr.	6·	—	290 Günther Antal dr.	—	—
Fogassy Géza	—	12·	Günther Frigyes	—	4·
Fogassy Gyula	7·	—	Günther József	12·	—
Földes Tamás	16·	—	Guttenberg Pál	—	—
240 Földváry Miksa	—	—	Guzikovski Boldizsár	—	—
Forberger Pál	—	—	295 Gyarmathy Mózes	—	—
Friedl Jenő	—	—	Gyenge István	152·	—
Frits Gyula	16·	—	Gyöngyössy József	—	—
Fritz Rezső	—	—	Györke Károly	—	—
245 Fröhlich Brunó	32·	—	Gyurcsó József	16·	—
Fuhrmann Pál	32·	—			
Furherr János	—	—	300 Habel Lambert	—	—
Furmann Antal	30·	—	Haberfelner Béla	—	—
Fülöp Béla	16·	—	Hacher Gyula	—	—
250 Fülöp János	—	—	Haderdány András	—	—
Füstös Zoltán	22·	—	Hain Gusztáv	—	—
Gaal Károly	—	—	305 Hajdu Dezső	32·	—
Gálffy István	—	—	Hajdu János	—	—
Ganovszky Gusztáv	16·	—	Halasi László	—	—
255 Garcsár János	2·	—	Halász Géza	74·	20
Garda János	—	—	Halász József	—	—
ifj. Garlathy Oszkár	17·	20	310 Haleriu Juon	89·	22
Gasparik Pál	14·	—	Haliárszky Samu	—	—
Gasparez Lajos	16·	—	Halka Dániel	—	—
260 Gaszner Imre	—	—	Hallama Mihály	16·	—
Gáts Károly	—	—	Halmi László	—	—
Gaul Károly	—	—	315 Hám Ferencz	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés
Hamar László	—	2.—	Ifftsits József	—	—
Hamernyik Béla	14.—	—	ifj. Ihrig Vilmos	—	—
Hammersberg	—	—	370 Illés Vidor	—	—
Géza dr.	20.—	—	Ilcsvay Dezső	16.—	—
Hámon József	—	—	Imecs Béla	—	—
320 Hankó Pál	—	—	Incze Manó	16.—	—
Hantos Ernő	30.—	—	Intzedy Géza	—	—
Haring Vilmos	—	—	375 Iszapi Gyula	—	—
Harvich Ernő	—	—	Ittu Mihály	—	—
ifj. Harvich Ernő	—	—	Ivancsó Bertalan	—	—
325 Hauptvogel Frigyes	16.—	—	Ivanich Ferencz	24.—	—
Hauszmann Béla	16.—	—	Ivaskó Sándor	—	—
Havas János	—	—	380 Jakab István	—	—
Hawlandt Alajos	—	16.—	Jakab József	16.—	—
Hayden Gyula	—	—	Jákói Géza	—	—
330 Hedbawny József	—	—	Jamnitzky Antal	16.—	—
Hegedüs Béla	—	—	Jancsó Gyula	21.—	—
Heim János	14.—	—	385 Jancsó István	—	—
Heim Károly	46.—	—	Jankó Sándor	—	—
Héjas Kálmán	—	—	Janotyik Károly	8.—	—
335 Hell Miklós	16.—	—	Janovitzky Béla	—	—
Hénel Béla	—	—	Janovitzky Zsigmond	—	—
Hengye Frigyes	32.—	—	390 Janussek István	32.—	—
Henrich Viktor	—	—	Járos Ferencz	32.—	—
Hepke Arthur	32.—	—	Jausz Sándor	24.—	—
340 Herdina László	6.—	—	Jeszenszky Ferencz	44.—	—
Hermann János	28.—	—	Jonica János	—	—
Hesz Ágoston	—	—	395 Jóny Ottó	14.—	—
Hinfner György	—	—	József Ágost kir.	—	—
Hirspek Ágost	—	—	herczeg	—	—
345 Hoffmann Antal	—	—	Juhász József	—	—
Hoffmann Armin	16.—	—	Jüngling János	16.—	—
Hoffmann Dezső	—	—	Jureczky Mór	27.—	—
Hoffmann Gyula dr.	27.60	—	400 Juron Bernát	32.—	—
Hohoss János	—	—	Justh Ferencz	—	—
350 Holfeld Henrik	—	—	Kaán Károly	—	—
Hollós Gyula	—	—	Kacsanovszky J. And.	4.—	—
Homicskó Aladár	16.—	—	Kadácsi Bálint	—	—
Hönsch Manó	—	—	405 Kajdos József	—	—
Hornung Gusztáv	—	4.—	Kakas Odön	16.—	—
355 Hors János	—	—	Kákosy László	—	—
Horváth Gyula	—	—	Kallivoda Andor	—	—
Horváth Jenő	16.—	—	Karácsony Sándor	—	—
Horváth József	28.40	—	410 Karay Ernő	—	—
Horváth Viktor	30.—	—	Karlícs Fülöp	8.—	—
360 Horváthy Ferencz	—	—	Kárpáti Lajos	—	—
Hoznek Gyula	—	—	Karvas Emil	—	—
Hrabovszky Kelemen	24.—	—	Káspár József †	—	—
Huszár Kornél	—	—	415 Kaszaniczky Géza	111.—	—
Huszár Pál	20.—	—	Kehrberg Ernő	32.—	—
365 Huszthy László	24.01	—	Kelecsényi Ferencz	—	—
Huttya Pál	—	—	Kelety Lajos	—	—
Hyross Béla	—	—			

A hátralékukat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Tarto- zás	Előre- fizetés		Tarto- zás	Előre- fizetés
	42	—		—	—
525 Létai Gyula	28	—	575 Melcsiczky Pál	—	—
Letz Lajos	—	—	Melzer Mihály	32	—
Levendovszky Nán- dor	—	—	Metzli Kamill	—	—
Liedermann Emil	44	—	Mezey Arthúr	—	—
Lilge Károly	24	—	Mezey Rezső	24	—
Linszky Antal	—	16	Michna Bertalan	—	—
Lipka Béla	16	—	580 Mike Imre	28	—
530 Lipcsey László	—	4	Mikolás Vincze	—	16
Lófi Jenő	—	—	Mikolásek György	—	—
Lóhr Antal	—	—	Mikós Imre	—	16
Lollok József	—	—	Milosevils György	—	—
dr. Loncsár József	—	—	285 Milosevics Dusan	—	—
535 Lovik Béla	114	—	Mirtse János	11	—
Löv Jenő	4	—	Misley Béla	49	10
Lővárdy Alajos	—	—	Mitske Gusztáv	—	2
Ludmann Miksa	32	—	Mitták Vilmos	8	—
Lukácsfy Elek	48	—	590 ifj. Mjazovszky Ká- roly	32	—
540 Lukovics Attila	19	—	Mojzer Károly	—	—
Lumnitzer Béla	—	—	Moldvai Vilmos	16	—
Lutsch György	24	—	Molnár Imre	—	—
Lux János	—	—	595 Molnár István,	—	—
Lux Vilmos	—	—	Molnár Lajos	16	—
			Monszpart István	102	—
545 Machay Sylveszter	16	—	Móre László	—	—
Machovics Ferencz	32	—	Mozolovszky Adolf	—	—
Maier Béla	26	—	600 Müller Róbert	—	—
Mairovicz Mór	16	—	Murányi Károly	—	—
Majerszky István	—	—	Murina György	—	—
550 Mányai Imre	—	—	Muzsinszky Ede	—	—
Mariányi János	—	—	Muzsnay Géza	—	—
Markocsány Ferenc	—	—			
Markón Antal	—	—	605 Nádai Dénes	—	—
Marosi Ferencz	16	—	Nadhera Ferencz	—	—
555 Marsovszky Ede	—	—	Nagy József, Nagy- Pallag	62	—
Martian Livius	—	—	Eözbégi Nagy József	—	—
Martinkovics János	—	—	Nagy Károly, Buda- pest	—	—
Márton Benedek	—	—	610 Nagy Károly Bustya- háza	—	—
Márton György	132	—	Nagy Pál	—	—
560 Maschek Ferencz	—	—	Nagy Samu	—	—
Masztics Ádám	—	—	Nagy Vincze	—	—
Matavovszky Árpád	—	—	Napholcz Jenő	16	—
Mátéffy Árpád	96	—	615 Nemes Béla	—	—
Máthé Ambrus	—	—	Nemes Károly	—	—
565 Mattanovich Károly	—	—	Németh Márton	—	—
Matter Rezső	—	—	Neuberger testvérek	—	—
Maurer Antal	—	—	Neviczky Miklós	—	—
Mayer Géza	—	—	620 Nickmann Rezső	—	—
Mayer Gyula	—	—	Nickmann Róbert	16	—
570 Mazanecz János	26	—	Niederland Rezső	—	—
Mednyánszky Imre báró	—	—	Nitnausz Gyula	—	—
Medveczky Ernő	—	—			
Méhes Péter Pál	16	—			

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igaz-
gató-választmányunk határozata értelmében postai megbizás útján szedendők be.

	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés
	32·—	—			
625 Novácsek Róbert ...	—	—			
Novák Ferenc ...	—	—	675 Pécsi Ottó ...	32·—	—
Novák György ...	—	—	Peiserle József ...	—	—
Nozdroviczky Miklós ...	—	—	Peiserle Pál ...	—	—
Nürnbergi József ...	—	—	Peltzmann Adolf ...	—	—
Nyíri Dénes ...	—	—	Pétermann Keresztély ...	—	—
630 Nyitrai Ottó ...	20·—	—	Petrás Jakab ...	32·—	—
Nyitray József ...	16·—	—	Petricsek Adolf ...	—	—
Nyul Sándor ...	—	—	Petrus József ...	—	—
			Petykó Antal ...	—	—
Oberth Károly ...	16·—	—	Petzrik Antal ...	—	—
Obrincsák Ernő ...	—	—	Pfalz Károly ...	16·—	—
635 Odor Ignác ...	16·—	—	685 Pfundtner Károly ...	—	16·—
Oláh József ...	16·—	—	Piatsek János ...	—	—
Okolicsányi Lajos ...	—	—	Pilaszy Endre ...	—	—
Omischl Mihály ...	—	—	Pilcz Ottó ...	—	—
Ondrus Gyula ...	16·—	—	Pintér Ferenc ...	—	—
640 Onodi Ferenc ...	32·—	—	690 Pirkhofer Endre ...	—	—
Orencsák Károly ...	46·—	—	Pitschmann Károly ...	24·—	—
Orlovszky Gyula ...	—	—	Plachy Teofil ...	—	—
Ormai Kálmán ...	16·—	—	Plander Béla ...	16·—	—
Orosz Antal ...	—	—	Plech József ...	—	—
645 Orosz István ...	—	—	695 Podhraczký András ...	—	—
Orosz Simon ...	16·—	—	Pohl János ...	—	—
Orosz Tamás ...	35·—	—	Pohl József ...	—	—
Ostadál Jenő ...	16·—	—	Pohl Mór ...	—	—
Osterlamm Ernő ...	11·—	—	Pokorny István ...	16·—	—
650 Osztrólczy Géza ...	16·—	—	700 Poláček Károly ...	—	—
Osztrólczy Miklós dr. ...	—	—	Polák Ferenc ...	16·—	—
Ott Károly ...	96·—	—	Polakovics György ...	92·—	—
			Polgár József ...	—	—
Pajer István ...	—	—	Polgárdy Béla ...	32·—	—
Pál János ...	16·—	—	705 Polnisch Árpád ...	—	—
655 Pálffy Mihály ...	112·—	—	Pomarius Alfréd ...	—	—
Pálka Gyula ...	—	—	Pop Andron Jakab ...	112·—	—
Pálos Konrád ...	—	—	Popovics Ottó ...	—	—
Pankovics Béla ...	—	—	Popovics Stachius ...	—	—
Papp Béla ...	32·—	—	710 Popu Ágoston ...	16·—	—
660 Papp Ferenc ...	—	—	Porubszky Árpád ...	16·—	—
Papp József ...	—	—	Porubszky Gyula ...	—	—
Papp István ...	16·—	—	Pölöskei József ...	—	—
Papp Sándor ...	—	—	Pöschl Ferenc ...	6·—	—
Partos Vilmos ...	—	—	715 de Pottere Gerard ...	16·—	—
665 Pászthy Ferenc ...	8·—	—	Praxa János ...	12·—	—
Pásztor Sándor ...	—	—	Precup Győző ...	—	—
Pataki József ...	—	—	Preszler József ...	20·—	—
Patzl Jenő ...	—	—	Pribnow Pál ...	16·—	—
Pauchly Rezső ...	16·—	—	720 Prohászka Mátyás ...	—	—
670 Pauer Jenő ...	16·—	—	Przhioda Pál ...	—	—
Paul Péter ...	24·—	—	Puchreiner Henrik ...	—	—
Payer Arthur ...	28·—	—	Puskás Ferenc ...	—	16·—
			Puskás Jenő ...	32·—	—
			725 Puza Jenő ...	—	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

	Tarto- zás	Előre- fizetés		Tarto- zás	Előre- fizetés
Rác Alajos	16	—	790	Saághy Lajos	—
Rác Imre	—	—		Saenger Nándor	16
Rades Dávid	—	—		Sailer György	148·90
Raduly János	—	—		Salix Gyula	—
730	Rainiss István	—		Salzberger József	16
	Rajnoha Gyula	144	795	Sándor Imre	—
	Rajtsán János	—		Schabb Bálint	—
	Rajzinger Antal	16		Schaller Kálmán	8
	Rakusán Károly	—		Schanzer Ignác	—
735	Raner Sándor	12		Schauschek Gábor	—
	Ranku Miladin	20	800	Scherer Ágoston	16
	Rappensberger Andr.	—		Schleifer Bertalan	—
	Rausz István	—		Schlesinger Alajos	—
	Rebek József	—		Schmidt Ernő	—
740	Regenye Mátyás	—		ifj. Schmidt F. Szász- régen	16
	Reif Wendelin	—	805	Schmidt F. Rózsa- hegy	—
	Rejtő Adolf	—		Schmidt Gáspár	16
	Reithoffer Ferenc	16		Schmidt Ignátz	—
	Répászkó István	—		Schmidt Román	—
745	Reschner Rezső	29		Schmidt Vilmos	48
	Ressel István	50	810	Schmidt Zsiga	32
	Retter Frigyes	—		Schmotzer János	22
	Rettich Károly	8		Scholcz Hugó	—
	Revóczy Béla	—		Scholtész Henrik	—
750	Rhédei József	—		Scholtz Gyula	—
	Riesz László	32	815	Schönherr Sándor	—
	Riethmüller Ármin	—		Schöpflin Alajos	16
	Riffer Sándor	16		Schudich Nándor	—
	Rimler Pál	—		Schulhof és Hecht	—
765	Rinaldi Ottó	—		Schurina Vilmos	32
	Ringeisen Lajos	—	825	Schuster András	—
	Ritter Károly	—		Schuster Jenő	—
	Rochlitz Dezső	—		Schuster Lajos	16
	Rochlitz Gyula	32		Schwabik Ferenc	—
770	Róhrich Ernő	—		Schwartz Rezső	—
	Róhrich Márton	—	830	Schwiegut Ferenc	—
	Rolland Gusztáv	—		Sebők Ernő	—
	Ronchetti Gáspár	—		Seenger Lajos	—
	Rondonelli Jenő	—		Segercian Vazul	16
775	Rónai Antal	16		Seh Jenő	40
	Rónay Imre	26	835	Seide Róbert	—
	Roos Mátyás	—		Seidner Bernát	16
	Rosenstingl Antal	16		Selymessy Ferenc	—
	Rosmanith Albert	32		Sengschmidt Frigyes	—
780	Roszinszky János	16		Seyfried Jakab	—
	Roth Gyula	—	840	Sift Ágoston	—
	Rottler József	—		Sikó Aron	—
	Rozim József	—		Simonek Gotthárd	32
	Rozinszky László	112		Simonffy Gyula	16
785	Rumann Ernő	20		Simsik Mihály	—
	Rumann Gottfried	—	845	Sipos Antal	—
	Rutényi Károly	16		Sipos Mihály	—
	Ruzicka Ágoston	32			
	Ryll Viktor	—			

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igaz-
gató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés
	173·60	—	900	Szálka Albert	—
	—	—		Szantner Gyula	—
	—	—		Szauer Oszkár	—
850	Skultéty Győző	19·	—	Szántó Mihály	—
	Sobó Jenő	—	—	Szántó Zenő	26·
	Sochor József	—	905	Szegedy-Ensch Károly br.	—
	Solomon Emil	16·	—	Székács Vincze	32·
	Soltész Gyula	10·	—	Székely István	—
855	Somogyi Lajos	—	—	Szeleczy János	—
	Somogyi Ferencz	10·	—	Szelényi Gusztáv	—
	Somogyi Géza	—	910	Szenes József	—
	Sóska Gyula	—	—	Szeniczky Gyula	16·
	Spányol Géza	—	—	Szentimrey Dániel	—
860	Spengel Sándor	16·	—	Szentpáli Kálmán	—
	Spettmann János	—	—	Szentpáli Kázmér	—
	Spielhaupter György	—	915	Szepesházy János	16·
	Spi-sák Gyula	16·	—	Szepesházy Kálmán	—
	Sporny Gyula	—	—	Szepessy Elek	—
865	Spotkovszky József	—	—	Szepsy Sándor	32·
	Sréter Agoston	10·	—	Szifft Gyula	—
	Stainer Gyula	—	920	Szigethy János	—
	Stark Dezső	—	—	Szigeti Rezső	—
	id. Stark Ferencz	—	—	Szijgyártó József	—
870	Stark Miksa	—	—	Sziklai Emil	—
	Stegmann Gusztáv	42·	—	Szilágyi József	—
	Steiner M. Mór	—	925	Szilágyi László	—
	Steller Ede	9·	—	Szilárd Iván	32·
	Stephani Ervin	—	—	Szimon Béla	—
875	Sterba Szabolcs	—	—	Szinek Viktor	32·
	Stern Dezső	16·	—	Szivós Gyula	—
	Steuka Lajos	—	930	Szkalák Károly	—
	Stojanovich Illés	32·	—	Szmik Gábor	—
	Strobel Árpád	—	—	Szójka Gyula	—
880	Strompf Pál †	—	—	Szokolóczy József	—
	Stromszky László	7·10	—	Szokoly Elemér	—
	Suha Rezső	—	935	Szöllösy Rezső	4·
	Sujanszky Imre	16·	—	Szondy János †	80·
	Sulyok Zoltán	—	—	Szőnyi István	—
885	Sümegeh Ignác	—	—	Sztavács Norbert	—
	Süteő Oszkár	—	—	Sztripszky Ágost	132·
	Suster Rezső	6·50	—	Szücs Elemér	—
	Szabó Béla	—	940	Szücs Kálmán	64·
	Szabó Ferencz	—	—	Szuppek József	—
890	Szabó Ignácz	12·	—	Szüz László	—
	zalai Szabó Kálmán	—	—	Szvetelszky Géza	—
	Szabó K.	—	945	Szvoboda Mihály	16·
	Szabó Kálmán	—	—	Takács Miklós	—
	(Battonyai	16·	—	Tamás Gyula	16·
	Szabó Sándor	—	—	Tanády Emil	—
895	Szadeczky Miklós	—	—	Tar József	32·
	Szadmáry Ferencz	—	950	Tarnay Dezső	24·
	Szalagyí Emil	32·	—	Tarsoly Árpád	24·
	Szalai Ernő	—	—		
	Szalántzy László	—	14·		

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postal megbízás útján szedendők be.

	Tarto- zás	Előre- fizetés		Tarto- zás	Előre- fizetés
Tatarek Kálmán ...	32·	—	1005 Ujfalussy Mihály ...	—	—
Tatarek Rezső ...	—	—	Ujsághy Zsigmond ...	—	—
Tausch Rezső ...	16·	—	Ulreich Gyula ...	—	—
955 ifj. Tavassy Lajos ...	—	0·10	Ungár Ign. és fia ...	—	48·
Téglás Károly ...	16·	—	Urbán Gyula ...	—	—
Teleki Arvéd gróf ...	—	—	1010 Urbánszky István ...	—	—
Teltsch Kornél ...	—	—	Vadas János ...	96·	—
Teodorovics Ferencz ...	16·	—	Vaitzik Ede ...	16·	—
960 Terény Sándor ...	—	—	Vaitzik Emil ...	—	—
Térfi Béla ...	—	—	Vaitzik Gyula ...	—	—
Terray Gyula ...	—	—	1015 Vajda Ákos ...	—	—
Thék Endre ...	—	—	Vály Ferencz ...	—	—
Thuránszky Béla ...	16·	—	Varga János ...	12·	—
965 Thyr János ...	32·	—	ifj. Várjon Géza ...	—	—
Tichy Kálmán ...	16·	—	Várnai Ödön ...	28·	—
Tihanyi László ...	16·	—	1020 Vassányi M. István ...	32·	—
Timok János ...	12·	—	Vaszary Antal ...	—	—
Tirts Rezső ...	—	—	Vaszilovics Miklós ...	82·	—
970 Tölgyes József ...	26·	—	Vázsonyi Henrik ...	—	1·
Tomassek Miklós ...	—	—	Végh Gyula ...	24·	—
Tomasovszky Imre ...	16·	—	1025 Velancsics István ...	16·	—
Tomka Jenő ...	—	—	Velbávszky Gyula ...	—	—
975 Tompa Ferencz ...	16·	—	Velics János ...	—	—
Tompa Kálmán ...	20·	—	Veress László ...	—	—
Tonházy Gyula ...	30·	—	ifj. Vermes György ...	30·	—
Toperczer Árpád ...	—	—	1030 Vermes Viktor ...	—	—
Tordony Emil ...	16·	—	Véssey Mihály ...	—	—
980 Tordony Gusztáv ...	36·	—	Vidor Ignác ...	—	—
Török Albert ...	16·	—	Vidos Miklós ...	8·	—
Török Gábor ...	10·	—	Vigh József ...	—	—
Török László ...	—	—	1035 Visnič Milán ...	32·	—
Török Ödön ...	8·	—	Vlaszaty Ödön ...	—	—
985 Török Sándor ...	—	—	Vodicska Ferencz ...	96·	—
Törzs Arthur ...	—	—	Voigt Herman ...	—	—
Tóth Ferencz ...	—	—	Volfinau Gyula ...	—	—
Tóth Miklós ...	16·	—	1040 Volnhofer Pál ...	20·42	—
Tóthpál István ...	16·	—	Vozarik Ferencz ...	—	—
990 Traub István ...	36·	—	Vranay István ...	—	—
Trauer Gyula ...	—	—	Vukovics Péter ...	24·	—
Traxler Lajos ...	—	—	Wagner Sándor ...	—	—
Trgyina József ...	16·	—	1045 Wanner Hermann ...	—	—
Tribus Gusztáv ...	—	—	Wanyek Arnold ...	—	—
995 Tripammer Károly ...	24·	—	Warinszky József ...	16·	—
Trnovszky Márk ...	—	—	Waszner József ...	—	—
Trostler Ármin ...	—	—	Webel Elek ...	20·	—
Trsztyánszky László ...	—	—	1050 Weidmann József ...	—	—
Trunkó János ...	128·	—	Weinert Tivadar ...	—	—
1000 Turcsa Tivadar ...	—	—	Weisz Hugó és tsa ...	—	—
Turcsán Mihály ...	112·	—	Weismayer Oszkár ...	—	—
Tuzson János dr. ...	—	16·	Wellebil Károly ...	—	—
Udvardi József ...	—	—	1055 Wenczel Miksa ...	—	—
Uitz Mátyás ...	—	—	Wenk Ferencz ...	16·	—

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul iglató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

	Tartozás	Előrefizetés		Tartozás	Előrefizetés
Wenk Gyula	8.—	—	Besztercze sz. kir. város	—	—
Wény János	16.—	—	Borsai közbirtokosság	16.—	—
Wessely Alajos	—	—	Brassó város	—	—
1060 Wiegandt Henrik	18.—	—	1100 Brassói gör. nemz. egyh.	—	—
Wiener Ferencz	—	—	Csáky János gróf utód. n.-halmágyi uradalma	16.—	—
Wilde Ferencz	—	—	Dobsina város	—	—
Wilhelmb Gyula	—	—	Draskovich Dénes gróf ném.-ujvári urad. erdőhivatala	—	—
Winkler Miklós	48.—	—	Esztergom város	16.—	—
1065 Winter Gusztáv	—	—	1105 Fatermelő és fake-reskedő hivatalnokok országos egyesülete	16.—	—
Wittich Lajos	—	—	Frigyes kir. hercz. m.-óvári és bellyei uradalmi	—	—
Witting Emil	—	—	Felsőbánya város	—	—
Woche Jenő	—	—	F. k. visói közbirtokosság	16.—	—
Woche Lajos	—	—	Gölnitzbánya város	16.—	—
1070 Wolfram Sándor	16.—	—	1110 Gömöri faipar részvénytársaság	16.—	—
Zachár Ádám	—	—	Hohenlohe hg. javorinai jószágigazgatósa	16.—	—
Zachár Gyula	—	—	Kőszeg város	16.—	—
Zachár István	—	—	8.—	16.—	—
Zachár Jakab	—	—	Modor város	16.—	—
1075 Zachár László	16.—	—	Nagyenyedi Bethlen főiskola	—	—
Zadrazil János	—	8.—	1115 Pozsony sz. kir. város	—	2.—
Zajc Carmelő	28.—	—	Pozsony-Szt-György város	—	—
Zalai László	96.—	—	Ráczevei cs. és k. fels. családi alap. urad.	—	—
Zankó Emil	—	—	Sárói uradalom	16.—	—
1080 Zathureczky Gyula	—	—	Sasvári cs. és kir. intézőség	16.—	—
Zathureczky Vilmos	—	—	1020 Sepsí - Szt - György város	16.—	—
Zbinyovszky Lajos	—	—	Selmeczbányai akadémiái ifjúsági kör	—	—
Ziegler Mihály	26.—	—	Zagyvai erdészeti hivatal	—	—
Zikeli György	32.—	—			
1085 Zikmundovszky Nándor	16.—	—			
Zimann Ede	16.—	—			
Zimay János	—	—			
Zimmermann Gusztáv	—	—			
Zirin György	32.—	—			
1090 Zólomy Imre	—	—			
Zsivanovics Zsiva	—	—			
Zudor Béla	—	—			
Zwickelsdorfer János	57.—	—			
b) Uradalmak, városok, hivatalok és egyesületek stb.					
Andrássy Tivadar gróf ó-fenesi urad. erdőhivatala	—	—			
1095 Bazin város erdőhivatala	—	1.—			
Besztercebányai püspöki uradalom	16.—	—			

A hátraléki kimutatás megvizsgáltatván és az egyesület tagsági könyvével összehasonlítatván, mindenben helyesnek találtatott.

Budapesten, 1905. január hó 10-én.

A számadás-vizsgáló bizottság:

Szalai Ernő s. k.

Boitner Gyula s. k.

Balogh Ernő s. k.

A hátralékokat kérjük legkésőbb január hó végéig beküldeni, mert azontul igazgató-választmányunk határozata értelmében postai megbízás útján szedendők be.

Az „Orsz. Erd. Egyesület“ igazgató-választmánya.

A zárjelben foglalt évszám a megválasztás évét jelzi. Az elnökség 1902-ben választott meg.

Elnök: Bánffy Dezső báró, v. b. t. t., földbirtokos, stb. stb.

I. alelnök: Kálnoki Bedő Albert dr., nyugalmazott földmiv. államtitkár stb.

II. alelnök: Horváth Sándor, miniszteri tanácsos.

Választmányi tagok.

- Almássy Andor, m. kir. erdőigazgató, I. Lugoson (1903).
Arató Gyula, m. kir. erdőmester, I. Budapesten (1904).
Bittner Gusztáv, urad. erdőmester, I. Malaczkán (1902).
Csik Imre, m. kir. erdőtanácsos, I. Liptóujvárt (1903).
5 Csupor István, primási főerdőmester, I. Esztergomban (1903).
Eleőd Jónás, ügyvéd, I. Katalinhatta, Nógrád vm. (1904).
Feilitzsch Arthur br., cs. és kir. kamarás, I. Kolozsvárt (1904).
Fekete Lajos, m. kir. főerdőtanácsos, főisk. tanár, I. Selmeczbányán (1902).
Garlathy Kálmán, ny. m. kir. erdőigazgató, I. Besztercebányán (1902).
10 Gaul Károly, műegyet. magántanár, I. Budapest (1903).
Havas Ágoston, kir. alerdőfelügyelő, I. Budapesten (1902).
Havas József, kir. erdőigazgató, I. Zágrábban (1902).
Hangay Géza, m. kir. erdőtanácsos, I. Zala-Egerszegen (1904).
Hirsch István, ny. miniszteri tanácsos, I. Budapesten (1904).
15 Illés Nándor, nyug. m. kir. főerdőtanácsos, I. Losonczon (1902).
Imecs Béla, urad. főerdész, I. Borsod-Apátfalván (1903).
Nemeskéri Kiss Pál, cs. és kir. kamarás, földbirtokos, I. Budapesten (1902).
Krajcsovics Béla, kir. erdőfelügyelő, I. Brassón (1902).
Khuen-Héderváry Károly gróf, Ő Felsege személye körüli minister, földbirtokos, I. Budapesten (1903).
20 Laitner Elek, m. kir. erdőigazgató, I. Beszterczen (1903).
Lászlóffy Gábor, m. kir. főerdőtanácsos, I. Budapesten (1902).
Máday Izidor, ny. miniszteri tanácsos, I. Budapesten (1902).
Nagy Károly, m. kir. főerdőtanácsos, I. Budapesten (1902).
Péchy Kálmán, m. kir. erdőtanácsos, I. Budapesten (1902).
25 Podhráczky András, Coburg hercz. erdőigazgató, I. Jolsván (1904).
Reinfusz Bódog, prépostsági erdőmester, I. Jászón (1902).
Rónay Antal, m. kir. főerdőtanácsos, I. Ungvárt (1903).
Schmidt Ferencz, uradalmi erdőmester, I. Szász-Régenben (1902).
Simon Gyula, m. kir. erdőtanácsos, I. Kolozsvár (1902).

- 30 Sóltz Gyula, ny. orsz. főerdőmester, min. tanácsos, I. Budapesten (1902).
 Sóltz Ottó, árvai közb. urad. főerdőmester, I. Árva-Váralján (1902).
 Tavi Gusztáv, miniszteri tanácsos, I. Budapesten (1904).
 Téglás Károly, m. kir. erdőtanácsos, főisk. tanár, I. Selmeczbányán (1903).
 Tomcsányi Gusztáv, m. kir. erdőigazgató, I. M.-Szigeten (1904).
 35 Tomcsányi Gyula, m. kir. erdőigazgató, I. Besztercebányán (1903).
 Török Gábor, városi erdőmester, I. Debreczen (1904).
 Dr. Tuzson János, műegyet. magántanár, I. Budapesten (1904).
 Vadas Jenő, m. kir. főerdőtanácsos, főisk. tanár, I. Selmeczbányán (1902).
 Vadászfy Jenő, közalap. erdőtanácsos, I. Pilismaróthon (1902).
 40 Vuk Gyula, tőzsdetanácsos, fakereskedő, I. Budapesten (1903).

Számadásvizsgáló-bizottság:

(3 évre választott 1902-ben.)

Elnök:

Boitner Gyula, urad. főerdész, Budapest.

Tagok:

Balogh Ernő, m. kir. főerdész, Budapest.
 Bodor Gyula, m. kir. erdőmester, Budapest.
 Szalay Ernő, m. kir. közalapítv. főerdész, Budapest.

Titkár:

Bund Károly. (Hivatali helyiség: Budapest, V., Alkotmány-utca 6.)

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

— o —

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya által kiküldött
lapbizottság felügyelete mellett

szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1905. január hó.

I. FÜZET.

XLIV-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-út 25.

Stainer Gyula

cs. és kir. udv. szállító

első körmendi magyar magpergető gyára

Körmenden (Vasmegeye.)

Ajánl tavaszi szállításra:

Mindennemü túlevelü-, lombfa- és gyümölcsfa-magvakat, ugy mint kocsányos és kocsánytalan tölgy-makkot stb. a legnagyobb tisztaság és csiraképeesség szavatolása mellett, elismert kitünő és megbizható minőségben.

(5. VI. 2.)

FARAGÓ BÉLA

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Magyar magpergető gyára, erdei csemete, diszfenyőtelepe

ZALA-EGERSZEGEN

ajánl tavaszi szállításra mindenféle

**Erdei vetőmagot,
Erdei csemetét,
Külföldi diszfenyőket**

(4.-2.)

elismert jó minőségben.

Eddig 19 elsőrangú érem és diszoklevéllel kitüntetve.

1904. évi kitüntetések: Sopron aranyérem, Veszprém két
diszoklevél, H.-M.-Vásárhely két diszoklevél.

Florinșchi, Ion

1905. JANUÁR HÓNAP

ERDÉSZETI LAPOK

XLIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

I. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hónap 15-én. * Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☛

(Telefon: 37—22.)

Horváth Sándorról.

Szokássá vált, hogy a haladás utvonalát a gazdasági életben is szakaszokra osszuk. A határt nem a magunk tetszése, hanem nagy események szabják meg, s kimagasló alkotások jelezik.

Ilyen határjelező hatalmas alkotás a mi szakunk életében az erdőtörvény, amelynek végrehajtása immár huszonötödik évét számlálja.

Negyedévszázad maroknyi idő a gazdaságtörténet mértéke szerint; s hogy ezt a maroknyi időt mi mégis a magyar erdőgazdaság hatalmas korszakának szeretjük emlegetni, bizonyára onnan van, mert emlékezetünk, tudásunk és érzésünk szerint ennek a maroknyi időnek minden éve-napja tele volt az egyszerre széles mederre kapott gazdasági tevékenység erőteljes áramlatával, a céltudatos munka eltörölhetlen nyomdokaival, újabb meg újabb térhódítással, új meg új irányban. Tele étellel, erővel, munkával, sikerrel.

Tele csüggedetlen kitartással a töretlen ut akadályainak leküzdésére; türelmes mérséklettel és óvatossággal a gyors, de fölszines haladás végzetes veszedelmeinek elhárítására; és tele igaz hűséggel és őszinte megbecsüléssel a zászló és egymás iránt.

Ha érzésünk, amely a multat eképen láttatja velünk, nem csal, akkor a letelt negyedévszázadot méltán és joggal emlegetjük szakunk valóban nagy korszakának. Nem az idő hossza, nem az évek száma szerint, hanem az erdőgazdaság mai fejlettségéhez és a jövőbeli haladásnak biztató reményeihez képest — az állami és társadalmi élet terén egyaránt.

Ennek az életerős és eredményes gazdasági tevékenységnek élére állította most a legfelsőbb királyi elhatározás *Horváth Sándort*.

Arra a helyre, ahol a tettekérség s a hatalmi erő mélységes befolyást gyakorolhat a gazdasági haladásnak irányítására; de üdvösen csak úgy, ha a tettvágy s a hatalmi erő lelkiismeretes kötelességtudással és felelősség érzettel párosul s ezekkel harmonikusan egybeolvadva, széleskörű tudás és tapasztalat alapján, előrelátó gondossággal nyilatkozik meg.

Am épen ezért kelt megelegetést s megnyugvást a legfelsőbb elhatározás mindannyiunkban, akikben a magyar erdőszet nagy korszakának megbecsülése a jövő iránt nemcsak reményt és bizalmat, hanem a fáradságos alkotásoknak sorsát féltő aggodalmat is tart mindig ébren.

Horváth Sándor egyénisége teljes világosságban áll mindannyiunk előtt.

A magyar erdőszet nagy korszakának önzetlen odaadásban, hűséges kitartásban, kimeríthetlen munkabírásban kezdettől mindmaig példás munkását, kimagaslóan tiszta lel-

kületü és érinthetetlen jellemü alakját és szakunknak szellemben már évek sora óta elismert egyik vezérét tiszteljük benne.

Ismeri, mert közvetlenül munkálta vagy hathatósan támogatta az erdészetnek minden ágazatát, az állami és a társadalmi élet terén egyaránt, úgy hogy a saját pályafutása mindezeideig a legbensőbb kapcsolatban állott a magyar erdészeti korszakos fejlődésének folyamatával, szakunk színvonalának fokról-fokra való emelkedésével.

S ha igaz — amint hiszszük is, — hogy a magyar erdőgazdaság rohamos fellendülését az erdőtörvényben nyert széles és szilárd alapon is az államhatalom és a társadalmi tényezőket összpontosító országos erdészeti egyesület kölcsönös támogatása, a nagy céloknak egyetértő fölkarolása idézhette csak elő, akkor megelégedésünkre s megnyugvásunkra szolgálhat az is, hogy *Horváth Sándor* az egyesület igazgatásában ma már az elsők között foglal szintén helyet, még pedig ott is hosszú, két évtizedes tevékenysége révén, amely idő alatt, mint az egyesület titkára, az állami igazgatás s a társadalmi tevékenység összhangbahozatalával járó fontos föladatnak és munkának oroszán részét végezte.

A szaktudásnak alaposságát, az ítélőképességnek éleslátását, a haladás iránt való erős érzéket már kora ifjúságában, pályafutása kezdetén megszerezte; — előbb, amikor a századoknak már rég magas színvonalra emelkedett erdőgazdaságát a szaktudomány hírneves tekintélyeinek oldala mellett tanulmányozta, majd itthon, amikor az ország különböző vidékein, honi erdészeti viszonyainkról tájékozódott; — hogy ezekután az összehasonlításokra gazdag alapot nyújtó tanulmányok után éveken át az akkor alkotott erdőtörvény életbeléptetésének s végrehajtásának terhes föladataival foglalkozzék.

Haladás iránt való élénk fogékonysággal karolta föl mindjárt csirájában a kisebb kötött forgalmu erdők állami kezelésének eszméjét, s amellett hűen kitartva, az új eszme teljes kibontakozását folyton gyarapodó sikerrel munkálta; mígnem az áldásos intézménynek, nehéz akadályok leküzdése után, tartós jövőt is biztosíthatott a nevéhez fűződő 1898:XIX. t.-cikk megalkotásával.

A magyar erdőgazdaság erőteljes továbbfejlődése számára tehát, melyet vezetni, irányítani most már formászerint is hivatva lesz, maga szintén teremtett újabb, széles és szilárd alapot, melynek kifejlesztésére, avagy a két erős alapnak egybeforrasztására avatottabb kéz az övénél nem lehet.

Érzületére s gondolkozására igen jellemző az a kérés és intelem, amit tisztviselő társaihoz intézett akkor, mikor kineveztetése alkalmával új állásában üdvözölték.

Kevés szóban sokat jelentő kérés és intelem volt az: „Szeressétek és becsüljétek egymást; ápoljátok és szilárdítsátok meg az egyetértést egymás között, — mert a mi erdészetünknek erre igen nagy szüksége van.“

*

Horváth Sándor 1850-ben, Kolozsvárott született. Középiskoláit Nagyenyeden végezte s onnan Selmezbányára ment, hogy ott a bányászati tanfolyamot hallgassa, de Wagner K. tanácsára mégis az erdészeti szakra iratkozott be. Mindjárt az első évben ösztöndíjat kapott. A hároméves tanfolyam befejeztével még az ugyanakkor életbeléptetett erdőmérnöki tanfolyamot is jelesen elvégezvén, 1874-ben M.-Szigetre I. oszt. erdőgyakornokká neveztetett ki, az erdőrendezősegi teendőkhöz, amelyeket csakhamar önállóan végzett. Miután az államvizsgát 1876-ban letette, Wagner Károly a pénzügyi miniszterium erdészeti osztályába hívatta be. 1877-ben az erdészeti akadémia 1000 frtos ösztöndíjával az erdőrendezés tanulmányozása végett Szászországba küldetett ki, ahol a tharandi akadémiát is látogatnia kellett.

„Itt — írja Vadas J. A selmeczb. m. kir. erdőakadémia története és ismertetése“ című munkájában — alkalmat nyílt meg ismerkedni az erdészet kiváló férfiáival, Judeichal és különösen Presslerrel, kiktől igen sokat tanult s többet — mint maga mondja — a mindennapi barátságos érintkezésben, mint a tanteremben. Általában szászországi időzése elhatározó befolyással volt a fiatal szakférfiu fölfogására, az erdészetnek különösen közgazdasági kérdéseiben. És habár jól tudja Horváth, hogy az erdőgazdaságnak Szászországban fényesen bevált pénzügyi alapelvei nálunk még nem igen alkalmazhatók az életben, ő mégis határozottan ennek az új iskolának a híve s ahol csak teheti, ennek a törvényeit tartja szem előtt“.

Külföldi tanulmányutjáról visszatérően, 1879 tavaszán a miniszter megbízásából az állami erdőgazdaság tanulmányozása végett a lipcsei, majd a beszteczbányai és az ungvári kerületbe ment; de 1880-ban már vissza kellett térnie a földművelésügyi minisztériumba, hogy ott az 1879: XXXI. t.-cz. életbeléptetésével kapcsolatosan kiadott végrehajtási rendeleteket Belházy Emil társaságában kidolgozza, s az életbeléptetés egyéb feladataival foglalkozzék. 1882-ben erdőmérnökké, 1883-ban erdőfelügyelővé nevezetett ki, s két évvel utóbb már önállóan vezette az erdőrendezésügyi osztálynak azt a részét, amelynek ügyköre évről-évre gyarapodott a szerződéses alapon állami kezelésbe vett községi s más kisebb, kötött forgalmu erdők ügyeivel, úgy, hogy csakhamar külön ügyosztálylyá alakult. Ennek vezetésével bízott meg 1889 elején, s miután az osztály ügyköre a volt naszódvidéki községek tulajdonát képező erdők gazdasági kezelésében korszakos fontosságú 1890: XIX. t.-cz. végrehajtásával is megnövekedett, az osztály élére 1891-ben erdőigazgatóvá nevezetett ki, s utóbb 1895-ben főerdőtanácsossá.

A következő évek alatt a községi s más kisebb kötött forgalmu erdők és a kopár területek állami kezelésének, valamint a közbirtokosságok és volt urbéres birtokosságok erdőgazdasági ügyvitelének törvényhozási uton való szabályozását készíti elő, aminek eredménye az 1898: XIX. t.-czikk megalkotása lett. A törvényjavaslat a képviselőházban is általában véve osztatlan tetszéssel fogadtatott. A törvény szentesítése után pedig Horváth

Sándort a király III. oszt. vaskorona rendjével tüntette ki, majd két évvel utóbb 1900-ban a miniszteri tanácsosi czímmel ruházta föl.

Azóta az új intézmény megerősítésén és kifejlesztésén fáradozik; s hogy mily eredménynyel, azt a kisbirtokos osztály gazdasági érettségének gyarapodása tekintetében ugyan majd csak a távolabbi jövő igazolhatja, de a kiváló gonddal fölkarolt értékesítési ügyek intézéséről már is nagy gazdasági előnyök tanuszkodhatnak.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1881-ben választotta meg titkárává, amely minőségében két évtizeden át fáradozott az egyesület anyagi és erkölcsi fölvirágoztatásán épugy, mint az egyesület anyagi erejének gyarapodásával lépést tartva az erdészeti szakirodalom fejlődésének előmozdításán; s másfelől az egyesület erkölcsi súlyának latba vetése mellett fontos erdőgazdasági kérdéseknek társadalmi uton való munkálásán.

Mikor államhivatali állásának megsokasodott gondjai miatt attól lehetett tartani, hogy a kettős elfoglaltság — amelyek mind-egyikét nap-nap mellett páratlan kötelességtudással teljesítette — évek során át megrongált egészségét végre is veszélybe döntheti, s ezt maga is belátni kezdvén, az egyesület szolgálatától, helyesebben mondva, az egyesület igazgatása körétől megváltni készült, ezt a szándékát hivei 1899-ben alelnökké történt megválasztásával hiúsították meg; s hogy az egyesületi élethez még közvetlenebb kapcsolattal fűzzék, közadakozásból új alapítványt létesítvén, ezt az ő nevére nevezették el.

Kiváló szolgálatot tett kiállítások alkalmával az erdészeti csoport rendezése körül. Az 1890. évi bécsi gazdasági és erdészeti kiállítás alkalmával kifejtett munkásságának elismerésül a király a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. A mileniumi kiállítás Erdészeti és Vadászati csoportjának szintén egyik legtevékenyebb biztosa volt.

Sok éven át részt vett az Erdészeti Lapok szerkesztésében is, mint annak főmunkatársa; rendkívül gondosan összeállított „Erdészeti Zsebnaptár“-a pedig a jövő évben éri meg 25 éves jubiláris kiadását.

(A.)

Bosznia és Hercegovina erdőgazdasági viszonyairól.

Irta és az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén 1904 évi december hó 18-án előadta: *Mitske Gusztáv.*

Nagyméltóságu Elnök Ur!

Igen tisztelt Uraim!

A balkán államok közül, mint drágakő-keretéből a gyémánt, kiemelkedik Bosznia és Hercegovina. Három évtized előtt még a mesék tündérfátyola lebegett fölötté, melynek varázsa elrejtette a nagyvilág kutató szemei elől és elragadó szépségeiben gyönyörködni csak keveseknek engedte meg, míg pazar kincsei értéktelenül heverték a szép természet ölében.

Az 1878. évi berlini egyezés folytán Ausztria-Magyarország nagy vér- és pénzáldozattal fölemelte a varázisleplet és a gyémánt-darab csiszolásához fogott. Nem zsarnok uralommal, hanem a haladó kor vivmányaival, a népszokásokat, intézményeket, hagyományokat lehetőleg kimélve, bámulatra méltó munkával alig 25 év lepergése alatt felvirágoztatta a századokon át elhanyagolt, ezer sebből vérző országokat. És ma Bosznia és Hercegovina a telepítések történetében páratlan sikerü példáival, rohamosan fejlődő művelődésével, iparával, kereskedelmével, mező- és erdőgazdaságával méltóan sorakozik a művelt európai államokhoz.

Az Unna, Boszna, Vrbas, Drina és Narenta festői partjain, a vadregényes fensikok és hegyüstök megkapó tájain lépten-nyomon tarka képek váltakoznak, melyek élénk művelődési és gazdasági életről tanuskodnak, hirdetve a haladást, hogy ott a tespedő szellem lerázta béklyóit és hatalmas szárnycsapásokkal emelkedik az eszményi felé, hogy föl pattantak a berozsdált záruk és a busásan fölhalmozott kin-

csék hozzáférhetővé lettek a világkereskedelemnek, a közjó-
nak. A rohamos haladáshoz a nagy alkotóknak alapja, segéd-
eszköze az erdő volt, melyen e cél szolgálatában sajátos
erdőgazdálkodás fejlődött.

Azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy Bosznia és
Herczegovina erdőgazdasági viszonyainak ismertetésénél a
megszállott tartományokban több ízben tett, de főleg az
egyesületünk által folyó évi szeptember hóban rendezett
érdekes tanulmányuton szerzett benyomásaimat és tapasztalataimat hiteles adatokkal támogathatom, melyeket főleg
Dimitz Lajos cs. és kir. osztályfőnöknek Bosznia és Hercze-
govina erdőgazdasági viszonyait felölelő, a közelmúltban
megjelent nagybecsű művéből meritek.

Bosznia és Herczegovina természeti viszonyai.

Területe 51,027 négyzetkilométer, melynek felét erdő
borítja, s így a legerdődúsabb országok egyike, csupán
Finnország haladja túl 56% erdejével. Míg Magyar-
országon egy fejre 0.52 *ha*, addig Bosznia és Herczegoviná-
ban 1.62 *ha* erdő esik.

A Száva termékeny síkságát és a Paszavinát kivéve
hegyekkel takart ország. A Ljubusa-planinától kezdve Bosznia
és Herczegovina között határuul szolgál ama hatalmas
hegytömeg, mely a Dinári-Alpok főtörzséből kiágazik és
keleti, azután délkeleti irányt követve átvonul Bosznián.
Legmagasabb pontja a Bjelasnicza-planina (2067 *m.*). A fő-
víválasztótól a Vrbas és Bosznia közt a Vranicza hosszú
hegyláncza nyulik el, a Boszna és Drina felső folyásánál
pedig a Zagorje-fensik vonul, összeköttetésben a Romanja-
planinával. Ez utóbbi fensiktől északra a Drinacsa- és
Krivaja-völgy által elválasztva a Vrana-planina terül el,
melytől ismét a Szpsecsa-völgy választja el a Poszavinára

fokozatosan aláereszkedő Majevicza hegységet. Mig Bosznia főfolyója és számos mellékvizei által szaggatottá válik, addig Herczegovina, melyben csak a Narenta és annak öt mellékfolyója tört magának utat a meredek, szűk völgyekben, inkább a tömeges hegység jellegével bir, s csupán a terjedelmes fensikok és hegyüstök jelzik ama lépcsőket, a melyeken hegységei a dalmát határ felé lejtősödnek.

Az alapkőzetet csak csekély kiterjedésben alkotják őskőzetek, paleozoikus palarétegekkel fedve. A mezozoos formációk közül a legelterjedtebb a triasz-, jura- és krétakorbeli mész. Bosznia északi részében a flis az uralkodó, melyet az eocén- és neogén-rétegek, a völgyekben pedig diluvium és alluvium takar; sok helyen eruptív kőzetek, nagyobbára szerpentin által van áttörve, mint Maglajnál, s amint azt Dobojnál is láttuk.

Az éghajlat enyhe, Herczegovina alacsonyabb tájait a Földközítenger mellékének erősebb melege is átlengi. A hőmérsék igen nagy ingadozásoknak van alávetve: az évi közép hőmérséklet Sarajevóban 9.2° C., Mostárban pedig 15.9° C. A csapadék főképen tavasszal bőséges. A Bóra gyakran okoz károkat, különösen az erősen kiszárlalt faállományokban.

A feltalaj nagyrészt sekély rétegű, de erőteljes és termékeny s bőségesen táplálja a változatos fatenyészetet.

A sikság és előhegység fatenyészte.

Egykor Bosznia és Herczegovina előhegységeit egészen a magas hegységek lábáig nagy kiterjedésű, hatalmas tölgyerdők borították, ma már ezeknek csak hirmondóival találkozunk. A Narenta sikságon a tölgy Mostáron keresztül a Jablonicza-szorosig terjed, de nagyrészt eltörpülve és sokat veszítve hajdani jó minőségéből. Ezen tölgy-régióhoz csat-

lakoznak azon tölgy-állományok, melyek a liburniai Karst-tól Albániáig vonulnak, felölelve a Drina völgyében föllépő magyar tölgy (*Quercus hungarica*) és a *Cytisus amantaceus* által jellegzetes, valamint az örökzöld maczedóniai tölgy (*Quercus macedonica*) és a *Quercus brutia* alakzatokat. A legkiterjedtebb azon tölgy-régió, amely a magyar Alföldtől a horvát, boszniai és szerbiai hegyvidékig terjed. A Száva nedves lapályain a tölgyerdőket *Quercus pedunculata* (szlavoniai tölgyerdő) alkotja, míg a szárazabb előhegységben elvész a kocsányos tölgy és a boszniai tölgyerdőnek: a kocsánytalan tölgy és csernek (*Quercus sessiliflora* és *cerris*) engedi át a tért. A liburniai Karstnak a tenger felé eső hegyoldalait a Karst-erdő fedi, melynek keleti határa Károlyváros - Konjica vonaláig terjed. Bár a Karston a boszniai tölgyerdő a tulajdonképeni Karst-erdővel egybefolyik, szorgosabb megfigyelés mellett az azokban előforduló egyes főfajokban támpontokat találhatunk elkülönítésükre.

A hegyormokat rendszeren a cser foglalja el; a kocsányos és kocsánytalan tölgy a délnyugati lejtéken lép fel, a magasabb fekvésekben bükkal elegyesen, míg a lucz- és jegenyefenyő-állományok e tagozatban teljesen hiányoznak, Zenica mellett azonban elég tömegesen láttunk föllépni a tölgyerdőben sötét fenyőt (*Pinus Lariciót*). A fenyőfélék helyett inkább az ezüst hárs, gyertyán, cseresznye és mély rétegű agyagos feltalajon szórványosan a szelid gesztenye elegyül a tölgy közé. A folyók partjain és a dombokon előfordulnak még az erdőgazdaságilag kevésbé fontos éger és fűz, a fehér és fekete nyár, valamint gyéren a nyír.

Különösen jellegzetes Bosznia előhegységeiben a bokorerdő-alakzat, illetve igazi nevén szólítva: *a bokros legelő*.

A könnyebben megközelíthető erdőrészekben a fát kimé-

letlenül gyűrűzték, vágták, irtották s ha egyik-másik faóriás hamvaiból föl akart támadni, mihamar ismét fejsze állta útját és a mit ember már el nem pusztíthatott, végeztek azzal a kecskék és juhok százezrei. Most az emberi lakhelyektől távolabb fekvő szálerdőket széles pásztában övedzi a megkínzott faállományok törpe maradványa: a bokros legelő, mely az összes erdőterületből Boszniában 10·5⁰/o-ot és Hercegovinában 52·6⁰/o-ot foglal el.

A nagyrészt tölgy- és bükk-állományokból keletkezett bokros legelő bokorállománya néhol buján fejlődik egészen áthatatlan sűrűségig, de csak 1—2 méter magasságban a föld színe felett. Általában mint ágas-bogas moha-erdők, olyan benyomást tesznek a szemlélőre a pittoreszk kövekhez görcsösen tapadó, eltörpült bokrok, az egyes kiemelkedő, lombtakarmány nyérése céljából legalyazott, megkopasztott óriásnak indult tölgyfákkal.

Hagyjuk e nyomasztó képeket és szemléljük meg milyen

Bosznia és Hercegovina magas hegységeinek fatenyészete.

Az Adria felé eső hegyoldalak kopárok s csak a keleti és északkeleti részek erdősültek. Ezen jelenség nem tulajdonítható kizárólag annak, hogy ott a természeti kincsek határtalanul kiaknáztattak, de magyarázatát leli az éghajlati viszonyokban is. Ugyanis a lucz- és jegenyefenyő tenyésztéhez üde, aránylag erőteljes talajt és relativ nagy légnedvességet kíván, ami a tenger felé lejtő déli és délnyugati oldalakon hiányzik. Csupán az igénytelen sötét fenyő (*Pinus Laricio*) tengődhetik itt, még a bükk is az északi részekre szorul a főtenyészeti idő alatt uralkodó szárazság és hó miatt.

Megszállott tartományaink magas hegységeit a fenyő koszoruzza, de az nem alkot zárt övet, hanem hol zárt

fenyő-állományok, hol zárt lomberdő, hol elegendes erdő hatol föl a fatenyészet felső határáig, bár a bükkerdő alsó határa a fenyőerdőnél alacsonyabban van. Dr. lovag Beck a bükk alsó határát a Narenta-szoros közelében találta 150 méter magasságban a tenger színe felett *Carpinus duinen sis* és *Palurius aculeatussal* elegendesen; felső határa alig megy 1750 méteren túl. Szórványosan előfordul még a gyertyán és az *Acer obtusatum*. A bükkel elegendesen a lucz-, jegenye-, erdei-, feketefenyő- és a tölgyfélék lépnek fel. A vörösfenyő ritka jelenség. Annál gyakoriabbak a *Pinus leucodermis* állományok. Ezen fánem előfordulása és tenyészete a czirbolyafenyőre emlékeztet s egymástól elkülönített részletekben a herzegovinai hegyeken 300—400 méter széles övet alkot. Felső határa 1800 méternél észleltetett, hol még megtartja faalakját s gyakran henyefenyővel elegendyül, hozzá társul még a bükk, a tülevelűek csak nagyon kivételesen.

Érdekes fáneme még ez országnak az omorika-fenyő (*Pinus omorica*). A 30—40 méter magasságot elérő szép fánem előszeretettel a mészkő sziklafalakon tenyészik és karsu törzsével, csuca alatt orsóalaku sötét koronájával élesen elüt a többi európai koniférától. Sajnos, hogy e növényföldrajzi tekintetben fontos fánem kivesző félben van, mint a *Pinus Peuce*, mely már csak eltörpült alakban található a Lim folyó forrásainál. Az omorika-fenyőnek mesterséges telepítése azonban, különösen a visegrádi kerületben, már megkezdődött, mely örvendetes körülményről tanulmányutunk alkalmával értesültünk.

Birtokviszonyok és az erdőt terhelő szolgálomak.

A török uralom alatt a birtok-tulajdonjog alapja a Korán volt, melynek sarkalatos tétele, hogy minden föld a Kalifá-é, a ki egyeseknek szabad birtokokat „Mulk“ ajándé-

kozott, avagy „Mirije“-t, mely fölött már a szabad rendelkezést magának tartotta fenn, s az birtokosa által sem átruházható, sem eladható nem volt. A „Mulk“- és „Mirije“-ből a valódi és talmi „Vakuf“ származott, a nyilvános és egyházi czélokra adományozott alapítvány. Az állambirtok a szorosabbkincstári birtokból, a „Mevat“-ból és a „Metruke“-ből állott. A „Mevat“ azon földterület volt, melynek határa ott kezdődött, a hova egy lakóhelytől az emberi hang már nem hatolhatott, tehát a távolabb fekvő erdőség mind. Ez adja magyarázatát a jelenlegi kincstári birtokok nagy kiterjedésének is. A „Metruke“-t az utak, nyilvános helyek és az egyes községeknek használatra átengedett „Baltalik“ erdő- és „Méra“ legelőterületek képezték. Mindezeket átszötte az ó-szláv „Zadruga“ ágáival, bégjeivel és kmetjeivel.

Ezen főbb vonásokból is látható, hogy a tulajdonjog bonyolult rendszerének és a birtokelhatárolás módjának, mely nagyrészt csak hangon alapult, a birtokviszonyok ziláltságára kellett vezetnie. A „Mulk“-ok és később a „Mirije“-k is „Tapiák“, adománylevelek alapján adtak ugyan ki, de ezek sem voltak alkalmasak a zavarok teljes megszüntetésére.

Az okkupáció után 1880-ban a kataszteri fölmérések háromszögeléssel vették kezdetüket. A terjedelmes munkálatok az egyidejűleg készített erdő-térképpel és számos próbatér-fölvétel alapján a faállományok korának, elegyarányának, sűrűségének és fatömegének, valamint a termőhelyi osztálynak meghatározására irányuló becslések 1885-ben nyertek befejezést mintegy 6 millió korona költséggel. A kataszteri fölméréseket azzal összhangban a telekkönyvek szervezése követte, mely immár 29 járásban szabályozza a birtokviszonyokat,

Az erdő állagának megállapításánál a kormánybiztosok

vezetése mellett működő bizottságok a tapiákkal jelentkező birtokosoknak nemcsak az őket megillető erdőterületet hasították ki, de fel voltak hatalmazva, hogy az erdőből bizonyos részeket jelentkezés s bármi jogigény nélkül is szétoszszanak, minél a következő irányelvek voltak mérvadók: a hegységek összefüggő, nagy erdőtestei, ugyszintén a nagyon szétdarabolandó földesuri erdőbirtokok kincstári birtokban maradtak, azoknak az erdőgazdálkodásra kevésbé alkalmas nyulványait ellenben a szomszédos birtokosok kapták s inkább nagyobb erdőterületet engedtek át, csakhogy a kmetek legelőszükségletét fedezve, azok lehetőleg egy helyre szoruljanak. A „Baltalik“ és „Méra“-k is a kincstár tulajdonába jutottak, azonban viszont átengedettek azon erdőterületek, melyek valamely birtok gazdasági testéhez csatlakoztak, annak kiegészítő részét képezték, Boszniában a „gaj“, Herczegovinában az „ograda“. Minden kerületben, hogy a kopárok terjedésének útját vegyék, kiterjedt területek, mint tartalékok ugyancsak kincstári birtokban hagyattak. A „Vakufok“ erdőterületei eredeti rendeltetésüket megtartották. Egy paraszt telek erdőterülete átlag 50 Dumum = = 5 *ha*-ban volt megállapítva.

A végleges kibontakozás még nem történt meg s a minduntalan feltámadó jogigények, a szolgálmak megváltásának nehéz feladata és az újabb telepítések még sokáig ingadozásban fogják tartani az erdőbirtok területadatait. Az eddigi nagy munkálatokból az szűrődött le, hogy az összes 2,549.715 *ha* erdőterületből 1,997.945 *ha*, 78·4% állami és 551.770 *ha*, 21·6% magánerdőbirtokot képez. Az állami erdőbirtok határai 27 járásban leginkább természetes határjelekkel állandósítvák. A határjeleken C. Š. (carska šuma = = császári erdő) és minden község határánál új számsorral kezdődő folyó számok foglaltatnak.

A mint a porta által 1858-ban kibocsájtott földtörvény, úgy érvényben van Omer pasa 1868. évi erdőtörvénye is, amely a birtokviszonyokat és az erdő elhatárolását illetőleg igen üdvös intézkedéseket tartalmaz, de mindez Bosznia és Herzegovinának az osztrák-magyar monarchia kezelésébe történt átmenetelig irott malaszt maradt. Csupán az 5-ik fejezete e törvénynek érvényesült már előzőleg is, sajnos éppen az, mely nem járult hozzá az erdők föntartásához és jelenleg ólomsúlyként nehezedik az erdőgazdálkodásra, miután a falvak lakóinak jogot ad arra, hogy épület-, szerszám- és tűzifa-szükségletüket díjtalanul az állami erdőkből beszerezhetik. De jogot ad arra is, hogy legelő marhájukat szabadon hajthatják az erdőre, sőt legeltethetik azokat, csekély legelőbér lefizetése mellett, idegen kerületek erdeiben is. E szolgálomak kiterjednek úgy az állami, mint a magánerdőbirtokokra. Petraschek Károly udvari tanácsos, tanulmányutunk előzékeny, kiváló vezetője már 1884-ben — leírva a megszállott tartományokban divó kerítésfa és világító forgács nyerését és a legelőterületnek tüzzel-vassal való terjesztését — hü színekkel ecsetelte az erdők e vandál kihasználásának szomorú következményeit, találóan mondva: „hogyan ott az erdőt oly kevésre becsülik, mint a levegőt. Bizonyára azért, mert mindenkinek tárva-nyitva van, mindenkinek korlátlan rendelkezésére áll.“

A darázfészekbe erős kézzel nyulni már csak azért is bajos lett volna, mert a nép megélhetésének alapja, a mezőgazdaság fejletlensége mellett, a marhatenyésztés volt s nagyrészt most is az. Az erdőkezelőség azonban a nehéz helyzet közepette is üdvös erdőrendészeti intézkedésekkel törekszik az erdők fentartására és védelmére, jelesen: azon elv kimondásával, hogy csupán a benszülöt-

teket illeti meg a szolgalmi jog; a fa kiadása a szükséglethez mértén utalvánnyal történik, kijelölt erdőrészekből; a legeltetés kivált a „Méra“ területeken teljesen beszünttetetik; a kecske-legelők meghatározott erdőrészekre szoríttatnak, véderdők tüzetnek ki, s a tilalmazott helyek tilalmi táblákkal láttatnak el. A fa gazdaságosabb kihasználására megfelelő szerszámok osztatnak szét s az erdőkezelőséggel karöltve a politikai vezetőség a kecsketenyésztés korlátozását tüzte ki célul, az arra kivetett adók czélszerű emelésével.

Mindmeggannyi intézkedés, mely az erdő védelmének szolgálatában áll és a melyeknek érvényesítését, a magánérdekek háttérbe szorításával is, ez ország jövő szellemj és anyagi boldogulása megköveteli.

Törvénykezés, szolgálati szervezet, szakoktatás.

Az 1869. évi török erdőtörvény kiegészítésére szolgál főleg a magánerdőbirtokokra kiterjedő, az 1901. évi törvénnyel kapcsolatos 1890. évi törvény, mely négy részből áll.

Ezen törvények rendelkezéseiből kiemelem, hogy a magánerdőbirtokok, ha azt a közérdek megkívánja, véderdőül jelölhetők ki. A felügyeletet első sorban a járási hivatalok gyakorolják erdészeti szakközegeikkel. Erdei kihágások tárgyalásánál az elsőfoku bíróság a járási hivatal, a másodfoku hatóság a kerületi előljáróság. Ha az erdei kihágásban jogerős ítélettel elmarasztalt a kártérítést nem képes kifizetni, köteles az összegnek megfelelő erdei munkát, „robot“-ot szolgáltatni.

Az ország 6 kerületre: Sarajevo, Mostar, Bihacs, Banjaluka, Dolnja-Tuzla, Travnik, és 54 járásra van beosztva. A szolgálati szervezetet az 1882. évi július 29-én kelt legfelsőbb elhatározás szabályozza. A központi kezelésre a cs. és kir. közös pénzügyminiszteriumban egy boszniai hivatal működik

két ügyosztálylyal. Az erdészeti ügyek előadói egy udvari tanácsos és egy erdőtanácsos. A Sarajevóban székelő országos kormánynak feje egyben a legmagasabb rangú katonai parancsnok, a kihez a polgári ügyek közvetlen vezetésére egy polgári adlátus van mellérendelve. Az országos kormányban 4 ügyosztály van. Az erdészeti ügyeket 1 kormánytanácsos vezeti, 3 erdőtanácsos, 9 erdőmester, 2 főerdész és 3 gyakornokkal. A kerületi előljáróságoknál 6 főerdész mint erdőfelügyelők, és 6 erdőgyakornok működik. A járási hivatalokhoz egy-egy erdészeti előadó van beosztva és a házi kezelésben levő kincstári erdők, valamint a nagyobb fakihasz-nálási szerződésekkel lekötött állami erdők számára 12 önálló erdőhivatal szerveztetett, 22 főerdészi, 28 erdőkezelői és 6 erdőgyakornoki állással. Az erdővédelmet 89 altiszt, 6 erdőlegény és 385 erdőőr teljesíti. Az összes személyzeti kiadások évenként kereken 700.000 koronát tesznek ki, 1 *ha*-ra 32 fillér kezelési költség esik. Miután a fizetések és illetmények elég kedvezőek, ezen alacsony szám külterjes gazdálkodásra vall. Átlagban egy erdőkezelőre 41,000 *ha* és egy erdőőrre 5100 *ha* kiterjedésű kezelési illetve védkerület jut.

A szakoktatás a Sarajevóban fölállított technikai középiskolába kebelezett (négy évfolyamra bővített és erdőőri szakiskolával kiegészített) erdészeti osztályon nyer megoldást. A fölvételi feltételek kikötik legalább négy gimnáziumi vagy reál-osztály sikeres elvégzését. A kikerültek a XII. rangosztályban álló altisztek, s ha az előirt államvizsgát leteszik, erdészek. Tekintve, hogy az erdőkezelői állásokat lehetőleg főiskolát végzett szakemberekkel töltik be — a kiket már amugy is sérelem ér az egyéb szakképzettséggel bírók alkalmazása által — a technikai középiskolát végzetteknek csak a főerdőőri és műszaki segédszolgálat áll nyitva, a mi viszont ki nem elégítheti ezeket, az elégedetlenségben tel-

jesített munka pedig bizonyára az erdőgazdaság hátránya s így a középiskolások alkalmazása Bosznia és Hercegovinában nem mondható czélszerűnek.

Erdőrendezés, erdőhasználat és értékesítés.

A kincstár tulajdonában lévő erdőbirtokból 380.200 *ha*, 19⁰/₁₀₀ van berendezve, míg 56.181 *ha* rendezése most folyik. Az erdőgazdasági üzemtervek a sajátos viszonyokhoz simulnak és tartalmazzák: az általános erdőleirást, felölelve a folyó évtizedre tervezett uthálózat leírását is, a részletes állományleirást, a korosztály-táblázatot, a tarlasztási és előhasználati terveket, az erdősítési tervet és a gazdasági könyveket; tartozékai: terep és felvételi, gazdasági, faállomány és a szolgalmak átnézeti térképei 1 : 25000 mértékben. Az alkalmazott üzemmódok: a szálerdő üzemmód fokozatos felújító vágással, a melynek keresztülvitele a mienknél szabálytalanabb, a szálaló üzem beosztás nélkül és a sarjerdő üzemmód, mint csererdő. A hozamszabályozás tér, tömeg vagy egyesített szakozás alapján történik, összehasonlításul az osztrák kamarai hozamszámítási képlet szolgál. Az üzemtervek egyszerű, könnyed szerkezete az erdőkezelőknek lehetőleg tág teret enged, hogy az adott viszonyokhoz szabadon alkalmazkodhassanak, de azért a használatok mérve — ha egyes üzemtestekben, főleg a hol tulkoros állományok vannak tulsulyban, a szabályosnál magasabb is — az ország egész erdőterületére vonatkoztatva nem ütközik a tartamosság elvébe. A természetben reánk, akik vágássorozatokba és ebből kifolyólag kisebb évi vágásterületekre beosztott erdőkben gazdálkodunk, némileg idegenszerűen hatottak a nagy kiterjedésű vágásterületek, de ezen körülmény magyarázatát leli abban, hogy a vágásterületek széttagolásával

az értékesítés bajosabb, a nehéz terepviszonyok mellett pedig a szállítási költségek tetemesen emelkedtek volna.

Az országos kormány a közös pénzügyminiszteriumhoz évenként kimutatást terjeszt be, mely az előző tíz év átlagában a fahasználatokat föltünteti; a legutóbbi kimutatás szerint az 3,059.536 m^3 -t tett ki, a bele nem foglalt apadékok hozzáadásával az évi hozam 1 *ha*-ra 1.76 m^3 . Az összes használatból 67% a díjtalanul kiadott szolgálmat fedezi s csupán 33% értékesítettik.

A tölgyerdők kihasználása egy időre nem bir jelentőséggel, a mennyiben (bár a természet szerencsére eléggé gondoskodott a tölgyerdők felujításáról) a tölgy-szálerdők legidősebb korosztálya a teljes kihasználás miatt a rendszeres véghasználatokból ki van kapcsolva. A tölgyerdők nagy részét még a török uralom alatt használták ki a legnagyobb fapazarlással. A közös kormányzat csak ott talált érintetlen tölgyerdőket, a hol a tölgy előfordulási nyulványain elegyes állományok voltak, vagy a hol azok a főközlekedési vonalakkal nem állottak kedvező összeköttetésben. Itt azután folytatták a törzsönkénti eladást a dongatermelés céljaira, mig 1903-ban az be lett szüntetve. Átlagban 1 drb tölgytörzs tőáraként 6—7 koronát értek el. Olyan vastagabb méretű tölgytörzs, melynek tőára 30—60 koronára is fölment, vajmi kevés akadt. A tölgy-sarjerdőkben a cserkéreg-termelés már tetemes, jelentősége abban rejlik, hogy a sarjerdő üzemberendezésével, mely immár 9920 *ha*-ra terjed, a bokros legelők rendszeres kezelésbe vonatnak.

A befejezett tölgy kihasználásnál fontosabb a terjedelmes bükkösök föltárása és értékesítése. Tanulmányutunkban alkalmunk volt a házi kezelésben lévő legnagyobb kincstári erdőkezelőséget, a pribinicsit megtekinteni, mely csupán a boszniai faértékesítő részvénytársaság falepárló telepe szá-

mára évenként mintegy 120.000 ürméter egészséges bükkfát termel és szállít Teslicsre, ahol abból, tökéletes lepárlási folyamattal, különféle terményeket nyernek. A párlatokon kívül a Kuncse-féle boksa-kemenczékben 1 ürméter bükkfa után 145·71 *kg* jó minőségű kemény faszén visszamarad, mely a vareši kincstári vasérczkohókat táplálja. A bebo-lyongott han-compagnie-i és buzovacsai erdőkezelőségekben is tulnyomó a bükk szálerdő, melynek zöme központi szenitőtelepeken avagy helyt a vágásokban fölszenittetik. A kruscsiczai szenitőtelep berendezése nem hagy semmi kívánni valót hátra. Mig a mi szegény szénégetőink verejtékkel gyűjtik egybe a kicsi kupaczo, amit millének keresztelnek, addig ott mindent a víz végez és lecsusztatva a színhasábokat, azokat szépen kipartolja a szénpadokra. A csupán a nyári hónapokban üzembentartott erdei szenítés is szép eredményeket tüntet föl, melyeknek emeléséhez e czélszerű szállítási eszközök tetemesen hozzájárulnak. A buzovacsai kezelőség évenként 30—50 ezer ürköbméter faszén mellett 25—30 ezer drb bükkfalpfát is szállít a boszniai államvasutak részére.

A bükk a bányászat, kohászat és az állam által támogatott iparvállalatok szolgálatában áll, melyek azért tőárat alig fizetnek s rendesen csak az előállítási költségeket térítik meg. 1 drb bükkfalpfánál 0·18 korona, a Sarajevóba szállított tüzifánál 0·92—1·10 korona tőár éretett el.

Jelenleg a legnagyobb fontossággal a kiterjedt, sok helyt őserdő-jellegű fenyvesek föltárása, kihasználása és értékesítése bir, mely nagyszabású fűrészüzem kifejlődésének vetette meg alapjait. Ma 10 gőz-, 4 vízi- és 1 turbinás fűrésztelepen évenként 600 ezer m^3 -t jóval meghaladó lucz-, jegenye- és erdei fenyő és 40 ezer m^3 -t meghaladó kemény nyersfaanyagot dolgoznak fel, mely nagyrészt mint kitűnő

minőségű szelvényáru kerül a világpiacra. Évenként mintegy 16.000 vasuti kocsirakomány szállítatik ki s ezzel Bosznia és Hercegovina erdőgazdasága számottevő tényező a világkereskedelemben. Évi kivitele átlag 2,449.850 métermázsas épületfa, szerszámfa, tűzifa, hordódonga és faszén; 1 *ha*-ra 0·96 métermázsas esik.

A kihasználás és értékesítés három csoportba oszlik. Az első csoporthoz tartoznak a házikezelésben álló, berendezett, tanulmányutunkban kivétel nélkül bejárt pribinicsi, vareši, buzovacsai és han-compagnie-i erdőkezelőségek összesen 109.903 *ha* kiterjedésben. Ezekben tulnyomóan szénfát és faszén termelnek s csak csekély részben haszonfát. A fadóntást, termelést, feldolgozást és szállítást — eltekintve elenyésző csekély részétől — kizárólag az erdőkezelőségek végeztetik. Ismertetésükkel szaklapjaink bőven foglalkoztak s kezelésük minden tekintetben megállja helyét.

A második csoportba tartoznak az ugyancsak házikezelésben lévő, berendezett Ozren, Kasidol, Igman és Lubinje-Csevljanovics erdőkezelőségek (összesen 16.301 *ha* kiterjedésben) luc-, jegenye- és kevés erdei fenyő haszonfa termeléssel. Ezen csoportból az erdőkezelőségek a haszonfát, mint nyersanyagot, helyt fűrész adják, el átlagban köbméterét 9—10 koronával, mintegy 3—3·65 korona köbméterenkénti tőárat érve el. A tővön eladott törzseknél elért tőár 2·25—4 korona.

A harmadik csoportba tartoznak azon nagy tömbök, melyekben a fa értékesítése szerződések alapján 3—30 évi kihasználási időtartammal tővön történik s a vállalkozók kötelesek a szükséges szállítási eszközök létesítéséről is gondoskodni. Jelenleg 14 ilyen kötés áll fön. A tőár tömtartalom szerint (haszonfa 25 *cm*, tűzifa 15 és 5 *cm* felső átmérőig) a lucz- és jegenyefenyőre 1·50—4·00 koronában

van megállapítva; az erdei- és feketefenyőnél (30 *cm* felső átmérőig) a tőár 3·00—4·00 korona, tűzifánál 0·40—0·80 korona között ingadozik.

Az 1905. évre szóló budget szerint a kincstári erdők bevételei 3,014.540 koronával vannak előirányozva, a kiadások 1,857,550 koronával fölvéve, a bevételi többlet tehát 1,156.990 korona; ha a bevételekhez csatoljuk a díjmentesen kiadott faanyag, a faizási és legeltetési szolgálmat értékét, 1 *ha* erdő tiszta jövedelmeül 2 korona 30 fillért kapunk.

Az előbb jelzett három értékesítési módot latolgatva nyilvánvaló, hogy míg az első módozat a belterjes erdőgazdaság alapja, attól a második már eltávolodik, végre a harmadik értékesítési mód a külterjes erdőgazdálkodáshoz vezet, mely legtöbbször az erdőbirtokos hátrányára a vállalkozónak nyújt előnyöket. Bosznia és Hercegovinában ez utóbbi értékesítési mód nagy erdőtestekre terjed ki. A kényesítő körülményeket abban találhatjuk, hogy a fölötté kedvezőtlen terepviszonyok mellett a fenyőállományok feltárása és az erdőtermékek kihozatala a fát feldolgozó telepekhez igen nagy akadályokba ütköznek. A szállítási eszközök létesítése által megkövetelt nagymérvű beruházásokra pedig az országos kormánynak nem állott rendelkezésre a szükséges pénzösszeg. Figyelembe véve azt is, hogy a nagy gazdasági és védkerületekhez arányítva a kezelő személyzet csekély, és a gyér népesedés mellett a gyakorlott, alkalmas munkások hiányzanak, egyelőre a házi kezeléstől ezeken a helyeken el kellett tekinteniök.

Ha a kedvezőtlen terepviszonyok a nehéz politikai és művelődési feladatok megoldása meg is követelik egy időre az utóbbi vázolt értékesítési mód gyakorlatban tartását, erdőgazdasági szempontból az már azért sem helyesíthető, mert ilyen értékesítés mellett a nyilvános árlejtés

kedvezőbb módozatai kizártak. Ilyen nagyszabásu kihasználásokhoz tapasztalat, szakismeret, a világpiacon összeköttetés szükséges és azok nagy munkaerőt és tőkét követelnek, ami vajmi kevés vállalkozóban összpontosul. Természetes az is, hogy ezen esetekben nagy összefüggő vágásterületeknek kell eladásra kerülniök, a kihasználások csak évtizedekre kinyuló tartammal állapíthatók meg, hogy a vállalkozók befektetett tőkéje visszatérülhessen s az esélyek, melyekkel azok számitanak, a tőár csökkentését vonják magok után. Így csak azt kívánhatjuk, hogy Bosznia és Hercegovina magas hegységeinek szép faállományaiban mennél nagyobb területre kiterjesztessék a rendszeres erdőgazdasági üzemterveken nyugvó házikezelés, melynek szakavatott keresztülvitelét fényes példákban volt alkalmunk tapasztalni.

Közlekedés, szállítási eszközök.

A török uralom alatt a közlekedési viszonyok siralmas állapotban voltak, nagyobbára lovagló ösvények bonyolították le a forgalmat. Közvetlen az okkupáció előtt csak a Banjaluka-Doberlini vasútvonal létezett teljesen elhanyagolt állapotban. Ma a boszniai államvasutak kezelésében 857·37 *km* hosszban keskenyvágányu vasutvonalak szelik át az országot s Sarajevó utcáin a városi villamos vasut dübörög. Nagy kifejlesztést értek el az erdei termékek kihozatalára létesített szállítási eszközök is. Az országos kormány eddig 225·90 *km* hosszban gőzüzemre berendezett iparvasutat és 47·26 *km* hosszú erdei vasutat épített, a vállalatok által 331·45 *km* hosszú iparvasut és 135·67 *km* hosszú erdei vasut létesített. Ezekenkivül a Ribnik fékpálya, mely 1800 *m* hosszú s naponként mintegy 500 *m*³ rönköt és szálfát szállít, a buzovacsa kerületben három

2400 *m* hosszú fékpálya bonyolítja le főleg a faszén szállítását. Itt van a 780 *m* hosszú sodronykötélpálya is, önműködő kitérővel. Van 32·0 *km* fő- és 11·2 *km* hosszú mellék-vizicsusztható. A Drina és Bosna folyón tutajozás is folyik, de az csak alárendelt jelentőséggel bír. A terjedelmes hálózatot alkotó vonó és csusztható utak is jó karban tartatnak. A szállítási eszközök tökéletesbülését lépten-nyomon láthatjuk. A buzovacsai kerületben tanulmány utunk alkalmával egy még kezdetleges fékpályát tekintettünk meg, a melynél a fékezést egy marczona képű bosnyák eredeti módon végezte. Alig tágitott a fadörzsféken, hogy a faszénnel terhelt kocsi egyet zökkenhetett, mint a ki dolgát rosszul teljesíti, ijedt, eltorzult arczczal sietett a recsegő fadarabot a nyikorgó koronghoz szoritani. Mennyivel tökéletesebb már a Tisovacz nevű fékpálya, melynél a szállítási sebesség másodpercenként 2·5 *m* és a fék 2 fekvő, kettősen hornyolt 1·5—1·7 *m* átmérőjű kötél-tárcsából és egy biztosan működő, orsóval hajtott szalagfékből áll.

Erdősítés.

A felujítás az elegendő állományok kedvező *természetes* felujítására van alapítva s ehhez képest a mesterséges erdősítés háttérbe szorul; leggyakrabban még a foltvetést alkalmazzák s a bükkös állományoknak jegenyefenyővel való alátelepítését. Összesen 48 csemetekert van 14 *ha* kiterjedésben. Az ültetések a csemete körül 3—3 czövek beverésével és szárazon rakott kőkerítésekkel védik a legeltetés károsításai ellen. A bokros legelőknék berendezésével és az egész terület 29⁰/₀-át elfoglaló karston a legeltetés szabályozásával, a karst tölcsérek és „Poljék” csatornázásával

és a fatenyészet térfoglalásának elősegítésével törekszik az erdőkezelőség a karst sivár képét enyhíteni.

Vadászat.

A vadászatot az 1893. évi törvény szabályozza. A vadászati jegy ötféle: 1. évi jegy vadászoknak kutya nélkül (a 2 K bélyeg illetéken kívül) 10 K, 2. vadászoknak 1 kutyával 20 K, 3. 2 kutyával 30 K, 4. rövid lejáratu igazolvány idegeneknek kutya nélkül 1 K, 5. 1—2 kutyával 2 K. Ezen jegyek és igazolványok birtokosai a vad ápolására föntartott nyolcz kincstári vadászterület kivételével és a törvény intézkedéseinek figyelembe vétele mellett az egész országban szabadon vadászhatnak.

*

Ezen hézagos ismertetésből is láthatjuk, hogy Bosznia és Hercegovinában a szilárd alapok lefektetvék, a melyeken a rendszeres erdőgazdaság nagy műve fölépíthető, a mihez az anyagot az ott működő t. szaktársaink az adott nehéz viszonyok között önfeláldozó munkával serényen gyűjtik. De kivehetjük azt is, hogy élénk kereskedelem, életerős erdőipar, az erdőtermékek sokoldalú feldolgozásának létfeltétele olyan kezelés, mely a minduntalan változó viszonyokhoz, szükségletekhez módosulhat, simulhat. Az az erdőkezelő — legyen bármilyen gyakorlatias — a kinek kezére évtizedekkel előre megszabott béklyók szorulnak, nem lesz képes üdvöset, hasznosat alkotni.

Befejezésül legyen szabad a mi saját erdőgazdaságunkra vonatkozólag néhány tanulságot levonni. Kívánatos, hogy minálunk is — a tartamosság elvének szem előtt tartásával, habár az eszményi „célba vett szabályos állapot“ rovására — az üzemterv legalább egy fordulónak keretén belül

az erdőkezelőnek, főleg a kihasználást illetőleg, szabadabb kezet engedjen.

Levonhatjuk azt a következtetést is, hogy az erdők föltárására kell törekednünk az egész vonalon, meghozva a jövő vitális érdekeinek a legmesszebbmenő áldozatokat közlekedési uthálózataink kifejlesztésével és czélszerű szállítási eszközöknek a hozzáférhetetlen erdőrészeleteinkbe való bevitelével, hogy erdőterményeinkkel a kellő időben léphessünk a világpiacra, mert csak így leszünk vértelve a napról-napra fokozódó verseny ellen.

Bosznia és Hercegovina erdőgazdasági viszonyai óva intenek arra is, hogy a korlátlan legeltetés messze kiható hátrányokat von maga után és eltörölhetetlenül reá nyomja bélyegét az erdőre. Miért is a mi legelőkérdésünk is mielőbb dülőre hozandó s a legeltetés az erdő- és mezőgazdasági érdekek lehető kiegyenlítése mellett az egész országban czélszerűen szabályozandó, hogy erdőségeinkből e nyomasztó lidérczet kiűzzük, törekedve legjobb akaratunkkal és tudásunkkal népünk vérébe ojtani az erdő szeretetét, nehogy bérczes szép hazánkat is valaha a bokorerdő alakzatának fojtogató gyűrűje övedze.

Az államerdészeti tisztikar 10 éves működése a magyar madártan szolgálatában.

A Magyar Ornithologiai Központ anyaga alapján ismerteti: *Schenk Jakab*,
a M. O. K. aszisztense.

A magyar madártan multjából két fényes, forduló pontot jelentő emlék ragyog felénk: *Petényi János Salamonnak*, a hazai madártan megalapítójának a föllépése és az 1891. év május havában Budapesten tartott *második nemzetközi madártani kongresszus*.

Petényi arra a fokra emelte a magyar madártant, a melyen az ő korában a külföldnek már jóval hosszabb fejlődésre visszapillantó madártana állott s ezáltal helyet vivott ki a magyar madártannak az általános madártan történetében. Élete munkáját, sajnos, csak ez az egy fényes siker koronázta, őt elragadta a halál, még mielőtt kiadhatta volna a magyar madártan könyvét, a mely hivatva lett volna újabb ornithologus generáció nevelésére. Kéziratai legnagyobb részben elvesztek, a megmaradottakat csak most adhatta ki a M. O. K. *Csörgey* Titusz földolgozásában.

A Budapesten tartott *második nemzetközi madártani kongresszus* újabb lökést adott a magyar madártan fejlődésének. Nyomában egész irodalom fakadt, a melyből különösen *Herman Ottó* alapvető munkájáról „A madárvonulás elemei Magyarországon 1891-ig“ kell megemlékeznünk, minthogy magában foglalja 1891-ig az összes magyar adatokat, többek között azokat a megfigyeléseket is, a melyeket az államerdészeti tisztikar az 1890. és 1891. években gyűjtött.

Legfontosabb eredménye azonban kétségtelenül a Magyar Ornithologiai Központ (M. O. K.) fölállítása volt. A magyar madárvonulásról a kongresszus idejéig csak igen keveset tudtunk. A korábbi törekvések, az 1890-ben tartott mintamegfigyelés, továbbá az erdészeti kar két évi megfigyelése nyilvánvalóvá tették, hogy a madárvonulás kérdése csakis hálózatos megfigyeléssel, vállvetett együttes munkával közelíthető meg. *Herman Ottó*, a ki az intézet szervezésével és vezetésével volt megbizva, első sorban is az erdészeti tisztikarra gondolt, mikor a megfigyelési hálózat megalakításáról volt szó, és sikerült is azt a magyar tudomány szolgálatára megnyernie.

Azóta 10 év telt el. A főváros háztömekege közé zárt központban örömmel üdvözöltük a beérkező jelentéseket, a melyek a tavasz ébredéséről, kedves vándoraink hazatéréséről adtak hírt, de örömmel fogadtuk az utolsó őszi jelentéseket is: eredménynyel, sikerrel zártunk le ismét egy esztendőt. És minden évben több eredménynyel, nagyobb sikerrel, mert a megfigyelések száma évről-évre nagyobb és nagyobb lett.

Célszerűségi szempontok követelték, hogy ne terheljük túl a megfigyelőket s azért *Herman Ottó* már eleve is csak két fajnak a

megfigyeltetésére szoritkozott, a füsti fecskére és fehér gólyára. Mind a kettő a tavasznak közismert, könnyen megfigyelhető hirdetője. Tényleg alig akad egy olyan megfigyelő is, a ki hirt ne adott volna róluk, a legtöbbben azonban nem állottak meg ennél a két fajnál. A míg vizsgaszemmel és éber füllel várták őket, megcsendült fölöttük a mezei pacsirta égbeszálló éneke, hangtalanul siettek tova a seregélyek népes csapatai, a kecses barázdabillegetők zsémbeskedő csiripeléssel rebbentek föl a patak partjáról, édes reményt fakasztva a hosszúcsőrüeket várva-várók szívében, bűgva szólaltak meg a vadgalambok, a réteken vijjogva csapongott a bibicz s a vadludak gágogásába belevegyült a V betűben szálló darvak „krú-krú“ szava s a szürke gémelek kísérteties mély „kra“ hangja. Följegyezték ezeket is. De a megfigyeléshez szokott szem és fül, a szigoruan vett feladat teljesítése után is észrevette még a fészket javító molnárfecskét, a búbos-banka visszhangszerűen hangzó hármás „hup-hup-hup“ szavát, az erdők csendjébe beleszólaló „kakuk“ szót s a fülemile édes-bájos szerelmi dalát s éber maradt továbbra is, addig, a míg a vadgerle turbékolása, a sárga-rigó „hunczut a biró“ füttyje, a párját kergető fűrj „pity-palaty“ szava s a haris sajátságos nyikorgó hangja azt nem hirdették, hogy lezajlott a vonulás, valamennyien itthon vannak.

Gyönyörű szép a madaraknak ez a nagy tavaszi mozgalma, ne csodáljuk hát, ha az első kezdet és kísérletek nyomában mindig fokozódott a megfigyelt fajok száma, úgy, hogy sok erdőhatóság 30—50 fajról is küldött jelentéseket.

A megfigyelések statisztikáját csak a földolgozásra kiválasztott öt fajra vonatkozólag adjuk, de ez is teljesen hű képet nyújt a m. kir. erdőtisztai kar 10 éves működéséről. Az alábbi rajzon minden négyszög fél foknyi északi szélességet és egy foknyi keleti hosszúságot ölel fel, a négyszögekbe irt számok az öt fajra vonatkozó megfigyelések összegét adják meg. Természetes dolog, hogy a megfigyelések száma első sorban is attól függ, hogy az adott területen mennyi a kincstári erdő, mert ennek az arányában oszlik el az erdészeti személyzet és így a megfigyelések mennyisége is. Minden elismerésnél ékesebben szól az a tény, hogy *a hol kevés az erdőhatóság, ott kicsiny a megfigyelések száma is, és legnagyobb a megfigyelések száma ott, a hol legtöbb erdőhatóság van.*

			25	120	346	172	6					49° 30'
	17	24	613	449	345	330	330	13				49°
	19	156	304	151	104	61	50	205	48			48° 30'
	174	50	208	186	49	70	14	180	53			48°
94	333	221	95	17	20	46	53	113	203			47° 30'
20	98	83	68	46	45	15	145	148	273	30		47°
4	125	141	37	61	89	316	307	259	309	282		46° 30'
20	90	46	223	29	59	354	209	193	555	255		46°
51	81	56	25	123	73	70	1	23				45° 30'
24	3			16	29	90	104	14				45°
												44° 30'

32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44°
Keleti hosszúság Ferrótól.

Jelmagyarázat:
1—100 megfigyelés
100—300   "
300-nál több   "

A m. kir. erdőhatóságok megfigyelései nélkül oly kevés lett volna a megfigyelés, hogy azokból alig nyertük volna azokat az eredményeket, a melyekre most a 10 év végén megelégedéssel és büszkeséggel tekintünk vissza. Azt tartom, hogy ilyen beismerés után fölösleges minden további elismerő szó.

A megfigyelések mennyisége után áttérhetünk azok *megbízhatóságának* tárgyalására. Némileg kényes a kérdés, de a legnagyobb előleges bizalom mellett is bele kell mennünk, mert minden következtetésünk, minden eredményünk alapja a pozitív megfigyelés, minek következtében teljességgel kikerülhetetlen a kérdés fölvetése. Mindjárt előre jelzem, hogy egész bátran és nyugodtan mehetünk bele a tárgyalásba, a m. kir. erdőhatóságok

megfigyelései ebből a szempontból is mintaszerűek — *teljesen megbízhatók.*

Első bizonyítéka ennek az állításnak az a tény, hogy már néhány évi megfigyelés után megállapíthattuk a jobban megfigyelt fajok fölvonulásában jelentkező állandó vonásokat. Alább kiválasztott öt faj tavaszi fölvonulásának a tárgyalásánál gyakran fogunk hivatkozni erre a tényre. Egy példával illusztráljuk ezt az állítást: a füsti fecske tavaszi fölvonulása mindig délről észak felé és a mély fekvésű helyekről a magasabbak felé irányult. Ezt a tételt minden egyes év vonulási anyagának a földolgozása igazolta, világos jelölésű annak, hogy a megfigyelések pontosak voltak. Mert ha akár tévedésből, akár rosszakaratból, helytelen a megfigyelés, úgy csak a legkritikább esetekben áll elő az az összhang és teljes megegyezés, a mi ennek a 10 éves anyagnak minden évfolyamát jellemzi.

További bizonyítékot ad az a sok zavaró hatás, a melyek a vonulás rendes lefolyását gátolják. Ilyenek — hogy csak egyet említsek — az utótelek, a melyek bizonyos ideig teljesen megakasztják a vonulást. Ha valamelyik esztendőben beállott az ilyen utótél, úgy azt minden egyes állomás megfelelő adatain észre lehetett venni.

Vannak ezenkívül korai és késői vonulási esztendők, a megfigyelések ezeket is bámulatos egyöntetűséggel, szinte matematikai pontossággal mutatták meg.

Végre még egy közvetlen bizonyítékunk is van. 1898 és 1899 tavaszán a magyar néptanítói kar is alkotott megfigyelési hálózatot a füsti fecskére vonatkozólag, s ennek az eredményei teljesen megegyeztek a m. kir. erdőhatóságok megfigyeléseivel. Tehát mindkét hálózat a legnagyobb gondossággal és lelkiismeretességgel végezte a megfigyelést.

Teljes bizalommal fogadhatjuk tehát azokat az eredményeket, a melyeket ez a tízéves anyag nyújt.

Eddigél — bár teljes elismerés mellett — bíraltuk a m. kir. erdőhatóságok 10 éves működését, most a M. O. Központra kerül a sor. Hogyan és mire használta föl a M. O. K. ezt a nagy munka árán gyűjtött anyagot; megfelel-e az eredmény, tényleg hasznos munkát végzett-e a m. kir. erdészeti kar ezeknek a meg-

figyeléseknek a gyűjtésével? A kérdés teljesen jogosult, hiszem, hogy a felelet is teljesen kielégítő lesz.

A beérkezett vonulási anyagot a M. O. K. évről-évre közölte „Aquila“ című folyóiratában, az első közlemény az 1895. évi II. évfolyamában látott napvilágot *Gyulai Gaal Gaston* alapvető feldolgozásában. Ez a későbbieknek is mintául szolgáló földolgozás azonban nem szorítkozott csupán a vonulási adatok felsorolására, hanem felölelte egyszersmind mindazokat a tanulságokat is, a melyeket az adott anyag nyújthatott, megadta tehát az alapot az épület továbbfejlesztésére. A maguk nemében elsők voltak ezek a feldolgozások, ma már azonban nem egyedülállóak, a mennyiben a példán okulva és fölbuzdulva már többen követik a M. O. K.-nak a módszerét.

A vonulási anyagnak az értékesítése azonban evvel nem ért véget. *Hegyfoky* Kabos a M. O. K. fölkérésére egybevetette ezenkívül az egyes évfolyamok adatait a meteorológiai tényezőkkel, s evvel megvilágította és részben már tisztázta is azt a viszonyt, a mely időjárás és madárvonulás között fönnáll.

Ezen párhuzamos földolgozások révén a M. O. K. csakhamar ismeretes lett a külföldön is annyira, hogy a madárvonulás kérdésében jelenleg vezérszerepet visz. *Tschusi* Viktor lovag pl. a következőket írja a M. O. K. 10 éves beszámolójának a birálatában: „elvitázhatatlan *Herman* Ottónak, a M. O. K. főnökének az az érdeme, hogy a madárvonulás tanulmányozását szigorúan tudományos utra terelte, s hogy lerakta ennek a tudománynak az alapjait“ (Ornith. Jahrbuch XV. 1904., 3. füzet.)

Szól azonban ez az elismerés a m. kir. erdészeti karnak is, s mi örömmel adjuk tudtára.

A másik tényleges eredmény az, hogy egyetlen más országnak a vonulási viszonyai sincsenek még oly mértékben földerítve, mint Magyarországiéi, pedig mi magyarok akkor még javában verekedtünk a törökkel, mikor más nemzetek madártanának már multja volt. A madárvonulás tüneménye nagy területen folyik le, a teljes megoldást tehát csak az összes területek vonulási viszonyainak a fölismerése után lehet várni, s látni fogjuk később, hogy mennyire gátolja a mi haladásunkat az, hogy a szomszédos országok vonulási szempontból jóformán ismeretlenek; szóval a feladat

nemzetközi, s megoldásához minden nemzetnek hozzá kell járulnia. Mi magyarok részben már megfeleltünk ennek a kötelezettségünknek.

Hiszem, hogy ezek az eredmények megfelelnek a m. k. erdő-tiszti karnak a magyar madártan szolgálatában kifejtett 10 éves működésének; az erdőtishti kar joggal követelhet részt belőlük magának s nincs hazánkban más testület, amely ezt a munkát így elvégezhetné volna.

A M. O. K. ezért a kitartó, odaadó működésért csak hálás köszönetét fejezheti ki, amelyet úgy vél legjobban leróhatni, ha ennek a 10 éves munkának az eredményeit e lapok útján bemutatja.

*

Mielőtt azonban erre rátérnénk, célszerűnek tartom előbb még dióhéjba szoritva megismertetni a mi munkánkkal kapcsolatosan azokat a munkálatokat, amelyek külföldön történtek, mert ezek fogják csak igazán kidomborítani a m. kir. erdőhatóságok működésének jelentőségét.

A rendszeres megfigyelések a következő sorrendben vették kezdetüket:

Anglia 1707, Oroszország 1730, Svéd- és Finnország 1750, Franciaország 1754, Svájc 1760, Németország 1764, Ausztria, Belgium, Olaszország és Norvégia 1780, Dánia 1821, Magyarország 1830, Hollandia 1867.

A megfigyelő hálózatok sűrűségét véve alapul, így sorakoznak az egyes országok: Franciaország, Németország, Svájc, Anglia Finnország, Ausztria, Svédország, Magyarország stb.

Be kell látnunk és vallanunk, hogy mindenütt a sornak a végére kerülünk. Ugyanigy áll a dolog, ha a madárvonulás kérdésének az irodalmát tekintjük: a külföldi sokkal régibb és tetemesen terjedelmesebb, mint a mienk — és mégis Magyarország vonulási viszonyait ismerjük legpontosabban!

Kötetekre menő könyvet lehetne írni, ha felsorolnók mindazokat az *elméleteket* és *nézeteket*, amelyek az idők folyamán felszínre kerültek. Egész röviden csak a főbb irányok ismertetésére fogok szorítkozni.

A manapság már egész általánosságban elfogadott *migratio*-vonulási elmélettel régebben a *submerzio* = alámerülési elmélet állott szemben.

A submerziós elmélet szerint a vonuló madarak ősszel nem mennek melegebb vidékekre, hanem elbujnak részben szikla- és faodvakba, földalatti lyukakba, barlangokba stb., részben a vizek fenekére. Szemtanu ritkán akadt, rendszeren hallotta valaki ezeket a meséket „szavahihető“, „lelkiismeretes“ megfigyelőtől, halásztól, vadásztól stb. Hogy az elmélet érdekesebb és hihetőbb legyen, azért aprólékos részletekkel színezték ki azt, úgy, hogy a legkalandosabb helyzetekbe kerültek az erről mit sem tudó madarak. Pl. a fecskék hosszú lánczokat alkotnak a vizek fenekén oly módon, hogy minden fecske beleharapózik az előtte levőnek a lábába; a golyák zárt gyűrűket alkottak volna oly módon, hogy mindegyiknek a csőre az előtte levőnek a hátuljába volt ragadva; a kakuk egészen megkopaszodik egy üregben, de tollait összegyűjti és azokon fekszik, mint valami párnán, közbe pókokkal és porral táplálkozik; a fecske gyönyörű bánatos dalt énekel mielőtt leszállana a víz fenekére és így tovább. Az irodalomban nálunk is grasszált ez az elmélet, de csak a német irodalom hatása alatt; így pl. *Grossinger* 1793-ban határozottan megnevezi a Mátrát, a Kutyn- és Javorina-hegységeket, amelyekben évenként megszámlálhatatlan mennyiségű fecske telelne.

Hát ez még hagyján; a néphit még sokkal kalandosabb virágokat is termelt ennél, a komikus dolog ott kezdődik, mikor komoly tudósok szent meggyőződéssel szálltak sikra a submerzió mellett és tudományos alapon igyekeztek bebizonyítani annak a lehetőségét. Végtére is egy angol tudós — *Jenner*, a himlőoltás föltalálója — csinálta meg a hatvágást. Fogott egy fecskét és a víz alá merítette. Szegény fecske természetesen életével fizette meg a kísérletet, — de az igazság győzött. Egy másik angol — *White* — pedig tél idején fölásott sok parti fecskéfészket — a parti fecske tudvalevőleg parti lyukakban fészkel, — de sohasem talált telelő fecskékre. Ettől kezdve aztán lassanként lezorult a submerziós elmélet, a mely pedig annak idejében az angol, francia, svéd stb. tudományos akadémiák üléstermeiben is megvetette volt a lábát. Bennünket ez az áramlat ugyyszólván érintetlenül hagyott, a fejlődésnek ezt a fokozatát átugrottuk.

A migratiós elmélet azt mondja ki, hogy az ősszel eltűnő madarak elvonulnak melegebb tájakra. A kutatás itt első sorban

a vonulás *okaira*, másodsorban a vonulás *lefolyására* terjedt ki. A kérdésnek jelenleg már óriási irodalma van, s ebből *Herman Ottó* kiválogatta mindazokat az elméleteket és nézeteket, amelyek a vonulás okaira vonatkoztak, egymás mellé, s egyszersmind egymással szembe is állítva őket. Az összeállításnak igen csattanó vége volt; tán alig van tudományos kérdés, a melyben annyi homlokegyenest ellenkező, annyi szétágazó vélemény léteznék, mint éppen a vonulás okainak a kérdésében. Csak azt jegyzem meg erre, hogy nem nagyon bizalomra gerjesztő út az, amelyen ennyi különböző véleményhez lehet jutni. Az az út pedig, amelyen ezek a vélemény-csinálók haladtak, rendesen az volt, hogy állomáshelyükön többkevesebb ideig megfigyelték a vonulást és az ily módon szerzett tapasztalatokat rögtön általánosították a vonulás egész területére; a *hálózatos megfigyelések feldolgozását* — néhány meteorologus kivételével — senki sem kísérelte meg.

A vonulás lefolyásának a kérdésében is hasonló zavar uralkodott. Egyik kutató széles arcvonalban utaztatta hazavonulóinkat, a másik pedig bizonyos meghatározott fekvésű és keskeny *útvonalak* mentében hozta őket vissza. Az utóbbiak aztán térképre is vetették utvonalait, — persze mindegyik másokat. *Herman Ottó* viszont rávitte valamennyit egy térképre, s előállított evvel egy olyan közlekedési hálózatot, a melyhez képest a földkerekség közlekedési hálózata értéktelen utánzat. Szegény madarak! sohase költhetnének, ha mindezek az utakon végig kellene vonulniok.

De azért azoknak nincs teljesen igazuk, a kik széles arcvonalban utaztatják vonulóinkat; a kutatás mostani állásának legjobban megfelel *Herman Ottó* tétele; mely szerint „a viszonyok változása szerint mindkét vonulási alak fennáll, s míg az *átvonulók* utirányokat látszanak követni, a *költőterület megszállása és benépesítése* inkább a terjeszkedés fogalmával fejezhető ki“.

Látni fogjuk, hogy az erdészeti kar megfigyelése ezt a tételt teljesen igazolja.

A vonulás teljes elmélete külföldön jelenleg a következő, *Deichler*-től származó tételben csúcsosodik ki: vonuló madaraink a földnek egyik régebbi korszakában, — az u. n. tertiárkorban — állandó madarak voltak nálunk, mivel akkor melegebb éghajlat uralkodott itt. A tertiárkorszakot követő jégkorszak visszaszorította

őket a forró égöv alá, ahonnan a jégkorszak elmúltával lassanként visszahuzódtak korábbi hazájukba, de a megváltozott éghajlat következtében télen ismét elvonulnak innen.

Való igaz, hogy ez a föltevés szellemes és első tekintetre hihető is; csak az a baja, hogy egyes fejezetei igen régen játszódtak le és így nem bizonyíthatók be, másrészt pedig tökéletlen azért is, mert csak a dél-észak irányu vonulást magyarázná meg, a szintén óriási mérveket felmutató kelet-nyugati vonulást pedig teljesen kihagyja a számításból.

A 10 éves vonulási anyag feldolgozása és egyéb tanulmányok folyamán kifejlődött álláspontom, amely csak a jelennel számol, evvel szemben a következő: tény az, hogy sok szerves lény kénytelen védekezni a tél ellen; kezdődik ez a védekezés a növényeknél és azoknál az állatoknál, amelyek télire vagy teljesen beszüntetik életműködéseiket, vagy elbujnak stb. Ennek következtében védekezésre kényszerül mindaz az állat, amely akár közvetlenül, akár közvetve rászorul ezekre, mint táplálékra s ily szempontból itélve, a madárvonulás se egyéb, mint *védekezés* a szerves élet ellensége, *a tél ellen*.

Evvel azonban csak az elvonulás van megmagyarázva, még arra a kérdésre is kell válaszolnunk, miért jönnek egyáltalában vissza? A feleletben szintén csak a jelenre fogunk támaszkodni. A szerves lények fejlődését elsősorban a táplálkozás szabja meg — ezer példát nyujt erre a biologia — vonulóink első táplálékukat szülőföldjükön, tehát minálunk kapják. Ez az első táplálék adja meg a fejlődés irányát, evvel hozzá vannak kötve a szülőföldhöz, amit életük legfontosabb mozzanatában, a faj szaporításánál okvetlenül föl kell keresniök, ha a fajt a maga jellemző mivoltában fönn akarják tartani. A madárvonulás tehát végső elemzésében a faj fönntartására irányul: az őszi vonulás az individuum, a tavaszi vonulás pedig közvetlenül a faj fönntartását szolgálja. A biologia szerint az élő lények minden életműködése kivétel nélkül a faj fönntartását szolgálja, értelmezésünk alapján tehát a madárvonulás is követi ezt az egyetemes érvényű törvényszerűséget.

Ha így fogjuk föl a kérdést, úgy teljesen eltűnik a századokon át hajszolt *ok*-nak a keresése, legfeljebb még azt lehetne kér-

dezni, hogy miért olyan berendezésű a földnek nevezett bolygó, hogy azon a szerves lények egy részének akár életműködéseinek beszüntetése, akár elbuvás, akár elvonulás által védekeznie kell a tél ellen, vagy más szóval, miért ferde a föld tengelye arra a pályára, amelyet napkörüli utjában leír; vagy ha már van is tél, miért nem tud annak ellentállani minden szervezet? stb.

Végső elemzésében a kérdés éppen oly mélyrevágó, éppen olyan megoldhatatlan, mint a tudomány akármelyik más problémája, ha azt a végső okig követjük. A végső ok kérdését, mint már említettem, teljesen el is hagyjuk, kutatásunk célja, az emberi észszel végezhető föladatnak a megoldása: *hogyan és mely törvények szerint folyik le a madárvonulás tüneténye? Megnyilatkozik-e minden faj fölvonulásában az általános törvényszerűség? Ha vannak eltérések, miben nyilvánulnak, milyen okban gyökereznek ezek?*

Az alább következő madárfajok tavaszi fölvonulásának az ismertetésénél is mindig ezeket a kérdéseket fogjuk fölteni.

*

A feldolgozás technikai része, amely igazában a legtöbb időt vette igénybe, minden fajnál ugyanaz volt. Kiszámítottam minden legalább 4 évi megfigyeléssel bíró állomásnak a középszámát és rávittem ezeket Magyarország térképére. A legalább 8 adat alapján számított középszámokat még külön kiemeltem, minthogy ezek természetszerűleg megbízhatóbbak voltak. Erre az összes közép-számokat fölosztottam három — korai, közép, késői — csoportra, úgy, hogy mindegyik lehetőleg egyforma időközt vagy egyenlő számú közép-számot ölelt föl s a térképeken azután egy határvonallal — u. n. *isepiptesissel* — különítettem el egymástól a különböző csoportokat. Az érkezési különbségeknek még élesebb kifejezése céljából befestettem az így előállított térképet olymódon, hogy a legvilágosabb területek a korai, a legsötétebbek a késői érkezést jelölték.

Ahol nagyon kevés volt az adat, ott bizony figyelembe kellett venni az egyes adatokat is és ezek segélyével combinatív uton előállítani az isepiptesist. A mellékelt öt térkép tehát még nem végleges, a fokozatos megfigyelés még sok olyan *részletet* fog nyújthatni, ami ezeken még nem jut kifejezésre, de a *lényeg*et

már nem fogja érinteni; a bármily hosszú ideig tartó megfigyelés se fog a füsti fecskére nézve oly isepiptesisekre vezetni, a melyek lényegesen más tanulságokat adnának, mint a mostaniak. A térkép csak sokkal pontosabb lesz, és sokkal finomabb részleteket fog kifejezésre juttatni.

Hiszen ha megengedte volna a vonulási anyag mennyisége, akkor nem három, hanem esetleg 10 csoportot lehetett volna megkülönböztetni, a mi pedig föltétlenül több finomabb részletet domborított volna ki, mint a hármas beosztás. Számot kellett azonban vetnem az anyag mennyiségével, és mivel láttam, hogy már a hármas csoportosításnál is előállanak egyes bizonytalanságok és hézagok, azért meg se kíséreltem a részletesebb beosztást, mert ezáltal a bizonytalanság csak fokozódott volna.

Ezek a térképek alkotják azt az alapot, amelyen az egyes fajok tavaszi fölvonulását ismertetni fogjuk.

Az „Aquila“-ban és az „Erdészeti Lapok“-ban megjelent földdolgozásokban nem használtunk isepiptesiseket, hanem a zónák és földrajzi területek középszámai alapján következtettünk. Ez azért volt szükséges, mert *egy éves* megfigyelés alapján nem lehet pontos isepiptesiseket szerkeszteni, mivel az egyes adat nem oly megbízható szám, mint a több adat alapján számított közép; tehát ha csak egy éves megfigyelés áll rendelkezésünkre, úgy egyes nagyobb vidékek összes adatainak a középszámát kell kiszámítanunk, mert ez adja meg a következtetésekhez szükséges biztos alapot. Hogy mindakét eljárás helyes, azt misem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy mindkét eljárással ugyanazokra az eredményekre jutottunk. Az egyes fajok földdolgozásánál megfogom adni az egyes földrajzi területek középszámaikat is, látni fogjuk, hogy ugyanazt az eredményt szolgáltatják, mint az isepiptesisek, — de nem olyan részletességgel, hanem csak általánosságban.

Lényegében mindakét módszer ugyanarra törekszik: minél több adat alapján számított középszámra; csak hogy míg az egyik *több állomás* egyesített adatai alapján éri el ezt a célt, addig a másik *egy állomás* egyesített adataival éri el azt. A különbség tehát igazában nem a módszerekben van, hanem a vonulási anyagban.

Az isepiptesis több részletet nyújt ugyan, de ez csak természetes, mert nem foglal össze nagy területeket, hanem pontról-pontra halad tovább s ezért alkalmaztuk ebben a földolgozásban is az isepiptesiseket.

A fajok megválasztására vonatkozólag csak azt jegyzem meg, hogy nem vezetett a választásnál más célzatosság, mint az adatok száma; ezt az öt fajt figyelték meg legjobban, tehát ezeket dolgoztam föl.

Végre még azt kell megjegyezni, hogy nemcsak a m. kir. erdőhatóságok által gyűjtött adatokat használtam föl, hanem a tényleg meglevőket; azokat is, amelyek „A madárvonulás elemei“-ben foglaltatnak.

Ezekután végre rátérhetünk az egyes fajok tavaszi fölvonulásának az ismertetésére, tehát a 10 éves működés tényleges eredményére.

A füsti fecske (*Hirundo rustica* L.) tavaszi vonulása.

Az adatok száma: 4331.

Országos közép: apr. 9.

A földrajzi területek középszámai:

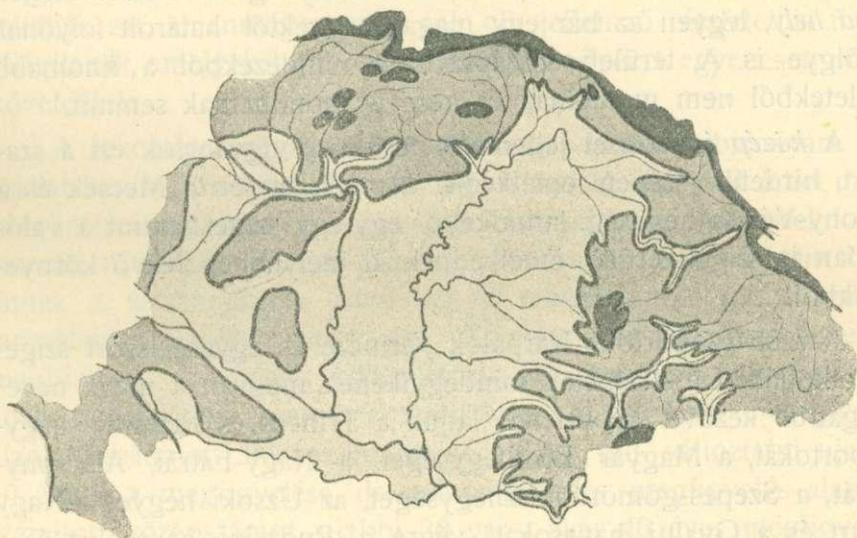
Karsztvidék	apr.	8
Horvát dombvidék	"	6
Dunántuli dombvidék	"	7
Kis Alföld	"	7
Nagy Alföld	"	1
Keleti hegyvidék	"	9
Északi hegyvidék	"	14

A középszámok elosztása arról tanuskodik, hogy a füsti fecske tavaszi fölvonulása délről észak felé és a mély fekvésű helyekről a magasabbak felé irányul.

Legkorábbi a nagyrészt déli, de mindenütt mély fekvésű nagy Alföld; ezt követi a szintén déli, de már magasabban fekvő horvát dombvidék; evvel egyenlő magasságban, de már északabbra fekszik a dunántuli dombvidék, melynek középszáma késik is egy nappal; a dunántuli dombvidéknél északabbra, de mélyebben fekszik a kis Alföld, s ezt a viszonyt a két terület egyenlő középszáma jellemzi; ezekután következnek a magas fekvésű területek

középszámaik sorrendje délről észak felé halad, — legkorábbi a legdélibb (Karsztvidék), legkésőbbi a legészakibb (északi hegyvidék).

A földrajzi területek középszámainak ez a jellegzetes eloszlása évről-évre ismétlődött az egyes földolgozásokban s az 1898 és 1899. évi tömeges megfigyelés ugyancsak ezt a képet adta; megmaradt daczára annak, hogy egyik esztendőben korán köszöntött be a tavasz, másokban későn, a középszámok csak számbeli értékben változtak meg, a kölcsönös viszony változatlan maradt. Ilyen körülmények között *állandónak* kellett vennünk a fölvonulásnak

2. kép. A füsti fecske tavaszi vonulása.

ezt a módját és tényleg már régebben külön névvel is jelöltük azt. Arról a fajról, amelynél először és legvilágosabban jutott kifejezésre, elneveztük *fecsketypusnak*. Minthogy a 10 éves anyag még élesebb kifejezésre juttatta ezt s látni fogjuk, hogy az isepiptesisek is teljesen igazolják, azért egyszer s mindenkorra elfogadjuk a fölvonulás ezen módjára nézve a *fecsketypus* nevet. Jellemzője: délen és mélyen fekvő területeken korai, északi és magas fekvésű helyeken késői érkezés.

Vessünk most egy pillantást a térképre és kövessük isepiptesiseink kanyargó menetét.

Örömm tellett bennük, mikor elkészültem velök, nem is

vártam, hogy annyira s oly szépen juttassák kifejezésre azt a fecsketypust, amely a korábbi földolgozások alapján előttem lebegett.

A *korai* területeket határoló isepiptesis nemcsak az Alföldet s a délen fekvő kisebb emelkedéseket emeli ki, hanem keskeny szalag alakjában mélyen belekanyarodik az északi és keleti hegyvidékbe is, — *mindenütt a folyók mentében*. Gyönyörűen válik ki a Duna, Tisza, Szamos és Maros völgye, igen jellemző továbbá az a keskeny szegély a tengerparton. Tehát nemcsak a területi értelemben vett Alföld korai, hanem általánosságban *minden mélyen fekvő hely*, legyen az bár egy magas hegyektől határolt folyónak a völgye is. A területi középszámok mindezekből a finomabb részletekből nem mondanak és nem is mondhatnak semmit.

A *közép* érkezéssel jellemzett területek ugyancsak ezt a szabályt hirdetik, szépen emelkedik ki nevezetesen a Mecsek és a Bakony-Vértes hegység, mindkettő egy-egy sziget, amint a valóságban is szigetszerűen emelkednek ki mélyebben fekvő környezetükből.

A *késő* csoportot a Kárpátok gerince és egyes elszórt szigetek alkotják. De e szigetek mindegyikének megvan a maga neve; nyugatról kezdve képviselve látjuk a Tribecs és Ptacsnik hegycsoportokat, a Magyar Érczhegységet, a Nagy-Fátrát, Alacsony-Tátrát, a Szepes-gömöri Érczhegységet, az Uzsoki hegyet, a Nagy-Bihart és a Gyalui havasokat, végre a Rudzsini havasokat és a Retyezátot.

A fűsti fecske tavaszi fölvonulását ezek alapján akár szemléltetni is lehetne. Elővesszük Magyarország domborművü térképét s elkerítjük határait valami fallal, úgy, hogy zárt edényt kapunk. Ha ebbe vizet öntünk, úgy a víz elsősorban is a legmélyebb helyeket fogja elfoglalni, később befedi a kisebb emelkedéseket s utoljára a legmagasabb vidékeket. Ily módon azonban még nem nyerünk teljesen hű képet a fecske megtelepedéséről, minthogy a késés egyszersmind észak felé is halad. Ezt oly módon fejezhetjük ki, hogy északi részén alátámasztjuk a térképet, úgy, hogy a vízszintessel bizonyos szöveget képezzen. A beöntött víz ennél fogva nem fogja az összes mély részeket egyszerre ellepni, hanem először a délen fekvőket s előfordulhat az az eset, hogy

egy délen fekvő dombvidék vagy folyó völgy már el van öntve, a mikor az északon fekvő síkságig még nem jutott a víz. Helyes beállítás mellett a víz hullám tovahaladása teljesen hű képét fogja adni a fecske tavaszi fölvonulásának, ha még hozzáképzeltjük azt, hogy az áradó víz hulláma egyes kiemelkedéseken megtörik, hirtelenül előrefut, fölcsap a habja s rövid időre elönt oly helyeket is, ahová a tényleges hullám csak később fog megérkezni — ezek az ugynevezett előőrsök.

Az isepiptesisek tehát nemcsak igazolják a fecsketypust, hanem meg is erősítik, sokkal élesebb, határozottabb kifejezésre juttatják azt, amennyiben még sok oly jellemző részletet is megvilágítanak, amelyeket a típus teljessége kedvéért egyenesen megkövetelünk.

A fokozatos megfigyelés rendén ez a viszony bizonyára oly szabatosan fog megnyilatkozni, hogy számbeli értékkel lehet majd meghatározni az északi szélességgel és magassági fekvéssel fokozatosan növekedő késést. Jelenleg csak azért nem mentem bele ennek a kiszámításába, mert egyéb tanulmányok során arra a tapasztalatra jutottam, hogy egy állomás csak akkor ad teljesen megbízható, változatlan középszámot, ha legalább 20—25 éves adatsorozattal bír. Ugy értem ezt, hogy pl. 10 éves megfigyelés alapján számított középszámot még meg tud változtatni újabb 10 évnek a megfigyelése, de már a 20 éves megfigyelés alapján számított középszámot újabb 20 vagy akár 40 éves megfigyelés is már alig fogja megváltoztathatni. Ez különben fajok szerint különböző, korán érkező fajoknál mindig több éves megfigyelés szükséges, mint a későn érkezőknél, mert előbbieknél mindig nagyobb az érkezési adatok közötti különbség, az u. n. ingadozás. 10 éves megfigyelés már szintén följosít a behatóbb vizsgálatra, de már a feldolgozás folyamán utaltam arra, hogy a fokozatos megfigyelés még több olyan részletet világíthat meg, amelyeket a mostani anyag alapján még nem lehet észrevenni.

A fölvonulás törvényének a megállapítása után önkénytelenül is fölmerül a kérdés: *miért éppen ilyen a fecske fölvonulása, megfelel-e a vonulásról adott értelmezésünknek?*

A kérdés eldöntésénél most már el kell hagynunk a vonulási adatokat, tehát azt az alapot, amely a törvényszerűség fölismerés-

sére vezetett bennünket; további kutatásunkat magára a fölvonulást végző szervezetre, a füsti fecskére kell irányítanunk, nevezetesen annak földrajzi elterjedésére és életmódjára, u. n. biológiájára.

Az első arra tanít, hogy a füsti fecske mindenütt előfordul hazánkban, a népes fővárosban éppen olyan otthonos, mint a magányos erdészlakban, együtt van az emberrel a kedvező életfeltételeket nyújtó Alföldön s követi őt a havasok zord vidékeire is — és mindenütt fészkel. Az életmódjára nézve teljesen elegendő azt tudnunk, hogy kizárólagosan rovarokkal táplálkozik és hogy mindig visszatér a régi fészkére, illetőleg a szülőföldjére.

A fészkekhez való visszatérésének az idejét tehát úgy kell megválogatnia, hogy már helyben is ébren találja azokat a rovarokat, amelyek szintén a tél ellen védekezve, őszszel vagy elbujtak, vagy bebábozták magukat stb. Ezeket a rovarokat a nap melege ébreszti új életre. A nap melege pedig tavasszal délről észak felé és a mélyebb fekvésű helyekről a magasabbak felé halad. Megvan tehát a párhuzam a füsti fecske fölvonulása és a nap melegének a haladása között, a kérdés csak az, vajjon együttesen is haladnak-e, mert a két, ugyanazon irányban s egy cél felé haladó folyamat közül az egyik lehet gyorsabb vagy lassabb a másikinál. *Hegyfokj Kabos* beható vizsgálatai során kiderült, hogy a tavaszi hőmérséklet és a füsti fecske tavaszi fölvonulása teljesen párhuzamosan megy végbe, számításai szerint a füsti fecske együtt halad a 9.9 C° isothermával.

Kitűzött föladatunk értelmében megállapítottuk tehát eddig a füsti fecske tavaszi fölvonulásának a törvényét s megadtuk egyszerűs mind ennek a törvényszerűségnek a legegyszerűbb, legtermészetesebb magyarázatát; csak még arra a talán furcsának hangzó kérdésre kell felelnünk, miért nem jön később? A felelet amilyen egyszerű, éppen olyan fontos: a fecskék őszszel teljesen összezsugorodott ivarszervei tavaszi érkezésükkor erősen megdagadnak, világos jeléül annak, hogy a faj fönntartása érdekében sietnek, hogy e fontos föladatnak minél több időt szentelhessenek.

A fecsketypus tehát már igazolta a vonulásról adott értelmezésünket: teljesen alá van vetve a szerves lényeken uralkodó egyetemes világtörvénynek — a fajfönntartásnak.

Mindazonáltal még korai volna a kérdést teljesen ad acta tenni. Nem szabad elfelednünk azt, hogy eddig csak Magyarország területén dolgoztunk, amely csak kis sziget azon az óriási területen, a melyen a tünemény lefolyik. Az előzőleg felsorolt eredményekhez mindig hozzá kell még gondolni azt, hogy azok Magyarországra vonatkoznak, más országokra vonatkozó összehasonlító földolgozások eddigelé, sajnos, nincsenek. Nem szabad továbbá szem elől téveszteni azt sem, hogy ezek az eredmények csak 10 éves megfigyelési anyagon alapulnak, hogy tehát a kérdés teljes megoldásához még Magyarországon is legalább 10—15 esztendei további megfigyelés szükséges.

Ám evvel még mindig nincs vége a dolognak, mert könnyű azt mondani, hogy a fecskének oly módon kell megválogatnia érkezése idejét, hogy bizonyos meghatározott hőfok mellett érkezék meg a fészkéhez. Honnan tudja meg azt a téli szállásán vagy egyebütt tartózkodó fecske, hogy fészkelő helyén milyen nagy a hőfok? Hogyan talál vissza a régi fészkére? Hol van a Magyarországon fészkelő fecskék téli szállása? Be kell vallanunk, hogy ezekre a kérdésekre jelenleg még nem tudunk megfelelni. Sem a boncztan, sem az állatok életműködéseiről szóló tudomány nem ismer oly különös szervet a madárban, amely azt akár az időjárás, akár az irány fölismerésére képesitené.

A régebbi kutatók különös előszeretettel bolygatták éppen ezeket a kérdéseket. Jelenleg nem vág föladatomb keretébe annak a sok érdekes és szellemes föltevésnek az ismertetése, amely e kérdések körül fölszínre került — talán máskor, ha akad számára hely az „Erdészeti Lapok“-ban — ismertetni fogom.*)

Ezuttal a füsti fecske tavaszi fölvonulását szándékoztam ismertetni azon az alapon, amelyet a m. kir. erdészeti kar 10 éves megfigyelése teremtett. Tényeket akartam adni, nem pedig hypotheziseket, bármily érdekesek legyenek is ezek; — a füsti fecskére nézve tehát befejeződött a föladatomb.

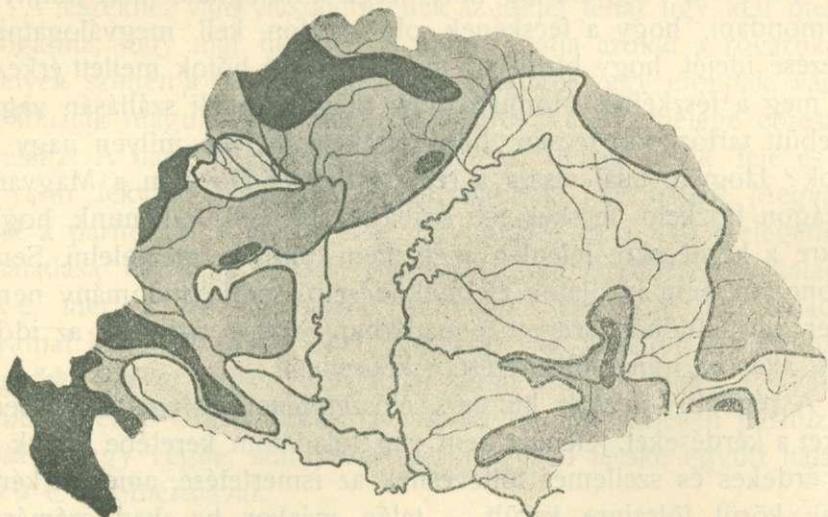
*) A szerző ur további közleményeinek készséggel adunk helyet lapunk hasábjain. Szerk.

A fehér gólya (*Ciconia ciconia* L.) tavaszi vonulása.

Az adatok száma: 2826.

Országos közép: márczius 27.

Karsztvidék	-----	ápr.	18.
Horvát dombvidék	-----	márcz.	28.
Dunántúli dombvidék	-----	ápr.	2.
Kis alföld	-----	márcz.	25.
Nagy "	-----	"	22.
Keleti hegyvidék	-----	"	27.
Északi "	-----	ápr.	3.

3. A gólya tavaszi vonulása.

Az egyes évi földolgozások során már régóta ismeretes kép: *korai érkezés az alföldeken és a keleti hegyvidéken, késő érkezés nyugaton és északnyugaton.* Egészen sajátos eloszlás, amely lényegesen különbözik a fecsketypustól, de ugyancsak állandó. Akár korai volt a vonulás, akár nem, az adatok eloszlása mindig ezt a sajátos jellemző képet adta, úgy, hogy már az egy évre vonatkozó földolgozások alapján is fölláttottuk volt a *gólyatypust.*

Egy pillantást kell csak vetnünk a 10 éves anyag alapján szerkesztett térképre, s rögtön látjuk, hogy ez teljesen ugyanazt mondja ki, csakhogy a módszer finomabb voltánál fogva olyan

részleteket is kidomborít, amelyek a területi középszámokban nem jutnak kifejezésre. Világosan látható pl. az, hogy a fehér gólya korán érkezik az alföldeken és a keleti hegyvidéken, de már a keleti hegyvidék középszámában nem nyilatkozik meg az a közép és késő érkezésű terület, amely a keleti hegyvidék délnyugati részét jellemzi; a dunántuli dombvidék középszáma késő, de ebből nem tudhatjuk meg még azt, hogy melyek a legkésőbbi területek stb.

A fölvonulásnak ez a módja merőben különbözik a fecsketypustól, s azért külön névvel is fogjuk jelölni, elnevezzük *gólyatypus*-nak.

A typus, vagyis a fölvonulásban nyilvánuló törvényszerűség kimutatása után itt is fölmerül az a kérdés, miért követi a gólya fölvonulása ezt a typust, miért nem egyezik meg a két typus? Hogyan egyeztethető össze ez a typus a vonulás jelenségéről adott értelmezésünkkel.

Ismét a biológiát és a fehér gólyának hazánkban való elterjedését kell segítségül hívni. A fehér gólya nem fészkel hazánk minden vidékén, hanem csak az alföldeket, a dunántuli dombvidék egyes részeit, továbbá a keleti és északi hegyvidék egyes folyóvölgyeit telepíti be, mint *átvonuló* azonban előfordul az országnak majdnem minden részében. Természetes dolog, hogy csak a tényleg itt fészkelő gólya szabja érkezési idejét a magyarországi viszonyokhoz, míg az átvonulók megjelenési ideje más területek viszonyai szerint igazodik.

Tehát szét kell választanunk a két jelenséget, t. i. a *megtelepedést* és az *átvonulást*. Meg is kíséreltem ezt a szétválasztást, de nem sikerült teljesen, minthogy a legtöbb adat csak az érkezés napját jelöli tekintet nélkül arra, vajjon átvonulókra vagy megtelepedőkre vonatkozik-e az adat. De e kísérlet alapján már valószínűnek tartom azt, hogy a nálunk fészkelő gólyák fölvonulása is ugyanazt a törvényszerűséget követi, mint a füsti fecskéé. Ha a fészkekhez való érkezést jelölő adatok alapján szerkeszthetnők meg az isepiptesiseket, úgy ez a térkép valószínűleg igen közel megegyeznék a fecsketypussal, avval a különbséggel, hogy hiányoznának azok a területek, amelyeken a gólya nem fészkel, tehát teljesen üresek volnának a „késő“ területek, s a „közép“ érkezést

mutatók is legnagyobb részben eltűnnének. Hiszem, hogy a későbbi megfigyelés, amely az eddigi tanulságok figyelembevételével fog történni, igazolni fogja ezt az állítást, igazolni fogja tehát a madár-vonulásról adott magyarázatunkat is.

A gólyatypus létezése és ennek a fecsketyipustól való eltérése tehát az *átvonulási jelenségek* következménye, keressük föl tehát ezeknek a jellemző tulajdonságait a megfigyelőktől beküldött eredeti jelentések nyomán. Az az időköz, amelyben az átvonulási elenségek lefolynak, igen hosszú, ugy az egész országra, mint az egyes állomásokra nézve február végétől május közepéig tart. Az átvonulási jelenségek kiterjednek az ország minden részére; helyenként tömegesen történik az átvonulás, másutt csak szórványosan; a legtöbb tömeges vonulás és a legnagyobb tömegek az ország keleti részén észlelhetők, ettől kezdve nyugat felé fokozatosan csökken mindkettő; legkorábban jelentkeznek az átvonulók keleten, nyugat felé fokozatosan késnek.

Evvel tehát megnyertük azt az alapot, amelyen fölépíthetjük további következtetéseinket, ezt azonban még ki fogjuk bővíteni a gólya földrajzi elterjedésének néhány részletével. A hazánk nyugati részeivel határos területeken, Isztriában, Krajnában, Karinthiában és Styriában, továbbá az adriai és joniai tenger partjain a fehér gólya ritkán és szórványosan fordul elő, hazánk nyugati vidékei tehát a fehér gólya elterjedésének nyugati határán vannak. Evvel szemben áll az a tény, hogy a Fekete-tenger nyugati partjain, az aegei tenger partvidékén, Kisázsziában és a Földközi tenger keleti partján megszámlálhatatlan mennyiségben vonul át és föl a gólya.

Mindezek a tények félreismerhetetlenül oda nyilatkoznak, hogy a Magyarországon megforduló gólyák csakis déli, délkeleti, vagy keleti irányból érkehetnek hozzánk.

A hazánk fölött elhőmpölygő vonulási hullám főirányában délkelet-északnyugati irányban halad tovább, aminek megfelelően a vonulásnak délkeleten kell legkorábbinak és legtömegesebbnek ennie, s a megfigyelések ezt tényleg igazolják is.

Nyugat felé, tehát az elterjedési határ felé ez a hullám fokozatosan későbbben ér el és fokozatosan veszít az erejéből, tehát a vonulás is fokozatosan későbbivé és kisebb méretűvé válik. A meg-

figyelés ezt is igazolja, különösen a Karsztvidéknek állandóan és feltűnően késői adataival.

Mindazt, amit eddig elmondtunk az átvonulási jelenségekről, bizonyos fokig ellenőrizhetjük a nagy számban följegyzett vonulási irányokkal. A gólya nappal vonul, s így vonulási irányát közvetlenül meg lehet figyelni.

Térképekre rajzoltam ezeket a vonulási irányokat is, s bár nagyon tanulságosak voltak rám nézve, mégis le kellett mondanom a behatóbb tárgyalástól, minthogy nagykiterjedésű és igen fontos területek teljesen üresek maradtak, nem volt meg a folytonosság, ami pedig nélkülözhetetlen föltétele a biztos következtetésnek.

Főirányok voltak DK $\rightsquigarrow$ ÉNy, és D $\rightsquigarrow$ É, elég gyakori volt K $\rightsquigarrow$ Ny is; már tetemesen kisebb volt a DNy $\rightsquigarrow$ ÉK és igen kicsiny a Ny $\rightsquigarrow$ K irányban felvonulók száma.

Nevezetes dolog, hogy ezek a vonulási irányok nem voltak egyenletesen elosztva az egész területen, hanem bizonyos vonulási irányok bizonyos területeken ugyszólván domináltak. A D $\rightsquigarrow$ É és K $\rightsquigarrow$ Ny irány még egyenletesen volt fölosztva, a Ny $\rightsquigarrow$ K irány majdnem kizárólagosan az ország *keleti szélén* fordult elő; a DNy $\rightsquigarrow$ ÉK irány szinte kizárólagosan az ország északnyugati részében fekvő „késő“ érkezéssel jelölt területre esett, néhány jutott belőle a szintén „késő“ jelzésű Bükkhegységre is.

Nagyon sajtáságos a DK $\rightsquigarrow$ ÉNy irány elhelyezkedése, amely legnagyobb mennyiségben az ország délkeleti részében fordul elő, s egyrészt a nagy, másrészt pedig a kis alföldnél ér végett. A Karsztvidéken, a horvát dombvidéken, az ország északnyugati, északi és északkeleti részében vagy egyáltalában nem, vagy csak igen szórványosan fordul elő. Különösen föltűnő ennek az iránynak a hiánya az ország északnyugati részében, minthogy ez az eredeti vonulási irány egyenes folytatásába esik. Ez a hiány pedig nem tudható be a hiányos megfigyelésnek, mert éppen ezeken a területeken nagyon sűrű a hálózat és jegyezték is nagy számban a DNy $\rightsquigarrow$ ÉK irányt, tehát az erre merőleges irányt. Két eshetőséget lehet már most föltételezni: az eredetileg DK $\rightsquigarrow$ ÉNy irányban elindult gólyák vagy megváltoztatták eredeti irányukat, vagy pedig — *elmaradtak utközben*. Tényleges bizonyítékunk egyik föltevéésre vonatkozólag sincsen nekem, azonban az a né-

zetem, — amit bizonyítékok híján tételnek egyáltalában nem mondhatok ki — hogy elsősorban is ezek a DK → ÉNy irányban indult gólyák népesítik be hazánk azon vidékeit, amelyeken fészkelő madár a gólya. Főként azért említem itt ezt a nézetemet, mert egy új, fontos mozzanatot nyújt a megfigyelés számára.

Az átvonulási jelenségek vizsgálata alapján tehát nagyjában és általánosságban meg lehet magyarázni a hazánkban kifejezésre jutott gólyatypust — vagyis a korai érkezést keleten és a nagy késést a nyugati és északnyugati vidékeken. De ismételten is hangsúlyoznom kell azt, hogy csak nagyjában és általánosságban, a részletekről nem szólhatunk semmit. A keleti hegyvidék nyugati és déli részén elterülő „közép“ és „késő“ területekre vonatkozólag semmit se tudunk; a Bükkhegység és a Balaton északi részének teljesen magában álló késése szintén olyan föladat, amelyet nem oldhatunk meg. Szóval be kell vallanunk azt, hogy evvel a typussal jelenleg és csak a magyarországi adatokra támaszkodva még nem boldogulunk teljesen.

Végső összefoglalásában a gólyatypusra vonatkozólag csak a következő eredményt mondhatjuk ki: *a hazánk területén megtelepedő gólyák minden valószínűség szerint a fecsketypus szerint vonulnak föl; a hazánk területén kifejezésre jutott gólyatypust az átvonulási jelenségek idézik elő.*

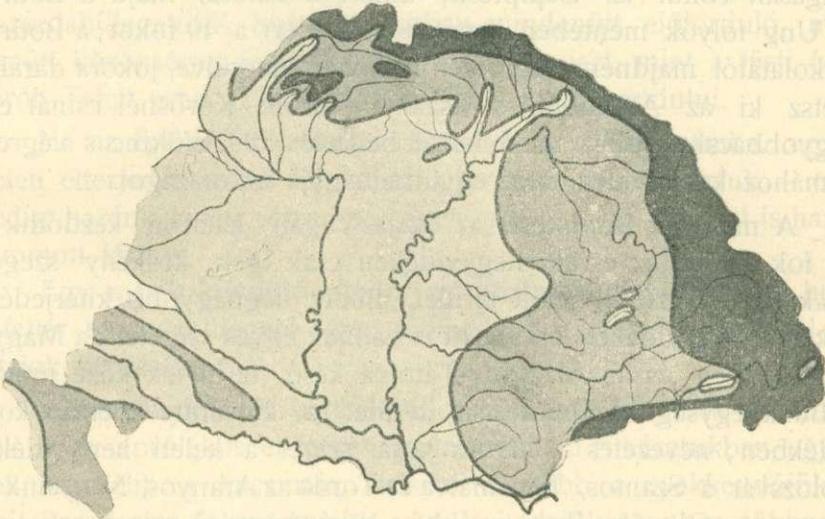
Azok a tanulságok, amelyek az átvonulási jelenségek vizsgálata során merültek föl, jelenleg még nem a szó szorosabb értelmében vett eredmények, s csak oly földolgozásban válhatnak azokká, amely felöleli a gólya egész elterjedési körét; ismernünk kell a gólya teljes fölvonulását, ha annak egyes mozzanatait meg akarjuk érteni és magyarázni. Az átvonulási jelenségek is bizonyos megszabott törvények szerint mennek végbe s e törvényeket részben az illető faj földrajzi elterjedése, téli szállása, esetleg még más, eddig kifejezésre nem jutott tényezők határozzák meg. A gólyatypus teljes megoldását ennél fogva nem is lehet tőlünk követelni addig, amíg csak a magyarországi vonulási anyagra támaszkodunk.

A fehér barázdabillegető. (*Motacilla alba*, L.) tavaszi vonulása.

Az adatok száma 1323.

Országos közép: márczius 12.

Karsztvidék	--- --- --- --- ---	márczius 12.
Horvát dombvidék	--- --- ---	" 8.
Dunántuli dombvidék	--- ---	" 5.
Kis-Alföld	--- --- --- ---	" 3.
Nagy "	--- --- --- ---	" 5.
Keleti hegyvidék	--- --- ---	" 14.
Északi	" --- --- ---	" 13.

4. kép. A fehér barázdabillegető tavaszi vonulása.

Legkorábbi a kisalföld — mélyen és nyugaton fekvő terület; követik ezt a dunántuli dombvidék és a nagyalföld egyforma középszámmal — egyrészt magasabb, de nyugaton, másrészt mélyen fekvő, de messze kelet felé kinyuló terület; a horvát dombvidék magasabb fekvésű, de szintén a nyugati vidékek közé tartozik; egy-egy napi különbséggel következnek aztán a tetemes emelkedésű területek, Karsztvidék, északi és utolsó helyen keleti hegyvidék. A késés három irányban halad: nyugatról kelet felé, délről észak felé, és mélyen fekvő területről a magasabb fekvésűek felé, tehát ismét új typussal állunk szemben. Az évi földolgozásokban is föltaláltuk már ezt a typust és el is neveztük azt

barázdabillegető-typus-nak. Ezt az elnevezést ezután is fönn fogjuk tartani, mert látni fogjuk, hogy az isepiptesisek teljesen igazolják a földrajzi területek középszámainak az eredményét.

A térképen első tekintetre föltűnik a typus jellemző saját-sága, t. i. *aránytalanul korai érkezés az ország nyugati részében*. Ismét megjelenik az a korai szegély a tengerparton, a horvát dombvidék részben még szintén a korai területekhez tartozik, éppen csak a legmagasabb részek mutatnak közép érkezést; a dunántuli dombvidék egész kiterjedésében korai; a Vág mentében a korai terület fölnyulik egészen a 49 fokig, s egyébként is igen magasan vonul az isepiptesis, amely a Tárca, majd a Bodrog és Ung folyók mentében ismételen is eléri a 49 fokot; a Bodrog torkolatától majdnem észak-déli irányban lekerülve, jókora darabot metsz ki az Alföldből, s csak a három Kőrösnél csinál egy nagyobbacska öblöt, majd ismét behatol az Alföldbe s végre a Dunához kanyarodva, vele együtt elhagyja az országot.

A második isepiptesis az északnyugati határon kezdődik a 49 fok fölött; az északi hegyvidéken csak igen keskeny szegély a „késő“ érkezéssel jelölt terület, amely legnagyobb kiterjedését a keleti hegyvidéken éri el. Itt is vannak egyes szigetek: a Magyar Érczhegység és az Alacsony-Tátra a késő területek közé jutnak; a Bükkhegység középérkezésű terület a körülötte elterülő korai vidékben; nevezetes a három korai sziget a keleti hegyvidéken Kolozsvár a Szamos, Topánfalva és Torda az Aranyos, Nagysink és Fogaras az Olt völgyében, továbbá a középérkezésű sziget a Fekete-ügy völgyben, melyet Kovászna és Bereck állomások adatai alkotnak.

A typust jellemző mozzanatok fölismérése után ismét avval kell foglalkoznunk, miért ilyen ez a typus, és visszavihető-e az a normálisnak vett fecsketypusra?

Nehéz sor ez! Mert általánosságban megnyilatkozik ugyan a fecsketypus, a kisebb emelkedések „közép“ és a tetemesebb magasságu helyek „késő“ voltában, megnyilatkozik továbbá az északi hegyvidékről lejövő folyók völgyeinek „korai“ voltában is, de az ebből vonható következtetéseknek ellentmond a dunántuli dombvidék, különösen pedig a keleti részek sajátos viselkedése. Az isepiptesis itt jókora „közép“ érkezésű darabot vág le az Alföldből, s majdnem derékszög alatt metszi a Tiszát, a Kőrösöket,

a Marost és a Temest, hasonlóképpen viselkedik a második isepitesis a folyó völgyekkel, holott visszaemlékezhetünk rá, hogy a fecsketypusnál milyen jellemzetesen váltak ki éppen a keleti hegyvidék folyóvölgyei.

Ez a sajtóságos viselkedés egészen azt a benyomást kelti, hogy a barázdabillegető alapjában véve szintén követné a fecsketypuszt, ha egy nyugatról kelet felé késleltető hatás meg nem akadályozná abban. Ilymódon természetesen csak elodáztuk az egyenes kérdést azáltal, hogy más föladatot tűztünk ki magunknak t. i. meg kell keresni ezt a ható okot.

A biológia és avigeographia együttesen azt mondják a fehér barázdabillegetőről, hogy hazánkban mindenütt előforduló, mindenütt közönséges fészkelő madár — ugyanazt, mint a füstí fecskéről. Tehát ezen az alapon nem lehet tovább indulni.

Ha az egész előfordulási területet vesszük számba, ugy a keleti elterjedés szélső határának a Jenisszei folyót kapjuk — ettől pedig hazánk keleti része még igen messze van, tehát itt is hamis nyomon járunk.

Egy másik kiinduló pontot nyujthatna az a körülmény, hogy a fehér barázdabillegető igen hajlandó bizonyos földrajzi vál- és alfajok képzésére.

Valamennyi fehér barázdabillegető s csak annyiban különböznek, hogy aprólékos eltérések mutatkoznak a ruházatukban, egyiknek szürkébb a kucsmája, másiké sötétebb, a nyakkendőjük se egész egyforma és így tovább, vonulási idejük azonban többnyire lényegesen különböző. Tehát rögtön meg volna oldva a kérdés, ha a nyugaton előforduló barázdabillegető más alfaj volna, mint a keleti, mert akkor a vonulás idejében mutatkozó különbségnek meg volna a maga természetes magyarázata. Csakhogy az idevágó magyar irodalom csak egyfajta fehér barázdabillegetőt ismer, minélfogva itt is zsákutczába jutottunk.

Van azonban még egy szempont, de ezt csak hivatásos meteorologus fejtheti ki — majd később, tetemesebb vonulási anyag alapján. Az izothermák haladása ugyanis nem egyforma a különböző hónapokban; amíg júliusban délről észak felé haladnak ezek, addig januárban nyugatról kelet felé haladnak — a tengertől befelé a szárazföldre. Tehát valamely január hónapban érkező

faj, amely együtthaladva valamelyik izothermával, szintén nyugatról kelet felé haladna. Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy a fehér barázdabillegető már februárban jelentkezik az alföldeken és az ország nyugati részében, úgy tényleg természetesnek kell találnunk azt, hogy a fölvonulás iránya inkább nyugat-keleti, mint dél-északi, mert az izothermák haladása is még ezt az irányt követi. Véleményünket még csak megerősíti az a tény, hogy a szintén korán érkező mezei pacsirta fölvonulása is nagy vonásokban teljesen hasonlít a barázdabillegetőtypushoz. A tényleges bizonyítékot azonban csak a meteorológiai adatokkal való összevetés adhatja meg, mert eddig csak azt látjuk, hogy a két jelenség *ugyanabban az irányban* halad, amiből még egyáltalában nem következik az, hogy *együtt is haladjanak*.

A legegyszerűbb megfejtés volna a fehér barázdabillegetőnek nyugat-keleti, esetleg délnyugat-észak-keleti vonulási irányt tulajdonítani, amikor is könnyebben érthetnők meg ezt a sajátságos fölvonulását, habár ez is csak kitérés volna az egyenes felelet elől, mert akkor meg az a kérdés merülne föl, miért vonul a fehér barázdabillegető nyugat-keleti irányban?

Csak hogy erre közvetlen bizonyítékunk nincsen, a fehér barázdabillegető, bár csapatosan vonul, nem olyan föltűnő madár, mint a gólya, úgy, hogy nagyon bajos megfigyelni a vonulás irányát. Ezenkívül teljességgel ismeretlenek a szomszédos területek vonulási viszonyai, téli szállásáról is nagyon keveset tudunk, úgy, hogy itt is csak egy későbbi, az egész elterjedési kört felölelő földolgozásra utalhatunk.

Meg kell jegyeznünk még azt is, hogy a rendelkezésünkre álló vonulási anyag már tetemesen kevesebb volt, mint a két előző fajra vonatkozó, úgy, hogy isepiptesis térképünk a további megfigyelés során szintén még elég tetemes változásoknak lehet kitéve. A typust ugyan nem fogják megváltoztatni, de lehetséges az, hogy az isepiptesisek haladása nem lesz annyira szabálytalan, mint a jelenlegi térképen.

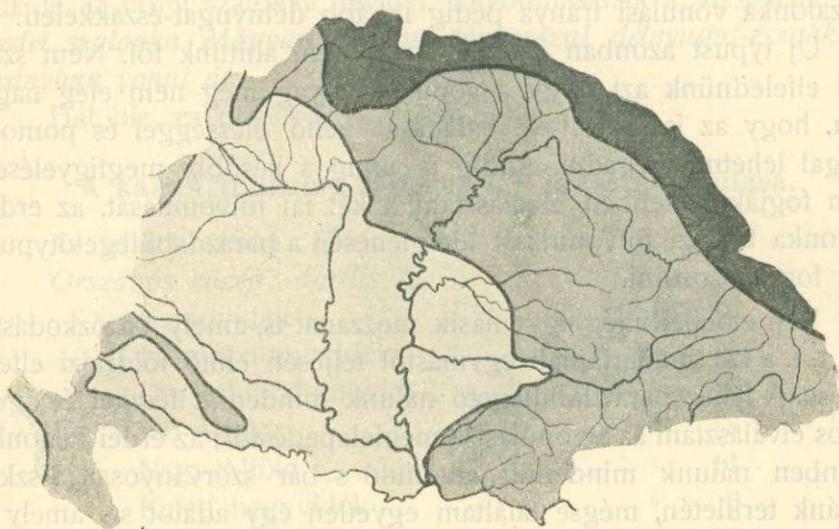
Avval a bevállással kell eszerint elhagynunk a barázdabillegetőtypust, hogy annak megoldása, a fecsketypusra való visszavezetése nem sikerült, tényleges eredményként csak azt jegyezhetjük föl, hogy megállapítottuk a fölvonulás módját, a typust.

Az erdei szalonka (*Scolopax rusticola*, L.) tavaszi vonulása.

Az adatok száma: 1773.

Országos közép: márczius 17.

Karsztvidék	február	25
Horvát dombvidék	márczius	8
Dunántuli dombvidék	"	12
Kis-Alföld	"	14
Nagy-Alföld	"	12
Keleti hegyvidék	"	18
Északi hegyvidék	"	22

5. kép. Az erdei Szalonka tavaszi vonulása.

A földrajzi területek középszámai nagyjában ugyanazt a képet adják, mint a barázdabillegetőnél, föltűnik itt is a nyugati, nevezetesen a délnyugati területek korai középszáma. Az északi hegyvidék középszáma azonban már jelentékenyen megkésett, míg a keleti hegyvidék középszáma jóval korábbi, mint ahogy vártuk volna. Szóval, a megegyezés nem tökéletes.

A térkép is erről tanuskodik. A délnyugati részek majdnem teljesen egyeznek, a dunántuli dombvidék annyiban különbözik, hogy északnyugati csücske már „közép“ érkezésű; a „korai“ területet határoló isepiptesis haladása azonban már lényegesen eltér a barázdabillegetőtől, amennyiben keresztezi majdnem az összes folyó-

völgyeket s a középen vágja át a nagy Alföldet, úgy, hogy ennek északkeleti fele már „közép“ érkezésű, a Marosnál ugyan bekanyarodik egy kevésbé a völgybe, de nemsokára ismét visszatér az Alföldre s a *Temes mentén* haladva, a Száva torkolatánál átvágja a *Dunát* is. A második isepiptesis haladása is nagyon sajátos: szintén keresztezi az összes folyóvölgyeket s a „késő“ érkezésű területeket legnagyobb részben az északi hegyvidékből vágja ki, a keleti hegyvidék csak igen kis területen „késő“.

A lényeges különbség a két fajnál tehát abban nyilvánul, hogy a barázdabillegető terjeszkedési iránya inkább nyugat-keleti, a szalonka vonulási iránya pedig inkább délnyugat-északkeleti.

Uj tyrust azonban jelenleg még nem állítunk föl. Nem szabad elfelednünk azt, hogy a vonulási anyag még nem elég nagy arra, hogy az isepiptesisek haladását kellő élességgel és pontossággal lehetne megadni. Addig is, amíg a későbbi megfigyelések nem fogják élesebben elválasztani a két faj fölvonulását, az erdei szalonka tavaszi fölvonulását ideiglenesen a barázdabillegetőtypushoz fogjuk sorolni.

Van emellett még egy másik mozzanat is, amely tartózkodásra int, t. i. a két madárfajnak egymástól teljesen elütő földrajzi elterjedése. A fehér barázdabillegető nálunk mindenütt fészkel és igen bajos elválasztani az átvonulást a megtelepedéstől; az erdei szalonka ellenben nálunk mindenütt átvonuló s bár szórványosan fészkel hazánk területén, mégse találtam egyetlen egy adatot se, amely a megtelepedésre vonatkozott volna. Tehát az egyik részen elsősorban is a *megtelepedésre*, a másik részen pedig kizárólagosan az *átvonulásra* vonatkoznak a megfigyelések, — a különbség tehát igen lényeges, különösen azért, mert a gólya fölvonulásának a tárgyalásánál már igen élesen bontakozott ki a megtelepedés és átvonulás között fönnálló különbség.

Ilyenformán nem is gondolhatunk arra, hogy az erdei szalonka fölvonulását hazánk területén megoldhassuk, illetőleg a tyrust a fecsketyusra visszavihessük. Az erdei szalonka megtelepedésének a folyamatát csakis oly területen lehet megvizsgálni, ahol már elsősorban fészkelő madár, pl. északi Európában.

A mi föladatunk volna az átvonulási jelenségek tüzetesebb vizsgálata és magyarázata. Az elsőnek megfeleltünk azáltal, hogy

megszerkesztettük az isepiptesiseket, amivel tisztáztuk a tavaszi fölvonulásnak a lefolyását. A második föladatnak mi magunkban nem felelhetünk meg. Ennek az óriási területen lefolyó tüneménynek csak egy nagyon kis részét vizsgálhatjuk meg vonulási adataink alapján és mindenesetre nagyon kockázatos és helytelen dolog volna a nálunk megfigyelhető átvonulási jelenségekből vonható következtetéseket általánosítani, amikor azt se tudjuk, honnan jönnek és merre mennek a nálunk tavasszal előforduló erdei szalonkák.

Végső összefoglalásban tehát csak egy eredménnyel zárhatjuk le az erdei szalonka tavaszi fölvonulásának a vizsgálatát: *az erdei szalonka Magyarországon tavasszal délnyugat-északkeleti irányban vonul át.*

Hát biz' ez nem sok!

A kakuk (*Cuculus canorus* L.) tavaszi vonulása.

Az adatok száma: 1361.

Országos közép: április 14.

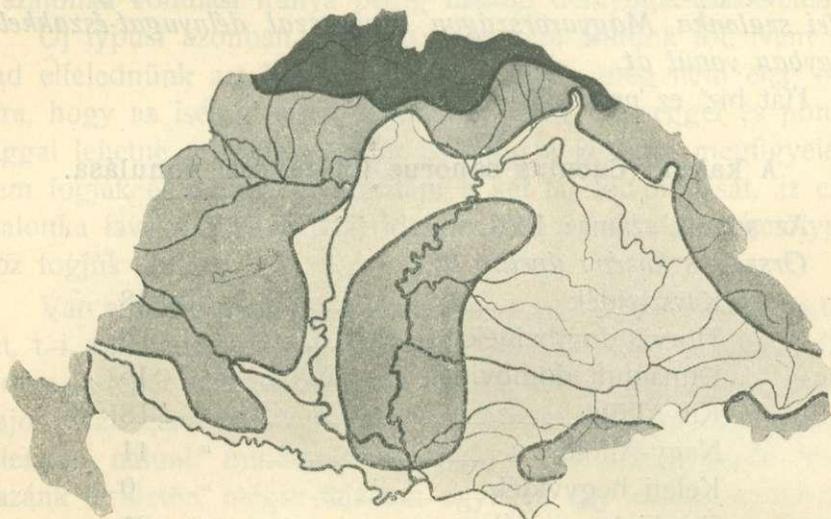
Karsztvidék	-----	április 18
Horvát dombvidék	-----	" 8
Dunántuli dombvidék	-----	" 15
Kis-Alföld	-----	" 18
Nagy-Alföld	-----	" 11
Keleti hegyvidék	-----	" 9
Északi hegyvidék	-----	" 21

Ismét egy már ismerős és mégsem teljesen azonos typos. A területi középszámok és az isepiptesisek egyaránt arról tanuskodnak, hogy a kakuk aránytalanul korán érkezik a kelet hegyvidéken — éppen úgy, mint a fehér gólya. Csakhogy mennyire más azért a kakuk fölvonulása! Első tekintetre föltűnik az a „közép“ érkezésű terület a Nagy Alföldön, amely kezdődik a Szerémségben és Debreczen táján ér véget. A dunántuli dombvidék mélyebb fekvésű területei és a Kis-Alföld, hasonlóan „közép“ érkezést mutatnak, tehát későbbiek, mint a keleti hegyvidéken, pl. a Bihar-hegység és a Gyalui-havasok.

A „késő“ érkezéssel bíró területek majdnem teljesen az ország északnyugati vidékére tolnak.

A gólyatypussal való megegyezés tehát csak arra terjed ki, hogy mindkét madárfaj keleten korán érkezik és nyugat, illetőleg északnyugat felé fokozatosan megkésik; a részletek azonban teljesen eltérnek egymástól. Itt se állítunk föl azonban újabb typust, mivel éppen a részletek azok, a melyek az eddig még hiányos megfigyelés következtében a legtetemesebb változásoknak lehetnek alávetve. A kakuk tavaszi fölvonulását tehát egyelőre a gólyatypushoz fogjuk sorolni.

A két faj biológiája és hazánkban való elterjedése itt is teljesen elüt egymástól. A gólya csak bizonyos területeken fészkel, s az

6. kép. A kakuk tavaszi vonulása.

ország legtöbb vidékén átvonuló, a kakuk ellenben majd mindenütt fészkelő madár, s ha tavasszal fordulnak is elő átvonulók, azokat bajos fölismerni. Biológiája alapján tehát a kakuk tavaszi fölvonulásának a fecsketypussal kellene egyeznie, közel egy időben is érkezik a két faj, úgy hogy a fölvonulásban szerepelő meteorológiai tényezők mindakét fajnál ugyanazok. A kakuk fölvonulása képezi az első lényeges kivételt az általános törvény alól. Általánosságban és nagyjában itt is megvan a délről észak felé és mély helyekről a magasabbak felé haladó késés, de vannak viszont oly lényeges eltérések, hogy a törvényt végérvényesen nem mondhatjuk ki;

ellene szól egyfelől a keleti hegyvidék korai volta, másfelől az a nagy kiterjedésű „közép“ érkezést fölmutató terület az Alföldön és a Kis-Alföld késése.

Vajjon mi lehet ennek a sajátságos, az általános törvénytől annyira eltérő fölvonulásnak az oka? Tán az életmódjában keressük azt? *Petényi* „a természet csodás különzé“-nek nevezte madarunkat, mert fészket nem épít, hanem más madarakkal nevelteti föl a fiait. Minthogy a tavaszi nagy madármozgalmat első sorban is a faj fönntartása indítja meg, az egyes madarak úgy indulnak el, hogy ideérkezésükkor már megtalálják mindazokat a föltételeket, a melyek a fészekrakáshoz szükségesek. *A kakuknak tehát voltaképpen nem kell az adott terület éghajlatához igazodnia, hanem ahhoz, vajjon megérkeztek-e már, illetőleg fészkelnek-e már azok a madarak, a melyek fészkebe szokta rakni a tojásait.* Tehát a kakuk tavaszi fölvonulását egészen más mozzanatok irányítják, mint a füsti fecskéét, minélfogva csak természetesnek kell találnunk azt, hogy a két typus nem egyforma. Ilyen fölfogásban a kakuk fölvonulása nem is ingathatja meg az általános törvényt. A kakuk tehát nemcsak a maga megélhetési viszonyaihoz, hanem más madárfajok érkezéséhez és fészkeléséhez is szabja meg a maga érkezési idejét, de ezeknek a madárfajoknak az érkezése és fészkelése szintén a terület éghajlati viszonyaihoz alkalmazkodik, tehát közvetve a kakuk is alá van vetve ennek a törvénynek, a mi kifejezésre is jut, a mennyiben már említettük, hogy „általánosságban és nagyjában itt is megvan a délről észak felé stb. haladó késés“. Egész határozottsággal azért nem nyilatkozhatik a törvény, mert a kakuknak nagyon sok dajkálója van — eddig 100-nál többet mutattak ki — tehát igen különbözően érkező madarakhoz igazodik.

Ezzel tehát elhárítottuk a továbbhaladásunkat gátló első nagy akadályt, kimutattuk, hogy az általános törvénytől való *lényeges eltérés* nem forog fön, most következnek azonban a finomabb részletek, ilyen kedves kérdések alakjában: hogyan van az, hogy a magasabb és ennélfogva hidegebb keleti hegyvidéken előbb fészkelnek a kakukot dajkáló madarak, mint a melegebb Alföldön? honnan van az, hogy éppen csak abban az Alföldbe beleékkelt, ugyancsak sik területben raknak a kakukot dajkáló madarak olyan későn fészket? hát a Dunántul és a Kis-Alföld? miért korábbi

Háromszék, mint Brassó? és így tovább. Valamennyi kérdésre a kakukbiológiának az a tétele felel, hogy a kakuk dajkálói vidékenként nagyon különböznek. Így pl. tudom azt, hogy Dráva-fok és Ujvidék környékén főleg a nádirigó fészket választja, Szigetcsépen (Csepel) pedig különösen a kerti füstikét (*Ruticilla*) tünteti ki. Ezzel tehát sommásan elintéztem az összes kérdéseket egy csapásra, t. i. *azokon a területeken, a hova később érkezik, később fészkelő dajkálói is vannak és megfordítva.*

Több következtetést már nem lehet vonni a rendelkezésünkre álló anyagból, most következnenek az igazán részletes és finom vizsgálatok, ha volnának adataink arra vonatkozólag, hogy vidékenként mely madárfajok azok, a melyek fészkeit a kakuk leginkább fölhasználja. Ilyenmü vizsgálataink azonban alig vannak, a fent felsorolt két példa képezi tán az egész idevágó anyagot. Mikor jutunk oda, hogy a vizsgálatokat ezen a csapáson akár meg is kezdhessük?!

„A természetnek e csodás különöze“ tehát nemcsak életmódja, hanem vonulása révén is méltán megérdemli ezt az elnevezést. Már igen sok ember törte rajta hiába a fejét, hogy valahogyan megmagyarázhassa a kakuk életmódjának az okát, a vonulásával foglalkozóknak is, lehet, még soká fog fájni a fejük, míg igazában hozzászólhatnak majd a kérdéshez, óriási terjedelmü, mélyreható megfigyeléseket jelöl ki a kakukvonulás vizsgálata, a melyek eddig nem is sejtett kapcsolatokat fognak majd földeríteni az avigeographia, biológia és az adott terület földrajzi és gazdasági viszonyai között.

A kérdés teljes megvilágításához természetesen nem elegendő csak a magyarországi viszonyok ismerete. Itt is szükséges egy olyan földolgozás, a mely az egész elterjedési területre vonatkozik. Ez a vizsgálat már folyik is, ide s tova hét esztendeje gyűjtöm az adatokat, s birkózom az eddig 30,000-nél több adatot számláló anyaggal, de még kinn van az anyag harmadrésze, úgy hogy a földolgozás eddig még mindig csak folyamatban van.

Végso összefoglalásban tehát kimondhatjuk, hogy *a kakuk is követi az általános vonulási törvényt, habár csak közvetve, mert érkezési idejét első sorban a fiait dajkáló madarak érkezéséhez szabja*; a vonulás lefolyása a gólyatypushoz sorolható, de úgy ez

a tény, mint a fölvonulásnak egyéb rendkívül érdekes részletei, jelenleg még nem oldhatók meg.

Összefoglalás.

Az egyes fajok fölvonulásának a tárgyalása után áttérünk azokra a tanulságokra, amelyeket együttvéve nyújtanak.

Elsősorban is azt a tényt kell figyelembe vennünk, hogy léteznek különböző vonulási típusok, amelyek részben az átvonulási jelenségekből, részben pedig specialis biológiai tulajdonságokból következnek. Különösen az átvonulásból származó vonulási típusoknak van itt nagyobb jelentőségük, mert a normális fecsketypussal összekapcsolva, teljesen pozitív alapon igazolják *Herman Ottónak* *) a vonulás lefolyására — arczvonalban vagy utvonalaikon — vonatkozó következő tételét: „a viszonyok változása szerint mindkét vonulási alak fennáll s míg az *átvonulók* utirányokat látszanak követni, a *költő terület megszállása és benépesítése* inkább a terjeszkedés fogalmával fejezhető ki“. Ugy a fehér gólya, mind pedig az erdei szalonka vonulási típusa az átvonulási jelenségek eredménye, a füsti fecske vonulási típusa pedig a leghatározottabban a fokozatos elterjedés, benépesítés folyamatát mutatja. Feldolgozásunk kétségbevonhatatlanul igazolja ezt a tételt és ezáltal véglegesen eldöntötte azt a sokáig huzódó harczot, amelyet a két ellentétes nézet hirdetői sokszor meglehetősen szenvedélylyel vívtak egymás ellen.

A vonulási típusok létezése azonban egyszersmind arról is tanuskodik, hogy az egyes fajok fölvonulásában szerepet játszó tényezők nem lehetnek ugyanazok, mert különben egy és ugyanazon a területen minden faj fölvonulásának egyformának kellene lenni, más szóval, csak egy típus létezhetnék. Már az egyes fajok fölvonulásának a tárgyalásánál is mindig rajta voltunk, hogy a többi komplikáltabb típust visszavihessük a normálisnak vett s tényleg legegyszerűbb fecsketypusra. A fehér gólyánál és kakuknál ez tényleg sikerült, a fehér barázdabillegetőnél és az erdei szalonkánál eldöntetlen maradt a kérdés, az elsőnél hiányzott a meteorológiai tárgyalás, a második pedig majdnem kizárólag átvonulási

*) *Herman Ottó*: A madárvonulásról pozitív alapon. „Aquila“ VI. 1899.

jelenséget tárt elénk. Az Aquilában megjelent évi földolgozásokban már több fajra nézve állapítottuk meg a vonulási typust, tudjuk azokból, hogy a házi fecske, fűrj, vadgerle és poszáta-félék szintén a fecsketypust mutatják, sok más faj pedig, a melynek vonulási typusát kellő anyag híján megállapítani nem lehet, szintén a fecsketypushoz hajlik. Ezek alapján a fészkelési terület megszállására, benépesítésére nézve a fecsketypust kell normálisnak vennünk, amely pedig teljesen megfelel a vonulásról adott tételünkkel, hogy t. i.: a madarak vonulását a faj fönntartása követeli; ősszel elvonulnak a szervezetüknél fogva arra ráutalt fajok, hogy önmagukat, mint a faj fönntartóit megvédjék a tél hidege ellen, tavasszal visszatérnek hozzánk, hogy utódaikat avval a táplálékkal láthassák el, oly környezetben s éghajlatban neveljék föl, amelynek a faji jegyek előidézésében és megtartásában elhatározó befolyása van s ezért megérkezési idejüket úgy válogatják meg, hogy az említett föltételeket már itt megtalálják; s minthogy e föltételek a hőmérséklettel párhuzamosan és együtt haladnak, azért a területet benépesítő fajok is bizonyos meghatározott isothermával haladnak és előáll ami normális typusunk.

Meg kell jegyezmem, hogy a barázdabillegetőtypus is lehet normális typus, ha — amint hiszem is, hogy úgy van — valamelyik izothermával halad, de természetesen nyugatról kelet felé is haladó késést fog mutatni, ha az izotherma is nyugat-keleti haladási irányt mutat föl.

A további kutatás föladatai tehát: a normális typusok előállítás; az egyes fajok általános vonulási typusának a megállapítása; ennek visszavezetése valamelyik normális typusra; a téli szálások fölkutatásával kapcsolatosan az átvonulási jelenségek tisztázása. Ezek fogják a madárvonulás általános törvényét kifejezésre juttatni. Más kérdéseket, mint pl. honnan tudja meg a téli szálásán levő madár az elindulási időt, hogyan talál vissza a régi fészkére, szóval, hogyan tájékozódik és így tovább, vonulási adatok alapján nem lehet megfejteni, ezekre csak physiologiai vizsgálatok, kísérletezések és egyéb speciális megfigyelések fognak válaszolhatni.

A madárvonulás kérdésének egyik része azonban megfejthető a vonulási adatok ill. a vonulás lefolyásának a megfigyelése alapján,

mutatja azt jelenlegi földolgozásunk, amely pedig igazában csak kezdet. De természetes dolog, hogy jobb és pontosabb eredményeket nyerünk, ha a megfigyelő ismeri azokat a — többnyire csak a földolgozás során tisztázódó — szempontokat, amelyek megfigyelése fontos az egyes fajokra nézve. Befejezésül tehát még ezeket fogom fajok szerint ismertetni.

Előbb azonban még be fogom mutatni, hogy miért nem elégséges még a csak 10 évre terjedő megfigyelés. Visszaemlékezhetünk arra, hogy térképeink sokkal részletesebb, pontosabb képet adtak volna a fölvonulásról, ha nem három — korai, közép és késő — csoportra osztottuk volna a középszámokat, hanem többre, pl. úgy, hogy az egyes csoportok öt-öt napi időközöket öleltek volna föl. Ugy értem ezt, hogy ha pl. egy fajra vonatkozólag a középszámok, teszem föl ápr. 1-vel kezdődnek és ápr. 30-val végződnek, akkor az első csoportba jön minden középszám ápr. 1-től ápr. 5-ig, a második csoportban volnának az ápr. 6-tól ápr. 10-ig menő középszámok és így tovább. Ha már most van pl. egy olyan ápr. 5. középszámunk, amely kevés adat alapján van kiszámítva, s amelyet a további megfigyelés pl. ápr. 7-re javítana ki, úgy már helytelen csoportba jutott az ápr. 5-iki középszám és törheti rajta a fejét a földolgozó, hogy miért van ez így, mikor másképpen kellene lennie; ugyanez az eset fordítva is előállhat. Hogy ez tényleg így van, azt közvetlenül bebizonyíthatom *Ghymes* kakusorozatán. Az 1873—1900. évi megfigyelésekből számított középszám *ápr. 13*. Kiszámítottam most az összes lehető 4 éves közepeket, 1873—76, 1874—77, 1875—78 stb. évekből. Az ezáltal nyert legkorábbi középszám az 1885—88. évekből való és *ápr. 4.*, a legkésőbbi az 1893—96-ból való ápr. 19-iki. Előbbi beosztásunk szerint, a tényleg pontos közép a *harmadik* csoportba kerülne, ha csak az 1885—88. évi megfigyelésünk volna meg *Ghymes*ről, úgy az az *első* csoportba tartoznék, míg ha csak a legkésőbbi 1893—96. évekből való ápr. 19-iki középszámunk volna meg, akkor *Ghymes* a *negyedik* csoportba tartoznék. Ha a 10-éves közepeket vesszük, úgy a legkorábbi ápr. 10-vel a második, a legkésőbbi ápr. 16-vel a negyedik csoportba jutna — tehát mindkét esetben rossz helyre. Még a 15-éves közepeknél is a legkorábbi a második csoportban van, pedig annyiban még

igen szerencsés volt a választásunk, hogy az ápr. 13-iki középszám éppen egyik csoport kellő közepére esett, ha ez a közép pl. ápr. 15-ike lett volna, akkor a viszonyok még sokkal kedvezőtlenebbek lettek volna.

Már most ennek alapján előállhat az az eset, hogy egy a *harmadik* csoportba tartozó állomás a kevés adat miatt belekerül a negyedik csoportba, s ugyanide kerülhet másrészt egy oly állomás is, amely voltaképpen a *hatodik* csoportba jutna, ha több volna a megfigyelési adat; ez azonban még nem minden; mert előfordul az az eset, hogy tényleg a negyedik csoportba tartozó állomások közül sokan nem kerülnek abba, hanem korábbi vagy későbbi csoportba. Látható, hogy ezáltal óriási kavardás keletkezik, amit csak úgy lehet — annyira amennyire — elkerülni, ha kevés de nagy időközeket felölelő csoportokat alakítunk, mert ezáltal a csoportot jellemző középszámok zöme mégis csak belekerül az illető csoportba. Ez azonban természetesen a finomabb vizsgálatok rovására történik.

Itt bővebben nem tárgyalható, a kakuk vonulására vonatkozó vizsgálataim alapján arra az eredményre jutottam, hogy a füsti fecskénél biztos középszámot 20—25 évi megfigyelés után várhatunk, a korábban érkező fajoknál — pl. gólya, barázdabillegető, pacsirta 25—35 éves sorozatok adnak csak további megfigyelés által többé meg nem változtatható középszámot.

Mindezekből az következik, hogy még legalább 20 évi megfigyelésre van szükségünk, hogy Magyarország vonulási viszonyait kellő pontossággal tudjuk földeríteni.

Ezekután föl fogom sorolni az egyes fajokat és azokat a szempontokat, amelyek a megfigyelésnél különösen fontosak. Három csoportot fogok alkotni, az elsőbe tartoznak a füsti fecske és fehér gólya, amelyek megfigyelését mindenkitől kérjük, mint eddig is, a második csoportot a kakuk, fehér barázdabillegető és erdei szalonka képezik.

Eddig is sok állomáson figyelték meg őket, kérjük ezutánra is minél több helyről, különösen azokról az állomásokról, ahol eddig is megfigyelték, hogy ezáltal minél több szakadatlan, hosszú sorozatot nyerjünk. A harmadik csoportba kerülnek azok a

fajok, amelyeket eddig már szintén sokan figyeltek meg, de még mindig kevés a megfigyelés arra, hogy fölismerhessük a típusokat.

Hangsúlyoznom kell, hogy egyáltalában nem szándékozzuk bővíteni az eredetileg két fajra vonatkozó megfigyelést, csak az arra önként már vállalkozott, esetleg vállalkozó megfigyelőknek akarunk evvel utbaigazítást adni, a megfigyelésnél követendő fontos szempontokra nézve. *Még arra kérjük megfigyelőinket, hogy jelentéseikben mindig az itt alkalmazott magyar vagy latin neveket használják, hogy ezáltal minden félreértés elkerültessek.*

I. CSOPORT.

1. *Füsti fecske* (*Hirundo rustica*): megfigyelendő, miként eddig is, az első érkezés, s amennyiben lehetséges, külön kiemelve a fészekhez való érkezést. Bár elveim ellen van egyes erdőhatóságok névleges fölemlítése, itt még se tagadhatom meg a M. O. K. nevében külön is köszönetet mondani a *bélesi*, *gyalui* és *szászsebesi* erdőgondnokságoknak, akik a gyalui és hunyadi havasok magas fekvésű s a világtól távol eső erdészlakaiban évről-évre megfigyelték a füsti fecskék visszatérését, s ezáltal igen becses adatokat szolgáltatottak a teljesen ismeretlen, de nagyon fontos vidékek vonulási viszonyairól.

2. *Fehér gólya* (*Ciconia ciconia*): *itt elsősorban fontos megadni azt, hogy fészkel-e az illető területen vagy nem, s ha igen milyen számban — hány fészek — és mikor érkezett a fészekhez; az átvonuló gólyáknál természetesen szintén legfontosabb az első megjelenés*, de nagyon értékesek azok a följegyzések is, amelyek a *későbbben átvonulókra* is vonatkoznak — már eddig is sok erdőhatóság ismerte föl ezek fontosságát és jelentésében fölemlítette az összes átvonulókat. Ezeknek a pontos és nagy területre kiterjedő megfigyelése igen fontos az átvonulási jelenségek tisztázására, amelyeket eddig még senki se figyelt meg annyira, mint a m. k. erdőhatóságok. Igen fontos a *vonulási irány*-nak a megadása is, amely szintén az átvonulási jelenségekre vet világot, természetesen itt is szükséges valamennyi irány, mert ezeket különösen az egész elterjedési körre vonatkozó földolgozásokban lehet majd nagy sikerrel értékesíteni. Fölemlítendő ezenkívül, hogy *gyakori vagy ritka átvonuló*, mert ebből a hazai avigeographiának van nagy haszna.

II. CSOPORT.

3. *Kakuk* (*Cuculus canorus*): az egyöntetűség kedvéért különösen az *első kakukszó* megfigyelését kérjük, mindenesetre emeli a megfigyelés értékét, ha meg van adva, vajjon látott vagy halott kakukra vonatkozik-e a megfigyelés. A kakuk fölvonulásának a tanulmányozásánál fölmerült egyéb szempontok, nevezetesen, hogy bizonyos vidékeken mely madárfajok fészket kedveli elsősorban, nagyon sok időt és utánjárást igényelnek, ezektől tehát el kell tekintenünk, érdeklődők forduljanak egyenesen az intézethez, amikor is örömmel szolgálunk fölvilágosítással és utbaigazítással.

4. *Fehér barázdabillegető* (*Motacilla alba*): első érkezés, a mennyiben lehetséges, átvonulási jelenségek és annak a főlemlítése gyakori fészkelő-e, vagy nem.

5. *Erdei szalonka* (*Scolopax rusticola*): első érkezés, fészkel-e a területen, esetleg a vonulási irány és a fészkekhez való érkezés.

III. CSOPORT.

6. *Mezei pacsirta* (*Alauda arvensis*): első érkezés, barázdabillegetőtypus.

7. *Szürke gém* (*Ardea cinerea*): első érkezés, van-e fészektelepe a területen, vagy átvonuló-e? vonulási irány. Typus ismeretlen.

8. *Házi- vagy molnár-fecske* (*Chelidonaria urbica*): első érkezés, fészkekhez való érkezés, gyakori-e vagy nem; fecsketypushoz tartozó.

9. *Kék galamb* (*Columba venas*): első érkezés. A vele közel egyidőben megérkező örvös galambtól megkülönböztetendő; valószínűleg új typust alkot.

10. *Fürj* (*Coturnix coturnix*): első pitypalaty szó. Fecsketypust látszik követni.

11. *Haris* (*Crex crex*): első megszólalás.

12. *Daru* (*Grus grus*): fölvonulása majdnem teljesen a gólyatypust mutatja, fontos itt is a teljes átvonulás és az irány megfigyelése.

13. *Fülemile* (*Luscinia luscinia*): első éneke; a fecsketypust látszik követni, fontos, hogy milyen gyakori. Az erdélyrészi megfigyelőket még külön kell figyelmeztetnem, hogy ott a magyar

fülemile (*Luscinia philomela*) a gyakoribb, miért is csak azoktól kérünk jelentést, a kik pontosan meg tudják különböztetni a két fajt.

14. *Sárgarigó* (*Oriolus oriolus*): első megszólalás, úgy látszik a kakuk fölvonulását követi.

15. *Csilp-csalp füzike* (*Phylloscopus acredula*): apró, szürkészöldes színű madárka, amely tavasszal nagy kitartással hallatja csilp-csalp, csilp-csalp szavát s erről könnyen megismerhető; első megszólalás.

16. *Seregély* (*Sturnus vulgaris*): első megjelenés, esetleg az átvonulók iránya, az első érkezés, átvonulókra, vagy a fészekhez visszatérőkre vonatkozik-e?

17. *Vadgerle* (*Turtur turtur*): első érkezés, vagy megszólalás, a fecsketylust látszik követni, fontos tehát, hogy gyakori-e, vagy nem.

18. *Búbos banka* (*Upupa epops*): első érkezés, vagy megszólalás; a kakuk fölvonulását látszik követni.

19. *Bibicz* (*Vanellus vanellus*): első érkezés, fészekhez érkezett-e, vagy átvonuló volt-e, esetleg vonulási irány, úgy látszik a barázdabillegetőt követi.

Ezekon kívül van még két faj, amelyet nagyobb számban szoktak megfigyelni, t. i. a *vadlud* és a sárga barázdabillegető. A tüzetesebb megfigyelésre azért nem ajánlottam őket, mert úgy vadlud, mint sárga barázdabillegető kettő van, s a jelentésekből nem lehet mindig biztosan kivenni, hogy a megfigyelő melyiket érti.

A vadludak közül két faj fordul elő hazánkban nagyobb számmal, a nyári lud (*Anser anser*) és a téli lud (*Anser fabalis*); az első fészkelő és átvonuló nálunk, a másik telelő és átvonuló. Az átvonulók közel egy időben huznak, tavasszal előbb a vetési, azután a nyári lud, ősszel pedig fordítva. A magasan fölöttünk elvonuló két fajt meglehetősen nehéz egymástól megkülönböztetni; a nyári lud csendesebb és mélyebb hangú, míg a vetési lud erősebben zajong és magasabb a hangja. Itt aztán gyakorlott fül és szem kell a két faj szétválasztására.

Sárga barázdabillegető nálunk szintén két faj van: a *sárga billegető* (*Motacilla flava*) és a *hegyi billegető* (*Motacilla boarula*),

de ezeket már a tartózkodási hely szerint is meg lehet némileg különböztetni. Előbbi inkább az Alföld, utóbbi inkább a hegyvidék lakója. Megfigyelőink többnyire a hegyi billegetőt figyelik meg, de azért belekerült egyszer-másszor az előbbi faj is. A különbség a két faj között elég tetemes: a hegyi billegető egész alakjára ugyanolyan, mint a fehér barázdabillegető és hangja is nagyon hasonlít hozzá, míg a sárga billegetőnek sokkal kurtább a farka, az egész állat zömökebbnek látszik és hangja is lényegesen más.

Hosszasabban terjeszkedtem ki erre a két fajra azért, mert az az elvünk, inkább kevesebb fajra vonatkozzék a jelentés, sem hogy abba hibás adatok jussanak bele, ennél a két fajnál pedig ez könnyen előfordulhat, amennyiben különösen a ludakat még a szakember is nehezen tudja megkülönböztetni.

Ezenkívül még egy másik szempontot is fogok érinteni. Egyik-másik erdőgondnokság úgy jelent, hogy a „gondnokság felső részében“, vagy pedig a „gondnokság A), B) és C) helységeiben“ ekkor meg ekkor érkezett meg valamely madárfaj. Mások ismét megjelölik ugyan a helyet, *de minden évben mást*, úgy hogy daczára a tízéves megfigyelésnek, nincs 10-éves sorozatunk, hanem a gondnokság területén szétszórt állomásaink egy-két évi megfigyeléssel. Erre vonatkozólag arra kérjük megfigyelőinket, hogy jelöljék meg mindig pontosan a megfigyelő állomást és tartsák meg azt a következő évi megfigyeléseknél is. Az a körülmény, hogy néha egy másik helységben vagy erdőrészben előbb figyeltek meg valamely fajt, még nem teszi fölöslegessé az illető faj megérkezésének a följegyzését az *állandó állomáson*. Továbbá nem szükséges az állandó állomástól 3—4 kilométernyi távolságban tett megfigyelést mindjárt új állomásra vonatkoztatni; az ilyen megfigyelés még egész bátran sorolható az állandó állomás adatai közé. Ha már nagyobb távolságban történt a megfigyelés és olyankor, mikor az állandó állomásra még nem érkezett meg az illető faj, akkor azt külön föl kell ugyan említeni, de azért az állandó állomáson való megérkezését szintén jegyezni kell. Nagyon jól tudjuk, hogy az érkezésben sokszor tetemes ingadozások vannak, hogy egymástól nem is nagyon messze fekvő állomásokon sokszor egy-két heti különbség

is lehet az érkezés között a legpontosabb és leglelkiismeretesebb megfigyelés daczára is, *hiszen éppen azért van szükségünk hosszú, megszakítottan sorozatokra, mert egy ilyen sorozat középszámban apróbb, elkerülhetetlen megfigyelési hibák, rendellenességek stb. már nem jutnak kifejezésre.* Ha minden évben más állomásra vonatkozik a megfigyelés, akkor nem nyerhetünk hosszas sorozatokat, pedig amint fennebb kimutattam, csak ezek érvényesülhetnek igazán a földolgozás alkalmával. A magyarországi madárvonulás jelenleg egyedüli sarkpontja Ghymes, a honnan körülbelül 15 madárfajra vannak 1873-tól 1904-ig, tehát 32 évre kiterjedő folytonos sorozataink.

Tüzetesebben és részletesebben foglalkoztam azokkal a tanulságokkal, amelyeket a m. k. erdészeti kar 10 éves működése a megfigyelés módozataira vonatkozólag nyújtott, mert abból indultam ki, hogy az eredményes megfigyeléshez nem elegendő pusztán a jóakarát, hanem ismerni kell azokat a mozzanatokot, amelyek a kérdés megismeréséhez lényegesen és fontosak. Az egyes megfigyelő nem tudhatja, hogy a földolgozás során miféle szempontok fognak kibontakozni, jelentésébe nem akar belevinni esetleg lényegtelen dolgokat, s így sok oly megfigyelés marad el, amelynek a földolgozásban nagy hasznát lehetett volna venni. Szükséges volt ez a részletesebb tárgyalás azért is, hogy nagyobb egyöntetűséggel történjenek a megfigyelések. Mert ha sokan is figyelnek és mindenki szeretettel foglalkozik a dologgal, nem lesz oly gyümölcsöző a munka, ha mindenki más és más jelenséget figyel meg.

Végül még az őszi vonulást kell fölemlítenem. Már az első kísérletek is arra mutattak, hogy a vonulásnak ez a része jóval nehezebben oldható meg. A megfigyelés sokkal több nehézségbe ütközik s ennél fogva a földolgozás is mindjárt nagyobb anyagot követel meg, minek folytán eddig csakis az anyaggyűjtésre szorítottunk, de rajta leszünk, hogy ezeket a megfigyeléseket is idővel fölvonultassuk az ismeretért folytatott küzdelemben. Földolgozások hiányában nem adhatunk tüzetesebb felvilágosításokat a megfigyelőknek, csak az a kérésünk, hogy a párhuzamosság kedvéért figyeljék meg a tavasszal is megfigyelt fajok *utolsó mutatkozását.*

Zárszó.

Ezzel beszámoltam azokról az eredményekről, amelyeket a m. k. erdészeti kar kitartó és lelkes támogatása folytán a magyar madártan terén elértünk. Az elismerő, köszönő szó, bármely meleg és őszinte, elröppen, mélyebb nyomot nem ró. A tényleg elért eredmény az, amely minden szónál ékeesebben, nyomósabban beszél. Önérzettel, jogos büszkeséggel vallhatja a m. k. erdészeti kar a maga odaadó munkája gyümölcséül azt az eredményt, hogy a madarak vonulását hazánkban már részben ismerjük, legalább ebben megelőztük a folytonosan mintaképül elénk állított „művelt külföldet“, egy jóakaró vállveregetéssel ezzel is kevesebb, kinőtünk belőle.

A munka azonban még befejezetlen! Éppen csak a kezdet nehézségeit gyűrtük le. Az első kísérlet eredményein és tanulságain okulva, csak most kezdődik igazában az eredményes munka, amely hazánk madárvonulásának teljes megismeréséhez fog vezetni, ami, ha kulturnép akarunk lenni, Magyarország teljes megismeréséhez, végső elemzésében nem kevésbé szükséges, mint a földrajzi, geológiai, meteorológiai stb. viszonyok földérintése. Ez is egyik fejezete a magyar művelődéstörténetnek, amely első sorban is a m. k. erdőhatóságok nevéhez fog fűződni.

Bizton hiszem, hogy e cél érdekében a m. k. erdészeti kar teljesíteni fogja kérésünket, s a jövőben is annyi odaadással, oly buzgósággal fogja a megfigyeléseket gyűjteni, mint eddig. De egyszersmind a M. O. K. is rajta lesz, hogy a nagy munka méltó eredményre vezessen. Tőlünk telhetőleg rajta leszünk, hogy az erdőhatóságok által meg nem figyelhető Alföldön is minél több megfigyelőt szerezzünk, s hogy az eddig még parlagon heverő őszi vonulási jelentések is minél előbb földolgozásra kerüljenek.

Mindig kedves kötelességünknek fogjuk tudni az „Erdészeti Lapok“ hasábjain időnként értesítéseket adni a munkálatok haladásáról, elért sikerekről és eredményekről. Tán szükségtelen is fölemlítenem azt, hogy bármikor örömmel szolgálunk fölvilágosítással, utbaigazítással stb., ha megfigyelőink eziránt hozzánk fordulnak.

Föl tehát a munkára — és viszontlátásra!

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

TITKÁRI JELENTÉS.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. évi közgyűlésén előadta: *Bund Károly*.

Tisztelt közgyűlés! Beszámolni készülvén egyesületünknek a legutóbbi, múlt év december havában itt tartott rendes közgyűlése óta kifejtett tevékenységéről, a lefolyt időszaknak különösen két kimagasló eseményéről kell mindenekelőtt megemlékeznem, az állami erdőtisztek helyzetének megvitatása végett folyó év tavaszán tartott rendkívüli közgyűlésünkről és a megszállott tartományokba rendezett tanulmányuti kirándulásról.

A rendkívüli közgyűlés indító okai, annak lefolyása és egyhangulag hozott határozatai a tisztelt tagtársak előtt ismeretesek s így feladatomban jelen alkalommal arra szorítkozik, hogy a rendkívüli közgyűlés határozatainak végrehajtásáról tegyek jelentést. Erre vonatkozólag a t. közgyűlés tudomására hozhatom, hogy a rendkívüli közgyűlést követően hosszú és kimerítő felterjesztést intézett egyesületünk elnöksége a földmivelésügyi miniszter urhoz, amelyben a közgyűlés határozatait s a bennük kifejezésre jutó méltányos kívánságokat, bő indokolással ajánlotta a kormány jóakaratu figyelmébe, kérve azok teljesítését.

Míg az elmúlt év első felét főleg ez a rendkívüli közgyűlés, illetőleg annak előkészítése és határozatainak végrehajtása foglalta le, addig az év második felében a Boszniába és Hercegovinába rendezett erdőgazdasági tanulmányut volt nevezetes eseménye egyesületi életünknek.

A múlt évi közgyűlés alkalmával történt, hogy Ajtay Sándor tagtársunk azzal az indítvánnyal lépett elő, hogy egyesületünk időközönként az ország határain túl is rendezzen tanulmányuti kirándulásokat s első sorban Bosznia és Hercegovina érdekes erdőgazdaságának tanulmányozását ajánlotta. Az igazgató-választmány magáévá tette Ajtay Sándor életrevaló indítványát s miután a közös pénzügyminiszter ur ő nagyméltósága a boszniai erdők megtekintésére nemcsak engedélyt adott, hanem szívélyes fogadtatásunkról is gondoskodott, a szép terv csakhamar a megvalósulás stádiumába léphetett. Szeptember 3-án indult utnak egyesüle-

tünk 26 tagja és közel két héten át tanulmányozta Bosznia erdősegeit és az azokban folytatott nagyszabású üzemet és annak eszközeit, miközben számos értékes tapasztalat szerzésére nyílt alkalom. Ámde nemcsak a tanulságos tapasztalatok tették ezt az utat emlékezetessé, hanem ugyanily mértékben az a valóban lekötelezően szívélyes fogadtatás, amelyben a magyar erdőgazdák a közös kormány és a boszniai országos kormány képviselői részéről, nevezetesen pedig Petraschek Károly udvari tanácsos, Buberl Mihály kormánytanácsos és Miklau Bálint erdőtanácsos urak, valamint Bosznia szolgálatában álló honfitársaink részéről részesültek.

Bosznia és Hercegovina erdőgazdasági viszonyairól tárgysorozatunk további során Mitske Gusztáv tagtársunk fog vázlatos képet nyújtani a t. közgyűlésnek, ami felment tanulmányutunk részletesebb leírása alól.

Függőben lévő régebbi kérdéseink közül a legelőkérdésről a tanulmányozására kiküldött bizottság tagjainak más irányu rendkívüli elfoglaltsága miatt még most sem emlékezhetem meg, mint befejezett ügyről, jelenthetem azonban, hogy Téglás Károly tagtársunk terjedelmes előadói javaslata a bizottság tagjainak tanulmányozás végett már megküldetett s hogy egyáltalában minden előkészület megtörtént arra, hogy ez az ügy a legközelebbi jövőben letárgyalassék.

Berendi Béla tagtársunknak a legelő-erdőkre vonatkozó indítványa, melyet a múlt évi közgyűlés adott ki tárgyalás végett az igazgató-választmánynak, a legelő-kérdéssel szoros kapcsolatban lévén, szintén még függőben van.

Szentimrey Dániel tagtársunknak a tagosításra vonatkozó indítványa a folyó hó 16-án tartott választmányi ülés napirendjére volt tűzve, ekkor azonban a sürgős természetű tárgyak egész sorozata lévén elintézendő, ez a tárgy, amely hosszabb beható tárgyalást igényel, szintén a legközelebbi ülésre maradt vissza. Hasonló okból nem vehette választmányunk ekkor tárgyalás alá az ugynevezett székely kirendeltség jelentését a székely nép gazdasági viszonyainak javítására vonatkozólag, amelyre egyesületünk a földmivelésügyi miniszter ur felszólítására fog véleményt mondani.

A kormányhoz inézett régebbi felterjesztéseink közül választ nyertünk az elmúlt évben a tenyésztendő fanemek helyes megválasztása és a selmeczbányai központi erdészeti kísérleti állomásnak hatósági magvizsgálással való megbízatása tárgyában még az 1901. év tavaszán tett felterjesztésünkre, amelyben Vadas Jenő főerdőtanácsos urnak az 1900. évben egyesületünkben tartott előadása alapján különösen kocsántalan tölgyerdeink pusztulására mutattunk rá. A földmivelésügyi miniszter ur felterjesztésünkből kifolyólag kiadott körrendeletében összes közegeinek köteletségévé teszi, hogy odahassanak, miszerint az erdősítéseknel mindig a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajok alkalmaztassanak, hogy a kocsántalan tölgy makkja kisebb termés esetén is gondosan összegyűjtessék és különösen a kocsántalan tölgy termőhelyein a kocsános tölgy ne tenyésztessék. Végül megbizsa a körrendelet a központi erdészeti kísérleti állomást, az erdei magvak hatósági vizsgálatával.

A folyó évben egyesületünkhöz érkezett indítványok közül, amelyekkel igazgató-választmányunk foglalkozott, időszerinti sorrendben első Borczun Péter tagtársunké, aki a rendkívüli közgyűlést megelőzően és annak alkalmából azt az indítványt tette, hogy az egyesület szorgalmazza oly törvény alkotását, amely az erdőtörvény 17. §-ában felsorolt összes erdőbirtokosokat arra kötelezné, hogy erdőtisztjeiknek az állami erdőtisztekkel egyenlő javadalmazást nyujtsanak; indítványozza továbbá, hogy a teljes képzettségű erdőtiszteknek az erdőmérnöki cím biztosittassék.

Az igazgató-választmány, bármennyire is kész arra, hogy a magánszolgálatban álló erdőtisztek helyzetének javítását célzó minden jogos és gyakorlatilag keresztülvihető kívánságot magáévá tegyen, az indítvány első részét nem találta elfogadhatónak, mert oly messzemenő állami beavatkozást kíván a magánjogok körébe, amely mai jogfelfogásunkkal semmiképen sem egyeztethető össze; az indítvány értelmében kifejtett mozgalom ennél fogva egyfelől teljesen reménytelen volna, másfelől bizonyára élénk visszahatást keltene, amely ugy általános erdőgazdasági érdekeinkre, mint azokra is káros lehetne, akik érdekében az indítvány megtétetett.

Ami az erdőmérnöki címre vonatkozó kívánságot illeti, igazgató-választmányunk hivatkozhatott ez ügyben már régebben

tett lépéseire ; az erdészeti főiskola új szervezési szabályzata egyébiránt, amely azóta megjelent, reményt nyújt arra nézve, hogy ez a kérdés szabályoztatni fog. Ez a szabályzat ugyanis az új tanrend szerint végző hallgatóknak az erdőmérnöki cím viselését már biztosítja s csupán az volna kívánatos, hogy egyesületünk 1901. évi állásfoglalása értelmében ez a kérdés az eddig már oklevelet szerzett erdőtisztekre vonatkozólag is szabályoztassék.

Ugyancsak a május hó 15-én tartott közgyűlés ötletéből *Illés* Nándor tagtársunk a kincstári erdők vadászatának mikénti kezelése és értékesítése ügyében tett indítványt, amely bizottságnak adatott ki. Ennek a bizottságnak a jelentése azonban csak a tegnapi napon érkezvén egyesületünkhöz, avval igazgató-választmányunk még nem foglalkozhatott s így erre vonatkozólag még nem áll módomban a t. Közgyűlésnek jelentést tenni.

Imecs Béla tagtársunk azt az indítványát terjesztette elő, hogy az alapszabályoknak a Horváth Sándor-alapítványra vonatkozó szakaszai oly értelemben módosíttassanak, hogy ez az alapítvány elnevezésének megtartásával mindaddig gyümölcsözőleg elhelyeztessék, amíg abból oly intézetnek létesítése és föllállítása válnék lehetővé, amely a gyermeknevelés súlyos terhének legalább egy részét levenné az egyesület családos tagjainak válláról.

Igazgató-választmányunk azonban nem tartotta megengedhetőnek, hogy az egyesület tulajdonát képező alapítványok bármelyikének hivatása önkényesen módosíttassék, az indítvány lényegét képező eszmét ellenben nem ejtette el, hanem annak a tanulmányozásával s nevezetesen a más körökben megindult hasonló mozgalom iránti tájékozódással egyelőre a titkári hivatalt bízta meg.

Végül a közelmúltban *Tavassy* Lajos tagtársunk tett indítványt a métermértéknek a fakereskedelemben való kötelező behozatala tárgyában. Ez az indítvány azonban még tárgyalás alatt állván, evvel bővebben csak a legközelebbi közgyűlés foglalkozhatik.

Nem ugyan egyesületünkhöz beadott indítvány alakjában, hanem a szakirodalom útján *Podhradszky* András választmányi tagunk oly eszmét pendített meg, amelylyel igazgató-választmányunk is szükségesnek tartja foglalkozni. *Podhradszky* tagtársunk ugyanis vidéki erdészeti egyletek alakításának szükségét hangoztatta a

Magyar Erdész egyik utóbbi számában s igazgató-választmányunk ezzel a kérdéssel behatóan szándékozik foglalkozni, mely célra tegnapelőtt tartott ülésében bizottságot küldött ki. Egyelőre ez az, amit erről a t. közgyűlésnek jelenthetek.

A folyó év folyamán új bányatörvénynek a tervezete jelent meg. Minthogy annak egyes fejezetei a földbirtok érdekeit is érintik, igazgató-választmányunk szükségesnek tartotta, hogy a tervezet tanulmányozására bizottságot küldjön ki, mely azonban munkájával még nem készülvén el, nem vagyok abban a helyzetben, hogy ez ügyre vonatkozólag a t. közgyűlésnek végleges jelentést tehessek.

Ami más társadalmi szervezetekkel való érintkezésünket illeti, fel kell említenem a bécsi vámügyi központnak hozzánk érkezett ama felszólítását, hogy a boszniai fa versenye ügyében forduljunk a delegációhoz. Igazgató-választmányunk azonban közjogi okokból nem a delegációt, hanem a magyar kormányt tartotta arra illetékesnek, hogy ezt az ügyet tárgyalja, felterjesztéssel élt tehát, amelyben a kormány közbenjárását kéri ki arra, hogy a boszniai állami erdők kihasználása ne öltön oly nagy mérveket, amelyek a magyar erdők termékeinek értékesítésére visszahatással lehetne.

Felterjesztésünkre a földmivelésügyi miniszter a közelmúltban válaszolt, közölvén a közös pénzügyminiszter urnak azt a megnyugtató nyilatkozatát, hogy a jövő esetleges feladásoknál, amelyekről egyébként egyelőre el kíván tekinteni, az általános érdekekre a legkifejezettebben tekintettel lesz.

Ez ügy és egyesületünknek boszniai tanulmányutja egyébiránt semmiféle összefüggésben sem áll.

Áttérve már most irodalmi tevékenységünk ama részére, amely a Deák Ferencz-alapítvánnyal nincsen kapcsolatban, tisztelettel jelenthetem, hogy az elmúlt évben *Béky Albert* tagtársunknak az erdőőri szakoktatás céljaihoz mérten írt „Számtan“ című munkája jelent meg kiadásunkban, amelyet a földmivelésügyi miniszter ur kegyes volt az erdőőri szakiskolák hivatalos tankönyvéül is elfogadni.

Sajtó alá rendezve készen áll továbbá népszerű erdészeti ismerettárunk utolsó füzeté, a népszerű erdészeti növénytan

befejező része, melynek szerzője, mint az előző füzeteké *Fekete Lajos*, főerdőtanácsos, főiskolai tanár ur.

Alapítványaink ügyére áttérve, örömmel jelenthetem, hogy a Horváth Sándor-alapítvány jutalomdíja ez évben is kiadható volt. Tagtársaink ez évben egyhangulag szakunk egyik legérdemesebb, legbuzgóbb régi tagját, *Fekete Lajos* m. kir. főerdőtanácsos és főiskolai tanár urat ajánlották e jutalomra, akinek igazgató-választmányunk a jutalomdíjat tegnapelőtt tartott ülésében oda is ítélte. Hosszú időre visszatekintő, fáradhatlan munkával teljes életnek a hazai erdészeti irodalom és tanügy terén elért sikerei és szerzett érdemei iránt fejezte ezáltal ki egyesületünk méltó módon háláját és elismerését.

A Bedő Albert alapítvány egyik ösztöndíja az ösztöndíjas hallgató meg nem felelő előmenetele miatt a folyó évben ismét üresedésbe jött és dacára két ízben hirdetett pályázatnak, pályázók hiányában betölthető nem volt.

Jótekingy alapítványainkról örömmel jelenthetem, hogy azok szépen gyarapodnak és nemes hivatásuknak mindinkább kiterjedtebb mértékben felelhetnek meg. Lényegesen hozzájárult ehhez az a körülmény, hogy dr. Bedő Albert I. alelnök ur a Horváth Sándor-alapítványnak a múlt évben részére megítélt 1000 K-ás jutalomdíját nemes áldozatkészséggel a Wagner Károly-alapítványnak adományozta s hogy továbbá *Faragó Béla* tagtársunk a múlt év folyamán kötelezvényben tett alapítványának összegét a folyó évben készpénzben befizette s így annak kamatai a folyó évben már kiadhatók voltak. Tetemes összeggel járult továbbá *Stainer Gyula* tagtársunk jótekingy alapítványaink gyarapításához hozzá, 1000 K-át adományozván, melyet az igazgató-választmány felelő részben a Wagner Károly, felerészben az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordított.

Jótekingy alapítványainkból egyébiránt az 1903. év végével 5022 K segélyt osztottunk ki. A Wagner Károly és Luczenbacher Pál-alapítványok kamataiból 51 özvegyet részesítettünk 40—61 K segélyben; az Erzsébet királyné-alapítványból 19 árvaleány nyert 40—40 K segélyt s végül a Tisza Lajos-alapítványból 19 erdő-tisztnek és 5 erdőőrnek 80—170 K, illetőleg 40—40 K segélyt adhattunk.

Az egyesület anyagi viszonyaira nézve a következő tájékoztató adatokat közölhetem a t. közgyűléssel:

Folyó évi bevételeink december hó 16-ig 74.966 K — f-t tettek ki, kiadásunk pedig ugyanezen időben... 55.160 K 26 f volt, a pénztári készlet tehát a jelzett napon... 19.805 K 74 f volt.

Törzsvagyionunk, mely az 1903. év végével a számadások szerint 842.563 K 84 f volt, jelenleg a következő összegekből áll:

Készpénz	2.942 K 31 f
Alapítványi kötelezvényben	75.219 K 65 f
Értékpapirokban	335.900 K — f
A székház értéke	388.330 K 52 f
Leltári tárgyak	22.962 K 82 f
Könyvtár	19.518 K 82 f
Összesen	844.874 K 12 f,

mely összegből a különféle alapítványokra 230.585 K 11 f esik. Törzsvagyionunk tehát a múlt év vége óta 2310 K 28 f-rel szaporodott, ez a szaporulat azonban az év végével tetemesen nagyobb lesz, mert a pénztári készletben nagyobb a törzsvagyont illető összegek foglaltatnak, melyek csak az év végével adhatók át a törzsvagyonnak. Pénztárunk ezenkívül 15.028 K 30 f értékű különféle rendeltetésű letétet kezel.

A számadásvizsgáló bizottság a pénztárt két ízben rovan-csolta s mindkét alkalommal a pénztári kezelést teljes rendben találta.

Egyesületi tagjaink létszáma ezidőszerint 1 tiszteletbeli, 854 alapító és 1105 rendes tag, vagyis összesen 1959. Amint méltóztatnak látni, az ujonnan belépők száma nem pótolja az újabb időben teljesen a halálozás, kilépés és törlés útján előálló apadékok. Legyen szabad tehát ez alkalommal a t. tagtárs urakat felkérni, hogy az erdőbirtokos és erdőtiszt urak, valamint általában az erdőgazdaság iránt érdeklődők sorában az egyesületünkbe való belépés érdekében propagandát csinálni sziveskedjenek. A szükséges belépési nyilatkozatokat a titkári hivatal készséggel bocsátja a t. tagtársak rendelkezésére.

Tiszteletteljes jelentésem végére érve, még az a szomorú kötelesség hárul reám, hogy elhalt tagtársainkról megemlékezzem. Elhunytak az elmúlt évben *Ihrig* Eberhardt, *Neuschloss* Ödön,

Schmidl Soma, Szilárd Károly, Szöcs Miklós, Trauer Gusztáv, Tüköry Alajos és Zay Albert gróf alapító tagjaink és Bükkel Antal, Gergely Tamás, Greiner Lajos, Lutónszky Géza, Pintér Mihály, Salamin Oszkár, Sujánszky Imre, Szondi János, Tauber Ödön, Teltsch László, Winkler Ferencz rendes tagjaink.

Méltóztassék, t. közgyűlés, elhunytuk feletti részvétének jegyzőkönyvi kifejezést adni.

Végül tisztelettel jelentem, hogy egyesületünk egykori nagyérdemű alelnökének, Wagner Károlynak sirját az elmúlt évben is kegyeletes gondozásban részesítettük.

II.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. december 16-án tartott
RENDES VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: *Bánffy* Dezső báró, elnök, dr. *Bedő* Albert I. alelnök, *Horváth* Sándor II. alelnök, *Arató* Gyula, *Csupor* István, *Gaul* Károly, *Havas* Ágoston, *Havas* József, *Hangay* Géza, *Hirsch* István, *Imecs* Béla, *Kallina* Károly, *Lászlóffy* Gábor, *Nagy* Károly, *Péck* Kálmán, *Reinfusz* Bódog, *Simon* Gyula, *Soltz* Gyula, *Tavi* Gusztáv, *Téglás* Károly, *Tomcsányi* Gyula és *Vuk* Gyula vál. tagok, a számadásvizsgáló bizottság tagjai, az egyesület tisztikara és számos más egyesületi tag.

Távolmaradásukat kimentették: *Almásy* Andor, *Bittner* Gusztáv, *Fekete* Lajos, *Illés* Nándor, *Laitner* Elek.

I. Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére *Hirsch* István és *Tavi* Gusztáv vál. tagokat kéri fel.

II. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:
folyó évi január hó 1-től kezdve befolyt 74.966 K — f
ugyanezen idő alatt kiadatott ... .. 55.160 K 26 f

Az utolsó választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

Kötvényben tett alapítványok törlesztésére befizettetett 52 K 50 f; a titkári nyugdíjalap javára befolyt 83 K; a Wagner Károly-alap javára 2 K 80 f; a Faragó Béla-alapítványra pedig 25 K.

A pénztári jelentéssel kapcsolatban bemutatja a titkár az 1904. december hó 12-én tartott váratlan rovincsolás jegyzőkönyvét mely szerint az egyesület pénzkezelése rendben találtatott.

Továbbá javaslatba hozza, hogy a XXII. kiadási rovaton előirányzott, de igénybe nem vett 3000 K könyvkiadási költség a jövő szükségletének fedezésére letétbe helyeztessék, az év végével a különböző alapítványoknál és az alaptőkénél mutatkozó készpénzösszegek pedig magyar koronajáradék vásárlására fordíttassanak.

Az igazgató-választmány a pénztári jelentést és a rovincsolás eredményét tudomásul véve, a titkár javaslatait elfogadja.

III. A Horváth Sándor-alapítvány 1904. évi 1000 K-ás jutalomdíját a választmány titkos szavazás útján egyhangulag *Fekete* Lajos m. kir. főerdőtanácsosnak, főiskolai tanárnak ítéli oda, akinek a tagok részéről való ajánlása is egyhangu volt.

IV. Az Erdészeti Lapo tárgymutatójára vonatkozó 7 pályaműről Balogh Ernő és Kaán Károly bíráló bizottsági tagok együttes, Arató Gyula ellenben különvéleményt nyújtottak be. A vélemények megegyeznek abban, hogy valamennyi pályamű közül a legjobb a „Keressetek és találtok“ jeligével bíró. Balogh Ernő és Kaán Károly ezt a pályamunkát a pályázati feltételeknek megfelelőnek éz abszolút becsünek tartják; szerzőjének a pályadíj ki volna adandó és a 45 évfolyam tárgymutatójának elkészítése is reá volna bízandó. Arató Gyula a „Keressetek és találtok“ jeligéjű pályamunkát abszolút becsünek nem tartja ugyan, de ezt a nézetét a díj odaitélése tekintetében akadályul odaállítani nem kívánja. Valamennyi bíráló megegyezik továbbá abban, hogy a tárgymutató alaki kivitelére nézve bizonyos elvi megállapodások szükségesek még; míg azonban Balogh Ernő és Kaán Károly erre nézve konkrét javaslatot tesz, Arató Gyula a tárgymutató leg-helyesebb rendszerének megállapítására új pályázatot óhajt hirdetni.

Az igazgató-választmány egy újabb pályázattól sikert nem remél, az új pályadíjra fedezettel nem rendelkezik és a kérdés további elodázását sem óhajtja. A pályadíjat tehát a „Keressetek és találtok“ jeligével beérkezett pályamű szerzőjének odaitéli és őt az Erdészeti Lapok tárgymutatójának elkészítésével megbizza. A tárgymutató rendszerére és alaki kivitelére nézve még függőben lévő kérdések tárgyalására és eldöntésére a választmány Arató Gyula elnöklete alatt a mostani bírálókból, továbbá a pályadíjnyertes munka szerzőjéből és az Erdészeti Lapok szerkesztőjéből

álló bizottságot küld ki, mely a munkálatok egész ideje alatt a szükséghez képest összeül. (1738. 1792.)

Balogh Ernő és Kaán Károly együttes bírálatából a nem jutalmazott pályaművek szerzőinek tájékoztatására a tulajdonképeni bírálati részt szószerint ide iktatjuk:

Két pályamunka, nevezetesen a „Vöröshegy“ és az „A. B. C. D.“ jeligéjű munkák szerzői a pályázati feltétel ama elsőrendű és legfontosabb kitételét, mely szerint „e tárgymutatóban czélszerű alaki kivétel mellett mindazon vezérszó felsorolandó, melyek a közlemények *szövegében* tárgyalt kérdések, ismeretek, dolgok és fogalmak felkutatására szolgálnak“ teljesen figyelmen kívül hagyták.

A „Vöröshegy“ jeligéjű munka szerzője ugyanis csak az évfolyambeli közlemények címét szedte egyszerű betűsoros rendbe. Épp úgy az „A. B. C. D.“ jeligéjű pályamunka szerzője is csak a pályamunkák címét vette tárgyalás anyagául, de a címeket elemezte is és betűsorrendes jegyzékben combinative helyezte el azokat, nagy, de czéltalan mechanikus munka árán.

Az „Erdész“ jeligéjű már igyekszik a pályázat feltételeinek megfelelni. Tárgymutatója, mely alakilag is kifogásolandó, kiterjeszkedik a közlemények tartalmának indikálására is, de az eljárás, melyet követ, nem helyes, mert a vezérszók megválasztásánál nem vetett figyelmet a dolog érdemére s így a tárgymutató a nagy, sőt sok esetben teljesen fölösleges részletezés dacára nem mutat reá azokra a tárgyakra, kérdésekre, vagy fogalmakra, a melyekre a közlemények vonatkoznak.

Igy mindjárt az A betűnél találunk 20 Abies nevet, megnevezve a latin néven és minden commentár nélkül.

E 20 Abies közül 16 egy értekezésből van véve, mely kizárólag a famagvak eltartásáról és csiráztatásáról szól. Ahelyett tehát, hogy 16 Abies nevét egyszerűen felemlítette, elégséges lett volna az A betűnél az ilyen egyszerű, de a dolog érdemére vonatkozó kitétel: Abies fajok magjának eltartása és csiráztatása. Ily egyszerű kitételrel már a tárgymutatóból látnók, hogy a közleményben az abiesek mily értelemben tárgyaltatnak és tudnók azt is, hogy nemcsak egy abies, de az abies-félék magjának csiráztatásáról szól a közlemény, amit az alkalmazott terjengősség mellett sem biztosít nekünk a szerző.

Az indikálási rendszer helytelensége mellett a vezérszók megválasztása is nagyon sok esetben czélt tévesztett és kifogásolandó. Ilyen index szó: Állat minden commentár nélkül, minden egyébbe vezetheti a kutatót, csak arra a gondolatra nem, hogy a vonatkozó közleményben e kifejezés az állab, illetve faállomány kifejezésére ajánltatik.

Az ilyen indikálás az F betűnél, mint: Fekete állásfoglalása a legelő-erdők kérdésében. Fekete cserebogár. Fekete tolokás magvetőjét mikor használjuk vagy az Sz betűnél: Szakadozott erdőalak alkalmazása szálaló erdőben stb. minden esetre helytelen.

Szóval az egész nagy szorgalommal és terjengősen egybeállított dolgozat, mely arról tesz tanúságot, hogy szerző nem tudta fáradságosan végzett munkáját annak a czélnek a szolgálatára rendelni, amelyre az ilyen tárgymutató hivatott.

A „*Gyakorlat teszi a mestert*“ című munka az indikálásban nagyobb jártasságot tanusít ugyan, de ott is elkövet bár az előbbinél lényegtelenebb hibákat.

Legnagyobb hiánya a munkának, hogy az előbbivel ellentétben a másik szélsőségbe esik. Ugyanis tulságig menő, sok esetben rendszertelen összevonásokat alkalmaz egy gyűjtő szó alatt, ami a tárgymutató használhatóságát nagyon megnehezíti.

Hogy csak néhány példát említsünk: a fenyőfélékre vonatkozással bíró és a kérdéses évfolyamban megjelent bármily tárgyú és irányú értekezést az F betűnél ilyen, minden kommentár nélküli gyűjtőfogalom, mint index-szó alá sorozta: Fenyőfélék.

Az E betűnél Erdészeti rendeletek index-szó alatt szerepelnek mindazon kormányrendeletek, amelyek a feldolgozás tárgyát képező évfolyamban találhatóak stb. Az alaki beosztás hiányain kívül tehát az indikálási rendszer helytelensége a legnagyobb hibája a különben lelkiismeretességgel egybeállított tárgymutatónak.

Gondos munkát végzett és már bizonyos, de kellően ki nem alakított rendszert alkalmazott az „*Ad augusta per angusta*“ című munka szerzője. Az anyag felboncsolásában azonban némely helyütt túl terjengős eredményekkel áll elő a célszerűség és alkalmazhatóság hátrányára. Az abrudbányai csapókapuról irt értekezésből pl.: a csapókapura 13 esetben való vonatkozás minden esetre fölösleges, indikálása is gyakran elhibázott. Mindjárt az A betűnél az ilyesféle indikálás: Alkalmas szegélyfa, Alkalmazáskor engedély mellett. Alacsony hegység, Alsóbbrendű fatermékek dijkedvezménye stb. helytelen.

Lelkiismeretes egybeállítással, helyesebben alkalmazott indikáló rendszerrel s a vezérszók elég találó megválasztásával szerkesztette meg munkáját a „*Minden tettnek mérlege a siker*“ jeligéjű dolgozat szerzője. Munkájából kiolvasható, hogy átértette a czélt, amelyre a tárgymutató hivatva van. Hiánya a különben becses egybeállításnak, hogy összevont bizonyos olyan fogalmakat, melyek nagyobb részletezést, präcisebb széttagolást kívántak volna. Számottevő hiánya továbbá a pályázati hirdetményben is hangoztatott „*célszerű alaki kivétel*“, melyet egyéb jó és tisztelelreméltó tulajdonai mellett, amint az eddig felsorolt pályamunkákban, úgy ebben a dolgozatban sem találunk fel.

Czélszerű alaki beosztással helyes indikálási rendszer mellett és a vezérszók gyakorlati és találó megválasztásával a pályázat minden feltételének a „*Keresetek és találtok*“ jeligéjű munka felel meg. A gyakorlati beosztás érdekében az az eljárása, hogy külön választotta és külön tárgymutatóba vonta az erdőgazdasági vonatkozású és tudományos értekezések, cikkek, könyvismertetések, lapszemlék és különfélék anyagát, mindenképpen indokolt. Épp így helyes és gyakorlati szempontból nagyrabecsülendő, hogy külön csoportosította a hivatalos közleményeket, külön tárgymutatóba vonta a kormányrendeleteket, elkülönítve taglalja az egyesületi életet illető anyagot és külön csoportokban tárgyalja az állami erdőtisztek gyermekeit segélyező alap ügyeit. Így könnyebben találja meg anyagát. a ki tudományos kérdéshez keres adatot, gyorsabban kutat, akinek valamely kormányrendeletre van szüksége. Ez utóbbinál még megkönnyíti a keresést szer-

zónék abbeli helyes eljárása, hogy tárczák, év- és ügyszám szerint külön alcsoportba foglalta a kormányrendeleteket, valamint, hogy a rendeletek tárgyai-ból választott vezérszók szerint is egybeállította a tárgyi anyagot.

Az Országos Erdészeti Egyesület beléletére vonatkozó rész külön csoportosítása, az az iránt érdeklődő minden kutatónak, de főleg az egyesületi adminisztrációnak fog nagy könnyebbséget nyújtani, amint hogy az állami erdő-tisztek gyermekeit segélyező alap folyton gyarapodó kérdéseinek külön csoportosítása a dolog iránt érdeklődőknek a kutatást nagyon meg fogja könnyíteni.

Szerző a vezérszókat majdnem kivétel nélkül találóan válogatta meg s azok egybefoglalásában számot nem tevő eseten kívül nagyon jó rendszert követ, valaminthogy ügyesen utal a vezérszóknál a hasonértelmű más kifejezésekre is, a melyek alatt bizonyos fogalmak és kérdések tárgyaltnak, és feltalálhatók. Érdeme szerzőnek az is, hogy a növényeket, állatokat, rovarokat stb. a tudományos latin neveken tárgyalva, melléjük teszi annak a tudós nevének a kezdőbetűit, aki a latin elnevezést megállapította és nem feledkezik meg a magyar elnevezésnek a latinra való utalásáról sem.

A „Keresettek és találtak“ jellegű pályamunkát tehát, mint olyat, mely a pályázati feltételeknek mindenben megfelel s a melynek hibái számot nem tevők, előnyei pedig nagyra becsülendők, mi abszolút becünnek tartjuk s szerzője részére a pályadíjat kiadandónak véljük. Azt javasoljuk egyben, hogy szerző, aki ezen évfolyam egybeállításánál tanubizonyosságát adta hozzáértésének és ily tárgymutató egybeállítására való reátermetségének, az Erdészeti Lapok 45 évfolyama tartalomjegyzékének egybeállításával megbizassék.)

V. Az ákác monografiájára vonatkozó pályamű bírálati beérkeztek. Az erdőgazdasági rész bírálói, Podhradzky András és Kiss Ferencz a mű részleteire nézve tesznek ugyan megjegyzéseket, egészben véve azonban a művet a pályadíjra érdemesnek tartják. Ellenben Mágócsy Dietz Sándor, aki a botanikai rész bírálatára kéretett fel, több tekintetben lényeges kifogást emel, és csakis ezen kifogások értelmében való átdolgozás esetén ajánlhatná a pályaművet a jutalmazásra és kiadásra.

Az igazgató-választmány a szükséges módosítások eszközzésének feltétele mellett az 1100 K pályadíjat az ismeretlen szerzőnek odaitéli. A jeligés levél a közgyűlés alkalmával bontandó fel. (1645, 1650, 1779.)

VI. A Deák Ferencz alapítvány 1905. évi kamatainak hova-fordítására az e célra kiküldött bizottság a következő javaslatot terjeszti be:

Tekintetes Igazgató Választmány!

Ez évi 1422. sz. becses megbízása folytán van szerencsénk a Deák Ferencz-alapítvány 1905. évi kamataiból még rendel-

kezésre álló 900 korona felhasználására nézve a következő előterjesztést tenni:

A Deák Ferencz-alapítvány kamatait ezuttal is olyan szakmunka megíratására véljük felhasználandónak, mely erdészeti irodalmunkban hézagot pótol és amelyre ugy az erdészeti főiskolai szakoktatás, mint a gyakorlati erdészek eredményes tevékenységének könnyítése érdekében kiválóbb szükség van. Ezzel a felfogással mérlegeltük szakirodalmunk szükségleteit és miután tájékozódást szereztünk afelől is, hogy ezidőszerint milyen irányu szakmunkákra lehetne eredményes pályázatot reménylenünk, arra az eredményre jutottunk, hogy a Deák Ferencz-alapítvány jövő évi kamataiból még rendelkezésre álló összeget legczélszerűbb volna egy — az erdészet igényeinek megfelelő *mezőgazdasági encyklopedia* megíratására fordítani.

Ilyen munkára ugy a főiskolai szakoktatás, mint a gyakorlati erdészet tevékenységének könnyítése, előmozdítása érdekében szükségünk van. Mezőgazdasági szakirodalmunkból nem hiányoznak ugyan az ilyenféle művek sem, de azok sorában olyan, amely az erdő- és mezőgazdaság egymás közötti viszonyának s közös érdekű kérdéseinek taglalására is sulyt helyezve, a mi igényeinknek megfelelő módon és megfelelő terjedelemben együvé foglalva tárgyalná mindazt, amire a magyar erdészeknek egyfelől a működési körükbe eső gazdasági feladatok helyes megoldása, másfelől népünk gazdasági haladásának eredményes előbbvitele érdekében, hivatásuk és hazafias törekvéseikből folyólag szükségük van, olyan munka ezidőszerint még nem áll rendelkezésünkre.

Ezért tisztelettel indítványozzuk, hogy a szóbanlevő kamatokat méltóztassék egy, a magyar erdészet igényeinek megfelelően szerkesztendő mezőgazdasági encyklopediának pályázat útján való megíratására fordítani.

Mivel azonban ennek a munkának az erdő- és mezőgazdaságot közösen érdeklő kérdések tárgyalását követőleg, fel kell ölelni a telkesítést, a talajjavítást, a talajmívelést, a mező- és kertgazdasági növénytermelést, mezőgazdasági üzemtant, gyümölcsfa- és szőlőtenyésztést, szarvasmarha-, ló-, sertés-, juh-, baromfi- és méhtenyésztést, tejgazdaságot s különösen a rét-, legelő- és havasgazdaságot, s mindez olyan terjedelmű művet eredményez, amely-

nek jutalmazására a Deák Ferencz-alapítvány jövő évi kamataiból rendelkezésre álló összeg távolról sem elegendő; ennél fogva eredményes pályázatra csak úgy lehet kilátás, ha az 1905. évi 900 korona a szóban levő alap *1906. évi kamataival* megfelelő összegre kiegészítetik.

Ez az összeg — tekintettel arra is, hogy a munka az erdészek körén kívül kelendőségre alig számíthat — nézetünk szerint 2000 koronában volna megállapítandó.

(Következik a pályázat tervezete, l. a 127. oldalon.)

Budapest, 1904. november hóban.

Téglás Károly s. k. *Horváth Sándor* s. k. *Nagy Károly* s. k.

Az igazgató-választmány e javaslatot elfogadja azzal a különbséggel, hogy az 1905. évi kamatokból rendelkezésre álló 900 K-nak kiegészítésére nem az 1906. évi kamatokat veszi igénybe, hanem az 1903. éviéket, amelyekből 1902-ben több-kisebb értekezésre iratott ki pályázat, mely eredménytelen maradt és megismétlés esetén sem kecsegtet sikerrel.

VII. Az alapszabályok módosítására kiküldött bizottság a következő jelentést terjesztette be:

Tekintetes Igazgató-választmány!

Megbízásunkhoz képest van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak módosítására nézve a következő javaslatot előterjeszteni:

Módosítást igényel a 11. §. *b)* pontja, a melybe felveendő volna az a korlátozás, a mely az első izbeni férfiörökösök tagsági jogaira nézve az alapítványokból való részesedés tekintetében fennáll. A szakasz szövege e szerint következőképen módosul:

EDDIGI SZÖVEG:

11. §. A 10. §-ban felsorolt jogok élvezete kiterjed:

a) a tiszteletbeli tagoknál élethossziglan;

b) az alapító tagoknál, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak élethossziglan, míg azon alapítóknál, kik legalább 300

UJ SZÖVEG:

11. §. A 10. §-ban felsorolt jogok élvezete kiterjed:

a) a tiszteletbeli tagoknál élethossziglan;

b) az alapító tagoknál, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak élethossziglan, míg azon alapítóknál, kik legalább 300 koronát alapítottak, az alapító tag joga átszáll az első izbeni egyenes férfiörökösre is; mindazon-

koronát alapítottak, az alapító tag joga átszáll az első izbeni egyenes férfiörökösre is; több egyenes örökös közül csak egy, még pedig az nyeri meg az alapító tag jogait, kire ezen jogok összege a többi örökös által átruháztatik, s ki a jelen alapszabályok 3-ik §-a szerint erre alkalmas; egy ily egyenes örökös utódaira, azaz: az alapítótól a második nemzedékre nem száll át ezen jog, és ennél fogva másodizbeni örökös vagy utódja, habár köteles is az alapítványi kamatot, illetőleg a tőkét befizetni, mindazonáltal a tagsági jogokra és az egyesületi közlönyre igényt nem tarthat.

Módosítást igényel a 13. §. 8. bekezdése:

EDDIGI SZÖVEG:

Hivatalnokokat (titkárt, pénztárnokot, irodavezetőt) a választmány választ és azok munkakörét is az szabja meg stb.

UJ SZÖVEG:

Hivatalnokokat (titkárt, segédtitkárt, pénztárnokot és irodatisztet) a választmány választ stb. (mint eddig).

A 22. §. első bekezdése után új bekezdésként felveendő:

A közgyűlésen előterjesztett bármely indítvány vagy határozati javaslat az elnöknek a kérdés feltehetése végett szabatos fogalmazásban legkésőbb a javaslattevő előterjesztésének befejezése után átnyujtandó.

Az 52. §. második bekezdése a segédtitkári állás szervezésére való tekintettel a következőképen módosul:

EDDIGI SZÖVEG:

Az irodai teendők végzésében a titkárnak az irodavezető segítkezik, a ki egyszersmind az „Erdészeti Lapok“ kiadásával járó teendőket is végzi.

UJ SZÖVEG:

Az irodai teendők végzésében a titkárnak a segédtitkár és az irodatiszt vagy irnok segítkezik. Utóbbi egyszersmind az Erdészeti Lapok kiadásával járó teendőket is végzi.

Ugyancsak a segédtitkári állás szervezése következtében és a tényleges gyakorlatnak megfelelően változik az 57. §. szövege:

EDDIGI SZÖVEG:

57. §. Gondoza az egyesület ingó és ingatlan vagyonát, nevezetesen ellenőrzi a pénztári kezelést; kezeli a könyvtárt, gyűjteményeket és az egyesület székházát; vezeti a leltári és vagyonszámadásokat s ezekkel kapcsolatos nyilvántartásokat.

ÚJ SZÖVEG:

A titkár személyes felelősség mellett gondozza az egyesület ingó és ingatlan vagyonát, nevezetesen ellenőrzi a vagyonszámadásokat, a pénztár és a könyvtár kezelését, kezeli az egyesület székházát és vezeti a leltári számadást.

Az 58. §. 4. sorához hozzáfűzendő: *valamint egyéb határozataival* . . . A módosított szöveg tehát a következő:

58. §. A 200 koronát meg nem haladó és a költségvetés egyes rovataiban fedezetet találó kiadásokat utalványozza, továbbá a választmány által jóváhagyott költségvetésekben és szerződésekben, valamint egyéb határozataival megállapított járandóságokat folyóvá teszi.

A 63. §. eddigi és ajánlott szövege a következő:

63. §. A titkárt szabadsága vagy betegsége alatt a pénztárnok helyettesíti, ebben az esetben azonban a pénztári kezelés ellenőrzésével járó teendők ellátásáról az elnökség, illetve az igazgatóválasztmány külön gondoskodik. A mennyiben pedig a pénztárnok a helyettesítésben akadályozva volna, a titkár helyettesítésére nézve az elnökség, illetve az igazgatóválasztmány esetről-esetre külön intézkedik.

A titkárt szabadsága vagy betegsége alatt a segédtitkár helyettesíti. Amennyiben pedig a segédtitkár a helyettesítésben akadályozva volna, a titkár helyettesítésére nézve az elnökség, illetőleg az igazgatóválasztmány esetről-esetre külön intézkedik.

Az egyesületi titkár kérvényt nyújtván be fizetésének újból való szabályozásáért, azt az elnökség intézkedése alapján szintén

tárgyalás alá vettük. A titkár kérelmének lényege az, hogy 5000 koronában megszabott fizetése ötévenként 600—600 koronával emeltessék olyképen, hogy 25 évi szolgálat után 8000 koronára emelkedjék. Az ebből származó költségtöbblet fedezésére nézve a titkár kérvénye azt a javaslatot tartalmazza, hogy a felmerülő fizetési többlet a nyugdíjalaphoz való egyesületi hozzájárulási összeg megfelelő sorozatos apasztása útján fedeztessék, a hozzájárulás azonban, eltérően az eddigi rendelkezésektől, az 1909. éven túl is a nyugdíjalap gyarapítására fordíttassék. Ily módon az egyesület ez idő szerinti évi mérlege a fizetésrendezés által nem érintetné és új teher csak 1909-en túl származnék, a mikor a mostani szervezés mellett a nyugdíjalaphoz való hozzájárulás megszűnnék és ezáltal az egyesület évi mérlege 4000 koronával javulna. Ez a javulás a kérelem teljesítése esetén elmarad s a fizetésrendezés ezt a 4000 koronát további 20 évre leköti, összesen tehát 25 év alatt 80.000 korona újabb terhet ró az egyesületre. A 80.000 koronából azonban csak 45.000 korona esik a fizetési többletre, 35.000 korona ellenben mint a nyugdíjalap része az egyesület tulajdonában marad.

A bizottság tekintettel a Budapesten uralkodó drágaságra és arra, hogy minden család szükségletei idővel emelkednek, főleg pedig azért, mert az egyesület érdekében állónak tartja, hogy a titkár anyagi gondoktól ment legyen, kérelmének teljesítését ajánlja és egyben elfogadásra ajánlja a költségek fedezésének általa javasolt módját is, mely az egyesület érdekeinek leginkább megfelel és a mely mellett a nyugdíjalap is oly mértékben gyarapszik, hogy a fizetésfelemeléssel emelkedő nyugdíjigények kielégítése sem ütközik nehézségekbe.

Javasoljuk továbbá, hogy a titkár eddigi öt évi szolgálata is már az új szabályok alá esőnek tekintessék, úgy, hogy 1905. január 1-ével az első ötödéves korpótlékban részesüljön.

Méltányosnak találtuk továbbá javaslatba hozni, hogy az új fizetési rendszernek megfelelően a titkár özvegyének és árváinak járandóságai is újból szabályoztassanak, még pedig teljesen az állami tisztviselőknél fennálló szabályok mintájára.

Ezeknek megfelelően az alapszabályok a következő módosítást igénylik:

66. §. 1. bekezdése.

EDDIGI SZÖVEG :

66. §. A titkár javadalmazása évi 5000 (ötezer) korona fizetés és az egyesület székházában a 13. §. értelmében kijelölt természetbeni lakás.

75. §. A titkár nyugdíja tiz évi szolgálat után a fizetés 40 (negyven) százalékában állapítatik meg; hosszabb szolgálat esetében ez az összeg minden teljesen betöltött év után a fizetés 3 (három) százalékával emelkedik, úgy, hogy 30 évi szolgálat után a titkár egész évi fizetését kapja nyugdíjképen.

Nyugdíjban pedig (az özvegy) akkor részesül, ha férje halála az ötödik szolgálati év betöltése után következik be; nyugdíj fejében haláláig, illetve újból való férjhezmeneteléig évi 1360 koronát kapelőzetes egyenlő havi részletekben.

UJ SZOVEG :

A titkár javadalmazása a fizetésből és az egyesület székházában a 13. §. értelmében kijelölt természetbeni lakásból áll. A fizetés az első öt szolgálati évben 5000 (ötezer) korona, mely összeg minden teljesen betöltött öt évi szolgálat után 600 (hatszáz) koronával emelkedik, vagyis a fizetés a 6. szolgálati évtől bezárólag a 10. szolgálati évig évi 5600 korona, a 11. évtől bezárólag a 15. évig évi 6200 korona, a 16. évtől bezárólag a 20. évig évi 6800 korona, a 21. évtől bezárólag a 25. szolgálati évig évi 7400 korona, azontul pedig évi 8000 korona, mely összegen felül a fizetés nem emelkedhetik.

75. §. A titkár nyugdíja tiz évi szolgálat után a 66. §. értelmében élvezett fizetés 40 (negyven) százalékában állapítatik meg, melynél hosszabb szolgálat esetén stb. (mint eddig).

77. §. 2. bekezdés.

Nyugdíjban pedig akkor részesül, ha férje halála az ötödik szolgálati év betöltése után következik be; nyugdíj fejében haláláig, illetőleg újból való férjhezmeneteléig a titkár elhalálózásakor, illetőleg nyugalomba vonulásakor élvezett fizetésének (66. §.) első 1200 (egyezerkétszáz) koronája után 50 (ötven) százalékot, az ezt meghaladó összeg után pedig 20 (husz) százalékot kap előzetes egyenlő havi részletekben.

78. §.

78. §. A titkár gyermekei, ha számuk kettőnél több, az atya elhalálása után egyenkint 200 korona évi nevelési pótlékban részesülnek. Ezt a pótlékot — tekintet nélkül arra, vajjon anyjuk újból férjhezmegy-e, vagy sem — a leánygyermekek 18 (tizennyolc) éves korukig, a fiugyermekek pedig 20 (husz) éves korukig élvezik.

79. §. Ha a titkár gyermeke, vagy gyermekei teljesen árván maradnak vissza, akkor a fejenként 200 (kettőszáz) korona nevelési pótlékot — tekintet nélkül számukra — szintén az előző §-ban megállapított korig élvezik.

A titkár gyermekei, ha számuk kettőnél több, az atya elhalálása után egyenkint az özvegyi nyugdíjnak $\frac{1}{6}$ (hatod) részét kitevő nevelési pótlékban részesülnek, a nevelési pótlékok összege azonban az özvegyi nyugdíj összegét meg nem haladhatja. Ezt a pótlékot stb. (eddigi szöveg).

79. §. Ha a titkár gyermeke, vagy gyermekei teljesen árván maradnak vissza, akkor a nevelési járulék — tekintet nélkül számukra — fejenként az özvegyi nyugdíj $\frac{1}{4}$ (negyed) részére emelkedik, végösszegben azonban ebben az esetben sem haladhatja meg a nevelési járulék az özvegyi nyugdíj összegét. Az árvák a nevelési járulékot ebben az esetben is a 78. §-ban említett életkorig élvezik.

Ha a 78. §-ban említett körülmények között az árvák száma hatnál, a 79. §-szerinti esetben pedig négynél nagyobb, akkor abban az esetben, ha egy vagy több gyermek nevelési pótléka illetőleg járuléka idővel megszűnik, ezek megszűnt pótléka illetőleg járuléka is a többinek javára osztandó szét s az özvegyi ellátással felérő egész összeg valamennyi gyermek részére meghagyandó mindaddig, míg az egynek-egynek kijáró összeg annak $\frac{1}{6}$ -át illetőleg $\frac{1}{4}$ -ét el nem éri.

A titkári fizetés módosításával kapcsolatos még a nyugdíjalapra vonatkozó 163. §. megváltoztatása is, melyre nézve azonban a számszerinti sorrend betartása végett csak alább teszünk javaslatot.

A 81. §. kételyek kizárása végett második bekezdésében következőképen volna szövegezendő:

EDDIGI SZÖVEG :

Önkéntes lemondásnak tekintetik az az eset is, ha a titkár állását engedély nélkül elhagyja és záros határidő kitűzésével való felszólításra sem tér vissza.

A segédtitkári állás szervezéséből kifolyólag a következő új 91. §. szakasz veendő fel, melynek következtében a további szakaszok új számozással látandók el:

ÚJ SZÖVEG :

Önkéntes lemondásnak tekintetik az az eset is, ha a titkár állását engedély nélkül elhagyja és a választmány által záros határidő kitűzésével intézett felszólításra sem tér vissza.

Segédtitkár.

91. §. A segédtitkár úgy az egyesületi ügyvitel összes teendőinél, mint az Erdészeti Lapok szerkesztése körül a titkárnak — annak utasítása szerint — segítkezik. Kezeli az egyesület könyvtárát és a gyűjteményeket.

Szükség esetén a titkárt vagy a pénztárost helyettesíti.

Segédtitkárnak csakis az egyesület olyan tagja választható, a ki a teljes törvényes erdészeti minősítéssel bír.

A 97. §-t a célszerűség követelményei és a tényleges gyakorlat alapján a következőképen tartjuk módosítandónak:

EDDIGI SZÖVEG :

97. §. Az egyesület értékpapirjai, takarékpénztári könyvei, netalán nagyobb pénzkészlete és a kiválóbb fontossággal bíró okiratok a pénztári szekrény belső vagyis kincsiókjában (tresor) zár alatt tartandók s ennek kulcsai a szakelnöknél állanak.

A havonkénti kiadásokra szükséges pénzüsszeg, a számadás és alapítványi könyvek és más okmányok a pénztári szekrény többi részében tartatnak s a pénztárt elzáró két külső kulcs egyike a titkárnál, egyike pedig a pénztárnoknál áll.

ÚJ SZÖVEG :

Az egyesület értékpapirjai, takarékpénztári könyvei, netalán nagyobb pénzkészlete és a kiválóbb fontossággal bíró okiratok a pénztári szekrény belső vagy kincsiókjában (tresor) zár alatt tartandók ; ennek kulcsát a segédtitkár őrzi.

A havonkénti kiadásokra szükséges pénzüsszeg és más okmányok a pénztári szekrény többi részében tartatnak s a pénztárt elzáró két külső kulcs egyike a titkárnál, másika pedig a pénztárosnál áll.

Az egyesületi tisztviselők akadályoztatása esetén az illetők által őrzött kulcs kezelése iránt az elnökség intézkedik.

Imecs Béla vál. tag a legutóbbi választmányi ülés óta azt az indítványt terjesztette az egyesület elé, hogy az alapszabályoknak a Horváth Sándor-alapítványra vonatkozó szakaszai oly értelemben módosíttassanak, hogy ez az alapítvány elnevezésének megtartásával mindaddig gyümölcsözőleg elhelyeztessék, amíg abból oly intézetnek létesítése és fölállítása válnék lehetővé, a mely a gyermeknevelés súlyos terhének legalább egy részét levenné az egyesület családos tagjainak válláról. (1582/904. sz. iktatm.)

Ez az indítvány az elnökség részéről véleményadás céljából szintén a bizottságnak adatott ki, mely azonban, bár az indítványozó nemes célú eszméjét teljesen méltányolja, elvi okoknál fogva azt elfogadásra nem ajánlhatja. Nem tartja ugyanis megengedhetőnek, hogy az egyesület tulajdonát képező alapítványok egyszer megállapított hivatása és szabályzata az alapítók céljától eltérően és önkényesen megváltoztassék. Ettől el is tekintve azonban nem osztja a bizottság az indítványttevőnek ama nézetét sem, hogy a Horváth Sándor-alapítvány rendeltetése eltévesztett volna.

Folytatólag a titkári nyugdíjalpra vonatkozó 163. §. módosítását ajánljuk a titkári fizetés újabb rendezésének folyamányaként:

EDDIGI SZÖVEG:

163. §. A titkárnak, illetve családjának a 71., 75., 76., 77., 78. illetve 79. §§-ban biztosított nyugellátásából felmerülő költségek fedezésére az egyesület az 1900. évi július hó 1-én Selmeczbányán tartott közgyűlésén hozott határozat értelmében nyugdíjalapot létesít olyképpen, hogy erre a célra már az 1899. évi pénztári feleslegből 4000 (négyezer) koronát letétbe helyez és ezt az összeget bevételeiből évenként legalább 4000 (négyezer) koronával növeli mindaddig, a mig

ÚJ SZÖVEG:

A titkárnak, illetőleg családjának a 71., 75., 76., 77., 78. 79. §§-ban biztosított nyugellátásából felmerülő költségek fedezésére az egyesület az 1900. évi július hó 1-én Selmeczbányán tartott közgyűlésén hozott és 1904. évi december hó 18-án Budapesten tartott közgyűlésén kiegészített határozata értelmében nyugdíjalapot létesít olyképpen, hogy erre a célra már az 1899. évi pénztári feleslegből 4000 (négyezer) koronát letétbe helyez és ezt az összeget az 1904. évig bezárólag évenként legalább 4000 koronával gyarapítja, azontul pedig bezárólag az 1929. évig ezt a hozzájárulást öt-öt évenként legfeljebb 600—600 koronával apasztja.

az alap a kamatos kamatokkal és a titkárnak alább megállapított hozzájárulásával és ennek kamatos kamataival együtt a 60,000 (hatvanezer) koronát el nem érte. A nyugdíjalap kamatjövödelme és a titkár hozzájárulása, amennyiben nyugellátásra fel nem használtatik, ezen az időponton túl is az alap tőkájének gyarapítására fordítottatik.

Az egyesület hozzájárulása tehát az 1905. évtől bezárólag az 1909. évig legalább évi 3400 K., az 1910. évtől bezárólag az 1914. évig legalább évi 2800 K., az 1915. évtől bezárólag 1919-ig legalább évi 2200 K., 1920-tól bezárólag 1924-ig legalább évi 1600 K. és azontul bezárólag 1929-ig legalább évi 1000 K.

A titkár hozzájárulása mindenkoron, a nyugdíjalap kamatjövödelme pedig, a mennyiben ez utóbbi nyugellátásra fel nem használtatik, mindaddig az alap tőkájének gyarapítására fordítandó, míg az a 200,000 (kétszáz-ezer) koronát el nem éri.

Végül a szakaszok számának szükséges módosításán kívül még javasoljuk, hogy a Faragó Béla tett alapítvány által már megállapított szabályzata az alapszabályokba szintén felvétessék, mégis azonban azzal a módosítással, mely az által vált szükségessé, hogy az alapítvány nem kisebb részletekben tétetett, amint azt az eredeti közjegyzői okirat feltételezte, hanem ez idő szerint már teljes összegében befolyt:

Faragó Béla zalaegerszegi magpergető-tulajdonos alapítványa.

1. §. Faragó Béla, a zalaegerszegi magyar fenyőmagpergető-gyár tulajdonosa az 1903. és 1904. év folyamán 6000 (hatezer) koronát fizetett az egyesület pénztárába oly alapítvány céljára, melynek kamataiból Magyarország és társországai területén alkalmazható volt oly erdőtiszték, vagy erdészeti altiszték segélyre szorult kiskorú árvái segélyezendőik, a kiknek atyjuk az Országos Erdészeti Egyesületnek abba történt első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 (öt) éven át tagjai voltak s tagsági kötelezettségeiknek eleget is tettek.

2. §. Ez az alapítvány, mely önkéntes adományokból, esetleg hagyományokból tovább növeltetik, az Országos Erdészeti Egyesület tulajdonát képezi s az egyesület törzsvagyonával együttesen kezeltek olyképen, hogy számadásszerűleg nyilvántartott tőkájének tényleges kamatai az egyesület költségvetésében úgy a bevételek, mint a kiadások között külön tételként szerepelnek.

3. §. Az alapítvány évi kamatja az 1904. évtől kezdődőleg három egyenlő részre osztva minden év december havában a fennebb körülírt cél szerinti segélyezésre fordítottatik stb. (A további szöveg azonos marad az Erd. L. 1903. évi XI. füzetének 1065. és köv. old. közölt szabályzat szövegével.)

Budapest, 1904. november 29-én.

Havas Ágoston s. k.

Bedő Albert s. k.

Sóltz Gyula s. k.

Az igazgató-választmány a bizottság javaslatát tárgyalás alá vévén, a titkári javadalmazásra vonatkozó szakaszokat Cserny Győző segédtitkár, a többieket a titkár előadása mellett a bizottsági javaslat értelmében változatlanul elfogadja és Imecs Béla ama indítványát, hogy a Horváth Sándor-alapítvány hivatása módosíttassék, mellőzi.

Imecs B. vitatván annak czélszerűségét, hogy a Horváth Sándor-jutalomdíj nem a választmány szavazatai által, hanem tisztán az ajánlások számaránya szerint ítéltessek oda, a titkár reámutatott arra, hogy a jutalomdíj odaitélése sem a közgyűlés hatáskörébe nem sorolható, sem az ajánlások számarányában nem történhetik. A közgyűlésen résztvevők a közgyűlés színhelye szerint lényegesen változnak, a résztvevők nevei előzetesen nem ismeretesek s oly nagy számú tagokból álló gyűlekezet minden egyes tagja egyáltalában alig szerzhet kellő információt az ajánlottak érdemeiről, hogy azokat lelkiismeretesen összehasonlítva, dönthessen a jutalomdíj odaitelésére nézve. Ebben a tekintetben figyelembe veendő, hogy nem mindig országos tekintélyeknek a jutalomban való részesítéséről leend szó, hanem szűkebb működési körben szerzett érdemek jutalmazásáról is, amikor is pl. az ország nyugoti részén tartott, többnyire odavaló tagokból álló közgyűlés aligha méltányolná pl. valamely erdélyi szakember előtte kevésbé ismeretes érdemeit szemben oly ajánlottal, aki azon a vidéken működik és a közgyűlés tagjai előtt ismeretes. Szóval oly esélyeknek volna a jutalomdíj kitéve, a melyek el nem kerülhetők, ha valamely nagyszámú, évről-évre más-más tagokból álló, előzetesen kellően nem tájékozott gyűlekezet ítélkezik ily ügyben.

Még nagyobb volna az igazságtalan megállapodás eshetősége, ha a választmány arra köteleztetnék, hogy a jutalomdíjat annak adja ki, akit a legtöbben ajánlottak. Ebben az esetben előfordulhatna, hogy valamelyik kevésbé érdemes tag nyerné el a jutalomdíjat csak azért, mert egyik ügybuzgó pártfogójának számos ajánlást sikerült összegyűjteni, míg más, ennél talán sokkal érdemesebb ajánlott elesnék a jutalomdíjtól, mert többen ajánlották ugyan, de ezek közül senki sem agítált érdekében szélesebb körben.

Az igazságos odaitelés biztosítékát tehát legnagyobb mértékben a mostani eljárás biztosítja, amidőn a választmány itéli oda

a jutalomdíjat. A tagok összességének az ajánlás jogával oly mérvű befolyás biztosított, amennyi a fent említett eshetőségek elkerülése mellett biztosítható volt.

De ha a választmánynak ezek alapján mellőzni is kellett Imecs indítványát a Horváth Sándor alapítványával való kapcsolatban, mégis kívánatos a titkár szerint, hogy magával az eszmével, egy internátus létesítésével a választmány behatóan foglalkozék. A titkár hivatkozik arra, hogy tudomása szerint a Magyar Gazdatisztek Egyesülete foglalkozik ily intézmény alapításával és hasonló mozgalom indult meg Ausztria erdőtisztjei körében is. Felhatalmazást kér tehát, hogy e tekintetben tájékozódjék és a legközelebbi választmányi ülésen eljárásáról beszámoljon.

A választmány ily értelemben határoz.

VIII. Az 1903. évi zárszámadásról és az 1905. évi költségvetésről a számadásvizsgáló bizottság a következő jelentést terjeszti elő:

Tekintetes Közgyűlés!

Az 1903. évi pénztári naplóból, valamint a számadások tételeit részletesen kimutató rovatkönyvből meggyőződünk, hogy az egyesület pénztárának

1903. évi bevétele	---	---	---	---	---	75,569 K. 98 f.
1903. évi kiadása	---	---	---	---	---	75,569 K. 98 f.
az 1903. évi pénztári maradvány	---	---	---	---	---	— K. — f.

volt.

A kiadások főösszegéből azonban:

1. az általános alaptőke javára	---	---	---	---	---	6,510 K. 91 f.
2. a titkári nyugdíjalap javára	---	---	---	---	---	5,267 K. 46 f.
3. a „Wagner Károly“-alapítvány javára	---	---	---	---	---	307 K. 23 f.
4. az „Erzsébet királyné“-alapítvány javára	---	---	---	---	---	477 K. 29 f.
5. a „Bedő Albert“-alapítvány javára	---	---	---	---	---	1,055 K. 24 f.
6. a székesfehérvári ismeretlen alapítvány javára	---	---	---	---	---	95 K. 50 f.
7. a gróf Tisza Lajos-alapítvány javára	---	---	---	---	---	— K. — f.
8. A Luczenbacher Pál-alapítvány javára	---	---	---	---	---	— K. — f.
9. A Horváth Sándor-alapítvány javára	---	---	---	---	---	— K. — f.
10. A Faragó Béla-féle alapítvány javára	---	---	---	---	---	817 K. 50 f.
összesen	---	---	---	---	---	14,531 K. 13 f.

adatott át az alapítványi számadásnak.

A vagyoni állást az 1903. év végével lezárt számadás alapján következőnek találtuk:

a) Készpénzben	---	---	---	---	---	14,081 K. 33 f.
b) Alapító tagok magánkötvényeiben	---	---	---	---	---	82,759 K. 35 f.
c) Értékpapirokban és pedig:						
4 ⁰ / ₀ -os magyar koronajáradék					134,300 K.	
4 ⁰ / ₀ -os magyar földh. zálog-						
levél	---	---	---	---	66,600 K.	
4 ⁰ / ₀ -os magyar földh. szab. és						
talajjav. záloglevél	---	---	---	---	102,000 K.	
1860. évi államsorsjegy	---	---	---	---	1.200 K.	
3 ⁰ / ₀ osztr. földh. 1889. évi sorsj.					600 K.	
Gazdák bizt. szöv. üzletjegy					200 K.	
Országos központi hitelszövet-						
kezeti kötvény	---	---	---	---	10,000 K.	314,900 K. — f.
d) Egyesületi székházba befektetett összeg	---	---	---	---	388,330 K.	52 f.
e) Leltári tárgyak értéke	---	---	---	---	22,971 K.	82 f.
f) A könyvtár értéke	---	---	---	---	19,520 K.	82 f.
g) Magyar földhitelintézeti számlaegyenleg	---	---	---	---	— K.	— f.
					<u>Összesen</u>	<u>842,563 K. 84 f.</u>

Az egész zárszámadás eredményét a mellékelt kimutatások tüntetik fel:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1903. évi zárszámadása

A) Pénztári számadás.

B e v é t e l	Tényleges bevétel 1903. év- ben		Előirány- zott összeg 1903. évre		Az elő- iránnyal szemben + vagy -	
	K	f	K	f	K	f
	Pénztári maradvány 1902. évről	—	—	—	—	—
A) Rendes bevételek.						
I. Az egyesületi székház bérjövödelme	13765	86	14000	—	234	14
II. Az alapító tagok által kötelezvényben tett alapítványaik után fizetett alapítványi kamatok és az alapító tagok által fizetett kedvezményes lapdíjak	3708	30	3500	—	+ 208	30
III. A rendes tagok által fizetett tagsági díjak	18192	93	17500	—	+ 692	93
IV. Az állam által adott segélyek	6000	—	4000	—	+ 2000	—
V. Az egyesület állandó kiadmányainak jövödelmei:						
a) Erdészeti Lapok	6153	90	6000	—	+ 153	90
b) Az Erdészeti Zsebnaptár	2921	—	3400	—	— 479	—
c) Az Erdészeti Rendeletek Tára	183	—	200	—	— 17	—
VI. Az egyesület közlönyében megjelenő hirdetések díja	3704	12	3200	—	+ 504	12
VII. A törzsvagyon, a titkári nyugdíjalap és a székesfehérvári ismeretlen alapítvány, valamint a folyó jövedelmekből begyűlt pénztári készletek kamatai	4825	80	4000	—	+ 824	20
VIII. A Deák Ferencz-alapítvány bevétele	1100	—	1100	—	—	—
IX. A Wagner Károly alap. bevétele.	1681	—	1660	—	+ 21	—
X. A gróf Tisza Lajos-alap. bevétele	2020	—	2020	—	—	—
XI. A Bedő Albert-alapítvány bevétele	1455	24	1420	—	+ 35	24
XII. Az Erzsébet királyné-alapítvány bevétele	821	—	815	—	+ 6	—
XIII. A Luczenbacher Pál-alap. bev.	500	—	500	—	—	—
XIV. A Horváth Sándor-alap. bevétele	644	05	640	—	+ 4	05
XV. A Faragó Béla-féle alap. bevétele	17	50	—	—	+ 17	50
B) Átfutó bevételek.						
XVI. Az új alapító tagok által készpénzben tett egyesületi alapítványok és a kötelezvényben tett alapítványok törlesztésére befizetett összegek	2622	30	2000	—	+ 622	30
Átvitel	70316	—	65955	—	+ 4361	—

B e v é t e l	Tényleges bevétel 1903. év- ben		Előirány- zott összeg 1903. évre		Az elő- iránnyal szemben + vagy -	
	K	f	K	f	K	f
	Átvitel	70316	—	65955	—	+4361
XVII. Az egyesület küön rendeltetéssel bíró alapítványainak növelésére vagy hasonló új alapítványok al- kotására tett adományok és a titkár hozzájárulása a nyugdíjalaphoz :						
1. Wagner Károly-alapítvány 307.23						
2. Erzsébet királyné-alapítv. 477.29						
3. Titkári nyugdíjalap --- 500.—	2084	52	700	—	+1384	52
4. Faragó B.-alapítvány --- 800.—						
XVIII. Az egyesület által a szerzők ter- hére kiadott szakkönyvek és más iratok eladásából befolyó jövedel- mek :	112	—	2000	—	—1888	—
XIX. Más átfutó bevételek beleértve a letétképen kezelendő összegeket is	2634	78	4000	—	—1365	22
C) Rendkívüli bevételek.						
XX. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok el- adásából befolyó jövedelmek :						
1. Ő Felsége fénynyomatú arcsképe --- --- 43.90						
2. Fekete L.: Népszerű erd. ismerettár --- --- 54.—	97	90	100	—	— 2	10
XXI. Postaköltség és más térít- mények :						
a) postaköltség-térítmények --- --- 214.20						
b) megtérített ablaküveg- biztosítások --- --- 58.48	272	68	200	—	+ 72	68
XXII. Megfíelt és behajtott perköltségek	—	—	100	—	— 100	—
XXIII. Egyéb rendkívüli bevételek --- ---	52	10	100	—	— 47	90
Összesen	75569	98	73155	—	+2414	98

K i a d á s	Tényleges kiadás 1903. évben		Előirányzott összeg 1903. évre		Az előirányzattal szemben + vagy -	
	K	f	K	f	K	f
	A) Rendes kiadások.					
I. Hivatalnokok és szolgák illetményei:						
a) a titkár fizetése	5000.	—	—	—	—	—
b) a pénztáros fizetése	1600.	—	—	—	—	—
c) irodavezető fizetése	1600.	—	—	—	—	—
d) szolga és házmester fizetése	1080.	—	—	—	—	—
e) jutalmak és segélyek	898.	—	—	—	—	—
II. Írói tiszteletdíjak	—	—	—	—	—	—
III. Ügyviteli költségek:	—	—	—	—	—	—
a) irodai és postaköltségek, nyomtatványok és távbeszélő	4212.61	—	—	—	—	—
b) lapexpedíció	1272.30	—	—	—	—	—
c) közgyűlési és utiköltségek	812.92	—	—	—	—	—
IV. Erdészeti Lapok és más állandó kiadványok nyomtatási költségei:	—	—	—	—	—	—
a) Erdészeti Lapok	10520.64	—	—	—	—	—
b) Erdészeti Zsebnaptár	2908.54	—	—	—	—	—
c) Erdészeti Rendeleték Tára	—	—	—	—	—	—
d) Egyéb kiadványok	—	—	—	—	—	—
V. A könyvtár gyarapítására és szaklapokra	—	—	—	—	—	—
VI. Leltári tárgyak beszerzésére	—	—	—	—	—	—
VII. A székházat terhelő kiadások	—	—	—	—	—	—
a) állami adó	4895.55	—	—	—	—	—
b) községi adó és házbérkrajczár	1613.04	—	—	—	—	—
c) vízvezetéki illeték	674.68	—	—	—	—	—
d) udvarvilágítás	902.14	—	—	—	—	—
e) tűzkár elleni biztosítás 1905. augusztusig kifizetve	—	—	—	—	—	—
f) ablaküveg-biztosítás 1907. évi május hó 25-ig kifizetve	—	—	—	—	—	—
g) Javítások, tisztogatás, kéményseprés	876.81	—	—	—	—	—
VIII. Illetékegyenérték	—	—	—	—	—	—
IX. Egyéb előre nem látott kiadások	—	—	—	—	—	—
X. A Deák Ferencz-alapítvány irodalmi pályadíjai	—	—	—	—	—	—
XI. A Wagner Károly - alapítványból adandó segélyekre	—	—	—	—	—	—
XII. A Gróf Tisza Lajos-alapítványból adandó segélyre	—	—	—	—	—	—
XIII. A Bedő Albert - alapítványból adandó ösztöndíjak	—	—	—	—	—	—
Átvitel	50255	05	50561	—	305	95

K i a d á s	Tényleges kiadás 1903. évben		Előirányzott összeg 1903. évre		Az előiránnyal szemben + vagy -	
	K	f	K	f	K	f
Áttétel	50255	05	50561	—	—	305 95
XIV. Az Erzsébet királyné-alapítványból adandó segélyek	821	—	815	—	+	6 —
XV. A Luczenbacher Pál-alapítványból adandó segélyekre	500	—	500	—	—	—
XVI. A Horváth Sándor-alapítványból adandó jutalomra	644	05	640	—	+	4 05
B) Átfutó kiadások.						
XVII. A törzsvagyonhoz csatolandó új alapítványok és a kötelezvényben tett alapítványok beváltására befizetett összegek	2622	30	2000	—	+	622 30
XVIII. Az egyesület külön rendeltetéssel bíró alapítványainak növelésére tett adományok és egyéb az alapítványokhoz csatolandó összegek						
1. Wagner K.-alapítványhoz	307.23					
2. Erzsébet királyné-alapítv.	477.29					
3. Bedő Albert-alapítványhoz	1055.24					
4. Székesfehérvári ismeretlen alapítványhoz	95.50					
5. A titkári nyugdíjalaphoz	5267.46					
6. Faragó B.-alapítvány	817.50					
XIX. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakmunkák és iratok kiadási költségei	2000	—	4000	—	—	2000 —
XX. A folyó bevételek feleslegéből a törzsvagyonhoz csatolandó összeg	3888	61	639	—	+	3249 61
XXI. Egyéb átfutó kiadások	2447	88	4000	—	—	1552 12
C) Rendkívüli kiadások.						
XXII. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irod. kiadványok költségei	2000	—	2000	—	—	—
XXIII. Az egyesület ügyvédjének számlájára fizetett összeg	371	34	600	—	—	228 66
XXIV. Más előre nem látott rendkívüli kiadások	1999	53	2000	—	—	— 47
Összes kiadás	75569	98	73155	—	+	2414 98

B) Alapítványi kamatok és tagsági díjak nyilvántartása.

	Egyenkint		Összesen	
	K	f	K	f
1. Alapító tagok.				
Tartozás:				
Hátralék 1902. év végével	4851	40		
Előírás 1903. évre (kamat és kedvezményes lapdíj)	4099	50	8950	90
Összesen			8950	90
Törlesztés:				
1902. évben előre fizetett összeg	152	93		
1903. évben a közgyűlés által leírt összeg	653	—		
1903. évben fizetett kamat és kedvezményes lapdíj (lásd A) pénztári számadás II. bevételi rovatát	3708	30	4514	23
Marad hátralék			4436	67
és pedig				
1. 1904. évre átvitt összeg	4567.72			
2. Előre fizetett összeg	131.05			
Marad tehát	4436.67			
2. Rendes tagok.				
Tartozás:				
Hátralék 1902. év végével	18047	96		
Előírás 1903. évre	18418	—	36465	96
Összesen			36465	96
Törlesztés:				
1902. évben előre fizetett összeg	574	01		
1903. évben a közgyűlés által leírt összeg	1068	—		
1903. évben fizetett tagsági díjak (lásd A) pénztári számadás III. bevételi rovatát)	18192	93	19834	94
Marad hátralék 1903. év végével:			16631	02
és pedig				
1. 1904. évre átvitt összeg	17088.64			
2. Előre fizetett összeg	457.62			
Marad tehát	16631.02			

C) A gróf Tisza Lajos alapítványra magánkötvényekben tett alapítvány kama ainak nyilvántartása.

	Egyenkint		Összesen	
	K	f	K	f
Tartozás:				
Hátralék 1902. év végével	100	—		
Előírás 1903. évre	10	—	—	—
Összesen	110	—	110	—
Törlesztés 1903. évben	—	—	—	—
Marad hátralék 1903. év végével			110	—

D) Az egyesület által kiadott könyvek és egyéb művek nyilvántartása.

	Példány szám	Egyenkint		Összesen	
		K	f	K	f
1. Ő Felsége fénynyomatu arczképe.					
Kerükltség a) első kiadás 1888-ban	300	—	—	2200	—
b) második kiadás 1900-ban	200				
Ebből megtérült:					
a) Az 1888—1902. években					
152 példány à 7.—				1064	00
316 példány à 8.—	468	3591	60	—	—
b) 1903. évben					
4 példány à 7.—				28	—
2 példány à 8.—	6	43	90	—	—
Összesen	474	3635	50	3635	50
Marad haszon 1903. év végével	26	—	—	1435	50
* Egy-egy példány ára 20 fillér postaköltség levonásával érkezett.					
** 10 f. levonás postaköltségre.					

	Példány- szám	Egyen- kint		Összesen	
		K	f	K	f
2. Hazánk házi faipara. (Gaul K.)					
Kerükltség	700			227	60
a) Kiadott ingyen példányok	30				
b) Eladatott 1902. és 1903. évben					
36 példány à 1 K 40 f.	55	50	40	88	40
19 példány à 2 K — f.					
A F. M. K. E.-nek adományozott 74 példány fele értéke fejében az 1903. évi XI/6-iki vál. ülés XVI. sz. határozata alapján a kerükltségéből leiratik	74			74	—
Marad tehát az 1903. év végén					
a) példány	541				
b) megtérítendő kerükltség				65	20
3. A bükk-tűzifa romlása és az ellene való védekezés. (Gellért J.)					
Kerükltség	500			77	—
a) Kiadott ingyen példányok	29				
b) Eladatott 1900. évben					
4 példány à 60 f.	24	2	40	22	40
20 példány à 1 K.					
Marad tehát az 1903. év végén					
a) példányszám	447				
b) megtérítendő kerükltség				54	60
4. A külföldi fanemek meg- telepítése stb. (Péché D.)					
Kerükltség	1000			1099	34
a) Kiadott ingyen példányok	23				
b) Eladatott 1903. évben					
12 példány à 3 K.	20	36	—	68	—
8 példány à 4 K.					
Marad tehát az 1903. év végén					
a) példányszám	957				
b) megtérítendő kerükltség				1031	34

E) Vagyon-számadás.

	Egyenkint		Összesen	
	K	f	K	f
<i>I. Cselekvő vagyon.</i>				
a) Készpénz.				
Maradvány 1902. év végével				
1. Az általános alaptőke számadása szerint ...	1022	05		
2. A gróf Tisza Lajos-alapítvány számadása szerint ...	50	62		
3. A székesfehérvári ismeretlen alapítvány számadása szerint ...	214	51		
4. A Bedő Albert-alapítvány számadása szerint ...	842	69		
5. A Wagner K.-alapítv. számad. szerint ...	115	24		
6. Az Erzsébet királyné alap. szám. szerint ...	17	82		
7. A titkári nyugdíjalap számadása szerint ...	4733	15		
8. A Horváth Sándor alap. " " ...	115	70	7111	78
1903. évi bevétel:				
1. Az általános alaptőke javára				
a) Készpénzben tett új alapítványok ...	320	—		
b) Kötvényben tett alapítványok tőkétörlesztésére ...	2302	30		
c) A kézipénztár feleslegéből ...	3888	61		
d) Kisorsolt földhitelint. záloglevél értéke ...	—	—	6510	91
2. A titkári nyugdíjalap javára ...			5267	46
3. A Wagner Károly-alapítvány javára ...			307	23
4. A székesfehérvári ismeretlen-alapítvány javára ...			95	50
5. Az Erzsébet királyné-alapítvány javára ...			477	29
6. A gróf Tisza Lajos-alapítv. javára ...			—	—
7. A Bedő Albert-alapítvány javára ...			1055	24
8. A Luczenbacher Pál-alapítvány javára ...			—	—
9. A Horváth Sándor-alapítvány javára ...			—	—
10. A Faragó B.-alapítv. javára ...			817	50
Összesen			21642	91
1903. évi kiadás:				
1. Az általános alaptőke terhére értékpapírok vásárlására (2000 K. n. é. földhitelint. záloglevél) lásd E I. c) bevétel 1. tételét ...			1991	06
2. A titkári nyugdíjalap terhére 4800 K. n. é. földhitelint. záloglevélért. (I. E I. c) bev. 2. tét.) ...			4774	04
3. A Bedő Albert alap. terhére 800 K. n. é. földhit. záloglev. (I. E I. c) bev. 3. tét.) ...			796	48
Összesen			7561	58
Marad 1903. végével készpénz ...			14081	33
Ezen készpénzmaradvány részletezését alapok szerint lásd G) alatt.				

	Egyen- kint		Összesen	
	K.	f.	K.	f.
b) Magánkötvények.				
Maradvány 1902. évről:				
1. Általános alaptőke	79861	65		
2. Gróf Tisza Lajos-alapítvány	200	—	80061	65
1903. évi bevétel:				
1. Ált. alaptőke.....	600	—		
2. Faragó B. alapítv.	6000	—	6600	—
Összesen	86661	65	86661	65
1903. évi kiadás:				
1. Készpénzben történt törlesztés folytán (lásd E. I. a) bevétel I. b) részben 10. tételét) ...	2902	30		
2. Az 1903. évi közgyűlés által leiratott	1000	—	3902	30
Marad 1903. év végével			82759	35
és pedig:				
1. Általános alaptőke	77159	35		
2. Gróf Tisza Lajos alapítvány	200	—		
3. Faragó B. alapítványa	5400	—	82759	35
c) Értékpapírok.				
Maradvány 1902. év végével:				
40/0-os magyar koronajáradék	134300	—		
40/0-os magyar földhitelintézeti záloglevél	59000	—		
40/0-os magyar földhitelintézeti szab. és talaj- javítási záloglevél	102000	—		
1860. évi államsorsjegy	1200	—		
30/0-os osztr. földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	600	—		
Gazdák biztosító szövetk. üzletrész	200	—		
50/0-os Orsz. közp. hitelszövetkezeti kötvény	10000	—	307300	—
Áttétel	—	—	307300	—

	Egyenkint		Összesen	
	K.	f.	K.	f.
Áttétel	—	—	307300	—
1903. évi bevétel:				
1. Az általános alaptőke javára 2000 K. n. é. m. földhitelintézeti záloglevél	2000	—		
2. A titkári nyugdíjalap javára 4800 K. n. é. földhitelintézeti záloglevél	4800	—		
3. A Bedő Albert-alap javára 800 K. n. é. földhitelintézeti záloglevél	800	—	7600	—
Összesen			314900	—
1903. évi kiadás:				
Marad 1903. év végével			314900	—
Ezen maradvány részletezését értékpapírnemek szerint, lásd <i>G</i>) alatt.				
<i>d</i>) Egyesületi székház.				
Maradvány 1902. évről			388330	52
1903. évben bevétel vagy kiadás nem volt.	—	—	—	—
Marad 1903. év végével			388330	52
<i>e</i>) Leltári tárgyak.				
1. Az egyesületi székház s az egyesület hivatali helyiségeinek belső berendezésére beszerzett tárgyak.				
Maradvány 1902. év végével	604 db	értéke	22489	82
1903. évi bevétel	11 " "		482	—
Összesen	615 db	értéke	22971	82
1903. évi kiadás	— db	értéke	—	—
Marad 1903. év végével	615 darab		22971	82
2. A gróf Forgách Károly-féle agancs-gyűjtemény felszereléséhez beszerzett tárgyak.				
Maradvány 1902. év végével			4025	36
1903. évben kiadás.*)			4025	36
Marad 1903. év végével			—	—
Összes leltári tárgyak (1. és 2.) értéke	615 darab		22971	82

*) A gróf Forgách-féle agancs-gyűjtemény a gazdasági múzeumnak adatván át, a felszerelésére annak idején gróf Forgách Károly által fordított összeg sem szerepelhet továbbra az egyesület vagyonszámadásában, miért is azt itt egész összegében kiadásba helyeztük.

	Egyen-		Összesen	
	K	f	K	f
<i>f) Könyvtár.</i>				
1. Általános könyvtár.				
Maradvány 1902. év végével	1491	mű 2129 kötet	15580	80
1903. évi bevétel	215	mű 244 kötet	1223	34
Összesen	1706	mű 2373 kötet	16804	14
1903. évi kiadás	—	—	—	—
Marad 1903. év végével	1706	mű 2373 kötet	16804	14
2. Díszkötésű könyvtár.				
Maradvány 1902. év végével	275	mű 343 kötet	2636	78
1903. évi bevétel	41	mű 41 kötet	79	90
Összesen	316	mű 384 kötet	2716	68
1903. évi kiadás	—	—	—	—
Marad 1903. év végével	316	mű 384 kötet	2716	68
Összes könyvek 1903. év végével	2022	mű 2757 kötet	19520	82
<i>g) A magyar földhitelintézetnél lévő folyószámla szerint az 1903. év végével az egyesület javára maradt egyenleg</i>				
			—	—
<i>II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek</i>				
			—	—
Összesítés.				
<i>I. Az egyesületi vagyon javára eső összegek.</i>				
a) Késpénz			14081	33
b) Magánkötvények			82759	35
c) Értékpapírok			314900	—
d) Az egyesületi székház értéke			388330	52
e) Leltári tárgyak értéke			22971	82
f) Könyvtár értéke			19520	82
g) Magyar földhitelintézeti számla-egyenleg			—	—
Összesen			842563	84
			842563	84

	Egyenkint		Összesen	
	K	f	K	f
<i>II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek</i> ...			—	—
Egyesületi vagyon 1903. év végével			842563	84
Szaporodás 1903. évben:				
1902. év végével volt 827,536.71.				
1903. év végével van 842,563.84, szaporodás			15027	13
A szaporodásból esik:				
1. Alaptőkére és a külön rendeltetéssel bíró alapítványokra (l. G.)	+17267	25		
2. A könyvtár értékének szaporodására (l. E. I. f. 1. és 2.)	+1303	24		
3. Magyar földhitelintézeti számla-egyenleg-különbőzet	—	—	—	—
Összes szaporodás	18570	49		
Ellenben apadás mutatkozik a leltári tárgyaknál	3543	36		
Marad mint fenn a tényleges szaporodás	15027	13		
<i>F) Letétben kezelt összegek nyilvántartása.</i>				
Maradvány 1902. év végével			12453	16
1903. évi bevétel			5744	05
Összesen			18197	21
1903. évi kiadás			1521	—
Maradvány 1903. év végével			16676	21
ebből esik				
1. A műszótári letétre	2786	80		
2. A Deák Ferencz-alapítvány kamataira	8124	99		
3. A Horváth Sándor-alap. kamataira	1640	31		
4. Irodalmi letétre	4124	11	16676	21
Összesen	16676	21	—	—

G) Az alaptőke és a külön rendeltetéssel

T á r g y	Alaptőke		Titkári nyugdíj-alap		Deák Ferencz-alapítvány		Luczenbacher Pál-alapítvány	
	K	f	K	f	K	f	K	f
Maradvány 1902. év végével	169483	70	19333	15	27500	—	10000	—
Szaporodás 1903. évben.								
1. Magán-kötvény (l. E I. b)	600	—	—	—	—	—	—	—
2. Kézpénz (l. E I. a) bev.)	6510	91	5267	46	—	—	—	—
3. Értékpapirokban (l. E I. c) bev.)	2000	—	4800	—	—	—	—	—
Összesen	178594	61	29400	61	27500	—	10000	—
Kiadás 1903. évben.								
1. Kézpénz (l. E I. a) kiad.)	1991	06	4774	04	—	—	—	—
2. Magánkötvényekben (l. E I. b)	3302	30	—	—	—	—	—	—
3. Értékpapirokban (l. E I. c)	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	5293	36	4774	04	—	—	—	—
Marad 1903. év végével	173301	25	24626	57	27500	—	10000	—
és pedig :								
1. Kézpénz	5541	90	5226	57	—	—	—	—
2. Magánkötvényekben	77159	35	—	—	—	—	—	—
3. 4 ^o /o-os magyar koronajáradék	24200	—	94.0	—	27500	—	—	—
4. 4 ^o /o-os magyar földhitelintézeti záloglevél	30000	—	4800	—	—	—	—	—
5. 4 ^o /o-os magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevél	36200	—	5200	—	—	—	—	—
6. Orsz. központi hitelszöv. kötvény	—	—	—	—	—	—	10000	—
7. 1860. évi államsorsjegy	—	—	—	—	—	—	—	—
8. 3 ^o /o-os osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Gazdák biztosító szövetkezetebeli üzletrész	200	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	173301	25	24626	57	27500	—	10000	—

*) A Forgách gróf-féle agancsgyűjtemény eddig itt is nyilvántartott 4025 K. Forgách által viselt felszerelési költség egyfelől nem tekinthető az alaptőke vagy a gazdasági múzeumnak átadatott s ennél fogva a leltári tárgyak között is

bíró alapítványok nyilvántartása.*)

Horváth-Sándor-alapítv.	Wagner-Károly-alapítvány		Gróf-Tisza Lajos-alapítvány		Bedő-Albert-alapítvány		Székes-fehérvári ismeretlen alapítvány		Erzsébet királyné alapítvány		Faragó B.-alapítvány		Összesen				
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f			
16115	70	42115	24	50650	62	36442	69	2414	51	20417	82	—	—	394473	43		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6000	—	6600	—		
—	—	307	23	—	—	1055	24	95	50	477	29	817	50	14531	13		
—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	7600	—		
16115	70	42422	47	50650	62	38297	93	2510	01	20895	11	6817	50	423204	56		
—	—	—	—	—	—	796	48	—	—	—	—	—	—	7561	58		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	3902	30		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	796	48	—	—	—	—	600	—	11463	88		
16115	70	42422	47	50650	62	37501	45	2510	01	20895	11	6217	50	411740	68		
115	70	422	47	50	62	1101	45	310	01	495	11	817	50	14081	33		
—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	5400	—	82759	35		
14200	—	30000	—	—	—	9000	—	200	—	19800	—	—	—	134300	—		
—	—	4600	—	6000	—	21200	—	—	—	—	—	—	—	66600	—		
1800	—	6800	—	44400	—	6200	—	800	—	600	—	—	—	102000	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10000	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—	—	1200	—		
—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—		
16115	70	42422	47	50650	62	37501	45	2510	01	20895	11	6217	50	411740	68		
														Szaporodás 1903. évben		17267	25

36 f.-nyi felszerelési költségének további kimutatását mellőztük, miután ezen, gróf valamely alapítvány részének, másfelől pedig az agancsgyűjtemény az összes felszereléssel töröltetett.

Az *A)* alatt tárgyalt pénztári számadás szerint az előirányzott 73,155 K. bevétellel szemben 75,569 K. 98 f. folyt be, a bevételi többlet tehát 2414 K. 98 f.

Az egyes bevételi rovatoknál mutatkozó nagyobb eltérések indokolására felemlítjük, hogy az Erd. Zsebnaptárnál mutatkozó 479 K. hiány onnan ered, hogy a pénztárnoki állásban történt változás miatt a zsebnaptár számadása 1903 decz. 31-ével lezárattott, míg az előző években az év végével mutatkozó hiány pótkézelés útján pótoltatott. A XVIII. rovat kevesebb bevétele onnan ered, hogy csak apróbb művek eladási ára volt e rovaton elszámolható. A nagyobb művek kerükltsége már megtért.

A *kiadási rovatokon* (I., III. és VII.) mutatkozó túlkiadások az igazgató-válaszmánynak 1903. évi április hó 25-én és november hó 27-én tartott üléseiben engedélyeztettek.

Az előirányzattal szemben mutatkozó ezen eltérések daczára az 1903. év folyó pénztári kezelése kedvezően záródott, a mennyiben 3888 K. 61 f. a pénztári felesleg (XX. rovat), mely az alaptőkéhez csatolatott.

Meggyőződünk arról, hogy a magyar földhitelintézet f. évi január hóban kelt kimutatásában elismeri, hogy az *E)–c)* alatt kimutatott értékpapírok nála el vannak helyezve.

Javasoljuk ebből kifolyólag, hogy a számadók részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Indítványozzuk továbbá, hogy mint behajthatatlan hátralékok a következő összegek irassanak le.

I. Alapító tagok.

	Alapítványi tőke	Alapítványi kamat
	k o r o n a	
1. n. Benigny Gyula örök.....	300.—	45.—
2. Hoffmann Antal	400.—	340.—
3. n. Kőfalusi József	320.—	96.—
4. Marschan József	200.—	30.—
5. n. Prónay István	20.—	65.—
Összesen	1240.—	576.—

II. Gróf Tisza Lajos alapítvány.

1. Lator István (téves előírás)	—.—	20.—

III. Rendes tagok.

Tagsági díj K.		Tagsági díj K.	
		Áttétel ...	768.65
1. Bánó Imre	128.—	17. n. Muránszky Kálmán...	46.20
2. Engel Ármin	16.—	18. Pehán Gusztáv	16.—
3. n. Gregus Aladár	— .05	19. Polcz Albert	160.—
4. Haasz Emil	16.—	20. Rác Vendel	16.—
5. Halassy György	16.—	21. n. Salamin Oszkár	140.—
6. Hirsch Rezső	16.—	22. Schusztek Vilmos... ..	16.—
7. n. Hrebenda Pál	112.—	23. Simon József	16.—
8. Jaczkó Luczián	32.—	24. n. Szecey Lajos	32.—
9. Jankovics Miklós	8.60	25. Szücs György	16.—
10. Kalmár Gyula	64.—	26. n. Teltsch László... ..	16.—
11. Krajcsovics Rezső... ..	48.—	27. Törzsök István... ..	4.—
12. Lahner István	16.—	28. Ujfalussy Zoltán	64.—
13. Lang Richard	8.—	29. n. Vécsey József	16.—
14. Lukács Andor... ..	96.—	30. Wolf Péter... ..	96.—
15. n. Lutonszky Géza	32.—	31. n. Wrabecz Albert	96.—
16. Marossányi Béla	160.—	32. Závodnik István	128.—
Átvitel	768.65	Összesen	1646.85

Javasoljuk azonban, hogy az I. és III. alatt kimutatott összegek oly kikötéssel töröltessenek, hogy a megnevezett és még életben lévő tagok egyszermind a tagok sorából is töröltesenek; a kitüntetett összegekkel együtt természetesen az esetleg előírt perköltségek, valamint a f. évi járulékok is törölendők lesznek.

Egyidejűleg van szerencsénk bemutatni az 1905. évi költségvetés tervezetét, melynek minden egyes tételét a múlt évi eredmény s a tényleges állapot figyelembevételével állapítottuk meg:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1905. évi költségvetése.

B e v é t e l	Tényleg befolyt az 1903. évben		Elő-irányoztatott 1904. évre		Elő-irányoztatik 1905. évre	
	K	fil	K	fil	K	fil
A) Rendes bevételek.						
I. Az egyesületi székház-bérjövödelme	13765	86	14000	—	14000	—
II. Az alapító tagok által kötelezvényben tett alapítványok kamatai és a régi alapító tagok kedvezményes lapdíja	3708	30	3500	—	3500	—
III. A rendes tagok által fizetett tagsági díjak	18192	93	17500	—	18000	—
IV. Az állam által adott segélyek	6000	—	4000	—	4000	—
V. Az egyesület állandó kiadmányainak jövödelmei:						
a) Erdészeti Lapok	6153	90	6000	—	6800	—
b) Erdészeti Zsebnaptár	2921	—	3400	—	3400	—
c) Erdészeti Rendeleték Tára	183	—	200	—	200	—
VI. Az egyesület közlönyében megjelenő hirdetések díjai	3704	12	3200	—	3200	—
VII. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok eladásából befolyó jövödelmek	97	90	100	—	100	—
VIII. Az alaptöke, a titkári nyugdíjalap és a székesfehérvári ismeretlen alapítvány valamint a folyó jövödelmekből begyűlt pénztári készletek kamatai	4825	80	4800	—	5000	—
IX. A Deák Ferencz-alapítványbevétele	1100	—	1100	—	1100	—
X. A Wagner Károly-alapítványbevétele	1681	—	1670	—	1680	—
XI. A gr. Tisza Lajos-alapítványbevétele	2020	—	2025	—	2025	—
XII. A Bedő Albert-alapítvány bevétele	1455	24	1450	—	1480	—
XIII. Az Erzsébet királyné-alapítvány bevétele	821	—	815	—	821	—
XIV. A Luczenbacher Pál-alapítvány bevétele	500	—	500	—	500	—
XV. A Horváth Sándor-alapítvány bevétele	644	05	642	—	644	—
XVI. Faragó Béla alapítványának bevétele	17	50	21	—	250	—
Átvitel	67791	60	64923	—	66700	—

B e v é t e l	Tényleg befolyt az 1903. évben		Elő-irányoztatott 1904. évre		Elő-irányoztatik 1905. évre	
	K	f	K	f	K	f
Áttétel	67791	60	64923	—	66700	—
XVII. Postaköltség és más térítmények	272	68	200	—	200	—
XVIII. Megítélt és behajtott perköltségek	—	—	100	—	100	—
XIX. Egyéb bevételek	52	10	100	—	100	—
B) Átfutó bevételek.						
XX. Az új alapító tagok által készpénzben tett egyesületi alapítványok és a kötelezvényben tett alapítványok törlesztésére befizetett összegek	2622	30	2000	—	2000	—
XXI. Az egyesület külön rendeltetéssel bíró alapítványainak növelésére vagy hasonló alap. alkotására tett adományok és a titkár hozzájárulása a nyugdíjalaphoz	2084	52	1300	—	700	—
XXII. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakkönyvek és más iratok eladásából befolyó jövedelmek	112	—	500	—	500	—
XXIII. Más átfutó bevételek, beleértve a letétképen kezelendő összegeket is	2634	78	2000	—	2000	—
Összes bevétel	75569	98	71123	—	72300	—

K i a d á s		Tényleg kiadatott az 1903. évben		Előirányoztatott 1904. évre		Előirányoztatik 1905. évre	
		K	f	K	f	K	f
A) Rendes kiadások.							
I. Hivatalnokok és szolgák illetményei							
a)	a titkár fizetése	5000					
b)	a segédtitkár fizetése	1200					
c)	a pénztáros fizetése	1600					
d)	az írnök fizetése	720					
e)	szolga és házmester fizetése	1320					
f)	jutalmak és segélyek	760		10178	—	10280	—
II.	Írói tiszteletdíjak			2995	—	3000	—
III.	Ügyviteli költségek:						
a)	irodai és postaköltségek, nyomtatványok és távbeszélő	3500					
b)	lapexpedíció	1300					
c)	közgy. és utiköltségek	1200		6298	73	5800	—
IV.	Az Erdészeti Lapok és más állandó kiadmányok nyomtatási költségei						
a)	Erdészeti Lapok	10400					
b)	Erdészeti Zsebnaptár	3000					
c)	Erdészeti Rendel. Tára	600		13429	18	14000	—
V.	Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok költségei			2000	—	2000	—
VI.	A könyvtár gyarapítására és szaklapokra			982	19	1000	—
VII.	Leltári tárgyak beszerzésére			484	—	500	—
VIII.	A székházat terhelő kiadások						
a)	állami adók	5000					
b)	községi adó, ház- bérkrajczár	1700					
c)	vízvezetéki illeték	675					
d)	udvarvilág. és gáz- lángok javítása	825					
e)	tűzkárbiztosítás 1905 aug. 1-től	600					
f)	ablaküveg-biztosítás 1907 május 25-ig kifizetve	—					
g)	javítások, tisztog. és kéményseprés	800		8962	22	8875	—
	Átvitel			45329	32	45455	—
						46700	—

K i a d á s	Tényleg kiadatott az 1903. évben		Elő-irányoztatott 1904. évre		Elő-irányoztatik 1905. évre	
	K	f	K	f	K	f
Áttétel	45329	32	45455	—	46700	—
IX. Illetékegyenérték és az egyesületet mint ilyen terhelő adó	1325	52	1326	—	1326	—
X. Egyéb kiadások	1999	53	2000	—	2000	—
XI. A Deák Ferencz-alapítvány irodalmi pályadíjai	1100	—	1100	—	1100	—
XII. A Wagner Károly-alapítványból adandó segélyek	1681	—	1670	—	1680	—
XIII. A gróf Tisza Lajos-alapítványból adandó segélyek	2020	—	2025	—	2025	—
XIV. A Bedő Albert-alapítv.-ból adandó ösztöndíjak	400	—	1200	—	1200	—
XV. Az Erzsébet királyné-alapítványból adandó segélyek	821	—	815	—	821	—
XVI. A Luczenbacher Pál-alapítványból adandó segélyek	500	—	500	—	500	—
XVII. A Horváth Sándor-alapítványból adandó jutalom	644	05	642	—	644	—
XVIII. A Faragó Béla-alapítv.-ből adandó segélyek	—	—	—	—	250	—
XIX. Az egyesület ügyvédjének számlájára fizetett összegek	371	34	600	—	600	—
<i>B) Átfutó kiadások.</i>						
XX. A törzsvagyonhoz csatolandó új alapítványok és a kötelezvényben tett alapítványok beváltására befizetett összegek	2622	30	2000	—	2000	—
XXI. Az egyesület külön rendeltetéssel bíró alapítványainak növelésére tett adományok és az ezen alapítványokhoz csatolandó egyéb összegek	8020	22	6000	—	6000	—
XXII. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakmunkák és iratok kiadási költségei	2000	—	3000	—	3000	—
XXIII. A folyó bevételek feleslegéből a törzsvagyonhoz csatolandó összeg	3888	61	790	—	454	—
XXIV. Egyéb átfutó kiadások	2447	88	2000	—	2000	—
Összes kiadás	75569	98	71123	—	72300	—

Az 1904. évre előirányzott 71,123 K. bevétellel és kiadással szemben az 1905. évre 72,300 K. bevételt és kiadást irányoztunk elő, figyelembevéve egyfelől az 1903. évi eredményt s másfelől az előreláthatólag remélhető jövedelmet, illetve a várható szükségletet.

Az egyes bevételi és kiadási rovatoknál előirányzott összegekre nézve, melyek az idei költségvetéstől eltérnek, a következőket van szerencsénk felemlíteni:

A *bevételek* közül emelhetőnek találtuk a tagdíjak után várható jövedelmet (III. r.) 500 K.-val, az Erdészeti Lapok előfizetési díját (V. r.) 800 K.-val és a tényleg várható kamatjövedelemnek megfelelően módosítottuk a VIII—XVI. sz. rovatokon előirányzott összeget.

A kiadási rovatok közül emeltük az I. rovatot 320 K.-val, hogy az egyesületnek egy segédtitkárral megszorodott személyzetéhez képest a jutalmak és segélyek rovata jobban dotáltassék és a jutalmak és segélyek méltányos összegben legyenek megállapíthatók, továbbá tekintettel arra, hogy a szolgálta és házmester fizetése a f. évi márczius hó 21-én tartott választmányi ülésen 120 K.-val emeltetett.

A XII., XIII., XV., XVII., XXI. és XXIV. rovatokon eszközölt változtatás megfelel a vonatkozó bevételi rovatok változásának.

Pénztári feleslegként (XXIII. rovat) ekként 454 korona irányozható elő.

Budapesten, 1904. évi november hóban.

A számadás-vizsgáló bizottság:

Boitner Gyula s. k.

Bodor Gyula s. k.

Szalai Ernő s. k.

Balogh Ernő s. k.

Az igazgató-választmány az 1903. évi zárszámadást és a tör-
lendő összegre vonatkozó javaslatot változatlanul elfogadja, az
1905. évi költségvetést ellenben azzal a módosítással rendeli a
közgyűlés elé terjeszteni, hogy a titkár javadalmazásának emel-
kedése következtében az I. kiadási rovat 600 K-val emeltessék, a
XXI. kiadási rovat pedig ugyanennyivel apasztassék.

IX. A székelyföldi kirendeltség jelentésére vonatkozó bizott-
sági véleményeknek, valamint a tagosítás ügyének tárgyalását az
igazgató-választmány, tekintettel arra, hogy ezek az ügyek beható
és részletes tárgyalást igényelnek, erre pedig a napirenden lévő
és el nem odázható ügyek tetemes sorozata mellett ezuttal nincs
elegendő idő, a legközelebbi ülésre halasztja.

X. Tavassy Lajos azt az indítványát, hogy az egyesület a méter-
mértéknek a fakereskedelemben való kötelező alkalmazását szor-
galmazza, a választmány véleményezés végett egy bizottságnak
adja ki, amely dr. Bedő Albert elnöklete alatt Vuk Gyula, Gaul
Károly, Bittner Gusztáv és Tavassy Lajosból áll.

XI. A következő segélyek szavaztatnak meg:

1. A gróf Tisza Lajos-alapítványból: Kiss Ernő 190 K,
Kákossy László 160 K, Ágh Gyula 150 K, Kass Éde 106 K, Hors
János, Kremniczky Aladár, Érsek Árpád, Stark Ferencz, Legányi
Géza, Kintses József 100—100 K, Donáth Károly, Lux Vilmos,
Vozárik Ferencz, Huttya Pál és Giller Ede, 80—80 K, Szij-
gyártó József, Petykó Antal, Ormay Gyula, Blattny Ernő és Bran-
nich Gyula 60—60 K, Papp Sándor, Szálka Albert, Rác Imre,
Markocsány Ferencz 40—40 K, összesen 2066 K.

2. A Wagner Károly-alapítványból: özv. Werner Emilné 70 K,
özv. Ernhoffer Ignáczné és Szilárd Károlyné 50—50 K, özv. Zeller
Gézáné, özv. Kürthy Gézáné, özv. Collinászy Flórisné, özv. Makónyi
Samuné, özv. Guha Károlyné, özv. Loványi Lénárdné, özv. Pru-
zsinszky Károlyné, özv. Gere Andrásné, özv. Radu Miklósné, özv.
Früstök Istvánné, özv. Rusz Miksáné, özv. Adriányi Antalné, özv.
Bernárd Józsefné, özv. Rétyi Zsigmondné, özv. Kádár Istvánné,
özv. Révi Józsefné, özv. Weigl Róbertné, özv. Basa Lajosné, özv.
Marcelly Gusztávné, özv. Braun Károlyné, özv. Petykó Józsefné,
özv. Salamon Lajosné, özv. Matuskovics Béláné, özv. Sável Sán-
dorné, özv. Hermel Ágostné, özv. Steinhausz Józsefné. özv. Reindl

Károlyné, özv. Csaszókóczy Mihályné, özv. Breckner Józsefné, özv. Domokos Sándorné, özv. Seeberg Adolfné, özv. Janák Lászlóné, özv. Hantos Jánosné, özv. Iliés Jakabné, özv. Balás Emilné, özv. Lengyel Ödönné, özv. Bokor Dénesné, özv. Hecht Józsefné, özv. Tauber Ödönné 40—40 K, összesen 1730 korona.

3. A Luczenbacher Pál-alapítványból: özv. Melts Vinczéné és özv. Hajnal Istvánné 50—50 K, özv. Trauer Gusztávné, özv. Winkler Ferenczné, özv. Hethéssy Lászlóné, özv. Zachar Józsefné, özv. Nagy Gyuláné, özv. Pukács Antalné, özv. Kernács Gyuláné, özv. Németh Pálné, özv. Skultéty Nátánné, özv. Jenőffy Jenőné 40—40 K, összesen 500 K.

4. Az Erzsébet királyné-alapítványból: 3 Plecheisz nővér 120 K, özv. Hoffer Tivadarné 2 leánya 80 K, Janák Lászlóné 2 leánya 80 K, Hethéssy Róza, Németh Margit, Zeller Sárka, Hajnal Stefánia, Früstök Gizella, Basa Irén, Sável Ilona, özv. Hermel Ágostné leánya, Szilárd Margit, Csiby Leona, Szalai Anna, Ziegelhoffer Ida, Szántó Márta, és Révai Ida 40—40 K, összesen 840 K.

5. A Faragó Béla-alapítványból: Kernács Róza és özv. Hermel Ágostné egyik fia 68—68 K. A rendelkezésre álló harmadik 68 K-ás segélyre, melynek adományozása az alapszabályok értelmében az alapítónak van fentartva, a választmány első helyen özv. Hajnal Istvánné, egyik leányát, második helyen özv. Seeberg Adolfné egyik fiát, harmadik helyen Szilárd Margitot ajánlja.

XII. A földmivelésügyi miniszter ur részéről a boszniai fa verseny ügyében a következő értesítés érkezett:

63834/904. sz. Ez évi 11. számú felterjesztésére értesitem a t Egyesületet, hogy előterjesztése alapján a boszniai erdőeladások okozta verseny és annak erdőgazdaságunk- és fakereskedelmünkre való kihatása ügyében a cs. és kir. közös pénzügyminiszter urhoz átiratot intéztem.

Bár azon adott helyzetnél fogva, hogy a korábban kötött és az eszközlendő nagy beruházásoknál fogva szükségkép hosszabb időtartamu faeladási szerződések csakis aránytalanul nagy áldozatok árán lennének megváltoztathatók, vagy felbonthatók, ezen szerződéseknek a megszállott tartományok fakivitelére való kihatása meg nem szüntethető, a jövőre nézve azonban a nevezett miniszter

urnak azon megnyugtató nyilatkozatát közölhetem, hogy a jövőbeni esetleges faeladásoknál — amelyektől egyébként egyelőre el kíván tekinteni — igyekezni fog arra, hogy az általános érdekekre a legkifejezettebben tekintettel legyen.

Budapest, 1904. évi november hó 15-én.

Tallián.

Tudomásul vétetik.

XIII. A földmivelésügyi miniszter urnak ama értesítése, hogy Béky Számtan című munkáját az erdőőri szakiskolák tankönyvéül elfogadta, szintén örvendetes tudomásul szolgál. (1720/1904.)

XIV. Tomasovszky Imre az Erdészeti Rendeleték Táráról szóló tárgymutatójának kiadása egyfelől az 1899. évi évfolyam feldolgozásának hiányosságai miatt, másfelől azért, mert az Erdészeti Lapok tárgymutatója erre is ki fog terjedni, végképpen elejtetik.

XV. A titkár szóvá teszi a vidéki erdészeti egyletek alakítására vonatkozólag a szakirodalomban felvetett eszmét, amelylyel nézete szerint a választmánynak is foglalkoznia kellene.

Elnök indítványára a választmány ez ügy tanulmányozására bizottságot küld ki, mely Horváth Sándor alelnök elnöklete alatt Arató Gyula, Imecs Béla, Podhradszky András, Sóltz Ottó, Téglás Károly és Tomcsányi Gusztáv vál. tagokból áll.

XVI. Steinhausz Józsefnek ama kérelme, hogy atyja tagsági jogai reá ruháztassanak, az alapszabályok értelmében teljesítettik.

XVII. Új alapító tagoknak felvételnek: *Dr. Kövessi Ferencz* főiskolai r. k. tanár, aj. Vadas Jenő; továbbá *Comaniciu János* m. k. erdőgyakornok, aj. Bodnár Richárd, egyenkint 320 K.-ról szóló alapítványi kötelezvénynyel.

Rendes tagokként felvételnek 1905-től kezdődőleg: *Demarcsek Béla* boszn.-hercz. erdőmester, aj. Bund Károly, *Sztehlo Gyula* mérnök, aj. Károlyi Árpád, végül *Fridrik Árpád* főisk. hallgató, aj. Vadas Jenő.

XVIII. Az ülés berekesztése előtt még *Arató Gyula* vál. tag kér szót ama óhajának kifejezése végett, hogy az első alelnöknek ama nemes elhatározása, melylyel a múlt évben részére megítélt Horváth Sándor-jutalomdíjat az egyesület jótékony alapítványai részére adományozta s amelyet a maga részéről teljesen méltányol, ne tekintessék praecedensnek s ne fesszélyezze semmi tekintetben

a következő jutalmazandókat abban, hogy a jutalomdíjat magát is elfogadják.

Elnök megjegyzi, hogy ez határozat tárgyát ugyan nem képezheti, de a maga részéről is osztja azt a nézetet, hogy a Horváth Sándor-jutalomdíjnak nem az a célja, hogy az egyesület pénztárába vissza folyjék.

K. m. f.

Bund Károly, s. k.
titkár.

Báró Bánffy Dezső, s. k.
elnök.

Cserny Győző, s. k.
s. titkár.

Hitelesítésül:

Hirsch István, s. k.
vál. tag.

Tavi Gusztáv, s. k.
vál. tag.

III.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. dec. 18-án Budapesten tartott
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Bánffy Dezső báró elnök, dr. Bedő Albert I. alelnök, Horváth Sándor II. alelnök, Bund Károly titkár, Cserny Győző segédtitkár, Gaal Károly pénztáros, továbbá: Almássy István, Arató Gyula, Balogh Kálmán, Bekény Aladár, Berendi Béla, Berghold Károly, Beyer Jenő, Biloveszky Béla, Bittner Gusztáv Bodor Gyula, Bokor Róbert, Boitner Gyula, Borszéki Soma, Bosányi István, Brannich Gyula, Buhescu Terentius, Csik Imre, Csupor István, Dezső Zsigmond, Dorozslai Gábor, Eránosz Antal János, Fehér Pál, Feilitsch Artur báró, Földes János, Furher János, Fülöp Béla, Gabnay Ferencz, Gruber Gyula, György Albert, Hammersberg Géza dr., Havas Ágost, Havas József, Hinfner György, Hirsch István Hoós Ernő, Imecs Béla, Ivancso Bertalan, Ivanich Ferencz, Jankó Sándor, Jausz Sándor, Kacsanovszky József, Kallina Károly, Kallivoda Andor, Kolosy Béla, Kondor Vilmos, Korzenszky Antal, Kovács Aladár, Kócsy János, Krause Tivadar, Kuzma Gyula, Lászlóffy Gábor, Lende Ede, Lohr Antal, Majerszky István, Marosi Ferencz, Márton Sándor, Masztics Gusztáv, Mattanovich Károly, Mezey Rezső, Mitske Gusztáv, Nagy Károly (Budapest), Nagy Vincze, Nyitray József, Palkovics Emil, Pálos Konrád, Péch Kálmán.

Pitroff Kornél, Pollág Géza, Rochlitz Dezső, Rónay Imre, Sándor Imre, Schmidt Károly, Schusztér Lajos, Simon Gyula, Soltz Gyula, Spengel Sándor, Spettmann János, Stéger Antal, Szabó József, Szalai Ernő, Szűcs Kálmán, Tarnay Dezső, Tavi Gusztáv, Téglás Károly, Thuránszky Béla, Tichy Kálmán, Tomassek Miklós, Tomcsányi Gusztáv, Tomcsányi Gyula, Török Gábor, Török Sándor, Ujfalussy Mihály, Vadászffy Jenő, Varga Sándor, Velics János, Veress László, Zimay János, Zólomy Imre.

Elnök: Méltóztassanak helyeiket elfoglalni. Az ülést ezennel megnyitom. Van szerencsém az „Országos Erdészeti Egyesület”-nek a mai napra összehívott közgyűlésen megjelent tagjait legszívesebben üdvözölni. (*Éljenzés.*)

A jegyzőkönyv hitelesítésére Soltz Gyula és Boitner Gyula urakat kérem fel. (*Helyeslés.*)

A titkár ur lesz szíves előadni azon értesítéseket, melyek a képviselők és kiküldöttekre vonatkozólag az egyesülethez érkeztek.

Titkár: Van szerencsém a t. közgyűlésnek bejelenteni, hogy a földmivelésügyi miniszter Ur ő nagyméltósága képviseletében *Tavi* Gusztáv miniszteri tanácsos Ur, a vallás és közoktatásügyi miniszter ur ő nagyméltóságának képviseletében pedig *Terstyánszky* László erdőtanácsos ur jelent meg közgyűlésünkön; a horvát-szlavon erdészeti egyesület *Havas* József kir. erdőigazgató urát, ügyvezető alelnökét bizta meg képviseletével, a ki egyuttal a zágrábi kir. erdőigazgatóságot is képviseli; a külföldi társtestületek közül pedig a galicziai erdészeti egyesület *dr. Bedő* Albert ur ő méltóságát, tiszteletbeli tagját, a morva-sziléziai erdészeti egyesület csekélységemet kérte fel képviselésére.

Budapest székesfőváros részéről *Koren* Ödön főerdész urát, Körmöcbánya sz. k. város részéről *Palkovics* Emil polgármester urát és *Lende* Ede erdőmester urát, Pozsony sz. k. város részéről *Fehér* Pál erdőtiszt urát, Szászváros részéről *Bocz* Géza erdőmester urát, Selmech- és Bélabánya sz. k. városok részéről *Zólomy* Imre városi erdőmester urát, az osztrák-magyar államvasut-társaság részéről *Boitner* Gyula, *Steger* Antal és *Fülöp* Béla főerdész urakat, *Pálffy* Miklós herczeg uradalmai részéről *Bittner* Gusztáv erdőmester urát, végül a kalocsai érsekség részéről *Mattanovich* Károly erdőmester urát üdvözölhetjük körünkben.

Elnök: Gondolom, méltóztatnak hozzájárulni, hogy a közgyűlés nevében a megjelent képviselő és kiküldött uraknak szives üdvözlötünket fejezzük ki s köszönetünket a küldőknek, a kik szivesek voltak gondoskodni arról, hogy közgyűlésünkön a nevezett urak által képviselve legyenek. *(Élénk helyeslés.)*

A tárgysorozat rendjén elsősorban a titkári jelentést méltóztassanak meghallgatni.

Titkár: *(olvassa a titkári jelentést, mely jelen füzet 69. oldalán olvasható).*

Elnök: Méltóztassanak hozzászólni! Ha nincs hozzászólás, az esetben a titkár ur jelentését méltóztatnak tudomásul venni. Méltóztatnak nevezetesen helyeslőleg tudomásul venni az igazgatóválasztmány intézkedését a Borcun Péter és Imecs Béla urak indítványai ügyében, valamint a boszniai fa versenye tárgyában hozott határozatát.

Egyidejűleg a titkári jelentés elfogadásával méltóztatnak hozzájárulni, hogy az évközben elhalt tagok elveszte feletti fájdalomunknak és részvétünknek jegyzőkönyvileg adjunk kifejezést. *(Helyeslés).* Ezt tehát kimondom és ezzel t. közgyűlés, a napirend ezen tárgyán tullepvn, következik a tiz választmányi tag választása, az alapszabályok értelmében titkos szavazással.

Ez évben kisorsoltattak: *Arató Gyula, Balás Vincze, Eleöd Jósa, Feilitzsch Arthur br., Hangay Géza, Hirsch István, Kallina Károly, Podhradzsky András, Tavi Gusztáv és Tomcsányi Gusztáv* igazgató-választmányi tagok. Választás lesz tehát ezen tiz helyre; a kisorsoltak természetesen ismét megválaszthatók.

Méltóztassanak hozzájárulni, hogy Bekény Aladár és Térfi Béla urakat kérjem fel a szavazatok összeszedésére. *(Helyeslés.)* A szavazás idejére az ülést ezennel felfüggesztem.

Szünet után.

Elnök: *(csenget).* Méltóztassanak helyeiket elfoglalni! Az ülést ezennel újból megnyitom.

A szavazatszedésre kiküldött bizottság lesz szives jelentését a szavazás eredményéről megtenni.

Bekény Aladár: Van szerencsém tisztelettel bejelenteni, hogy összesen 90 szavazólap adatott be; a legtöbb szavazatot nyerték: *Eleöd Jósa (88), Hangay Géza (88), Hirsch István (88), Tavi*

Gusztáv (88), Tomcsányi Gusztáv (87), Podhradszky András (86), báró Feilitzsch Artur (84), Arató Gyula^{sz} (77), dr. Tuzson János (74), Török Gábor (67).]

Elnök: Ezen jelentés alapján az alapszabályok értelmében: Eleőd Jósa, Hangay Géza, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gusztáv, Podhradszky András, Hirsch István, Feilitzsch Arthur br., Arató Gyula, dr. Tuzson János és Török Gábor urakat az igazgató-választmány megválasztott tagjaiul jelentem ki. (*Élénk éljenzés.*)

A tárgysorozat rendjén változtatva, kérem az igen tisztelt közgyűlést, méltóztassék hozzájárulni, hogy mindenekelőtt az alapszabályok módosítására vonatkozó jelentés tétessék meg, amelyet a segédtitkár ur lesz szives előadni. (Helyeslés.)

Cserny Győző s. titkár: A múlt évi közgyűlés a segédtitkári állás szervezése alkalmából az alapszabályoknak megfelelő kiegészítését is elrendelte, aminek az igazgató-választmány eleget is tett, emellett azonban nem szorított tisztán erre, hanem megragadva az alkalmat, néhány szükségesnek mutakozó egyéb módosítást is eszközölt. Az igazgató-választmány által javasolt módosítás bizottsági jelentés alakjában a t. közgyűlés tagjai között szétosztott. Kiténik ebből, hogy kisebb, inkább stylaris jellegű módosításokon kívül lényegesen módosul elsősorban a 11. §., amelybe felvették azok a megszorítások, amelyek azon alapító tagoknak a jótékony alapítványokban való részesedésére nézve fennáll, akik a tagsági jogok élvezetébe öröklés útján jutottak. Nincsen tehát új megállapításokról szó, csupán régen vallott és érvényesített elvi határozat fog az alapszabályokban kifejezésre jutni.

A közgyűlések ügyrendjére vonatkozó 22. §-ban egy újabb kikezdés betoldása által célszerűnek mutatkozik az iránt intézkedni, hogy terjedelmesebb viták, szétágazó indítványok felmerülése esetén az indítványozók javaslataikat írásba foglalva, átnyujtsák az elnöknek, hogy a kérdések szabatosan legyenek feltehetőek.

A segédtitkár-ra vonatkozik az új 91. §, kisebb változást szenved ebből kifolyólag az 52., 57., 63. és 67. §.

Az egyesület titkára kérvényt nyujtván be fizetésének újbóli szabályozásáért, az igazgató-választmány a felhozottak méltánylásával erre vonatkozólag azt a javaslatot teszi a t. közgyűlésnek, hogy a titkár mostani 5000 K. fizetése öt évenként 600—600 K-val

8000 K.-ig emeltessék és ebből kifolyólag az özvegy és árvák járandósága is az állami tisztviselők mintájára rendeztessék. A fizetésnek ekként való megállapításából, bár az első 600 K.-ás korpótlék 1905. január 1-től esedékes, öt éven át újabb teher nem származik az egyesületre; mert a fizetési többlet a nyugdíjalaphoz való egyesületi hozzájárulás apasztása után fedeztetnék, 1909-en tul azonban a fizetésrendezés további 20 évre leköti azt a 4000 koronát, mely a mostani megállapítások szerint szabaddá válnék. A titkári nyugdíjalap az ekként lekötött összegből. 35.000 K. újabb hozzájárulásban részesítendő, hogy az új fizetésnek megfelelő nyugdíjigényeknek eleget tehessen.

A kérdés javasolt megoldása esetén az egyesület jelenlegi évi mérlege, melyben a nyugdíjalapnak 4000 K. dotációja kiadás-ként szerepel, ebből kifolyólag sohasem rosszabbodnék, pénzügyi tekintetben tehát a titkári fizetés emelése aggályra okot nem ad.

Végül javasolja az igazgató-választmány, hogy az alapszabályok a Faragó Béla-féle alapítvány szabályzatával is kiegészítettessenek.

Ezekben röviden vázolja az igazgató-választmánynak az alapszabályok módosítására vonatkozó javaslatát, azt a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánlom, amennyiben azonban kívánni méltóztatnak, a változást szenvedő szakaszokat külön-külön előterjesztem. (Felkiáltások: Nem kívánjuk, elfogadjuk!)

Elnök: Kíván valaki hozzászólni? Méltóztatnak részletes tárgyalást kívánni? (Felkiáltások: Nem!) Méltóztatnak elfogadni az igazgató-választmány javaslata értelmében az egyes szakaszok szövegezését? (Felkiáltások: Elfogadjuk!) Ennek folytán az összes módosításokat az igazgató-választmány javaslatának megfelelően méltóztattak elfogadni. Az igazgató-választmány gondoskodni fog róla, hogy az alapszabályok jóváhagyás céljából felterjesztessenek a kormányhoz. (Helyeslés.)

Most t. Közgyűlés, áttérünk az 1903. évi zárszámadásról szóló jelentésre és az 1905. évre vonatkozó költségvetésre. A számvizsgáló bizottság erről szóló jelentése kinek-kinek a kezén van, méltóztatnak-e kívánni, hogy az részletesen olvastassék? (Felkiáltások: Felolvasottnak tekintjük!)

T. Közgyűlés! A költségvetésre vonatkozólag, tekintve az imént hozott határozatot, még egy javaslata van az igazgató-

választmányak. Nevezetesen a költségvetés — nem végösszeg, hanem csak czim tekintetében — bizonyos módosítást igényel, ami különben a titkári fizetés kérdésében hozott határozatból természetesen is következik. (Helyeslés. Úgy van!

Titkár (aki időközben ismét a közgyűlési terembe jött): T. Közgyűlés! Mielőtt erre a módosításra vonatkozólag előterjesztést tennék, méltóztassanak megengedni, hogy az alapszabályok módosítására vonatkozólag hozott és engem is érdeklő határozatukért őszinte köszönetemnek adjak kifejezést. (Élénk éljenzés.)

A módosított alapszabályoknak a titkári fizetésre vonatkozó részéből kifolyólag, az 1905. évi költségvetésben az első rovatot a személyi járandóságokat hatszáz koronával emelnünk, de ugyanakkor a 21. kiadási rovatot ugyanannyival apasztani kell, végeredményben tehát nincsen eltérés. Méltóztassék tehát az igazgatóválasztmány által előterjesztett és itt szétosztott költségvetést ezzel a módosítással elfogadni. (Helyeslés.)

Elnök: Kiván valaki szólni? (Nem.) Ha senki sem, akkor a számvizsgáló-bizottság jelentésének és javaslatának megfelelően a felmentvényt az 1903. évi számadásokra nézve ezennel megadottnak jelentem ki.

Méltóztatnak ugyancsak ezen jelentés alapján a javaslatba hozott törléseket elrendelni, nemkülönben méltóztatnak a jövő évi költségvetést, a kiadási rovat 1. és 21. tételének az igazgatóválasztmány által javasolt és a titkár ur által itt előadott módon való megváltoztatásával elfogadni. (Helyeslés.) Ezt ezennel határozatilag kimondom.

Következik a jelentés, a Deák Ferencz-alapítványra vonatkozólag. Kérem a titkár urat, sziveskedjék azt előadni.

Titkár: A Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiirt pályázatok közül függőben van az erdészeti vegytan, az erdészeti víz-építéstan, a faanatomia és a faeladási kérdésekre vonatkozó mű, melyek megírása azonban megbízatás útján biztosítva van, függőben van továbbá a múlt évi közgyűlés határozatából az erdőgazdaság encyklopaediájára kiirt pályázat, amelynek határideje azonban még nem járt le.

A folyó évben járt le a határideje az 1903. évi kamatokból több kisebb erdőgazdasági értekezésre kiirt pályázat-

nak, pályamű azonban nem érkezett be. Igazgató-választmányunk erre való tekintettel ennek a pályázatnak a napirendről való levételét határozta el s az ekként szabaddá váló 1100 korona hovaforditása iránt a t. közgyűlésnek az 1905. évi kamatokkal kapcsolatosan tesz javaslatot.

Az ákác monografiájára az 1092. évi kamatokból kiírt pályázat, amint már a múlt évi közgyűlés alkalmával volt szerencsém bejelenteni, eredményes volt s a beérkezett pályamű az elmúlt évben bírálat alá vettett. Az igazgató-választmány a bírálatok alapján egyes helyesbítések és pótlások kikötése mellett a pályadíjnak a szerző részére való kiadását javasolja és a jeligés levélnek felbontására, valamint a műnek ily feltételek mellett való kiadására a t. közgyűlés felhatalmazását kéri.

Az 1904. évi kamatok egy részéből, 400 K.-ból az Erdészeti Lapok 1897. évi kötetének tárgymutatójára kiírt pályázat szintén eredményes volt, amennyiben 7 pályamunka érkezett be, melyek közül a „Keresetek és találtok“ jeligével bíró találtatott a pályadíjra érdemesnek. Az igazgató-választmány a pályadíjat e munka szerzőjének ítélte oda s kéri a t. közgyűlést, hogy a jeligés levélke felbontására, valamint arra is felhatalmazást adni méltóztassék, hogy a díjnyertes pályamunka szerzője az Erdészeti Lapok 1—45. évfolyamának feldolgozásával is megbizassék.

Az 1905. évi kamatokból 200 K. az erdészeti encyklopaedia czéljaira már le van foglalva. Az ezenfelül visszamaradt és rendelkezésre álló 900 K.-ból és a kisebb értekezésekre kiírt pályázat eredménytelensége által szabaddá lett 1903. évi kamatokból az igazgató-választmány javaslata szerint 2000 K.-ás pályadíj volna alkotandó, melyet az erdészet igényeinek megfelelő *mezőgazdasági encyklopaedia* megírására kellene fordítani.

Ilyen munkára úgy a főiskolai szakoktatás, mint a gyakorlati erdészet érdekében szükségünk van. Mezőgazdasági irodalmunkból nem hiányzanak ugyan ily művek, de azok sorában olyan, amely az erdő- és mezőgazdaság egymás közötti viszonyának s közös érdekű kérdéseinek táplálására is súlyt helyezve, a mi igényeinknek megfelelő módon és megfelelő terjedelemben tárgyalná mindazt, amire a magyar erdészeknek egyfelől a működési körükbe eső gazdasági feladatok megoldása, másfelől népünk gazdasági hala-

dásának eredményes előbbrevitele érdekében hivatásuk és hazafias törekvéseikből folyólag szükségük van, ilyen munka ezidő-szerint még nem áll rendelkezésünkre.

Ez a munka felölelné a telkesítést, a talajjavítást, a talajmivelést, a mezőgazdasági és kerti növénytermelést, a szőlő- és gyümölcsfatenyésztést, a mezőgazdasági üzemtant, az állattenyésztést és különös sulyt helyezne a rét-, legelő- és havasgazdálkodásnak, valamint a tejgazdaságnak ismertetésére. Különös gond volna továbbá fordítandó azon körülmények tárgyalására, amelyek a talaj erdő- vagy mezőgazdasági művelésbe vételét befolyásolják.

Ezek alapján van szerencsém a t. közgyűlést felkérni, hogy jelentésemnek általánosságban való tudomásul vétele mellett kimondani méltóztassék, hogy

1. az akác monografiájára beérkezett és a pályadíjra érdemesnek tartott műre vonatkozó jelíges levél felbontassék, a szerzőnek a kéziratban szükséges módosítások teljesítése után a pályadíj kiadassék és hogy a mű kiadása iránt az igazgató-választmány gondoskodjék;

2. hogy az Erdészeti Lapok tárgymutatójára vonatkozó „Keressetek és találtok“ jelígejű levél szintén felbontassék, a szerzőnek a pályadíj kiadassék és az az Erdészeti Lapok többi évfolyamai tárgymutatójának elkészítésével is megbizassék;

3. méltóztassék elhatározni, hogy az 1903. évi kamatokból több kisebb értekezésre kiírt, eredménytelen pályázat teljesen elejtessék és az ekként szabaddá váló 1100 K, egyesítve az 1905. évi kamatokból még rendelkezésre álló 900 K-val az erdészet igényeihez mért mezőgazdasági encyklopaediára kiírandó pályadíj szolgáljon.

Elnök: Méltóztatnak hozzájárulni? (*Igen!*) Ha méltóztatnak a titkár ur javaslatát elfogadni, (*Felkiáltások: Elfogadjuk!*) akkor fel fog bontatni az „Akácfa monografiájára“ vonatkozó mű jelíges levélkéje, továbbá felbontatik az Erdészeti Lapok tárgymutatójára vonatkozó mű „Keressetek és — találtok!“ jelígejű levélkéje is, melynek a díj kiadandó volna.

Megadja a közgyűlés a felhatalmazást arra is, hogy ezen munkák kiadathassanak, továbbá, hogy az illető szerzők utasítsanak, hogy műveiket a bírálóban kívánt módosítások figyelembe-

vételével dolgozzák át és végre a javaslat elfogadásával méltóztatnak elhatározni, hogy a Deák Ferencz alapítványnak 1903. és 1905. évi kamatai egy, az erdészet igényeihez mértén készült mezőgazdasági enciklopediának pályadíjjául tüzessenek ki. *(Helyeslés.)* Mindezek elfogadtatván, ezeket ilyen értelemben határozatilag kimondom.

Most pedig felbontjuk először is az „Akácza monografiája“-ra vonatkozó munka jeligés levélkéjét. *(Megtörténik.)* Az „Akácza monografiája“-ra vonatkozó mű szerzője, Vadas Jenő m. kir. főerdőtanácsos, főiskolai tanár ur, *(Lelkes éljenzés és taps!)* kinek ezennel, az előbb már jelzett feltételek szem előtt tartásával, a jutalomdíj odaitéltnek mondatik ki. *(Helyeslés.)*

Az Erdészeti Lapok tárgymutatójára vonatkozó pályázat eredményeképen a „Keressetek és találtok“ jeligés mű szerzőjének íteltetett oda a jutalomdíj, azzal a kötelezettséggel, hogy a bíráltnak megfelelően szerkessze majd a többi évfolyamok tárgymutatóját is. A jeligés levélke felbontatván, kitűnik, hogy e munka szerzője: Térfi Béla, m. k. főerdész ur, *(Élénk éljenzés!)* kinek ezennel, a már jelzett feltételek mellett, a pályadíj odaitéltetik. Természetes, hogy az igazgató-választmány a pályadíjnyertes művek kiadására is felhatalmaztatik, a Deák Ferencz alapítvány szabaddá lett kamatai pedig, egy, az erdészet igényeihez mértén készült mezőgazdasági Enciklopediára tüzetnek ki pályadíj gyanánt. *(Helyeslés.)*

Ezzel t. közgyűlés, elérkeztünk napirendünk azon pontjához, amely visszaemlékezés lesz a Boszniába tett kirándulásra, elérkeztünk ahhoz a felolvasáshoz, amelyet a bosznia- és herzegovinai erdőgazdasági viszonyokról Mitske Gusztáv társulati főerdész ur lesz szives előadni. Kérem méltóztassanak meghallgatni.

Mitske Gusztáv: (megtartja a felolvasást, melyet jelen füzet 7—26. oldalain közlünk. Hosszantartó lelkes éljenzés és taps követi szavait.)

Elnök: Engedje meg nekem az igen t. közgyűlés, hogy a felolvasó Mitske Gusztáv társulati főerdész urnak ezen igen érdekes és tanulságos felolvasásért köszönetemet fejezzem ki. Kérem azonban, hogy ez a köszönet ne csak az én nevemben, de az egész közgyűlés nevében jegyzőkönyvileg is kifejezést nyerjen. *(Élénk helyeslés.)*

A napirend szerint, t. közgyűlés, meg kell még állapítanunk a jövő évi közgyűlés helyét és annak tárgysorozatát. Ha erre vonatkozólag itt indítvány nem tétetnék, az esetben az volna az igazgató-választmány kérése, méltóztatnának az igazgató-választmányt felhatalmazni arra, hogy a jövő évi közgyűlés helyével és tárgysorozatával foglalkozzék, s a kellő intézkedéseket tegye. *(Helyeslés.)* Itt a közgyűlés előtt senkinek javaslata nem lévén, azt hiszem, méltóztatnak hozzájárulni e kéréshez. *(Helyeslés.)* Ezt határozatilag kimondom.

Indítvány, mely az alapszabály értelmében előre beadott volna, nincs, ennek folytán ilyen tárgyalnunk sem lehet.

Ezzel t. közgyűlés, a tárgysorozat ki lévén meritve, köszönetet fejezve ki részvételükért és érdeklődésükért, a mai napra összehívott közgyűlést berekesztettnek jelentem ki. *(Zajos felkiáltások: Éljen az elnök!)*

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró Bánffy Dezső s. k.,
elnök.

Cserny Győző s. k.,
s. titkár.

Hitelesítésül:

Boitner Gyula, s. k.

Soltz Gyula, s. k.

IV.

PÁLYÁZAT „MEZŐGAZDASÁGI ENCYKLOPEDIA“ MEGIRÁSÁRA.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. évi december hó 18-án Budapesten tartott rendes közgyűlésének határozatából zárt pályázatot hirdet egy, az erdészeti főiskolán tankönyv és a gyakorlati erdőgazdák által kézikönyv gyanánt használható *mezőgazdasági encyclopedia* megírására.

A munkának az erdészet szükségleteihez mért terjedelemben s a tudomány mai állásának megfelelő kidolgozásban fel kell ölelnie a telkesítést, a talajjavítást, a talajművelést, a mező- és kertgazdasági növénytermelést (beleértve a betakarítást és eltartást is), továbbá a szőlő- és gyümölcsfatenyésztést, a mezőgazdasági üzemtant (a mezőgazdasági rendszerekkel), az állattenyésztést (nevezetesen a szarvasmarha-, ló-, juh-, sertés-, baromfi- és méhtenyésztést), végre a rét-, legelő- és havasgazdaságot és a tejgazdaságot.

Ezeket megelőzőleg az erdő- és a mezőgazdaság egymás közötti viszonyának ismertetése kapcsán tárgyalandók a talaj erdő- vagy mezőgazdasági művelésbe vételét befolyásoló körülmények, különös tekintettel annak a kérdésnek eldöntésére, hogy minő talajt lehet állandó mezőgazdasági művelésre alkalmasnak tekinteni és minő körülmények között lehet indokolt a mezőgazdasági művelésre állandóan alkalmas talajon is az erdőgazdaságnak adni előnyt.

A pályadíj — mely a legjobbnak találandó abszolút becsű munka szerzőjének adatik ki — 2000 (kettőezer) koronában lett megállapítva.

A pályamunkák idegen kézzel leírva, jeligével ellátva és „pályamű“ felirattal jelzett borítékba zárva, az író nevét rejtő jelíges levél kíséretében, az 1907-ik évi márczius hó végeig küldendőek be az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V. Alkotmány-utca 6. sz.)

A pályanyertes munka az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak, a Deák Ferencz-alapítványra vonatkozó szakaszai-ban foglalt rendelkezések alá esik.

Budapesten, 1904. év december havában.

A titkári hivatal.

V.

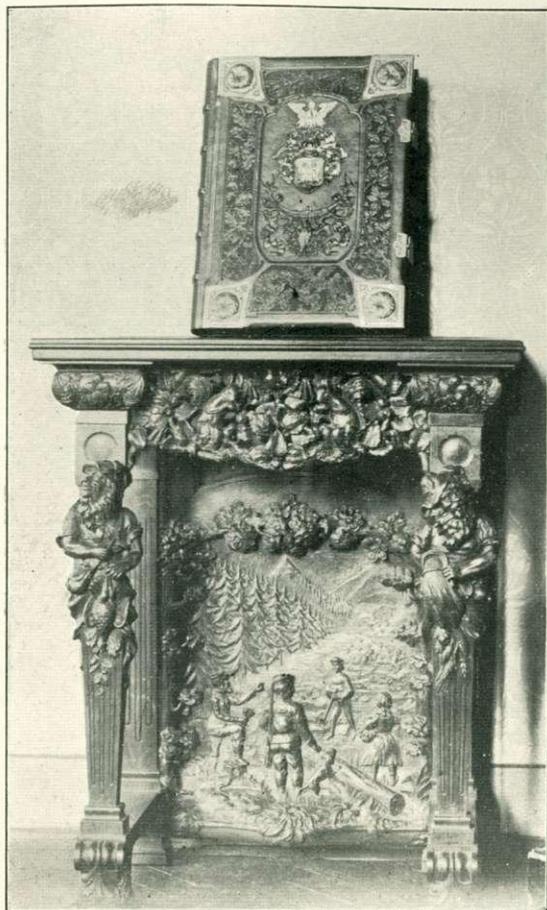
FELHIVÁS PÁLYAMŰVEK VISSZAVÉTELÉRE.

Az Erdészeti Lapok tárgymutatójára az Országos Erdészeti Egyesülethez beérkezett „Gyakorlat teszi a mestert“, „Minden tettek mérlege a siker“, „Vörös-hegy“, „Erdész“, „Ad augusta per angusta“ és „A. B. C. D.“ jeligékkel ellátott pályaművek szerzőit tisztelettel kérjük, hogy kéziratuknak visszavétele, illetőleg hováküldése iránt — az eredeti feladóvevény csatolása mellett — intézkedni sziveskedjenek.

Budapest, 1905. január 3.

A titkári hivatal.

7. és 8. kép. A magyar erdészeti tisztikar által Sóltz Gyula ny. országos főerdőmesternek átnyújtott emléktárgy és az album czimlapja.

Sóltz Gyula ny. országos főerdőmester ünneplése.

Az Országos Erdészeti Egyesület múlt évi közgyűlését szép, mondhatnók családi jellegű ünnep követte. A magyar erdő-tisztikar összessége bucsuzott attól, aki még a közelmúltban vezére volt, s aki iránt szeretettel és ragaszkodással viseltetik mindenkoron.

A közgyűlés berekesztése után Bánffy Dezső báró felkérte a jelenlevőket, hogy ne oszoljanak szét, hanem hallgassák meg *Horváth* Sándor miniszteri tanácsos urat, aki, miután behozták a *Sóltz* Gyulának átadandó remekmivű emléktárgyat, a következő szavakkal fordult az ünnepelthez:

Kedves Barátom! (*Hosszantartó lelkes éljenzés.*) Hónapokkal ezelőtt, amikor Ő Felsége legmagasabb kitüntetésével elhalmozva, nyugalomba vonultál, amikor negyven évet meghaladó tevékeny munkásság után végképen megváltál attól az állástól, amelyet az állami erdészet élén, évek során át sikeresen betöltöttél, barátaim, kollegáim engem biztak meg azzal, hogy Téged üdvözölve, kitüntetésed alkalmából szerencsekivánatainkat adjam át, bucsuzásod alkalmából pedig biztosítsalak arról, hogy azt a tiszteletet és szeretetet, melyet irántad eddig éreztünk, továbbra is ápolni fogjuk. (*Élénk helyeslés.*)

Akkor csak egy kisebb kör, t. i. azok nevében szólottam, kik a te közvetlen közeledben munkálkodtak, éltek; ma pedig, midőn az „Országos Erdészeti Egyesület“-nek ez a közgyűlése a legelső alkalmat nyújtja erre, az összes erdőtisztikar, az egész magyar erdőtisztikar nevében fordulok Hozzád, hogy ugyanazon érzelmeknek ujólag kifejezést adjak. (*Élénk helyeslés.*)

Feladatomban ma is az, ami akkor volt, csakhogy ma ezen feladatnak nem ékes szavak hangoztatásával teszek eleget, hanem egyszerűen átadok neked a magyar erdő-

tisztikar nevében egy emléktárgyat, (*rámutat*) ezt az albumot, benne egy üdvözlőirattal, amely néhány sorában is sokkal szebben, sokkal jobban kifejezi azt, amit én most szóval elmondhatnék. De nemcsak szebben, nemcsak jobban, hanem maradandóbban is és ami fő, — hitelesebben is, mert ahhoz a néhány sort tartalmazó üdvözlőirathoz, amelyet ez albumban találni fogsz, számos lapon, ezret meghaladó magyar erdészek az eredeti aláírása csatlakozik.

Ezek az aláírások két dologról fognak Téged meggyőzni, két irányban fognak előtted tanuságot tenni.

Először meggyőznek arról, hogy ez a mi mai ovatiónk, ez a mi mai üdvözlőnk nem néhány barátodnak — talán leköteleztednek — gondolata, hanem szivben és lélekben hozzájárul ehhez az egész magyar erdőtisztikar. (*Ugy van!*) De tanuságot tesz ez a sok aláírás másról is. Tanuságot tesz arról, hogy a magyar erdészek mai generációja hiven, lelkesen kitart azok mellett a szép és nagy traditiók mellett, melyeket elődeink örökségképen mireánk hagytak.

Talán paradoxnak tűnik fel Előtted és a t. Hallgatóság előtt is az az állításom, hogy traditiókról beszélek akkor, amikor mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy a magyar erdésznek tulajdonképpen még történelmi múltja nincs is. Hiszen alig egynéhány évtizede még, hogy a mi lelkes első uttoróink hihetetlen nehézségekkel, legyőzhetetlennek látszó akadályokkal szembeállva, a magyar erdésznek, az erdészeti irodalomnak, a tudományos és gyakorlati erdőgazdaságnak legelső alapjait letették . . . .

E néhány évtizednek története azonban tanulságaival tökéletesen elégséges arra, hogy az, aki okulni akar belőlük, meggyőződjék egyről: arról, hogy azokkal a nagy nehézségekkel szemben, amelyeket legyőzni kellett a rendelkezésre álló rövid idő alatt és azon csekély, szerény eszközökkel, amelyeket

elődeink felhasználhattak, a magyar erdészetet arra a széles alapra fektetni, a magyar erdészetet a fejlődés ama fokára emelni, amelyen most van, csak egy módon lehetett, csak úgy, hogy mindazok, akik az erdészetnek szolgálatában állottak, lelkesen, szorosán összetartottak egymással, hiven teljesítette kicsi és nagy nemcsak azt a kötelességét, melyet hivatása közvetlenül elébeszabott, de teljesítették azt a kötelességet is, amelyet a vezetők, uttörők és irányadók részükre kijelöltek. S ha egyik-másik cél eléretett, nem törekedtek arra, hogy önhasznukat lássák, és mindenki szívesen, önkénynt s lelkesen elismerte a másik érdemét. *(Ugy van!)*

Ime, kedves Barátom, ezek azok a tradíciók, amelyeket a magyar erdész, ha szereti szakmáját, ha komoly ember, levonhat az elmúlt néhány évtized történetéből. Ezek a tradíciók, — mondhatom: nagy erények azok, amelyekhez való hűséges ragaszkodásunkat is fogadjuk akkor, midőn neked ezt az emléktárgyat átadjuk — az ezret meghaladó aláírással.

Átadom tehát, megbízatásomhoz képest ez emléktárgyat. Átadom egy kérelem s egy óhajtás kíséretében.

Kérelmem az, hogy valamint mi ezentul is azzal a tisztelettel és szeretettel fogunk irántad viseltetni, amelylyel addig viseltettünk, amig élünkön állottál, ugy Te is, tarts meg minket továbbra is baráti jóindulatodban, szeretetedben. *(Élénk helyeslés.)* Óhajtásom pedig, hogy a Gondviselés tartson meg Téged erőben és egészségben sokáig, hogy bölcs tapasztalataiddal, tudásoddal és jóakarattal még igen sok hasznos szolgálatot tehess — habár más téren is — a magyar erdészet ügyének! Az Isten éltesse! tartson meg sokáig!! *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

Sóltz Gyula erre következőképen válaszolt:

Mélyen tisztelt Szaktársak! Fogadjátok rövid, de annál inkább szivből jövő szavakban kifejezett legmélyebb köszönetemet azon szives üdvözlésért, amelyet Horváth barátom tolmácsolt és intézett hozzám és azon megtiszteltetésért is, amelyben engem a mai napon részesíteni kegyesek voltatok.

Érzem, tudom s ki is mondom, hogy a mai nap életem legszebb napjai közé fog tartozni. Legszebb emlékeim közé nem csupán azért, mert ezen üdvözléssel, ez emlék átadásával megtiszteltetek engem, volt kartársatokat és főnökötöket, hanem azért is, mert a mai napon, amidőn már minden hivatalos kapocs megszűnt közöttünk, üdvözlésüket csupán csak azon jóindulatnak, azon ragaszkodásnak köszönhetem, melylyel irányomban viseltetek *(Ugy van!)* és amely ragaszkodás, jóindulat, csak viszhangja azon ragaszkodásnak, amely Irántatok az én lelkemben él. *(Élénk éljenzés.)*

Öreg ember vagyok, eltalálok érzékenyülni s azért bocsássátok meg nekem, hogy rövid szavakkal, csak még egyszer legőszintébb, szivem mélyéből jövő köszönetemnek adhassak kifejezést a szives üdvözlésért s a szép ajándékért. *(Élénk éljenzés.)* Tartsatok meg jóindulatotokban, mint én is mindenkor hálás, őszinte örömmel fogok visszaemlékezni a Ti jóindulatotokra.

Isten legyen veletek! *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps; az ünnepeltet számosan üdvözlük.)*

Az átnyujtott valóban gyönyörű emléktárgyat és az album czimlapját műmellékletünkben bemutatjuk. A kiválóan szépen faragott asztalka hátsó fala a fenyőházai erdőgondnokságból vett motivumot ábrázol, az album maga pedig, mely Jaiser Gy. budapesti bőrdiszmú-gyárában készült, közepén Soltz Gyula nemesi czimerét viseli. A benne foglalt üdvözlő irat szövege a következő:

Méltóságos Urunk! Méltóságod sok évi lankadatlan és sikerdús munkásság után Felséges Apostoli Királyunk legfelső kitüntetésével az állami szolgálattól megvált.

Az egész magyar erdőtisztikar szive legbensőbb sugallatát követi, midőn ez alkalomból nagyrabecsült, mélyen tisztelt főnökének és vezérének, szeretett atyai barátjának és nagytekintélyü egykori tanárának mélyen átértzett „Isten hozzádot“ mond.

Méltóságod jóságos igazságszeretete, férfias, egyenes jelleme, lekötelező bajtársi érzülete mélyen bevésték emléket mindnyájunk szívébe; az a kiváló tevékenység pedig, amelyet Méltóságod az erdészet szolgálatában kifejtett, különösen a magyar erdészeti szakoktatás megteremtése, az erdészeti ifjuságnak magyar szellemben való nevelése, az erdőgazdaság és erdészeti közszolgálat fejlesztése, a magyar erdészeti irodalom színvonalának emelése: oly érdemek, amelyek megörökítik Méltóságod nevét a magyar erdészet történetében.

Midőn tehát most Méltóságodtól, mint szeretett vezérünkötől bucsut veszünk, egyben biztosítjuk, hogy változatlan nagyrabecsülésünk, mély tiszteletünk és hálás szeretetünkötől kísérve távozik. Viszont mi is kérjük Méltóságodat, hogy gazdag tudását szeretett szakunktól jövőben se vonja meg, a magyar erdőtisztikart pedig ajándékozza meg továbbra is nemes jóindulatával és nagyrabecsült barátságával.

Következnek az aláírások, első helyen báró Bánffy Dezsőé, erdőfelügyelőségi kerületek szerint rendezve.

Sóltz Gyula ünnepeltetésének visszhangja kelt a közgyűlést követő közös ebéden is, ahol első sorban Bánffy Dezső báró emelt poharat az ünnepeltre, másodiknak pedig Simon Gyula, aki különös hálával emlékezett meg arról, hogy Sóltz Gyula az egyesületnek fárasztó boszniai kirándulásán részt vett.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

ERDŐSÍTÉSI JUTALMAK KIOSZTÁSA.

A földmivelésügyi miniszter e hóban ítélte oda azokat az állami jutalmakat, melyeket előde a kopár, vizmosásos és futóhomok területeken 1899. évben foganatosított, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítésekre öt évvel ezelőtt kitűzött.

A kitűzött hat nagy és tizenkét elismerő jutalomra (összesen 9000 korona értékben) 23 birtokos versenyzett 937.51. k. h. erdősítéssel.

Ezek közül azonban három birtokosnak az erdősítése, mint a pályázati feltételnek meg nem felelő, a versenyből utólag kizárattott.

A többi, pályázatra bocsátott 20 erdősítés a folyó év őszén a helyszínén részletesen felülvizsgáltatván, a földmivelésügyi miniszter a bíráló bizottság javaslata alapján a két 1000 koronás nagy jutalom közül az egyiket a szoborvármegyei Tiliska községnek, a másikat a nyitra vármegyei Brezova községnek ítélte oda.

Az első község 59, a második 47 k. holdnyi kopár területet erdősített be igen sikeresen.

A két 800 koronás nagy jutalom közül egyet a Brassó vármegyei Zajzon község nyert el 39.87 k. holdnyi erdősítéssel, a másikat pedig Hosszufalu község 32.92 k. holdas erdősítésével.

A két 600 koronás nagy jutalom közül a miniszter csak az elsőt adta ki Guraró községnek 76 k. holdon teljesített erdősítéséért.

Elismerő jutalomképen három 500, három 400 és egy 300 koronás jutalom osztott ki, míg a két 300 és három 200 koronás elismerő jutalmat ez alkalommal a miniszter — tekintettel arra, hogy a pályázó nagyobb birtokosok e pénzjutalmakra rászorulva nincsenek — nem osztotta ki.

Az elismerő jutalmakért versenyzők közül 500 koronás jutalmat kaptak: a zalavármegyei szentantalfai nemesi közbirtokosság 15 k. holdnyi, Wágner Ágoston mátramindszenti lakos 15 k. holdnyi és Wachsmann Albert borgóprundi lakos 31.34 k. holdnyi erdősítéseikért. A 400 koronás elismerő jutalmakat Buchwalder Jónás béri lakos 62 holdnyi, Kovácsy Jenő adámosi lakos 15

holdnyi és König Kálmán kismóriczhidai lakos 25 k. holdnyi erdősítései nyerték el. A 300 koronás elismerő jutalomban pedig Gyulafehérvár r. t. város részesült.

A versenyben a felsoroltakon kívül részt vett még nyolcz nagyobb birtokos is, név szerint Szeged sz. kir. város 46.80 k. holdon, gróf Zichy Nep. János seniorátusi uradalma, a nógrád-megyei F.-Esztergály község határában 49 holdon, a gróf Károlyi Mihály-féle hitbizományi uradalom a hevesvármegyei Szajla község határában 30 k. holdon, báró Podmaniczky Gyuláné s báró Podmaniczky Ilona a hevesvármegyei Tar község határában 25 k. holdon, gróf Pejacevich Arthur örökösei, a nógrád-vármegyei Mihálygerge község határában 80.0 k. holdon, gróf Esterházy Miklós Móricz hitbizományi uradalma a győrvármegyei Gönyő község határában 43.04 k. holdon, gróf Wimpffen Simon, a fejérvármegyei Érd község határában 10.26 k. holdon, végül Junghans Erhardt schrambergi (Württemberg) lakos a Bihar vármegyei Lunkaszprie község határában lévő birtokán 210 k. holdon nagy költséggel és elismerésre méltó sikerrel teljesített erdősítésekkel.

Ezeknek a nagyobb birtokosoknak a miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította; azokat az alkalmazottakat pedig, akik a versenyre bocsátott erdősítések létesítése és gondozásánál érdemeket szereztek, megfelelő pénzjutalmakkal tüntette ki, nevezetesen: Holfeld Henrik urad. erdőmesternek, Bende Mihály urad. főerdésznek és Ferenczi Ede urad. erdésznek egyenként 250, Stecher Xavér és Stiegler Viktor urad. erdészeknek egyenként 200, Szilvay Gyula és Boldizsár János urad. gazdatiszteknek egyenként 200, továbbá Iván János és Décsey Aurél községi jegyzőknek egyenként 150, végül Vadkerti Menyhért és Pintér János járási erdőőrnek egyenként 100, Gergely János, id. Gergely János, Kotrju Jakab, Bratu János községi és Papp György városi erdőőrnek egyenként 80, Vas János urad. erdőőrnek 80, Grosz Márton gazdabirónak 50 és Szakács András béresnek 50 korona jutalmat utalványozott.

Budapest, 1904. év december hó.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hir. Ő felsége a király *Tavi* Gusztáv miniszteri tanácsosi czimmal felruházott főerdőtanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget adományozta.

Tavi Gusztáv érdemeinek ez az újabb, legfelső helyről származó elismerése, amelyről minden magyar erdész bizonyára örömmel vesz tudomást, kapcsolatos a földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályának szervezetében beállott változásokkal. Az eddig egységes erdészeti főosztály ugyanis f. év január hó 1-vel I. A. és I. B. főosztályokra oszlott. *Tavi* Gusztáv az I. B. főosztály főnöke lett, amelynek élén, mint eddig, a kincstári erdők ügyeinek igazgatását fogja vezetni.

Hirsch István. Már mult füzetünkben megemlékeztünk röviden a közalapítványi erdők eddigi érdemes vezetőjének *Hirsch* István főerdőtanácsosnak saját kérelmére történt nyugalmaztatásáról s arról, hogy Ő felsége ez alkalomból sok évi hű és buzgó szolgálatainak elismerésül a miniszteri tanácsosi czimet adományozta neki.

A közszolgálat teréről visszavonuló, tisztársainak osztatlan tiszteletétől és szeretetétől kísért kiváló szakférfiúnak arczképét egyik műmellékletünkön hozzuk, életrajzi adatait pedig a következőkben közöljük:

Kis-Jenőn, Aradmegyében született az 1842. évben. Szaktanulmányait az akkori mariabrunni cs. kir. erdőakadémián végezte és 1863. évi október hó 1-től néhai István főherczeg és József főherczeg közös tulajdonában volt kisjenői uradalom erdőhivatalához, mint erdészszegéd neveztetett ki, de már 1864-ben kezelő-erdészszé lépett elő, mely minőségében 1870-ig működött az uradalomnál, az akkor német kezelésnek magyarrá tétele körül buzgólkodva. Az erdészeti kezelés önállóságának megszüntetése folytán és egészségi okokból 1870 márczius 15-én átlépett a kultuszminiszteriumnál akkor létezett erdőszámvevőséghez, honnan 1871. évi október hóban ugyanezen miniszterium erdészeti osztályához, miniszteri fogalmazóvá neveztetett ki. 1882. évi december hó 29-én kelt legfelső elhatározással a miniszteri titkári czimet és jelleget, valamint járandóságokat nyerte, 1893. évi február hó 2-án kelt legfelső elhatározással pedig főerdőtanácsossá neveztetett

Hirsch Josenitz

ki, s mint ilyen a közalapítványi uradalmak erdészeti ügyeit vezette, valamint a főpapi és egyházi személyek javadalmaihoz tartozó erdészeti ügyekkel foglalkozó ügyosztály önálló főnökeként működött, mig nem 41 évet meghaladó szolgálat után 1905. évi január hó 1-től, saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztetett és sok évi hasznos szolgálata elismerésül a miniszteri tanácsosi czimmal lett kitüntetve.

Változás a földmivvelésügyi miniszterium erdészeti főosztályának ügybeosztásában. Az erdészeti főosztály ügy- és személybeosztása a f. év kezdetével igen lényeges átalakuláson ment át; hogy t. olvasóink tájékozva legyenek a felől, hogy mely fő- és ügyosztályokba mely ügyek tartoznak, Erdészeti Rendeleték Tára czimű rovatunkban az erdészeti ügyeket intéző két főosztály, ügy- és személybeosztását szósz szerint közöljük.

A kincstári erdőigazgatóságok stb. hatáskörének kibővítése. A földmivvelésügyi miniszterium a kincstári erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok és erdőhivatalok hatáskörét a f. év elejétől kezdve újból szabályozta s ez alkalommal az eddigi igen központosított ügymeneten, a hatáskör több irányban való bővítése által könnyített, ami a gazdaság vitelére bizonyára jótékony befolyással lesz. A hatáskör a kezelés, az üzem, az értékesítés, a bérletek, némileg az építkezés és a személyi ügyek terén bővült. A személyi ügyek közül pl. az összes altiszti kinevezések stb. az erdőigazgatóságok hatáskörébe ment át.

A hatáskör egyuttal egységes is lett, t. i. ugyanaz a hatásköre az erdőigazgatóságnak, mint a főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak. Kivánatos volna, hogy a czimzésekben fenálló különbség is megszűnnék, mely ilyképpen már egyáltalában nem bir jogosultsággal.

Pauer János †. Az 1904. év nem tűnhetett le, hogy el ne vigyen még egyet azok közül, kiknek ravatalánál a mélyen sujtott családon kívül gyászol a hazai erdészet is. Nehéz, kínos betegség döntötte ágyba a tevékeny, munkás férfiut félesztendővel azelőtt. Hónapok óta türte férfiasan, erős lélekkel azt a rettenetes harcot, melyet életereje vivott szervezetében a kérlelhetetlen halállal, mig végre deczember 21-én megszűnt a küzdelem.

Pauer János 1846. évi december hó 23-án született Andrásfalván, Liptómegyében. Középiskolai tanulmányait Késmárkon és Rozsnyón végezte s az érettségi vizsgát 1865-ben tette le a késmárki lyceumban. Jogi tanulmányainak az eperjesi jogakadémián történt elvégzése után 1868-ban a selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémiára ment, hol bányászati tanulmányait 1871-ben fejezte be. 1871 szeptember havában bányaesküdtnek neveztetett ki s mint ilyen az oraviczai bányakapitányságnál tett szolgálatot. Kiváló szakismeretével s fáradhatatlan buzgóságával már itt feltűnt s ennek tulajdonítandó, hogy a bírói államvizsgának 1872 április havában történt letétele után, ugyanez év december havában a bányászati s erdészeti akadémiához titkárrá s rendkívüli tanárrá neveztetett ki, mely állását mindvégig odaadó munkássággal töltötte be.

Nagy hivatalos elfoglaltsága mellett jelentékeny szerepet játszott Selmeczbánya köz- és társadalmi életében is. Hosszu évek óta tiszteletbeli tanácsnok és választott tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, s mint ilyen különösen a gazdasági kérdésekkel foglalkozott kiváló szakértelemmel s ügybuzgósággal. Gazdasági ismereteinek elismeréseül a m. kir. földmivelésügyi minisztérium gazdasági tudósítónak nevezte ki. Már 15 éve főparancsnoka volt az Önkéntes Tüzoltó Egyletnek s lelkes tagja minden kulturális s jótékony egyesületnek s intézetnek. A Népbank vezetésében hosszabb időn át mint aligazgató vett részt s a Takarékpénztárnál az utóbbi években igazgatósági tag volt.

Irodalmi működése több cikkre s értekezésre terjed, melyeket részint a „Bányászati s Kohászati Lapokban“, részint más szaklapokban tett közzé. Nagyobb művei: „A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia története alapításától, vagyis 1770-től kezdve az 1895/96. tanév végéig“ és „A selmeczbányai takarékpénztár 50 éves története“. Utolsó időben előadója volt a bányatörvény-javaslatnak, mely munkáját, sajnos, már nem fejezhette be.

Temetése december 23-án délután volt, a bányászati s erdészeti főiskola legújabb épületének gyászdiszszel bevont előcsarnokából. A részvét impozánsan nyilatkozott meg az elhunyt iránt. A főiskola tanári karán s az ifuságon kívül megjelent Selmecz-

bánya város minden hivatala és testülete s a ravatalt borító számos koszorút külön kocsinak kellett vinnie. A ravatalnál Händel Vilmos főesperes mondott megható szép imát, majd Barlai Béla dr. főiskolai tanár tartott gyönyörű bucsuztató beszédet a főiskola tanári kara, Puksa Endre ifjusági köri elnök pedig az ifjuság nevében.

Az elhunytban a bányászati és erdészeti főiskola egyik legrokonszenvesebb tanárát, a bányászat és erdészet pedig egyik legbuzgóbb s lelelkesebb hívét vesztette el.

Nyugodjék békében!

Tölgyfa árverési eredmények. Baranya és Somogy vármegyékben, a Dráva folyó mentén fekvő vaiszlói és lakocsei vallásalapítványi és apátsági erdőkben a folyó év őszén eszközölt tővön álló tölgy, donga és műfa eladásoknál a multban tapasztalt kedvező értékesítési viszonyok — minden gazdasági pangás daczára — még javultak.

E kedvező értékesítési viszonyokat előmozdítja az a tény, hogy a nagyobb méretű és jó minőségű tölgyfát szolgáltató állabok hazánkban is már igen ritkán találhatók, hogy még a szálankénti faárveréseknél a nagyobb fakereskedők is igen élénk részt vesznek a versenyben, továbbá, hogy a folyó évben a mezőgazdaságra oly súlyosan nehezedő szalmahiány a tűzifakeresletet lényegesen megélénkítette s az alföldi emberek javarészét tűzifa beszerzésére kényszeríti.

A szalmahiánynak az erdőgazdaságra kiható eme fentebb vázolt kedvező befolyása különösen ott jut érvényre, hol a galy és gyéritésifa a közelmultban csak alárendelt áron volt értékesíthető; ma e tűzifaválasztékok igen számbavehető jövedelemhez juttatják a birtokost. A szalmatüzelésre berendezett kisebb helyi gőzmalmok tulajdonosai, hogy üzemük fennakadást ne szenvedjen, lát vásárolnak, szokatlan magas áron.

Visszatérve azonban a czimben felemlítetttekre, jelezhetem: hogy a vaiszlói erdőben 1943 k. holdról szálanként eladott 331 drb. 3249 m³ 23,803 K. 30 fill. becsértékű tölgyfáért befolyt 37,835 K., vagyis átlag darabonként 114 K. 30 f., a lakocsei erdőben pedig 4919 k. holdról, zártajánlatu verseny útján értéke-

10. kép. Tölgyfa-árverés Vaiszlón. I. (Ifj. Hetessy Gy. felvétele.)

11. kép. Tölgyfaárverés Vaiszlón. II. (Ifj. Hetessy Gy. felvétele.)

sített 12577 m³ 90,764 K. 93 fill. becsült tölgy-, kőris-, szil- és gyertyánfaállományért 127,365 korona vételár éretett el.

Szokatlan tételek, hogy egy-egy darab tölgyfa átlagos vételára a 100 koronát meghaladja.

Azonban e számadatok egyuttal bizonyítékai annak is, hogy az erdők az alföldi róna tájon is fenntartandók, mert hisz a magyar népnek télviz idején is kielégítő keresetet nyújtanak, kész gyár az erdő, mely a falu százakra menő munkásának egészséges foglalkozást teremt, gazdagot, szegényt, hol fuvarosként, hol favágóként munkába szólít.

Minthogy azonban ily alföldi erdők a mai korban mindinkább ritkulnak — ámbár a mai kor erdészei olykoron még láthatnak ily ős-tölgyeseket — azok némiképeni megőrzéseül két fényképet is bemutatok a vaiszlói f. évi november hó 17-iki árverésről.

Az egyik kép egy 300 koronás tölgyfát, a másik egy 400 koronásat ábrázol a vevőközönséggel együtt. —ő.

Halálozás. *Havas Ágoston*, kir. alerdőfelügyelő, a zirczi apátság volt erdőmestere és az Országos Erdészeti Egyesület buzgó választmányi tagja, amint lapunk zártakor értesülünk, f. hó 10-én életének önként véget vetett. A tragikus módon elhunyt érdemes szakférfiuról legközelebbi számunkban bővebben megemlékszünk. *Bükkel* Antal, a veszprémi püspökség erdőmestere az Országos Erdészeti Egyesület r. t., mult év decz. hó 15-én Sümegen 65 éves korában elhunyt. — Id. *Roszinszky* János ny. kincst. erdőmester, Liptómegeye törvényhatósági bizottságának tagja meghalt Liptószentmiklóson 81 éves korában. Béke hamvaikra!

Egészségnapár 1905-re sok közhasznu tudnivalót tartalmaz elsőrendü orvosi tekintélyek tollából. Megrendelhető a Budapesti Hirlapnál, Budapest, VIII., Röck-Szilárd-utca 4. Ára kötve 1 K. 100 drb megrendelésnél 60 fillér.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége folyó évi deczember hó 8-án Gödöllőn kelt legfelső elhatározásával *Horváth Sándor* miniszteri tanácsosi czimmal felruházott főerdőtanácsost, miniszteri tanácsossá méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

*

Magyar földmivelésügyi miniszterem előterjesztésére *Tavi Gusztáv* miniszteri tanácsosi czimmal felruházott főerdőtanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1904. évi deczember hó 14-én.

Ferencz József s. k.

Tallián Béla s. k.

*

Magyar földmivelésügyi miniszterem előterjesztésére *Törzs Kálmán* főerdőtanácsosi czimmal felruházott erdőtanácsost és *Földi János* erdőtanácsost főerdőtanácsosokká kinevezem; *Nagy Károly* és *Szenes József* erdőtanácsosoknak a főerdőtanácsosi czimet és jelleget díjmentesen adományozom, továbbá *Bogdán Géza*, *Pánczél Ottó* és *Biró János* alerdőfelügyelőket — az utóbbit számfeletti minőségben — erdőfelügyelőkké kinevezem.

Kelt Bécsben, 1904. évi deczember hó 14-én.

Ferencz József s. k.

Tallián Béla s. k.

*

Ő felsége a király *Jákói Géza* uradalmi jószágigazgatónak a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a *Ferencz József*-rend lovagkeresztjét, továbbá *Gergő Károly* és *Tordony Gusztáv* erdőszámvizsgálóknak a számtanácsosi czimet és jelleget díjmentesen adományozta.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter, a királyi erdőfelügyelőségek személyzeti létszámában *Pécs Dezső* m. kir. erdőmestert a VIII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába, a turócszentszántón kir. erdőfelügyelőséghez; *Doroszlai Gábor* kir. alerdőfelügyelőt és *Havas Ágoston* okleveles erdőtisztet a VIII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába, a földmivelésügyi miniszteriumhoz I. osztályú alerdőfelügyelőkké nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában a következő erdőtiszteket nevezte ki:

Erdőtanácsosokká a következő erdőmestereket: *Párnai Attilát* a lugosi erdőigazgatóság központi szolgálatához, *Molcsányi Gábort* pedig a nagybányai főerdőhivatal főnöki állomására.

Erdőmesterekké a következő főerdészeket: *Papp Jánost* a beszztercebányai erdőigazgatóság, *Sziklay Lajost* az ungvári főerdőhivatal, *Bereczky Gyulát* a lugosi erdőigazgatóság, *Bachó Jánost* a lipitújvári, *Molcsányi Ernőt* a lipipai

főerdőhivatal, *Ónódy Ferenczet* a gödöllői, *Körös Lászlót* a zsarnóczai, *Nagy Károlyt* pedig a bustyaházai erdőhivatal kerületébe.

Főerdészekké a következő erdészeket: *Bíró Lajost* a lugosi erdőigazgatóság, *Aschner Vilmost* az orsovai, *Illés Vidort* az apatini erdőhivatal, *Ambrus Lajost* és *id. Belházy Gyulát* a besztercebányai erdőigazgatóság, *Konok Tamást* a lippai főerdőhivatal, *Furherr Jánost* a gödöllői erdőhivatal, *Dohnányi Pált* a lipótújvári főerdőhivatal, *Saenger Nándort* az ungvári főerdőhivatal, *Ondrus Gyulát* az apatini erdőhivatal, *Medveczky Ernőt* a lipótújvári főerdőhivatal, *Bohuniczky Endrét* pedig a soóvári erdőhivatal kerületébe.

Erdészkké a következő erdészjelölteket: *Zachár Ádámot* a máramarosszigeti erdőigazgatóság, *Hamernyik Bélát* a szászsebesi erdőhivatal, *Lattyák Sándort* a lipótújvári főerdőhivatal, *Daniek Gézát* az apatini, *Kakas Ödönt* az orsovai erdőhivatal, *Sándor Eleket* a lugosi, *Tarnay Dezsőt* a besztercebányai, *Katona Lászlót* a kolozsvári, *Soltész Gyulát* a máramarosszigeti erdőigazgatóság, *Gaspárecz Lajost* az orsovai, *Szecska Dezsőt* a soóvári erdőhivatal kerületébe, *Róth Gyulát* a selmeczbányai közp. kísérleti állomáshoz, *Clement Károlyt* a földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályába, *Érsek Árpádot* pedig a szászsebesi erdőhivatal kerületébe.

Erdészjelölteké a következő erdőgyakornokokat: *Bózer Jenőt* a zsarnóczai erdőhivatal kerületébe, *Günther Frigyest* a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskolához, *Terray Gyulát* a soóvári erdőhivatal kerületébe, *Czillinger Jánost* a lipótújvári erdőőri szakiskolához, *Zügn Nándort* a lipótújvári főerdőhivatal, *Petricsek Adolfot* a bustyaházai, *Hudák Aladárt* pedig az apatini erdőhivatal kerületébe, továbbá *Zachár Mihályt* a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Krause Dezsőt* a lipótújvári főerdőhivatalhoz, *Jávorszky Zoltánt* a vadászerdői erdőőri szakiskolához, *Györke Istvánt* a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Szabó Kálmánt* a nagybányai főerdőhivatalhoz, *Illés Lászlót* a besztercebányai, *Szeesódy Józsefet* pedig a lugosi erdőigazgatósághoz.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Kuzma Gyula* erdőmestert a vinkovcezi főerdőhivatalhoz, *Kolár János* erdőmestert pedig a zágrábi erdőigazgatósághoz erdőtanácsosokká, *Polacsek Károly* főerdészt az otocsácsi erdőhivatalhoz erdőmesterré, *Boór Károly* erdészt az otocsácsi erdőhivatal kerületébe főerdészszé, *Munteanu Amadeus* erdészjelöltet a vinkovcezi főerdőhivatal kerületébe erdészszé *Masztics Gusztáv* erdőgyakornokot a zágrábi erdőigazgatóság kerületébe erdészjelöltté nevezte ki, *Visnic Milán* ideiglenes minőségű erdőgyakornokot pedig állásában véglegesítette.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Glock Géza* végzett erdészeti főiskolai hallgatót a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a lipótújvári főerdőhivatal kerületébe, *Solc Svetozár* végzett erdészeti főiskolai hallgatót pedig a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába a zágrábi erdőigazgatóság kerületébe ideiglenes minőségű erdőgyakornokká nevezte ki.

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopár területek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában a következő erdőtiszteket nevezte ki:

m. kir. erdőtanácsosokká, a VII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába, a következő m. kir. erdőmestereket: *Kiss Ferenczet* (a szegedi m. kir. áll erdőhivatalhoz) és *Kondor Vilmost* (a balassa-gyarmati m. kir. állami erdőhivatalhoz);

m. kir. erdőmesterekké, a VIII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába, a következő m. kir. főerdészeket: *Ujfalussy Mihályt* (a sátoralja-ujhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Szigeti Rezsőt* (a szombathelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Páll Miklóst* (az aradi m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Tóth Gyulát* (a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalhoz);

m. kir. főerdészekké, a IX. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába, a következő m. kir. erdészeket: *Joós Eleket* (a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Pfundtner Károlyt* (a segesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Bánik Györgyöt* (a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Popovits Ottót* (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), ifj. *Zankó Emilt* (a fogarasi m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Zuskin Ferenczet* (a lipótszentmiklósi m. kir. állami erdőhivatalhoz);

m. kir. erdészekké, a X. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába, a következő m. kir. erdészjelölteket: *Gyurcsó Józsefet* (a tordai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Hornung Gusztávot* (a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Gulyás Jenőt* (a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Vaszilovits Miklóst* (a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Ivaskó Sándort* (a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Létay Gyulát* (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Nagy Samut* (a nagyenyedi m. kir. állami erdőhivatalhoz);

m. kir. erdészjelöltekké, a XI. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába, a következő m. kir. erdőgyakornokokat: *Kindernay Kálmánt* (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Nemetz Jánost* (egyelőre a marosvásárhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz).

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Rónay Antal* m. kir. erdőmestert Beregszászból Nyitrára helyezte át s megbizta a nyitrai m. kir. állami erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi s némely más erdők és kopárterületek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában *Radonics Vazul* végzett erdészakadémiai hallgatót a veszprémi m. kir. állami erdőhivatalhoz ideiglenes minőségben m. kir. erdőgyakornokká nevezte ki.

*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a községi erdők állami kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában *Székely Adolf* erdőmestert állandó nyugalomba helyezte s helyébe az alsókubini állami erdőhivatal vezetésével *Karvas Emil* erdőmestert a miniszterium erdészeti főosztályából bizta meg.

*

Székely György Korpona város erdőtisztjévé választatott.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg a megállapított *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.)
a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. 1904. XLIII. évfolyam. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐŐR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsházai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstan Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évf.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. (XX.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K., nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

ÁZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1905. ÉVI (XXIV.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3 K.

- A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.
- HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ara tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFOLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ara tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ara tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- ERDÉSZETI INDULÓ és NEMES SZIV-KERINGŐ zongorára. Irta: Szmik Gábor. Ara az indulónak 1 K., a keringőnek 2 K. Az eladásból befolyó összeg az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordítatik.
- Az Országos Erdészeti Egyesületnél továbbá megrendelhetők a következő népszerű nyelven irt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:
- AZ ERDEI VETÉSRŐL ÉS ÜLTETÉSRŐL.
- A VÁGÁSRA ÉRETT ERDŐ KIHASZNÁLÁSA.
- AZ ERDŐK FELÚJÍTÁSA, KAPCSOLATOSAN AZOK RENDSZERES KIHASZNÁLÁSÁVAL.
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.
- Valamennyit Fekete Lajos írta. Egy-egy füzet ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos. I. füzet. Spórás növények. Ara 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ara 2 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

- ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ara tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.
- ERDŐRENDEZÉSTAN. Irta: Fekete Lajos (Selmeczbánya). Ara 12 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos (Selmeczbánya). Ara tagoknak 4 K., nem tagoknak 6 K.
- ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiad. Irta: Fekete Lajos (Selmeczbánya). Ara 6 K
- ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Irta: Fekete Lajos (Selmeczbánya). Ara 4 K.
- A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Irta: Fekete Lajos (Selmeczbánya) Ara 1 K. 20 fill.
- ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiad. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. (Kapható Fekete Lajos m. k. főerdőtanácsosnál Selmeczbányán.) Ara 8 K.
- A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor. Ara tagoknak 4 K. 80 fill., nem tagoknak 6 K.
- A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ara 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).
- ALLAMERDÉSZETI UTIKÖLTSÉG-SZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE. Irta: Szondi János. Ara 3 K. Kapható a szerzőnél Budapest, Vörösmarty-u. 57.

Egyebüttl megrendelhető magyar erdészeti művek :

- A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRASA. Szerkesztette : dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896.
- AZ ERDŐHASZNÁLATAN KÉZIKÖNYVE. Irta : Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)
- A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta : dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váczi-utca. Ára 4 K.
- ALTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta : Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbányán.) Ára 9 K.
- ERDŐVÉDELEMTAN. Irta : Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.
- ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta : Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.
- ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára : 8 K.
- ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.
- Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.
- TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.
- AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta : Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2. szám.

TÁJÉKOZÁSUL! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közleklről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Az e lapokban megjelenő közlemények szerzői írói díjban részesülnek és pedig : Egy nyomtatott ívnyi eredeti értekezését, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K.-ban, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—32 K.-ban, és oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16 K.-ban.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A ki cikkét úgy kívánja közölni, hogy azon *változtatás* ne tétessék; ebbeli feltételét a kézirat beküldése alkalmával sziveskedjék kijelenteni. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) a következő : 30 példány : 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány 8, 100 példány 10 K.

Zöld borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

A M. KIR. FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM I/A. és I/B. FŐOSZTÁLYAINAK UGY- ÉS SZEMÉLYBEOSZTÁSA.

I/A. FŐOSZTÁLY.

Főnök: Horváth Sándor, miniszteri tanácsos. Helyettese: az 1. és 2. ügyosztályra nézve Lászlóffy Gábor főerdőtanácsos, a 3. és 4. ügyosztályra nézve Törzs Kálmán főerdőtanácsos.

1. ügyosztály: ERDŐFELÜGYELET.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikk végrehajtásával kapcsolatos ügyek közül: az erdők fentartásáról való gondoskodás; az erdőrendészeti ügyek, erdei érték és árszabályok jóváhagyása; a törvény 165. §-ában említett kopár területek kijelölése és beerdősítésének elrendelése; a kopár területek kijelölése és beerdősítésére alakult társulatok ügyei: a kopár területek beerdősítésének segélyezése, az erdei termékek szállítása szárazon és vizen; az országos erdei alap ügyei, az erdőfelügyelőségek adminisztratív és dologi ügyei, a személyi ügyek kivételével.

A Magyar Ornithologiai Központ ügyei. Hasznos madarak nemzetközi és hazai védelme. Szakegyletek és társulatok ügyei. Szakirodalom.

Osztályvezető: Lászlóffy Gábor, főerdőtanácsos. Személyzet: Rochlitz Dezső erdőfelügyelő, Jausz Sándor alerdőfelügyelő, Cserny Győző alerdőfelügyelő, Doroszlay Gábor alerdőfelügyelő.

2. ügyosztály: ERDŐGAZDASÁGI ÜZEMTERVEK, KISÉRLETÜGY ÉS ERDŐSTATISZIKA.

Az 1879. XXXI. törvénycikk végrehajtásával kapcsolatos ügyek közül a törvény 2. §-ában említett véderdők kijelölése, a véderdők használati terveinek jóváhagyása, a törvény 17. §-ának hatálya alá tartozó erdők ideiglenes és rendszeres gazdasági üzemtervének jóváhagyása, a jóváhagyott használati tervektől, ideiglenes és rendszeres gazdasági üzemtervektől eltérő használatok és intézkedések engedélyezése, illetőleg hivatalból való elrendelése, az üzemtervtől eltérő használatok nyilvántartása.

Az erdészeti kísérleti ügy és az erdészeti kísérleti állomások dologi ügyei.

Az erdők törzskönyvének vezetése. Erdőstatiszтика.

Osztályvezető: Nagy Károly, főerdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőtanácsos. Személyzet: Havas Ágoston alerdőfelügyelő, Térfi Béla főerdész, Spettman János erdész, Bayer Jenő erdész.

3. ügyosztály: ÁLLAMI ERDŐTISZTEK, ALTISZTEK ÉS SZOLGÁK SZEMÉLYI ÜGYEI, ERDÉSZETI SZAKKÉPZÉS.

A magyar és horvát-szlavon kincstári erdőknél, állami kezelésbe vett erdőknél, erdőfelügyelőségeknél és erdőőri szakiskoláknál alkalmazott erdőtisztek, altisztek és szolgák személyi ügyei (kinevezés, nyugdíjazás, fegyelmi eljárás, szolgálatból

való elbocsátás, áthelyezés, személyi érdekeket érintő felfolyamodások). Az 1890. XIX. törvénycikk végrehajtásával kapcsolatos ügyek. A selmeczbányai erdészeti főiskola és az erdőőri szakiskolák adminisztratív és dologi ügyei. Az erdészeti államvizsgák és erdőőri szakvizsgák. Az állami erdőtisztok gyermekeinek nevelését segélyező alap ügyei.

Osztályvezető: Törzs Kálmán főerdőtanácsos. Személyzet: Arató Gyula erdőmester, Tóth Miklós főerdész, Balogh Ernő főerdész (egyszersmind az I/B. osztály 1. ügyosztályába is beosztva), Szécsi Imre főerdész.

4. ügyosztály: ÁLLAMI KEZELÉSBE VETT ERDŐK.

Az 1898. XIX. t.-cikk végrehajtásával kapcsolatos ügyek. Az állami erdőhivatalok adminisztratív és dologi ügyei, a személyi ügyek kivételével. Az állami erdőhivatalok, a selmeczbányai erdészeti főiskola és az erdőőri szakiskolák által kezelt állami erdei és gyümölcsfa csemetekertek ügyei, az ezekben termelt csemeték és ojtványok és kincstári erdők csemetekertjeiből kopár területek beerdősítésére átengedett csemeték kiosztása.

Osztályvezető: Péch Kálmán erdőtanácsos. Személyzet: Dapsy Frigyes erdőmester, Bodor Gyula erdőmester, Almássy István főerdész, Korzenszky Antal főerdész, Gruber Gyula főerdész.

I/B. FŐOSZTÁLY.

Főnök: Tavi Gusztáv miniszteri tanácsosi cím- és jelleggel felruházott főerdőtanácsos. Helyettese: az 1. és 2. ügyosztályra nézve Szenes József főerdőtanácsosi cím- és jelleggel felruházott erdőtanácsos, a 3. ügyosztályra nézve Földi János főerdőtanácsos.

1. ügyosztály: KINCSTÁRI ERDŐK.

A kincstári erdők üzemének vezetése; fa-, szén-, fűrészáru és egyéb fatermékek előállítása, szállítása és munkabérek megállapítása; ugyanezen termékek értékesítése, az erre vonatkozó árszabályok és adás-vételi szerződések jóváhagyása. A kincstári erdők pénz- és számviteli ügyei. A Horvát-Szlavon országokkal egyesített volt katonai határőrvidék beruházási alapjához tartozó erdők kezelési és értékesítési ügyei. A kincstári erdők vadászati ügyei. A kincstári erdőigazgatóságok (főerdőhivatalok, erdőhivatalok) adminisztratív és dologi ügyei, a személyi ügyek kivételével. Birtokvételi, eladási és csereügyek, az 1884. évi XXVI. t.-cikk alapján létesített erdővásárlási alap ügyei. A kincstári erdészeti hozzájárulásával épített vasutak ügyei. Vízszabályozási és ármentesítési ügyek, melyeknél a kincstári erdészeti érdekelve van. A kincstári erdők vadászati és halászati ügyei. A bel- és külföldi fapiaczkokat és fakereskedelmet illető tárgyalások.

Osztályvezető: Kócsy János erdőtanácsos. Személyzet: Levitzky Albert erdőtanácsos, Schmidt Károly erdőtanácsos, Bokor Róbert erdőmester, Szabó József erdőmester, Balogh Ernő főerdész (együttal az I/A. 3. ügyosztályba is beosztva).

2. ügyosztály: KINCSTÁRI ERDŐK.

Az erdővédelem. Az erdei mellékhasználatok előállítására és értékesítésére bérleti szerződések. A kincstári erdészetet illető kegyuri jogok és kötelezettségek. Urbéri, szolgálmi, birtokrendezési és censualis ügyek. Kedvezmények és kegyadományok. Az erdőmunkások és a munkás társládák ügyei. A lejáró szerződések nyilvántartása.

A kincstári erdőkhez tartozó ingatlan vagyon törzskönyvezése. A kegyuri építkezések ügyei, a műszaki felülvizsgálat kivételével.

Osztályvezető: Szenes József főerdőtanácsosi cím- és jelleggel felruházott erdőtanácsos. Személyzet: Berendi Béla erdőmester, Kozma István erdőmester, Kovács Aladár főerdész, Tomassek Miklós erdész.

3. ügyosztály: KINCSTÁRI ERDŐRENDEZÉS ÉS ÉPÍTKEZÉS.

Erdőfelmérés, becslés és a kincstári erdők üzemterveinek elkészítésére vonatkozó ügyek. Kincstári erdőmivelés, erdősítési tervek jóváhagyása, az erdősítések végrehajtásának ellenőrzése. A kincstári csemetekertek ügyei. A kincstári erdők évi favágatási terveinek jóváhagyása. A kincstári erdőrendezőségek adminisztratív és dologi ügyei, a személyi ügyek kivételével. A kincstári építkezések összes ügyei. A kegyuri építkezések műszaki felülvizsgálása.

Osztályvezető: Földi János főerdőtanácsos. Személyzet: Jankó Sándor főerdész, Buhescu Terentius főerdész, Clement Károly erdész.

KÖRRENDELET.

Valamennyi közigazgatási erdészeti bizottságnak, kir. erdőfelügyelőségnek és m. kir. állami erdőhivatalnak.

(Az állami erdőtiszteknek az erdőbirtokosokkal szemben felszámítandó dologi kiadások tárgyában.)

14828/904. sz. földmiv. min. — Felmerült esetekből kifolyólag mihez tartás végett értesitem a címet, hogy a m. kir. állami erdőtiszteknek az erdőbirtokosokkal szemben a 15217/1899. számú végrehajtási rendelet 75. §-a szerint felszámítandó utiköltségei közt az idézett §-ban említett „egyéb esetleg felmerült dologi kiadások“ alatt csupán az illető kiküldetés célját képező munkálat teljesítéséhez elkerülhetlenül szükséges és az erdőtiszt által fedezett kiadások, ugymint a felfogadott napszámosok, küldönczök bérei, a beszerzett anyagok, szerek költségei, esetleges távirati költségek stb. értendőek, és így az erdőtisztek egyéb dologi kiadások címén személyüket illető ellátási és kényelmi kiadásokat stb. semmiesetre sem számíthatnak fel.

Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy az 1903. évi 7093. szám alatt kiadott körrendelet hetedik bekezdésének azt az intézkedését,

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1904. évi december hóban.

A rövidítések magyarázata :

Alapítványi kamat	= ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	= att.	Hirdetési díj	= hd.
Áttutó bevétel	= áb.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Bedő Albert alapítvány	= BAa.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Bükktüzifa romlása stb.	= Btr.	Készpénz alapítvány	= k. a.
Erdei facsemeték nevelése	= Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	= Kft.
Az erdei vetésről és ültetésről (Fekete Lajos)	= Evü.	Lapdíj	= ld.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstan) I. kötet	= Eép. I. 1.	Legelő-erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Legelő erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	= Eép. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	= EL.	Népszerű növénytan	= N. Nv t.
Erdészeti Növénytan I. rész	= Nvt. I.	Ó Felsege fénynyomatu arcképe	= OFa.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Perköltség	= Prk.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Postaköltség	= pk.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdőhasználatlan	= Eh.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	= Sz.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Tagsági díj	= td.
Erdők ápolásáról és használatáról	= Eáh.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Erdők berendezése	= Eb.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Erdők felujtása	= Ef.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Erzsébet királyné alapítvány	= E. a.	Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
Értékpapírok kamatai	= Ék.	Vágásra érett erdők kihasználása	= Ek.
		Wagner Károly alapítvány	= WKa.
		Vadász tizparancsolatja	= Vtp.

Befizetések K.	
Alsórákosi közbirt. hd.	10.15
Arnaut Miklós td.	10.—
Arz Károly td.	16.—
Alsókubini erdőhiv. npt. 32.—, pk. —.12	32.12
Ajtay Jenő npt. 7.—, pk. —.40	7.40
Arató Gyula ak.	16.—
Ágh Gyula att.	20.—
Ajtay Sándor td.	4.—
Ajtay Jenő td.	3.—
Aradi erdőhivatal npt.	2.—
Apáthy Vilmos npt. 4.—, pk. —.30	4.30
Bund Károly t. ny. a.	41.—
Budapest főváros ak.	12.—
Özv. Boskovitz Arminné lb.	97.—
Brannich Gyula td.	12.—
Bedő Zoltán td.	40.—
Béky Albert Sz. 48.—, pk. —.12	48.12
Boroskay János td.	16.—
Botos Lajos td, 46.—, Prk. 8.40	54.40

Átvitel 445.49

Befizetések K.	
Áttétel 445.49	
Brassói áll. erdőhiv. npt.	18.—
Besztercebányai erdőig. npt.	72.—
Badini erdőgond. npt. 10.—, pk. —.12	10.12
Bedő Sándor npt. 6.—, pk. —.12	6.12
Borbáth Gerő npt.	4.—
Bálint Ferencz td	16.—
Bereczki erdőgond. npt. 6.—, pk. —.12	6.12
Balogh György npt. 3.—, pk. —.12	3.12
Beregszászi adóhivatal hd.	9.25
Besztercezi erdőhiv. npt. 10.—, pk. —.12	10.12
Bustyházai erdőhiv. npt. 50.—, pk. —.12	50.12
Ifj. Belházy Gyula WKa.	1.20
Özv. Balás Emilné att.	20.—
Blahtny Ernő td.	16.—
Brannich Gyula td.	16.—

Átvitel 703.66

	Befizetések K. Áttétel 703.66
Boitner Gyula td.	16.—
Bencze Gergely ak.	30.—
Bartussek R. hd.	2.80
Bende Mihály npt. 2.—, pk. —,12	2.12
Barcs Kálmán npt.	2.—
Besztercebányai erdőig. hd....	40.70
Bálint Ferencz npt. 2.—, pk. —,45	2.45
Bododi egyházgond. hd.	17.25
Buhescu Terentius td.	25.—
Balogh Ernő td.	3.—
Bögözy Antal td.	5.—
Brezovszky József npt. 2.—, pk. —,45	2.45
Dr. Bedő Albert pk.	2.16
Clement Károly td.	3.—
Csikszeredai erdőhivatal npt....	42.—
Csopej Kornél npt.	2.—
Craus Géza ak.	5.—
Csoma Gusztáv td.	10.—
Cseres Gyula ak.	4.—
Derzsi János Sz.	2.40
Dióssy Dezső td.	5.—
Deák János td.	8.—
Dicső-szt.-mártoni erdőhiv. npt. 6.—, pk. —,12	6.12
Özv. Domokos Sándorné att.	20.—
Donáth Károly td.	16.—
Dévai erdőhiv. npt. 28.—, pk. —,72	28.72
Divald Béla ak.	12.—
Dán Elek td.	48.—
Eröss Gyula td.	10.—
Edelfront Sándor npt.	3.—
Erdélyi György Sz. 2.40, pk. —,20	2.60
Eltzenbaum Róbert npt. 8.—, pk. —,12	8.12
Átvitel	1090.55

	Befizetések K. Áttétel 1090.55
Fábián Béla td. 8.—, npt. 2.—, pk. —,45	10.45
Fridrich Árpád npt. 116.—, pk. —,12	116.12
Flóra Károly npt.	3.—
Földm. min. hd.	25.10
Földvári Miksa npt. 2.—, pk. —,12	2.12
Fogassy Gyula td.	9.—
Földes János áb.	12.08
Dr. Fodor László td.	10.—
Frost Erich npt. 3.—, pk. —,12	3.12
Fogarasi adóhivatal hd.	14.05
Firbás Adolf td.	16.—
Gombossy József td.	40.—
Goldschmitt és Reich hd.	5.35
Grafesikovics István Sz. 2.40, pk. —,12	2.52
Gunesch Gottfried td.	16.—
Grill Károly npt.	3.—
Grill Károly npt.	3.—
Giller Ede td.	16.—
Gömöri faipar r.-t. npt.	2.—
Grick Ferencz npt. 3.—, pk. —,12	3.12
Gontkó Ignác td.	16.—
Gödöllői erdőhiv. npt. 34.—, pk. —,12	34.12
Grill Károly npt.	3.—
Horváth Sándor térítmény ...	120.44
Hajdu Rezső ak.	10.—
Hönsch Manó td.	32.—
Habel Lambert npt. 2.—, pk. —,20	2.20
Havas József kld.	6.—
Hollós Ferencz Ért. 3.60, pk. —,45	4.05
Huttya Pál td.	16.—
Hibbján János npt. 6.—, pk. —,72	6.72
Átvitel	1653.11

Befizetések K.		Befizetések K.	
Áttétel 1653.11		Áttétel 2285.40	
Hamar László td.	12.—	Kaán Károly áb.	75.—
Haasenstein és Vogler hd. ...	3.20	Károlyi Árpád ak.	4.—
Halliardszky Samu npt. 8.—, pk.		Karay Ernő npt. 2.—, pk. —12	2.12
—10	8.10	Kozáry Ede upt. 9.—, pk. —12	9.12
Halmi László npt. 2.—, pk.		Karvas Emil npt.	2.—
—50	2.50	Karánsebesi vagyonszövetség hd.	14.95
Imecs Béla npt.	2.—	Képviselet háza könyvtára ld. ...	14.40
Ifj. Ihrig Vilmos td.	48.—	Kisbéri ménesbirtok ld.	16.—
Jovits Lázár ak.	5.—	Littauer Miksa lb.	53.—
Özv. Jenőffy Jenőné att.	20.—	Löwendahl Ernő td.	26.—
Özv. Janák Lászlóné att. 20.—,		Lange Pál npt. 2.—, pk. —45	2.45
ak. 7.—	27.—	Lugosi erdőig. npt. 42.—, pk.	
Juron Bernát td.	16.—	—12	42.12
Janoviczky Zsigmond npt. 2.—,		Lukovich Attila npt. 2.—, pk.	
pk. —50	2.50	—20	2.20
Jokl S. ld.	16.—	Lippai főerdőhivatal npt. 63.—,	
Karánsebesi vagyonszövetség hd.	21.35	pk. —12	63.12
Kaszaniczky Géza td.	5.—	Özv. Loványi Lénárdné att.	20.—
Kindernay Kálmán td.	8.—	Lux Vilmos td.	16.—
Kolozsvári erdőig. npt.	72.—	Legányi Géza att.	20.—
Kovács Pál npt. 4.—, pk. —20	4.20	Lende Ede npt.	6.—
Kimpián Gusztáv td.	20.—	Lóvy József fia Nt. II. 18.—,	
Krausz Viktor Sz. 2.40, pk. —12	2.52	pk. —72	18.72
Kutasi Béla td.	16.—	Léber Antal td. 6.—, npt. 4.—	10.—
Kirinyi Béla npt.	2.—	Lányi Ernő td.	2.—
Koreck Nándor td.	16.—	Liptóújvári szakisk. Sz.	74.80
Kremnitzky Aladár ak.	48.—	Liptóújvári főerdőhiv. npt. 54.—,	
Kolbenheyer József td.	16.—	pk. —12	54.12
Kolozsvári erdőig. hd.	11.65	Lohr Antal td.	16.—
Körmöczbánya város hd.	33.15	M.-vásárhelyi erdőhiv. npt. 16.—,	
Kleisl Gyula td.	100.—	pk. —12	16.12
Özv. Kürthy Gézané att.	20.—	Misley Béla npt. 2.—, pk. —60	2.60
Kremnitzky Aladár ak.	16.—	Mozolovszky Adolf td.	16.—
Kondor Vilmos npt.	2.—	Munkácsi uradalom hd.	10.95
Királyhalmiszakiskola npt. 36.—,		M. fakeresk. hiv. egyes. npt.	3.—
pk. —12	36.12	M.-vásárhelyi erdőfelügy. npt.	
Krajcsovics B. és Eranosz A.		4.—, pk. —40	4.40
npt.	4.—	Malaczkai urad. Ert. 7.80, pk.	
Keszthelyi gazd. tanint. ld. ...	16.—	—12	7.92
		M. Leszámitolóbank WKa. ...	3.56
	Átvitel 2285.40		Átvitel 2914.07

Befizetések K. Áttétel 2914.07	
M.-szigeti erdőig. npt. 104.—,	
pk. —.12	104.12
Markocsány Ferencz td.	16.—
Márton József Sz. 2.40, pk. —.12	2.52
Miksó Imre td.	16.—
Mikolás Vincze td.	16.—
Mitske Gusztáv td.	2.—
Miklós Lajos ak. 16.—, pk. —.50	16.50
n. B. Miske J. helyett Kálmán att.	357.50
Merreider István ld.	4.—
Magyar Leszámlítolóbank ik.	881.83
Máv. igazg. ld.	16.—
Metzli Camill td.	16.—
Munkácsi uradalom hd.	10.15
N.-szebeni erdőhivatal npt. 8.—,	
pk. —.12	8.12
Náday Dénes td.	48.—
Novai főszolgabíró hd.	21.35
Özv. Nagy Gyuláné att. 30.—,	
ak. 10.—	40.—
Özv. Németh Pálné td.	16.—
Nagybányai főerdőhivatal npt.	
72.—, pk. —.12	72.12
Neuhöfer Sohn hd.	10.50
Nagy Károly td.	16.—
Nyisztor Döme npt.	3.—
Ormay Gyula att.	20.—
Orlát község hd.	13.35
Országos Casinó ld.	14.40
Persián Iván lb.	50.—
Polcz József Sz. 2.40, npt. 3.—,	
pk. —.12	5.52
Porubszky Gyula td.	16.—
Polnisch Árpád td.	16.—
Papp József td. 21.30, pk. —.20	21.50
Porubszky Károly ak.	16.—
Palánkai erdőgond. npt.	3.30
Pécsi erdőhiv. npt.	14.—

Áttétel 4797.85

Befizetések K. Áttétel 4797.85	
Pomárius Alfréd npt. 2.—, pk.	
—50	2.50
Petruss József npt.	2.—
Özv. Pukács Antalné att. 20.—,	
ak. 10.—	30.—
Özv. Pruzsinszky Károlyné att.	20.—
Petykó Antal td.	16.—
Papp Sándor td.	8.—
Pálos Konrád npt.	2.—
Palánkai erdőgond. npt.	2.70
Pankovics Béla npt.	7.—
Pöschl Ferencz td.	10.—
Pászthy Ferencz td.	6.—
Puskás Ferencz td.	16.—
Pfundtner Károly td.	16.—
Peiszerle Pál td.	48.—
Pintér Károly npt. 3.—, pk. —.20	3.20
Plenka Agoston Sz. 2.40, pk.	
—20	2.60
Princz György td.	16.—
Özv. Prodánovics Jánosné ak.	20.—
Rainiss István td. 16.—, *npt.	
2.—, pk. —.30	18.30
Ringler Antal att.	5.—
Rotáriu Tivadar npt. 3.—, pk.	
—12	3.12
Révai testvérek npt.	3.—
Özv. Radu Miklósné, att. 20.—,	
ak. 5.—	25.—
Özv. Révi Izabella att. 20.—,	
ak. 2.—	22.—
Rutényi Károly td.	24.—
Rónai Antal npt. 2.—, pk. —.20,	
td. —.16	18.20
Rozinszky László npt. 2.—, pk.	
—40	2.40
Schwigut Ferencz Sz.	3.—
Skorpil Ede npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Sailer György td.	5.—
Segesvári erdőhiv. npt. 30.—,	
pk. —.72	30.72

Áttétel 5188.04

Befizetések K.	
Áttétel 5188.04	
Seh Jenő td.	26.—
Soltész Gyula td.	30.—
Schuveer Illés npt. 2.—, pk. —.16	2 16
Spitzer Jakab npthd.	10.—
Özv. Steinhausz Józsefné att.	20.—
Özv. Seeberg Adolfné att.	20.—
Stark Ferencz td.	16.—
Szántó István örök. att. 20.—, ak. 6.—	26.—
Szepessy Elek td.	2.—
Selmeczi főiskola hd.	49.43
Schudich Nándor npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Singer és Wolfner npt.	3.—
Soóvári erdőhivat. npt. 46.—, pk. —.12	46.12
Szombathelyváros Ert.	5.—
Soltz Gyula npt.	2.—
Spielhaupter György td.	16.—
Sopron város kld.	6.—
Szmida Kálmán hd.	13.35
Székelyudvarhelyi erdőhiv. npt. 16.—, pk. —.12	16.12
Solti Arnold npt. 4.—, pk. —.50	4 50
Szabadelví pártkör ld.	3.60
Tarsoly Árpád td.	8.—
Tomasovszky Imre npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Thomás Arnold hd.	47.95
Temeskubini erdőgond. npt. 8.—, pk. —.12	8.12
Timók János td.	16.—
Özv. Trauer Gusztávné att.	20.—
Taraba István npt. 6.—, pk. —.12	6.12
Teknős András npt.	9.—
<u>Átvitel 5625.41</u>	

Befizetések K.	
Áttétel 5625.41	
Dr. Tuzson János áb. 10.73, td. 16.—	26.73
Traxler Lajos td.	16.—
Ungar Ignác és fia td.	48.—
Ungvári erdőhivatal npt.	6.—
Ungvári főerdőhiv. npt. 70.—, pk. —.12	70.12
Urszinyi György npt. 2.—, pk. —.12	2.12
Veress László npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Volfinau Gyula td.	16.—
Vozárik Ferencz td.	16.—
Vollhofer Pál td. 11.58, áb. 4.42	16.—
Vinkovcei főerdőh. npt. 10.—, pk. —.12	10.12
n. Vanke S. h. Imre att. 128.—, ak. 12.—	140.—
Wenk Gyula td.	8.—
Wagner N. npt.	3.—
Özv. Winkler Ferenczné td.	16.—
Gf. Wenkheim erdőhiv. npt.	9.—
Wenk Ferencz td.	16.—
Winter Gusztáv npt. 2.—, pk. —.20	2.20
Zágrábi erdőig. npt.	14.—
Zirczi apátság erdőfelügy. Ees. 3.—, Kfn. 3.—, Evű. 2.—, Ef. 2.—, Ek. 2.—, M. L. 4.80, pk. —.12	16.92
Zilahai erdőhivat. npt. 10.—, pk. 72.—	10.72
Zsarnóczai erdőhiv. npt. 82.—, pk. —.12	82.12
Deczemberi bevétel	6172.91
Január—novemberi bevétel	72941.64
<u>Összesen 79114.55</u>	

Az „Erdészeti Lapok“ 1905. évi I. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féoldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
kint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
kint negyven (40) fillér számíttatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számíttatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltenek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalalzókkal, mérő-
szalagokat, faátlалókat, rajzeszközöket, terf-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel
kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart.

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is
beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva. (1.)

Alapítva 1867.

WERNIG PÉTER

Wernig Péter

Arany érem

Páris 1900.

cs. és kir. udvari fegyvergyáros **FERLACH, KARINTIA.**

Ajánlja kitűnő minőségű vadász és czellövő
fegyvereit a legjobb és legtartósabb kivitel-
ben. Nagy hordképesség! Magyar árjegyzék
ingyen és bérmentve. Világhírű saját szaba-
dalmu 4 csövű fegyver! Magyar levelezés.

(2. V. 4.)

Megvételtre kerestetnek vaddisznó bőrök. Ajánlatok „R. Bartussek jószággondnok, Pysznicza, Galizien“ kéretnek. (6)

„Waldheil“ favédőeszköz.

Kipróbált saját találmány. — Német birodalmi szab.
150561. sz. — Magyar szab. 30369. sz.

Feltétlenül biztos hatásu, legegyszerűbb eszköz,
bármily fiatal erdőtelépvény, gyümölcsös, fa-
iskola, szőlő stb. megvédésére

a vad lerágása ellen.

Megrendelés német nyelven.

Póstacsomag 3000 védővel 7—8 márka utánvét
mellett. Leírás díjmentesen.

A. Thomée

Waldgut Lengelsen bei Werdohl, Westfalen.

(3. XII. 2)

Pályázati hirdetés. 109.852/I. 1—6. sz. — A Máramaros vármegyében, Huszt korona városban végrehajtandó birtokrendezési ügyben szükséges mérnöki műszaki munkálatok teljesítésére ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázók felhivatnak, hogy írásbeli zárt ajánlataikat — melyekhez az ajánlati összeg 5%-a is csatolandó — legkésőbb 1905. évi január hó 18-án d. e. 9 óráig a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be, mert később beérkező atánlatok figyelembe nem vétetnek.

A pályázók között való szabadválasztás jogát magamnak tartom fenn.

Pályázók képzettségüket igazolni tartoznak.

A részletes feltételek a bustyaházai m. kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők; ezektől eltérő

kikötések tekintetben nem vétetnek. Pályázók ajánlataikban kötelesek nyíltan és határozottan kijelenteni, hogy a feltételeket ismerik és azokat magokra nézve kötelezőknek elismerik.

(7)

Magyar kir. földmivvelésügyi miniszter.

≡ KÉPES ÁRJEGYZÉKÜNK ≡ mindennemű erdészeti eszközökről

a favágás, famérés, faszállítás, erdőirtás, utépités, erdőtelepítés, erdőmivvelésre stb. vonatkozólag a legtartalmasabb a mindennemű erdészeti eszközökről szóló s egyáltalában létező árjegyzékek közt.

Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg azt minden erdészeti intézőségnek minden erdésznek.

J. D. DOMINICUS & SÖHNE fűrész és szerszámgyár
Remscheid-Vieringhausen (Rheinl.)

A gyár alapított 1822-ben.

A gyár alapított 1822-ben.

Saját ház az export részére: **HAMBURG, Rathausstrasse 5.**

508 (12-9)

Pályázati hirdetés. 27.583/1904. sz. — Temesvár szab. kir. város tulajdonát képező zsidóvári erdőben egy 600 korona évi bérrel, 16 köbméter tűzifa, természetbeni lakás, két hold föld használatával és korlátolt számú marhatartással, valamint nyugdíjképeséggel összekötött *erdőőri állás* üresedésbe jövén, erre ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy eziránti sajátkezüleg irt kérvényeiket, melyekhez ép és erős testalkatukat, jó látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvány, továbbá az életkort és az illetőséget igazoló anyakönyvi kivonat, az erdőőri szakiskola sikeres elvégzését és az erdőőri szakvizsga

letételét igazoló okmányok csatolandók, 1905. évi január hó 28-án déli 12 óráig Temesvár szab. kir. város polgármesteri hivatalában nyujtsák be.

A magyar nyelvnek írásban és szóban, valamint a német és román nyelvnek legalább szóval való tudása megkívántatik.

1904. évi december hó 21-én.

(8) *Temesvár szab. kir. város polgármesterétől.*

Kidöntött erdei fák gyökértövének felaprítása
 tudvalevőleg fáradságos és kevésbé kifizetődő munka, ha alkalmas segédeszköz nélkül hajtjuk végre, **rendkívül megkönnyítették, ha az én MOZSARÁGYUMAT használja. Rendkívüli idő és pénz megtakarítás.** Ezen praktikus és hasznos készüléknek egyetlen erdészeti intézőségénél sem volna szabad hiányozni, melegen ajánlják testületek, erdőbirtokosok és erdőtisztek. **AUG. RÜEGER. mech. Werkstätte, Rudolffingen, Kant. Zürich (Sweiz). Prospektusok és bizonyítványok ingyen. Legjobb referenciák.** 517 (6-2)

Nagyobb mennyiség tölgyfát (cserfa) egész erdők termését vételre keresnek. Közbenjárók kizárva. Ajánlat: —

Haasenstein és Vogler, Bern, Schweiz.

Pályázat. A dolhai (Máramarosmegye) uradalomnál 1905. évi április hó 1-től — az uradalomnál rendszeresített illetményekkel — egy erdőtisztii állás fog betöltetni.

Pályázni kívánók felkéretnek, hogy végzett tanulmányaikról, kiszolgált egy évi önkéntességről és több évi erdészeti gyakorlatról tanuskodó bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket alulírott-hoz (Budapesten, IV., Kigyó-tér 1. sz.) 1905. évi február hó 15-ig nyujtsák be.

Pályázóktól megkívántatik, hogy az erdőrendezősi és erdő-kitermelési munkánál, valamint a vadászat körül jártassággal bírnak és hogy a magyar nyelven kívül a német és ruthén nyelvet is bírják.

Dr. Dobosffy Ferenc ügyvéd, uradalmi meghatalmazott.

(10)

Tölgyfaeladási hirdetmény. Háromszék vármegyében fekvő Bodok község volt urbéri közbirtokossága közhírré teszi, hogy a nagymélt. m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 1904. évi augusztus hó 27-én kelt 6533/I/3. b. sz. magas rendeletével engedélyezett rendkívüli tölgyfahasználat, mely A., ü. o. 3., 4. sz.

osztag 16:60 kat. hold és B., ü. o. 3. sz. osztag 8:53 kat. hold területén szétszórtan álló 970 db 26—68 cm vastag tölgyszálfából áll, s mely a hivatalos becslés szerint 475 m³ kéregnélküli műfát, 159 m³ hasábfát, 107 m³ dorongfát és 151 m³ kéreg és galyfát képez 1905. évi január hó 20-án délelőtt 9 órakor Bodok község-házánál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen elfogadtatni.

Kikiáltási ár 4911 korona. Kihasználási határidő 1906. évi április végéig. Utóajánlatok el nem fogadtatnak. Bánatpénz 10°/_o vagyis 491 K 10 fill. Szabályszerűen kiállított írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverező bizottság elnökénél nyújtandók be. Az írásbeli zárt ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha szabályszerűen vannak kiállítva.

A részletes árverési és szerződési feltételek Béres György birtokossági elnöknel és a m. kir. járási erdőgondnokság irodájában Sepsiszentgyörgyön a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az erdő a községtől 2:7 km a vasuti állomástól 4:1 kilométernyire van. A kihozatal nagyon kényelmes.

Bodokon, 1904. évi december hó.

(11) *Béres György* birtokossági elnök.

Miért bajlódik ön a kézi iskolázással? **A kísérlet ugyszólván semmibe sem kerül!**

Próbára vagy megtekintésre szállítom erdei faiskolák részére alább felsorolt, már igen elterjedt készülékeimet, megjegyezve, hogy azokat nehézség nélkül visszaveszem, (megtérítési igény nélkül) ha esetleg nem felelnek meg s ha legkésőbb a szezon végeig vámmentesen és bérmentve visszaküldetnek.

1. Iskolázókészülék, teljes, a 23 korona ládában, természetszerű, igen gyors iskolázás, mindenütt alkalmazható.

2. Iskolázógépek, a 110 kor., különösen állandó faiskolák részére nagyon ajánlható.

3. Vetőgépecske, teljesen fém-ből, tokban, faiskolák és szabad földek részére a 24 korona. Magmegtakarítás, kitűnő, igen gyors és egyenletes vetés. Használati utasítást, rajzokat, számos igen ajánló bizonyítványokat stb. kívánatra azonnal küldünk bérmentve. Egyszerű csomagolás ingyen.

RUD. HACKER k. u. k. Forstverwalter, Cerekwitz bei Königgrätz (Böhmen).
514 (6—3) **Levelzés német nyelven.**

Tölgyfaeladási hirdetmény. Sz. 2998—904. — Erzsébetváros szabad királyi város Tanácsa a város tulajdonát képező és Rudály község (Nagy-Küküllő vármegye) határán levő „Vosloch“ nevű

erdőrész tölgyfaanyagának eladása végett folyó 1905. évi január hó 31-én, délelőtt 11 órakor, Erzsébetvároson a tanácsház üléstermében zárt írásbeli versenylárgyalást tart.

A kérdéses erdő területe 85·83 k. hold és a jókarban levő v. uttól $\frac{1}{2}$ kilométerre fekszik.

Kikiáltási ár: 10461 korona.

Versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a kikiáltási ár 10⁰/₀-át bánatpénzül csatolva, szabályszerű zárt ajánlatukat alólirt városi tanácshoz 1905. január 31-én d. e. 11 óráig adják be, mert később érkezett és szabálytalanul beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatban az ígért ár összege betűkkel is világosan kiirandó és az is kifejezendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és azokat magára nézve kötelezőknek tekinti.

A részletes feltételek a polgármesteri irodában megtekinthetők; a becslési adatok a kir. erdőgondnokságnál vannak.

Erzsébetváros, szab. kir. város Tanácsa 1904. december 20.
(12) *Trajánovits János, polgármester.*

Okleveles erdész, 35 éves, jó bizonyítványokkal megfelelő állást keres. (13—1)

Faeladási hirdetmény. Közhírré tétetik, hogy Uhorszkán f. évi január hó 25. napján délelőtt 10 órakor a község házánál a Ponyiczky János és társai tulajdonát képező 45⁰/₀ kat. holdnyi erdő rész fatömege, mely a hivatalos becslés szerint 2723 m³ tölgyből és 1781 m³ bükkből, azaz összesen 4504 m³-ből áll, nyilvános szóbeli árverésen eladatni fog. Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Becsérték 34.088 korona, melyen alól a fa el nem adatik. Bánatpénz 10⁰/₀.

Az árverési föltételek a közb. elnöknél Uhorszkán és a losonczy m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Uhorszkán, 1905. évi január hó 6.

(14) *Ponyiczky János, közb. elnök*

Pályázat. 4871/904. sz. — Alulírott m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy évi 600 korona fizetés és az állományszerű

mellékilletményekkel és kettő, egyenként évi 420 korona fizetéssel ellátott erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXX. t.-cz. 37. §-ban előirt kellékeket, az állami szolgálatban nem állók ezenkívül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos vagy vármegyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szó- és írásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket 1905. év február 1-ig alulírott m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Besztercze, 1905. évi január hó 6-án.

(15)

M. kir. erdőigazgatóság.

Schutzmarke.

74 első díj, közte 33 arany és 8 állami érem.

Világhírű csapdák

R. Weber.

ragadozó állatok, madarak és halak részére vadcsalogatók, szimatolók, üveggolyó és agyaggalamb lövőgépek, kombinált vadász- és magas-ülőkék Hegendorf szerint (súlya csak 12½ kiló.) Legújabb nyulcéltábla önműködő mutatóval. Tányéros No. 11—11 b. m. bőrátthuzattal és sülyesztő ládával. Tányéros No. 129—129 b. sülyesztő ládával. Eredeti Ernst-féle rókaszimát különként 3 márka. — Képes árjegyzékek ingyen.

R. WEBER császári és királyi udvari szállító legregibb ragadozóállat csapdagyára **Haynau i/Sch.**

503 (12—11)

PROPOLISIN.

A jelenkor legjobb fertőtlenítő és antiseptikus szere, méregmentes, inger nélküli, erősen ható. Kitűnően alkalmazható sebeknél és mindenemű sérülésnél, égési sebeknél stb. rögtöni fájdalom csillapító. A rovarcsipéseket és kigyómarásokat közömbösíti. Megakadályozza a vérmérgezést és gyenyedést. Kutyatuiadjonásoknak igen fontos. Propolisin gyorsan és biztosan elhárítja az acarus és sarcoptes-rühöt és mindenemű ekzémát. Belsőleg megóv és elhárítja a kutyabetegséget. Előkelő állatorvosok használják és alkalmazzák. Ára 1 korona 30 fillér. **R. SPIGLER, Kunnersdorf-Bernstadt, Sa.** — Ausztria-Magyarország részére képviselő: **A. Opawsky, Wien, Vill., Josefstädterstrasse 64.** 507. (12—11)

Kwizda-féle ebpillulák gelatinnal bevonva.

1 doboz 2 korona.

Kwizda-féle szemviz házi állatok részére. Egy üveg ára 1 60.—

Sömör- és rüholaj kutyák részére. 1 üveg 3 korona.

Gelatin feregtokok kutyák részére. 1 doboz 2 korona.

Fülrák-olaj kutyák részére. Egy üveg ecsettel 3 korona.

Mosószappan házi állatok részére. Egy darab 80 fillér.

Kwizda-féle fluid (tourista fluid) kigyó védjeggyel

Rég bevált diét.-kosmet. szer (bedörzsölés) az emberi test, az inn és izmok erősítésére és megerősítésére.

Touristák, kerékpározók és lovások a legjobb eredménynyel használják nagy tonnáknél után erősítő szerül.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

501/II (12—11)

Szétküldést naponta eszközli :

Kwizda János Ferencz

cs. kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító,

— kerületi gyógyszerész, Korneuburg bei Wien. —

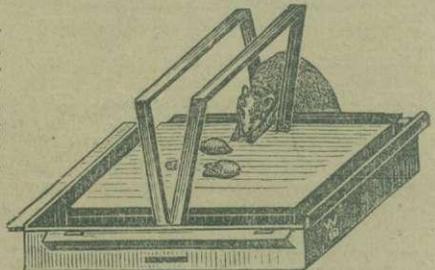
Az "Erdészeti Lapok" 1905. évi I. füzetének tartalma:

	Oldal
(A.) Horváth Sándorról	1
Mitske G.: Bosznia és Hercegovina erdőgazdasági viszonyairól	7
Schenk I.: Az államerdészeti tisztikar 10 éves működése a magyar madár- tan szolgálatában	26
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK: I. Titkári jelentés	69
II. Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. december 16-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve	76
III. Az Országos Erdészeti Egyesület 1904. december 18-án tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve	118
IV. Pályázat mezőgazdasági encyklopédia megírására	127
V. Felhívás pályaművek visszavételére	128
Sóltz Gyula ny. országos főerdőmester ünneplése	129
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Erdősítési jutalmak kiosztása	134
KÜLÖNFÉLÉK: Személyi hir. — Hirsch István. — Változás a föld- mivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályának ügybeosztásában. — A kincstári erdőigazgatóságok stb. hatáskörének kibővítése. — Pauer János †. — Tölgyfaárverési eredmények. (—ő). — Halálozás	136
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	142
Egyesületi hirdetések	145
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA	148
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések (1904. december havában)	152
Hirdetések	I—VII

NEM MINDEN CSAPDA

működik eredménnyel, kérje tehát minden ember már a 18. számú őszi katalógusunkat (1904. évi főkiadás) amely az új fogó rendszereket tartalmazza. **Grell-féle csapdák** védik az éneklő madarakat és a házi szárnyasokat. **Grell-féle csapdák** garantálnak a nagy eredményről és az olcsó szőrméről. — Róka csapda lánczczal 6 márka, görényfogó lánczczal 3-85 márka. Szímatoló 1 márkától feljebb. Vakond, hősög, egér és patkány fogók.

Haynauer Raubthierfallen-Fabrik, E. GRELL & Co
HAYNAU, Schlesien. 502/a (12—11)

